

OKTATÁSI HIVATAL

Történelmi ATLASZ

KÖZÉPISKOLÁSOKNAK

AMIT LÁTNI KELL...

30 MAGYAR VONATKOZÁSÚ TÖRTÉNELMI EMLÉKHELY A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

MAGYARORSZÁG
Budapest: Hősök tere, Millenniumi emlékmű
Debrecen: Református Nagytemplom
Eger: vár (Egri csillagok, 1552)
Esztergom: érseki székhely, bazilika
Kőszeg: Jurisics-vár (1532)
Mohács: az 1526-os csata emlékhelye
Muhi: az 1241-es csata emlékhelye
Pécs: püspöki székesegyház
Sárospatak: Rákóczi-vár
Szeged: dóm (fogadalmi templom)
Székesfehérvár: romkert, középkori királyaink koronázási és temetkezési helye
Szigetvár: Zrínyi-vár (1566)
Veszprém: vár (a királynék városa)
Visegrád: fellegvár (1335: királytalálkozó)
AUSZTRIA
Kismarton: Esterházy-kastély
HORVÁTORSZÁG
Zágráb: székesegyház (korábban Szent István-katedrális)

ROMÁNIA
Arad: az 1848–49-es szabadságharc vértanúinak emlékműve
Brassó: Fekete templom
Csíksomlyó: nemzeti zarándokhely
Gyulafehérvár: püspöki székesegyház
Kolozsvár: székesegyház és Mátyás-szobor
Marosvásárhely: Kultúrpalota (1913)
Nagyvárad: Szent László alapította székesegyház
Vajdahunyad: Hunyadi-vár
SZERBIA
Belgrád: Nándorfehérvár vára (1456)
SZLOVÁKIA
Kassa: dóm, II. Rákóczi Ferenc nyughelye
Nagyszombat: érseki székesegyház
Pozsony: királyi vár
UKRAJNA
Munkács: vár (Zrínyi Ilona)
Vereckei-hágó: honfoglalási emlékmű

A cím alatt Feszty Árpád *A magyarok bejövetele* című festményének részlete látható.

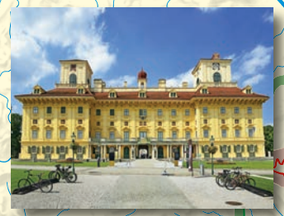

Történelmi ATLASZ

KÖZÉPISKOLÁSOKNAK

Átdolgozott kiadás

OKTATÁSI HIVATAL

A kiadvány 2022. 03. 24-től tankönyvi engedélyt kapott a TKV/486-7/2022. számú határozattal.

A tankönyv megfelel a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján készült, 2020. 01. 31. után kiadott, 9–12. évfolyam történelem tantárgy és 7–12. évfolyam történelem tantárgy kerettantervének.

Tananyagfejlesztők: PAPPNÉ GELLÉNYI JUDIT, SZÁRAY MIKLÓS

Vezetőszerkesztő: PAPPNÉ GELLÉNYI JUDIT

Szerkesztő: PÁLINKÁS MIHÁLY

A térképeket átdolgozta, az új térképeket tervezte és szerkesztette:
JENEY JÁNOS, SUPKA ZSÓFIA, BÓNA NÁNDOR, GADOS LÁSZLÓ

Fedélterv: SLEZÁK ILONA

Műszaki szerkesztő: KÓRÓDINÉ CSUKÁS MÁRTA

Az atlasz a Történelmi atlasz középiskolásoknak (FI-504010903/2) című kiadvány átdolgozott kiadása.

Pedagógiai lektor: BORHEGYI PÉTER

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértő: KOREN PÁLNÉ SZABÓ ANDREA

Fotók és illusztrációk: ThinkStock, Shutterstock, Wikipédia, Wikimedia Commons, Holokauszt Emlékközpont (Budapest, Páva u. 39.), Flickr, Fortepan, ToucanWings
MTI: Balázs Attila, Bogár Boglárka, Hámor Szabolcs, Kálmándy Ferenc, Koppár Viktor Dávid, Oláh Tibor, Rigó Tibor, Soós Lajos. Címerek: Kovács Ádám, Somogyi András

© Oktatási Hivatal, 2022

ISBN 978-963-436-236-4

A kötet megjelenését a Belügyminisztérium támogatta.

BELÜGYMINISZTÉRIUM

Oktatási Hivatal
1055 Budapest, Szalay u. 10–14.
Tel.: (+36-1) 374-2100
E-mail: tankonyv@oh.gov.hu

A kiadásért felel: Brassói Sándor elnök
Raktári szám: OH-TOR912ATL
Tankönyvkiadási osztályvezető: Horváth Zoltán Ákos
Nyomdai előkészítés: Takács Brigitta Rita
Terjedelem: 12,36 A/5 ív, tömeg: 275 gramm
1. átdolgozott kiadás, 2024

AZ EMBER ELTERJEDÉSE A FÖLDÖN
A FÖLDMŰVELÉS ÉS ÁLLATTARTÁS ELTERJEDÉSE

a

- Legrégebbi emberi fosszíliák, 7–6 millió év
- Australopithecus, 5–2,5 millió év
- Homo habilis, 2,5–1,5 millió év
- Homo erectus, 2–0,5 millió év
- Neander-völgyi ember, 150 000–35 000 év
- Homo sapiens, 100 000 év–
- 20 000 évvel ezelőtt még szárazföld
- Az eljegesedett területek 20 000 évvel ezelőtt
- Az emberré válás feltételezett központja
- A Homo erectus elterjedésének iránya
- A Neander-völgyi ember elterjedésének iránya
- Kr. e. 40 000 — A Homo sapiens elterjedésének iránya és időpontja

ŐSKORI LELŐHELYEK EURÓPÁBAN, Kr. e. 80 000–8000

b

FONTOSABB ŐSKORI LELŐHELYEK MAGYARORSZÁGON

c

AZ ÓKORI KELET, KR. E. 3–1. ÉVEZRED

AZ ÓKORI KÖZEL-KELET, KR. E. 25–6. SZÁZAD

- A Sumer királylistában szereplő város
- Akkád Birodalom, Kr. e. 2350 körül-2200 körül
- Az Óbabiloni Birodalom határa (Hammurapi), Kr. e. 18. sz.
- A Mitanni Birodalom határa, Kr. e. 1400 körül
- Az Egyiptomi Újbirodalom északi határa, Kr. e. 13. század
- A Hettita Újbirodalom legnagyobb kiterjedése, Kr. e. 13. század
- A Középasszír Birodalom határa, Kr. e. 13-12. század
- Kereskedelmi utak, karavánutak
- Az Újasszír Birodalom határa, Kr. e. 9. század
- Az Újasszír Birodalom határa, Kr. e. 7. század
- Urartu határa, Kr. e. 9. század
- Phrügia határa, Kr. e. 8. század
- Lüdia határa, Kr. e. 7. század közepe
- Az Újbabiloni Birodalom határa, Kr. e. 562
- Birodalmi központok
- **Babilon** Birodalmi központ, Kr. e. 25-6. század
- ***Wassukanni*** Birodalmi központ, Kr. e. 25-11. század
- **Ninive** Birodalmi központ, Kr. e. 10-6. század
- Filiszteus, föníciai város
- Föníciai város, Kr. e. 11. század után
- A zsidó nép kivonulásának (Mózes) feltételezett útvonala a Biblia szerint
- A két zsidó királyság határa (Izrael: Kr. e. 926-722, Júda: Kr. e. 925-587)

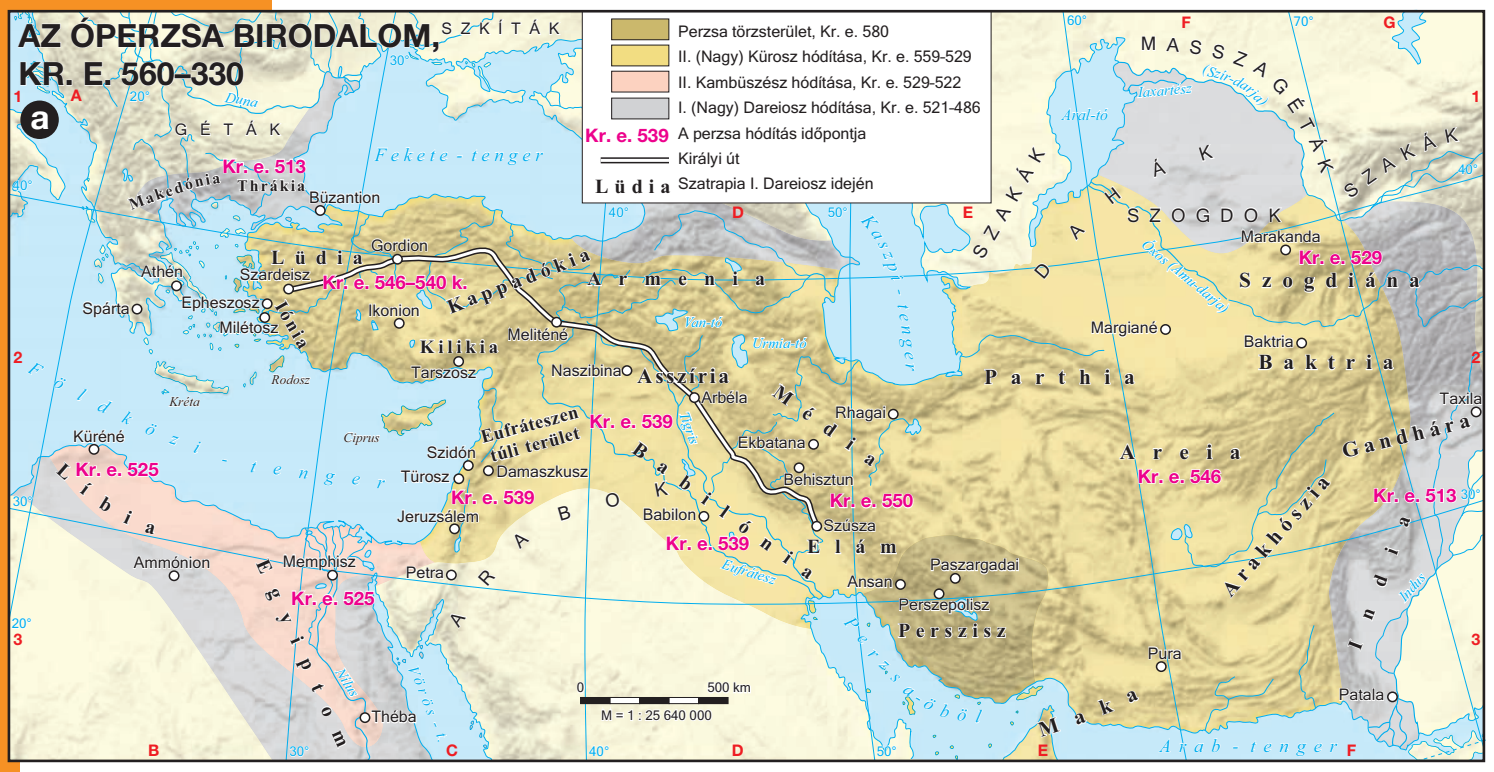
AZ ÓPERZSA BIRODALOM, KR. E. 560–330
a
Perzsa törzsterület, Kr. e. 580
II. (Nagy) Kürosz hódítása, Kr. e. 559-529
II. Kambüszész hódítása, Kr. e. 529-522
I. (Nagy) Dareiosz hódítása, Kr. e. 521-486
Kr. e. 539 A perzsa hódítás időpontja
Királyi út
Lúdia Szatrapia I. Dareiosz idején
SZKÍTÁK
GÉTÁK
MASSZAGÉTÁK
SZAKÁK
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Aral-tó
Makedónia
Thrákia
Kr. e. 513
Büzantion
Gordion
Athén
Szardeisz
Kr. e. 546–540 k.
Sparta
Epheszosz
Milétosz
Ionia
Ikonion
Kappadókia
Örményország
Kilikia
Meliténé
Tarszosz
Rodosz
Kréta
Földközi-tenger
Ciprus
Küréné
Líbia
Kr. e. 525
Szidón
Türosz
Damaszkusz
Eufráteszen túli terület
Kr. e. 539
Jeruzsálem
Asszíria
Naszibina
Arbéla
Babilónia
Babilon
Kr. e. 539
Ammónion
Memphisz
Egyiptom
Kr. e. 525
Petra
Théba
Nílus
Tigris
Eufrátesz
Van-tó
Urmia-tó
Média
Rhagai
Ekbatana
Behisztun
Kr. e. 550
Szúzsa
Élám
Perzsa-öböl
Paszargadai
Ansan
Perszepolisz
Perszisz
Pura
Maka
Arab-tenger
Parthia
Kr. e. 546
Areia
Margiané
Baktria
Baktria
Marakanda
Kr. e. 529
Szogdiána
Szogdok
Oxus (Amu-darja)
Arakhószia
Gandhára
Taxila
Kr. e. 513
Patala
India
Indus
0 500 km
M = 1 : 25 640 000

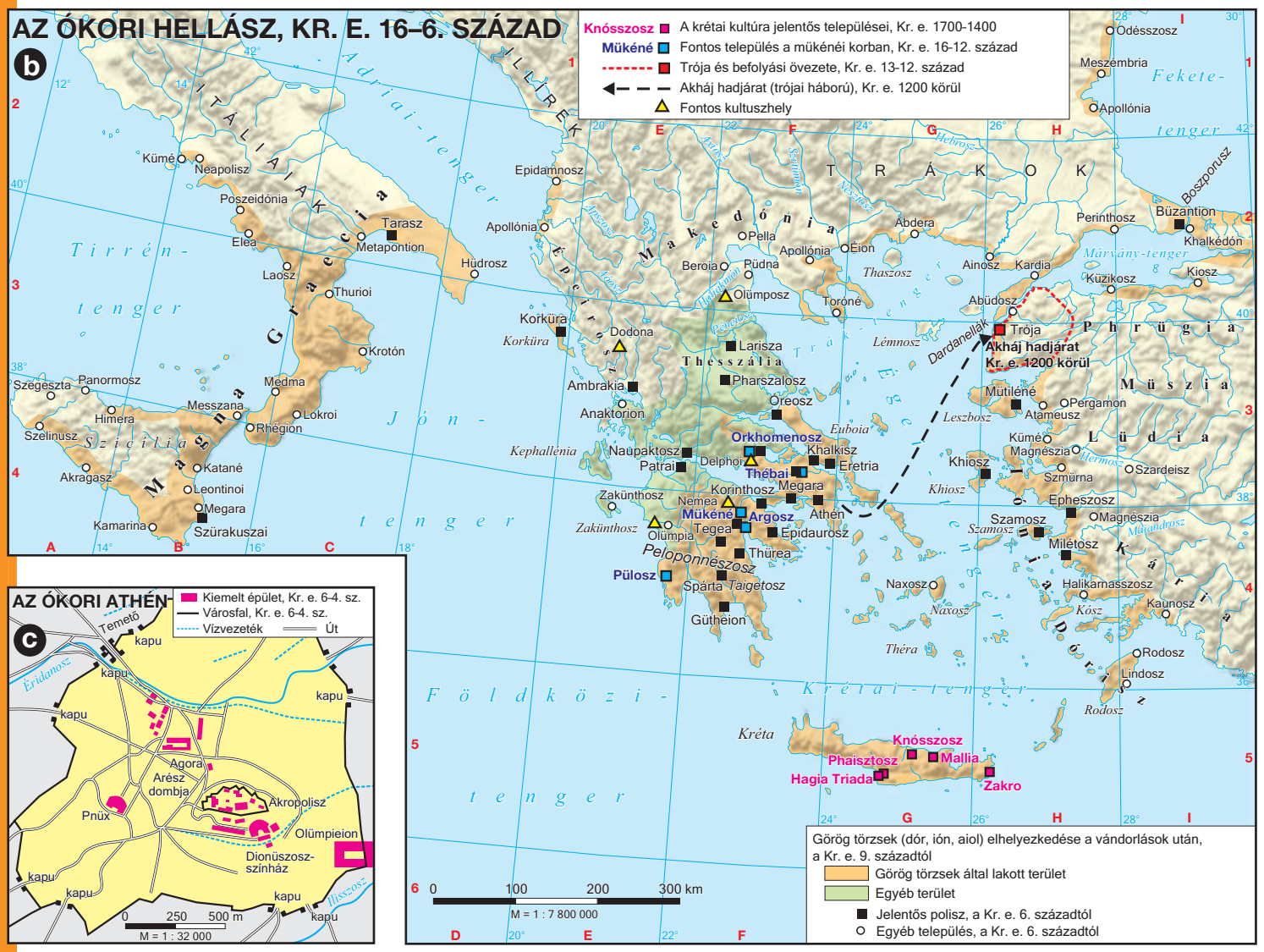
AZ ÓKORI HELLÁSZ, KR. E. 16–6. SZÁZAD
b
Knósszosz A krétai kultúra jelentős települései, Kr. e. 1700-1400
Müké né Fontos település a mükénéi korban, Kr. e. 16-12. század
Trója és befolyási övezete, Kr. e. 13-12. század
Akháj hadjárat (trójai háború), Kr. e. 1200 körül
Fontos kultuszhely
ILLÍREK
Adriai-tenger
ITÁLIAIAK
Tirrén-tenger
Jón-tenger
Földközi-tenger
Krétai-tenger
Égei-tenger
Márvány-tenger
Fekete-tenger
Boszporusz
Dardanellák
Hellespontosz
Trákok
Makedónia
Thesszália
Görögország
Kümé
Neapolisz
Poszeidónia
Elea
Tarasz
Metapontion
Laosz
Thurioi
Hüdrosz
Krotón
Szegeszta
Panormosz
Himera
Szelinusz
Szicília
Akragasz
Katané
Leontinoi
Megara
Kamarina
Szürakuszai
Medma
Messzana
Lokroi
Rhégion
Magna Graecia
Epidamnosz
Apollónia
Korkúra
Dodona
Ambrakia
Anaktorion
Kephallénia
Pella
Beroia
Pudna
Olümposz
Larisza
Pharszalosz
Oreosz
Orkhomenosz
Naupaktosz
Patrai
Delphoi
Thébai
Khalkisz
Eretria
Megara
Korinthosz
Nemea
Mükéné
Argosz
Athén
Tegea
Olümpia
Epidauroszz
Thürea
Zakünthosz
Peloponnészosz
Pülosz
Spárta
Taigetosz
Gütheion
Abdera
Apollónia
Éion
Thaszosz
Ainosz
Kardia
Perinthosz
Khalkédón
Küzikosz
Kiosz
Abüdosz
Trója
Akháj hadjárat Kr. e. 1200 körül
Lémnosz
Phrügia
Müsia
Mütiléné
Pergamon
Atameusz
Leszbosz
Lúdia
Kümé
Magnészia
Szmürna
Szardeisz
Khiosz
Epheszosz
Szamosz
Magnészia
Milétosz
Halikarnasszosz
Kaunosz
Kós
Naxosz
Théra
Rodosz
Lindosz
Kréta
Knósszosz
Phaisztosz
Mallia
Hagia Triada
Zakro
Odésszosz
Meszembria
Apollónia
0 100 200 300 km
M = 1 : 7 800 000
Görög törzsek (dór, ión, aiol) elhelyezkedése a vándorlások után, a Kr. e. 9. századtól
Görög törzsek által lakott terület
Egyéb terület
Jelentős polisz, a Kr. e. 6. századtól
Egyéb település, a Kr. e. 6. századtól

AZ ÓKORI ATHÉN
c
Kiemelt épület, Kr. e. 6-4. sz.
Városfal, Kr. e. 6-4. sz.
Vízvezeték
Út
Temető
kapu
Eridanosz
Agora
Arész dombja
Akropolisz
Pnüx
Olümpieion
Dionüszosz-színház
Hüsszosz
0 250 500 m
M = 1 : 32 000

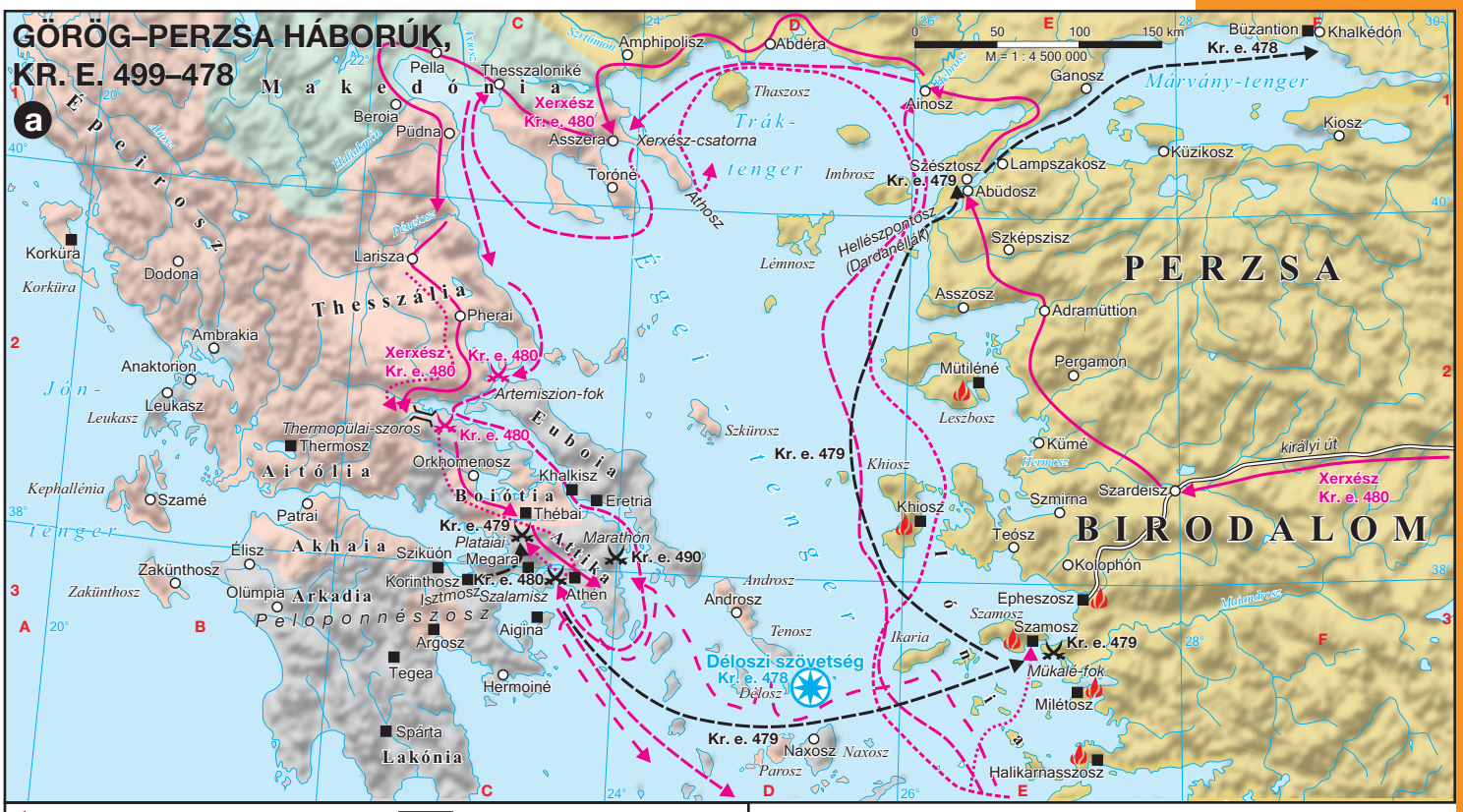
GÖRÖG–PERZSA HÁBORÚK, KR. E. 499–478
a
Makedónia
Thesszália
Aitólia
Boiótia
Attika
Akhaia
Arkadia
Lakónia
Peloponnészosz
Euboia
PERZSA BIRODALOM
Xerxész Kr. e. 480
Xerxész-csatorna
Kr. e. 479
Kr. e. 490
Kr. e. 478
Kr. e. 480
Kr. e. 479
Kr. e. 479
Kr. e. 479
Kr. e. 478
Kr. e. 479
Kr. e. 479
Kr. e. 480
Kr. e. 480
Kr. e. 480
Kr. e. 480
Kr. e. 479
Kr. e. 479
Kr. e. 478
Kr. e. 480
Kr. e. 479
Kr. e. 479
Kr. e. 479

ITÁLIA MEGHÓDÍTÁSA, KR. E. 5–3. SZÁZAD
a
Római jogú colonia
Latin jogú colonia
Görög gyarmatváros
Karthágói gyarmatváros
A Római Köztársaság szerzeményei Kr. e. 510–298 között
Római területnövekedés, Kr. e. 298–264 között
Latin jogú terület, Kr. e. 264
Szövetséges területek növekedése, Kr. e. 264-ig
Római hódítás, Kr. e. 241–218 között
Gall támadás, Kr. e. 386
Kr. e. 753: a város alapítása
Róma
ETRUSZKOK
SZABINOK
LATINOK
SZAMNISZOK
KELTÁK
SZARDÍNIA
KORZIKA
Cremona
Placentia
Ariminum
Ancona
Spoletum
Veii
Ostia
Capua
Beneventum
Cumae
Neapolis
Salernum
Paestum
Sipontum
Brundisium
Tarentum
Croton
Lipara
Drepanum
Panormus
Solus
Tyndaris
Messana
Locri
Rhegium
Lilybaeum
Selinus
SZICÍLIA
Catana
Megara
Syracusae
Agrigentum
Acrae
Utica
Karthágó
Adriai-tenger
Tirrén-tenger
Jón-tenger
0 100 200 300 km
M = 1 : 11 000 000

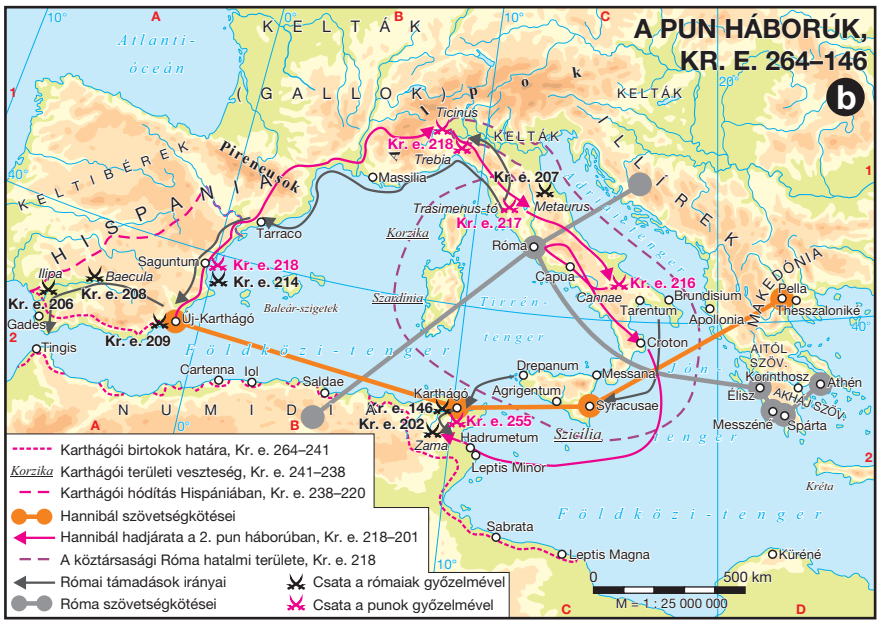
A PUN HÁBORÚK, KR. E. 264–146
b
Karthágói birtokok határa, Kr. e. 264–241
Karthágói területi veszteség, Kr. e. 241–238
Karthágói hódítás Hispániában, Kr. e. 238–220
Hannibál szövetségkötései
Hannibál hadjárata a 2. pun háborúban, Kr. e. 218–201
A köztársasági Róma hatalmi területe, Kr. e. 218
Római támadások irányai
Róma szövetségkötései
Csata a rómaiak győzelmével
Csata a punok győzelmével
HISPÁNIA
KELTIBÉREK
GALLOK
KELTÁK
ILLÍREK
MAKEDÓNIA
Atlanti-óceán
Földközi-tenger
Pireneusok
Alpok
Tarraco
Saguntum
Baecula
Ilipa
Gades
Tingis
Új-Karthágó
Massilia
Ticinus
Trebia
Trasimenus-tó
Metaurus
Korzika
Szardínia
Baleár-szigetek
Róma
Capua
Cannae
Tarentum
Brundisium
Apollonia
Bella
Thesszalonikè
Croton
Drepanum
Messana
Agrigentum
Syracusae
Szicília
Karthágó
Hadrumetum
Zama
Leptis Minor
Sabrata
Leptis Magna
Küréné
Kréta
Cartenna
Iol
Saldae
NUMIDA
AITÓL SZÖV.
AKHAJ SZÖV.
Korinthosz
Athén
Élisz
Messzéne
Spárta
0 500 km
M = 1 : 25 000 000

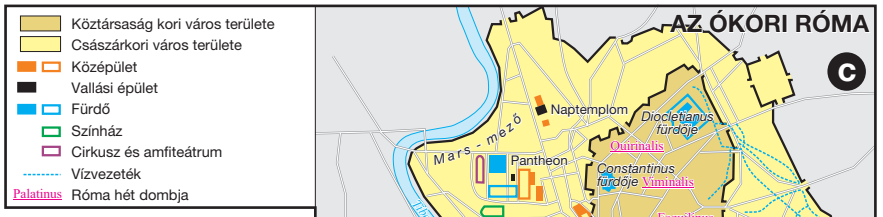
Köztársaság kori város területe
Császárkori város területe
Középület
Vallási épület
Fürdő
Színház
Cirkusz és amfiteátrum
Vízvezeték
Palatinus Róma hét dombja
AZ ÓKORI RÓMA
c
Naptemplom
Diocletianus fürdője
Quirinalis
Mars-mező
Pantheon
Constantinus fürdője
Viminalis
Esquilinus
Capitolium
Forum Romanum
Traianus fürdője
Palatinus
Colosseum
Császárok palotái
Caelius
Circus Maximus
Aventinus
Caracalla fürdője
Tiber
0 750 m
M = 1 : 75 000

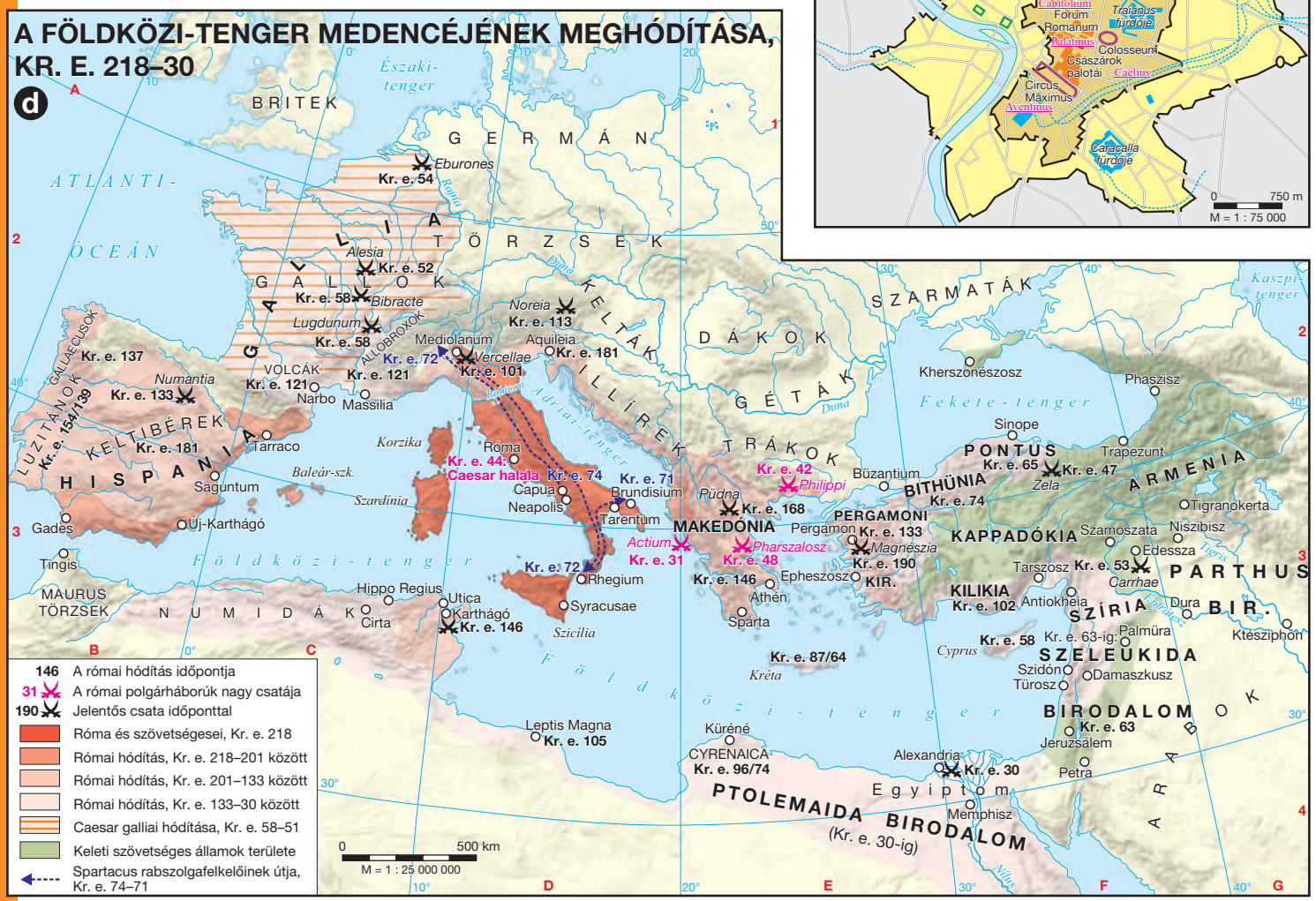
A FÖLDKÖZI-TENGER MEDENCÉJÉNEK MEGHÓDÍTÁSA, KR. E. 218–30
d
BRITEK
GERMÁN TÖRZSEK
KELTÁK
ILLÍR TÖRZSEK
DÁKOK
GÉTÁK
TRÁKOK
SZARMATÁK
MAURUS TÖRZSEK
NUMIDÁK
Atlanti-óceán
Északi-tenger
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Földközi-tenger
Eburones Kr. e. 54
Alesia Kr. e. 52
Bibracte Kr. e. 58
Lugdunum Kr. e. 58
Vercellae Kr. e. 101
Kr. e. 72
Kr. e. 121
Kr. e. 137
Kr. e. 133
Numantia
Kr. e. 154/139
Kr. e. 181
Tarraco
Saguntum
Gades
Tingis
Új-Karthágó
Narbo
Massilia
Korzika
Baleár-szk.
Szardínia
Róma
Kr. e. 44: Caesar halála
Kr. e. 74
Capua
Neapolis
Brundisium
Kr. e. 71
Tarentum
Rhegium
Kr. e. 72
Actium
Kr. e. 31
Kr. e. 48
Pharszalosz
Kr. e. 42
Philippi
Kr. e. 168
Kr. e. 146
Athén
Sparta
Epheszosz
Pergamon
Kr. e. 133
Magnészia
Kr. e. 190
Büzantium
Kr. e. 74
Kr. e. 65
Kr. e. 47
Zela
Sinope
Kherszonészosz
Phaszisz
Trapezunt
Tigranokerta
Szamoszata
Niszibisz
Edessza
Tarszosz
Kr. e. 53
Carrhae
Dura
Palmüra
Ktészifón
Kr. e. 102
Antiokheia
Kr. e. 58
Kr. e. 63-ig
Cyprus
Kréta
Kr. e. 87/64
Szidón
Türosz
Damaszkusz
Jeruzsálem
Petra
Alexandria
Kr. e. 30
Egyiptom
Memphisz
Küréné
CYRENAICA
Kr. e. 96/74
Leptis Magna
Kr. e. 105
Hippo Regius
Utica
Karthágó
Kr. e. 146
Cirta
Szicília
PONTUS
BITHÜNIA
PERGAMONI KIR.
KAPPADÓKIA
KILIKIA
MAKEDÓNIA
ARMENIA
PARTHUS
SZÍRIA
SZELEUKIDA BIRODALOM
BIRODALOM
PTOLEMAIDA BIRODALOM (Kr. e. 30-ig)
0 500 km
M = 1 : 25 000 000
146 A római hódítás időpontja
31 A római polgárháborúk nagy csatája
190 Jelentős csata időponttal
Róma és szövetségesei, Kr. e. 218
Római hódítás, Kr. e. 218–201 között
Római hódítás, Kr. e. 201–133 között
Római hódítás, Kr. e. 133–30 között
Caesar galliai hódítása, Kr. e. 58–51
Keleti szövetséges államok területe
Spartacus rabszolgafelkelőinek útja, Kr. e. 74–71

AZ ÓKORI GÖRÖG KULTÚRA, KR. E. 8–5. SZÁZAD
a
ILLÍRIEK
Paiónia
TRÁKOK
Makedónia
Thesszália
Lüdia
Görögország
Nagy-Görögország
Szicília
Földközi-tenger
Jón-tenger
Tirrén-tenger
Adriai-tenger
Fekete-tenger
Márvány-tenger
Égei-tenger
Krétai-tenger
Olümpiai játékok
Püthói játékok
Nemeai játékok
Iszthmoszi játékok
Szent helyek (isteneikkel)
Pánhellén játékok
A szobrászat központja
A kerámiakészítés központja
Jelentős polisz, a Kr. e. 6. századtól
Egyéb település, a Kr. e. 6. századtól
A görög kultúra elterjedési területe
0 100 200 300 km
M = 1 : 7 800 000

b
A RÓMAI BIRODALOM GAZDASÁGA ÉS KULTÚRÁJA, KR. U. 2. SZÁZAD
Latin–görög nyelvhatár
Jelentős szentély
Színház, amfiteátrum
Könyvtár
Ma is látható római vízvezeték
BÁNYÁSZAT
Kősó, borostyánkő
Au Ag Pb Hg Arany, ezüst, ólom, higany
Cu Fe Sn S Réz-, vas- és ónérc, kén
TÁVOLSÁGI KERESKEDELEM
Főbb tengeri kereskedelmi utak
Egyéb tengeri kereskedelmi utak
Főbb szárazföldi kereskedelmi utak
Flottaállomás
Traianus (98–117) által megszerzett, Hadrianus (117–138) által feladott területek
Rómától függő állam
MEZŐGAZDASÁG, KÉZMŰIPAR
Gabona, szőlő-bor
Növényi olaj
Textíliák, lenvászon
Papirusz, üveg
Kerámia, agyagáru
Faáru
Szarvasmarha, ló
Vadállat
0 600 km
M = 1 : 24 900 000
OCEANUS ATLANTICUS
Mare Germanicum
Mare Suebicum
BALTI TÖRZSEK
GERMÁN TÖRZSEK
SZLÁV TÖRZSEK
Borostyánút
SZARMATA TÖRZSEK
BOSZPORUSZI KIR.
ALÁNOK
PARTHUS
BIRODALOM
Mare Cantabricum
Mare Tyrrhenum
Mare Adriaticum
Mare Ionium
Mare Aegaeum
Pontus Euxinus
Mare Caspium
ROMA
Sabbatha
Tömjénút

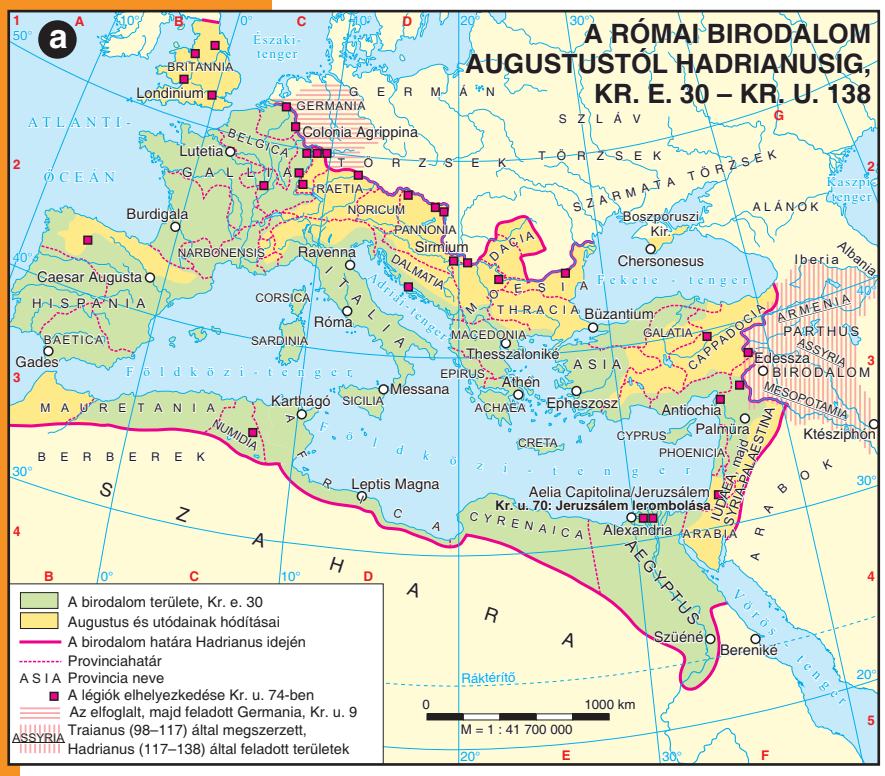
a
A RÓMAI BIRODALOM AUGUSTUSTÓL HADRIANUSIG, KR. E. 30 – KR. U. 138
Északi-tenger
BRITANNIA
Londinium
GERMANIA
Colonia Agrippina
Lutetia
BELGICA
GALLIA
RAETIA
NORICUM
PANNONIA
Sirmium
DALMATIA
DACIA
MOESIA
Kaszpi-tenger
Boszporuszi Kir.
Chersonesus
Iberia
Albania
ALÁNOK
SZARMATA TÖRZSEK
GERMÁN SZLÁV TÖRZSEK
ATLANTI-ÓCEÁN
Caesar Augusta
HISPANIA
BAETICA
Gades
CORSICA
Róma
ITALIA
SARDINIA
Adriai-tenger
Földközi-tenger
Ravenna
NARBONENSIS
Burdigala
Fekete-tenger
THRACIA
Bizánc
GALATIA
CAPPADOCIA
ARMENIA
PARTHUS
ASSYRIA
MESOPOTAMIA
Edessza
BIRODALOM
Thessaloniké
MACEDONIA
EPIRUS
Athén
ACHAEA
ASIA
Messana
SICILIA
Karthágó
Ephheszosz
Antiochia
Palmüra
Ktészifón
MAURETANIA
NUMIDIA
CRETA
CYPRUS
PHOENICIA
BERBEREK
Leptis Magna
Aelia Capitolina/Jeruzsálem
Kr. u. 70: Jeruzsálem lerombolása
IUDAEA majd SYRIA PALAESTINA
CYRENAICA
Alexandria
ARABIA
ARAB ÖBÖL
SZAHARA
AEGYPTUS
Vörös-tenger
Szüéné
Bereniké
Ráktérítő
0 1000 km
M = 1 : 41 700 000
A birodalom területe, Kr. e. 30
Augustus és utódainak hódításai
A birodalom határa Hadrianus idején
Provinciahatár
ASIA Provincia neve
A légiók elhelyezkedése Kr. u. 74-ben
Az elfoglalt, majd feladott Germania, Kr. u. 9
Traianus (98–117) által megszerzett,
Hadrianus (117–138) által feladott területek
ASSYRIA

A SZENTFÖLD JÉZUS KORÁBAN
b
Türosz
Caesarea Filippi
Szíria
Akkó
Kafarnaum
Betszaida
Magdala
Genezáreti-tó
Kána
Tibériász
Názáret
Gadara
Tábor-hegy
Nain
Galilea
Caesarea
Szküthopolisz
Szamaria
Szikar
Dekapolisz
Perea
Jordán
Joppe
Arimatea
Efraim
Jerikó
Emmausz
Jeruzsálem
Betfagé
Betánia
Betlehem
Asdod
Askkelon
Gáza
Hebron
Júdea
Idumea
Holt-tenger
0 25 50 75 km
M = 1 : 2 800 000
Település, ahol az Újszövetség Jézus tartózkodását említi
Egyéb város
Út
Közvetlen római uralom alatt álló terület (Iudaea provincia), Kr. u. 6–41
Kr. u. 135 után Syria-Palaestina provincia része
Heródes Antipász országa, Kr. e. 4 – Kr. u. 39
Szabad városok területe
Nagy Heródes országának határa halálakor, Kr. e. 4
A Római Birodalom határa

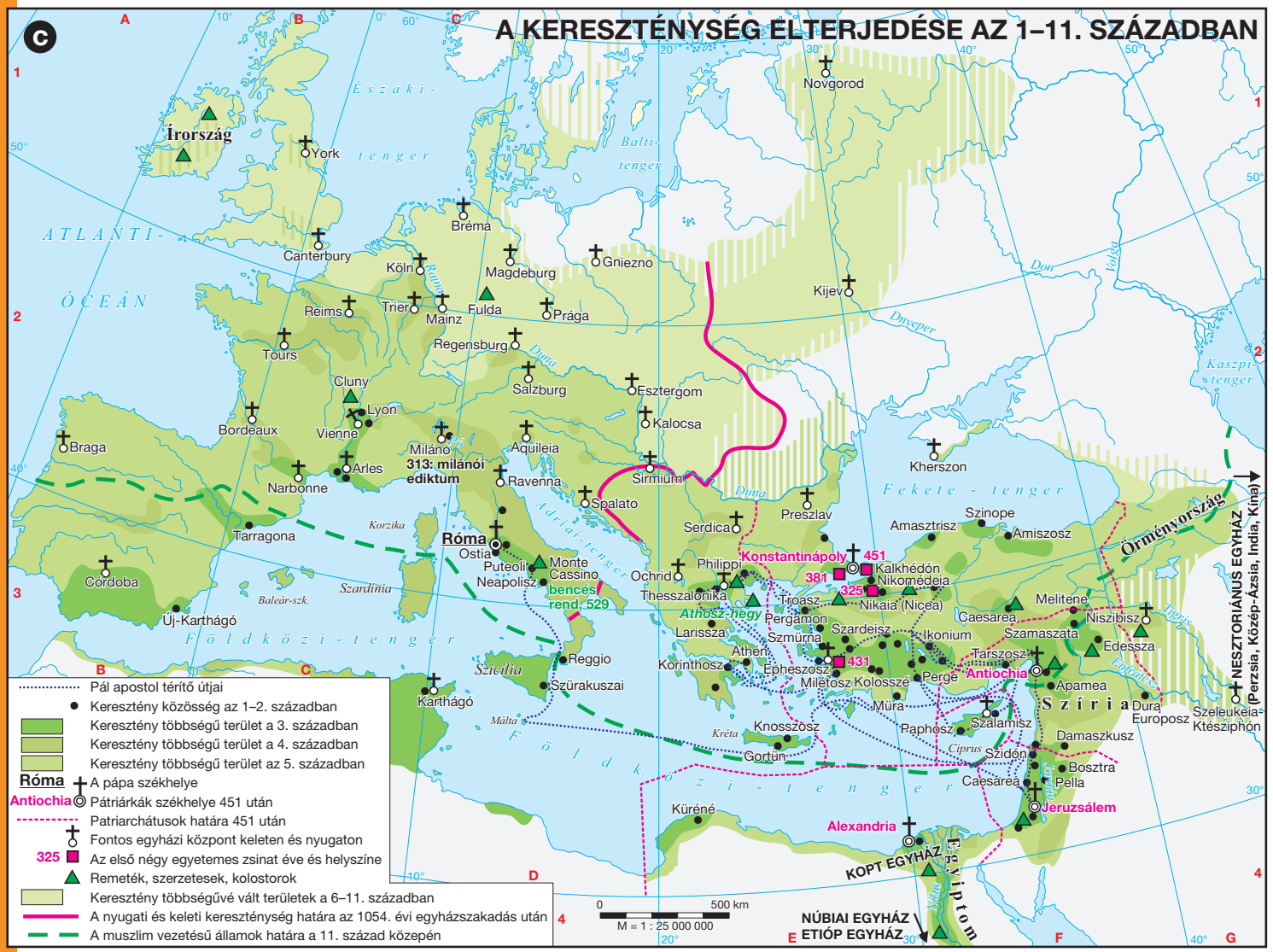
c
A KERESZTÉNYSÉG ELTERJEDÉSE AZ 1–11. SZÁZADBAN
Északi-tenger
Írország
York
Balti-tenger
Novgorod
ATLANTI-ÓCEÁN
Canterbury
Bréma
Köln
Magdeburg
Gniezno
Kijev
Reims
Trier
Mainz
Fulda
Prága
Tours
Regensburg
Salzburg
Esztergom
Cluny
Lyon
Vienne
Bordeaux
Braga
Milánó
313: milánói ediktum
Aquileia
Kalocsa
Arles
Narbonne
Ravenna
Sirmium
Kherszon
Spalato
Tarragona
Korzika
Róma
Ostia
Puteoli
Monte Cassino
Neapolisz
Preszlav
Serdica
Amasztrisz
Szinope
Amiszosz
Örményország
Konstantinápoly
451
Kalkhédón
Nikomédeia
Philippi
Ochrid
381
325
Nikaia (Nicea)
Thesszalonika
bencés rend, 529
Athosz-hegy
Troasz
Pergamon
Melitene
Caesarea
Niszibisz
Córdoba
Baleár-szk.
Szardínia
Új-Karthágó
Larissza
Szmürna
Szardeisz
Ikonium
Szamaszata
Edessza
Földközi-tenger
Athén
Korinthosz
Epheszosz
431
Tarszosz
Antiochia
Reggio
Szicília
Miletosz
Kolossze
Perge
Apamea
Szíria
Dura Europosz
Szeleukeia
Ktészifón
Szürakuszai
Karthágó
Málta
Müra
Paphosz
Szalamisz
Knosszosz
Kréta
Ciprus
Damaszkusz
Gortün
Szidón
Bosztra
Caesarea
Pella
Jeruzsálem
Küréné
Alexandria
KOPT EGYHÁZ
Nílus
Memphis
NÚBIAI EGYHÁZ
ETIÓP EGYHÁZ
NESZTORIÁNUS EGYHÁZ (Perzsia, Közép-Ázsia, India, Kína)
0 500 km
M = 1 : 25 000 000
Pál apostol térítő útjai
Keresztény közösség az 1–2. században
Keresztény többségű terület a 3. században
Keresztény többségű terület a 4. században
Keresztény többségű terület az 5. században
Róma A pápa székhelye
Antiochia Pátriárkák székhelye 451 után
Patriarchátusok határa 451 után
Fontos egyházi központ keleten és nyugaton
325 Az első négy egyetemes zsinat éve és helyszíne
Remeték, szerzetesek, kolostorok
Keresztény többségűvé vált területek a 6–11. században
A nyugati és keleti kereszténység határa az 1054. évi egyházszakadás után
A muszlim vezetésű államok határa a 11. század közepén

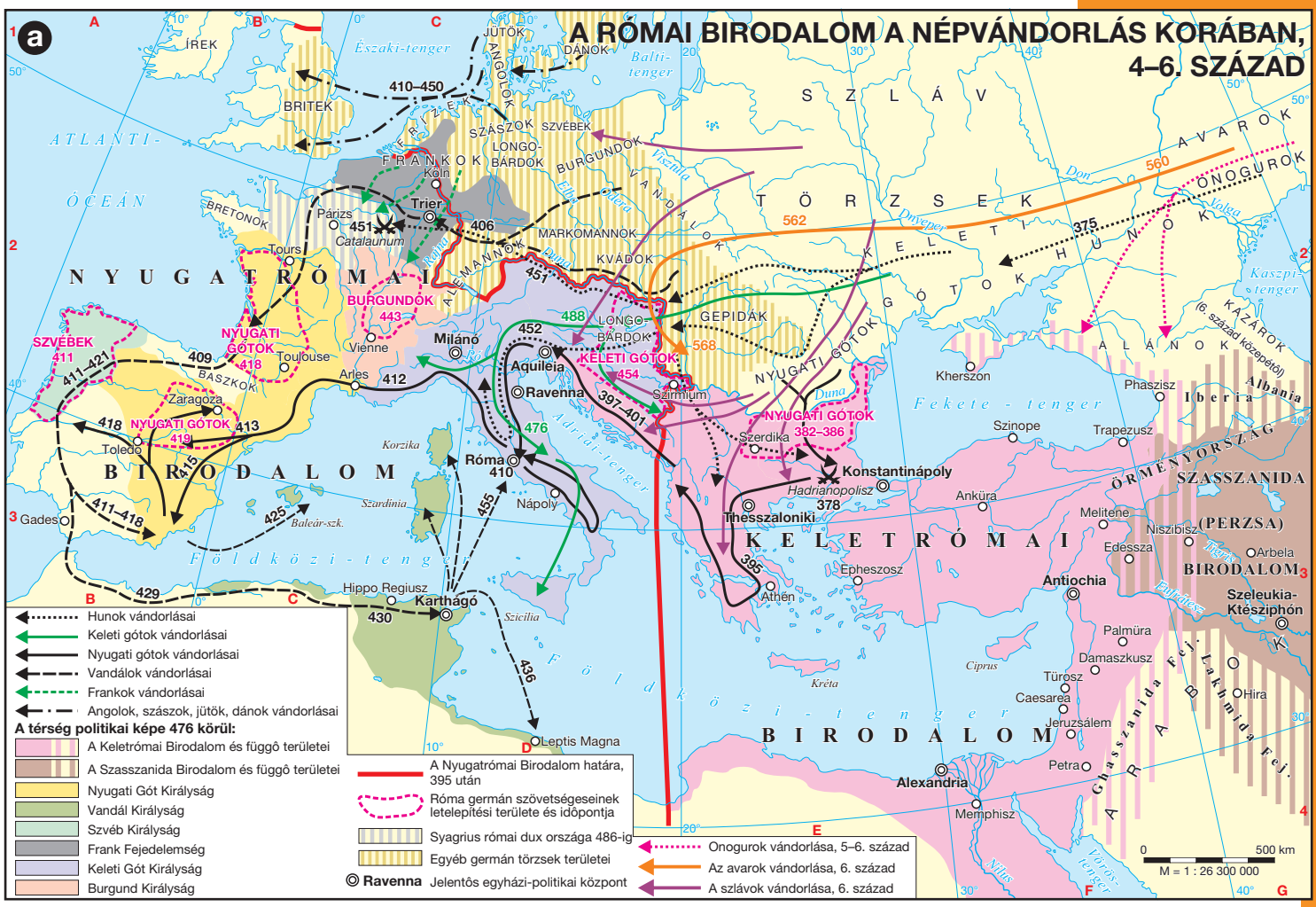
a
A RÓMAI BIRODALOM A NÉPVÁNDORLÁS KORÁBAN, 4–6. SZÁZAD
ÍREK
BRITEK
JÜTÖK
DÁNOK
SZÁSZOK
SZVÉBEK
LONGOBÁRDOK
FRANKOK
BURGUNDOK
ALEMANNOK
VANDÁLOK
KVÁDOK
MARKOMANNOK
BRETONOK
BASZKOK
NYUGATI GÓTOK
KELETI GÓTOK
GEPIDÁK
HUNOK
ONOGUROK
AVAROK
KAZÁROK
ALÁNOK
SZLÁVOK
NYUGATRÓMAI BIRODALOM
KELETRÓMAI BIRODALOM
SZASSZANIDA BIRODALOM
(PERZSA) BIRODALOM
ÖRMÉNYORSZÁG
Albania
Iberia
Atlanti-óceán
Északi-tenger
Balti-tenger
Földközi-tenger
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Adriai-tenger
Korzika
Szardínia
Szicília
Ciprus
Kréta
Nílus
Párizs
Catalaunum
Trier
Köln
Tours
Vienne
Arles
Toulouse
Zaragoza
Toledo
Gades
Milánó
Aquileia
Ravenna
Róma
Nápoly
Szirmium
Szerdika
Hippo Regiusz
Karthágó
Leptis Magna
Konstantinápoly
Hadrianopolisz
Thesszaloniki
Athén
Epheszosz
Szinope
Trapezusz
Kherszon
Phaszisz
Ankúra
Melitene
Edessza
Arbela
Niszibisz
Antiochia
Szeleukia-Ktésziphón
Palmüra
Damaszkusz
Türosz
Caesarea
Jeruzsálem
Petra
Alexandria
Memphisz
Hira
Ctesiphon
Arabia Felix
Arabia Deserta
Arabia Petraea
410–450
451
406
457
443
452
488
454
476
410
412
418
411
411–421
409
413
419
425
455
411–418
429
430
436
397–401
395
378
382–386
568
562
560
375
Hunok vándorlásai
Keleti gótok vándorlásai
Nyugati gótok vándorlásai
Vandálok vándorlásai
Frankok vándorlásai
Angolok, szászok, jütök, dánok vándorlásai
A térség politikai képe 476 körül:
A Keletrómai Birodalom és függô területei
A Szasszanida Birodalom és függô területei
Nyugati Gót Királyság
Vandál Királyság
Szvéb Királyság
Frank Fejedelemség
Keleti Gót Királyság
Burgund Királyság
A Nyugatrómai Birodalom határa, 395 után
Róma germán szövetségeseinek letelepítési területe és idôpontja
Syagrius római dux országa 486-ig
Egyéb germán törzsek területei
Ravenna Jelentôs egyházi-politikai központ
Onogurok vándorlása, 5–6. század
Az avarok vándorlása, 6. század
A szlávok vándorlása, 6. század
0 500 km
M = 1 : 26 300 000

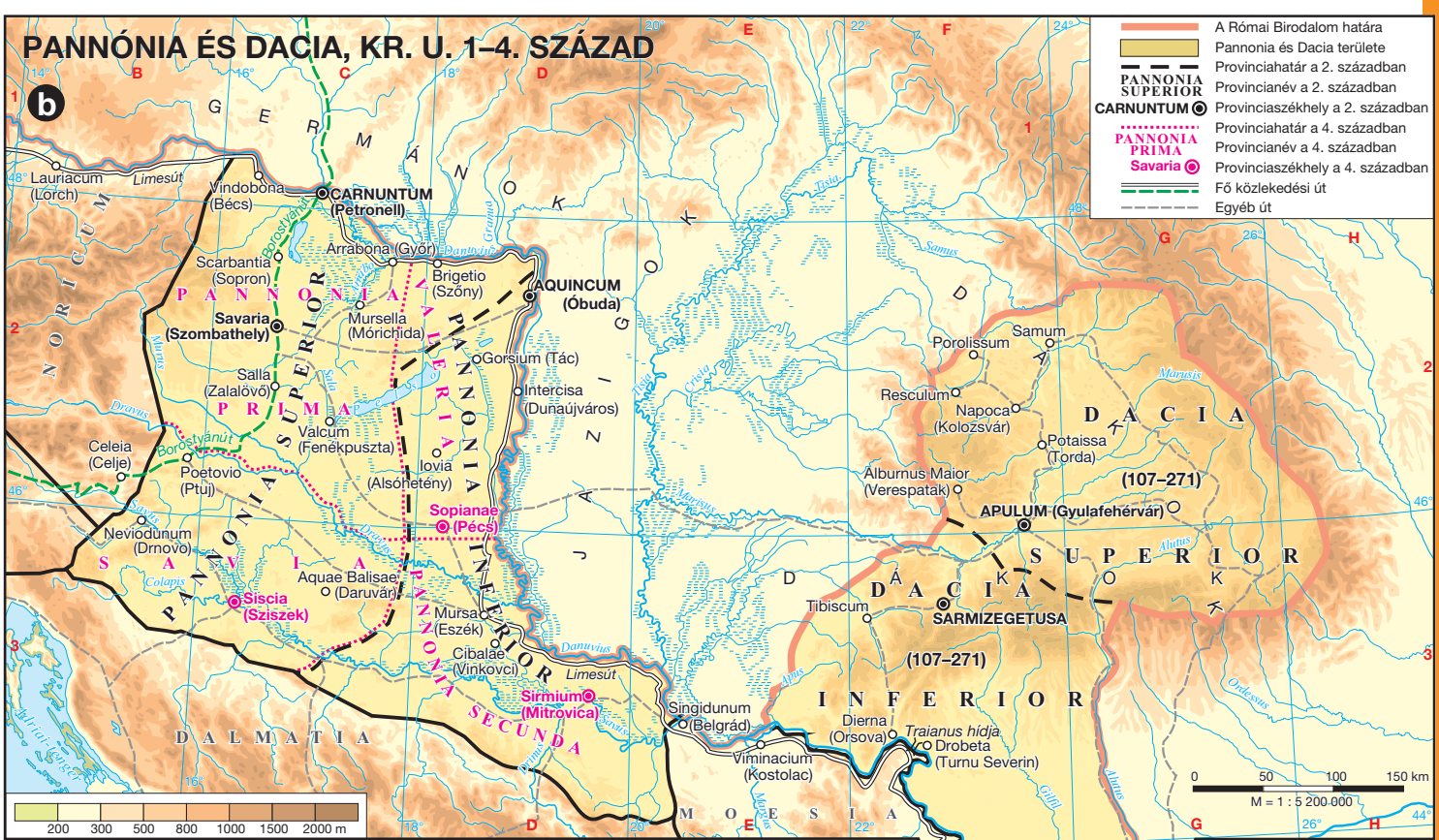
b
PANNÓNIA ÉS DACIA, KR. U. 1–4. SZÁZAD
A Római Birodalom határa
Pannonia és Dacia területe
Provinciahatár a 2. században
PANNONIA SUPERIOR Provincianév a 2. században
CARNUNTUM Provinciaszékhely a 2. században
Provinciahatár a 4. században
PANNONIA PRIMA Provincianév a 4. században
Savaria Provinciaszékhely a 4. században
Fő közlekedési út
Egyéb út
GERMANOK
NORICUM
PANNONIA SUPERIOR
PANNONIA PRIMA
PANNONIA VALERIA
PANNONIA INFERIOR
PANNONIA SECUNDA
SAVIA
DALMATIA
MOESIA
DACIA
DACIA SUPERIOR
DACIA INFERIOR
Lauriacum (Lorch)
Vindobona (Bécs)
CARNUNTUM (Petronell)
Arrabona (Győr)
Scarbantia (Sopron)
Brigetio (Szőny)
AQUINCUM (Óbuda)
Savaria (Szombathely)
Mursella (Móricihida)
Gorsium (Tác)
Salla (Zalalövő)
Intercisa (Dunaújváros)
Valcum (Fenékpuszta)
Celeia (Celje)
Poetovio (Ptuj)
Iovia (Alsóhetény)
Sopianae (Pécs)
Nevíodunum (Drnovo)
Aquae Balisae (Daruvár)
Siscia (Sziszek)
Mursa (Eszék)
Cibalae (Vinkovci)
Sirmium (Mitrovica)
Singidunum (Belgrád)
Viminacium (Kostolac)
Dierna (Orsova)
Drobeta (Turnu Severin)
Traianus hídja
Porolissum
Samum
Resculum
Napoca (Kolozsvár)
Potaissa (Torda)
Alburnus Maior (Verespatak)
(107–271)
APULUM (Gyulafehérvár)
Tibiscum
SARMIZEGETUSA
(107–271)
Limesút
200 300 500 800 1000 1500 2000 m
0 50 100 150 km
M = 1 : 5 200 000

A HUN BIRODALOM AZ 5. SZÁZAD KÖZEPÉN

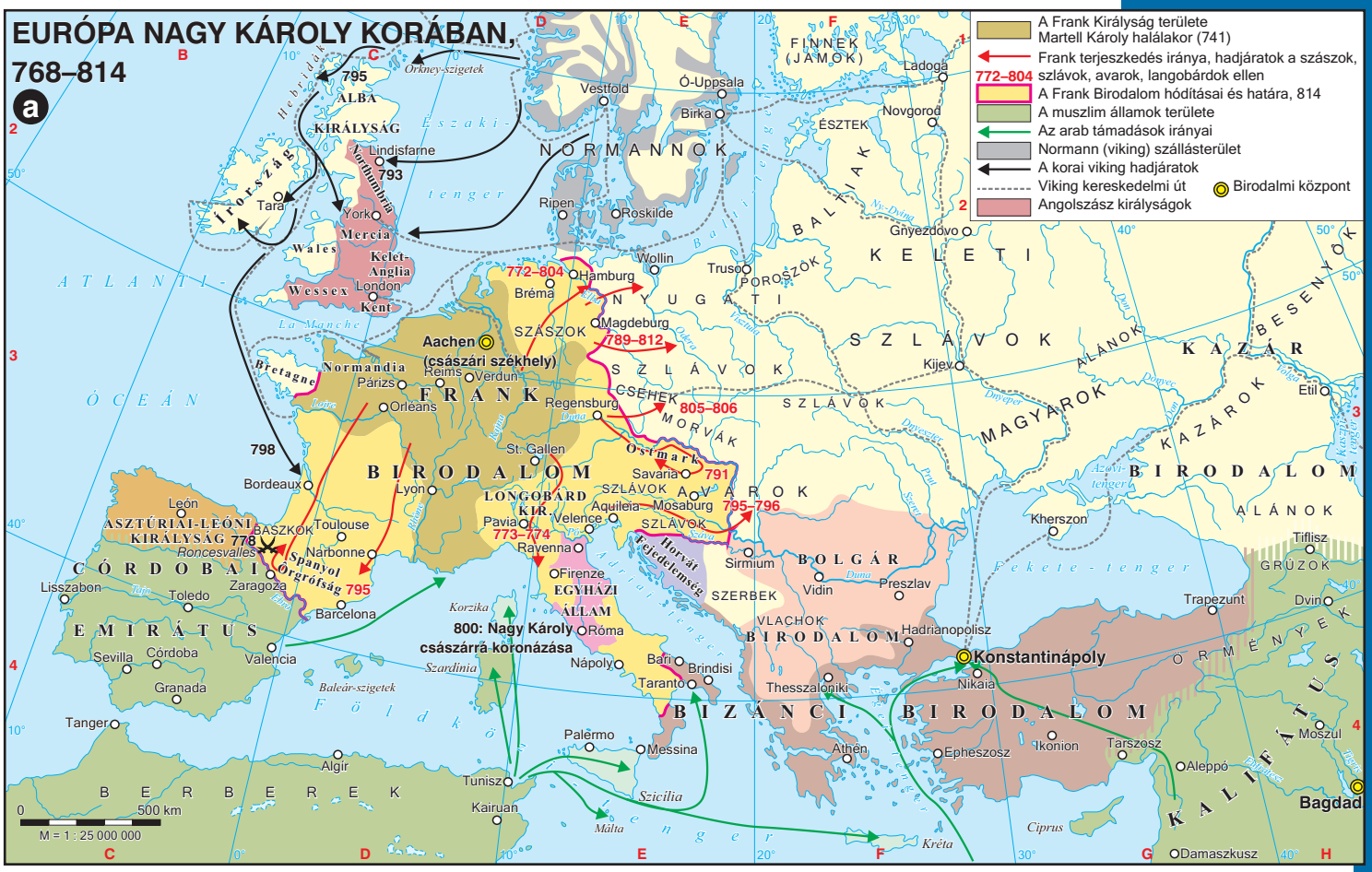
EURÓPA NAGY KÁROLY KORÁBAN, 768–814
a
A Frank Királyság területe
Martell Károly halálakor (741)
Frank terjeszkedés iránya, hadjáratok a szászok, szlávok, avarok, langobárdok ellen
772–804
A Frank Birodalom hódításai és határa, 814
A muszlim államok területe
Az arab támadások irányai
Normann (viking) szállásterület
A korai viking hadjáratok
Viking kereskedelmi út
Birodalmi központ
Angolszász királyságok
ÉSZAKI-TENGER
ATLANTI-ÓCEÁN
NORMANNOK
ÍRORSZÁG
ALBA KIRÁLYSÁG
Northumbria
Mercia
Wessex
Kelet-Anglia
Wales
FRANK BIRODALOM
Aachen (császári székhely)
Párizs
Orléans
Reims
Verdun
Regensburg
Magdeburg
Hamburg
Bréma
Wollin
Truso
Ripen
Roskilde
Vestfold
Ó-Uppsala
Birka
Ladoga
Novgorod
FINNEK (JAMOK)
ÉSZTEK
BALTIAK
KELETI SZLÁVOK
POROSZOK
NYUGATI SZLÁVOK
CSEHEK
MORVÁK
Ostmark
Savaria
Mosaburg
Aquileia
Velence
Pavia
LONGOBÁRD KIR.
Ravenna
Firenze
EGYHÁZI ÁLLAM
Róma
Nápoly
Bari
Brindisi
Taranto
Palermo
Messina
Tunisz
Kairuan
Algír
Tanger
Sevilla
Córdoba
Granada
Valencia
Toledo
Zaragoza
Barcelona
Lisszabon
EMIRÁTUS
CÓRDOBAI ASZTÚRIAI-LEÓNI KIRÁLYSÁG
BASZKOK
Spanyol Őrgrófság
Roncesvalles
Toulouse
Narbonne
Bordeaux
Lyon
Normandia
Bretagne
Orkney-szigetek
Hebridák
Baleár-szigetek
Szardínia
Szicília
Málta
Korzika
Földközi-tenger
BERBEREK
798
795
793
778
773–774
789–812
805–806
791
795–796
907
862–895
900
899
955
933
843
970
800: Nagy Károly császárrá koronázása
Horvát Fejedelemség
SZERBEK
BOLGÁR BIRODALOM
VLACHOK BIRODALOM
Sirmium
Vidin
Preszlav
Hadrianopolisz
Thesszaloniki
Athén
Epheszosz
Ikonion
Konstantinápoly
Nikaia
BIZÁNCI BIRODALOM
Trapezunt
Tarszosz
Aleppó
Damaszkusz
Bagdad
Moszul
Tiflisz
Dvin
GRÚZOK
ÖRMÉNYEK
ALÁNOK
KAZÁROK
MAGYAROK
KAZÁR BIRODALOM
Kijev
Kherszon
Etil
Gnyezdovo
Ciprus
Kréta
0 500 km
M = 1 : 25 000 000

EURÓPA A 9–10. SZÁZADBAN
b
A Frank Birodalom utódállamainak határa a verduni szerződés után, 843
A muszlim államok területe
A magyarok vándorlása a 9. században
A magyar „kalandozó hadjáratok”, győztes és vesztes csaták
ÉSZAKI-TENGER
ATLANTI-ÓCEÁN
SKÓT KIRÁLYSÁG
ÍRORSZÁG
ANGOL KIRÁLYSÁG
Walesi Fej.
NORVÉG KIRÁLYSÁG
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
FINNEK (JAMOK)
ÉSZTEK
BALTIAK
KELETI SZLÁVOK
POROSZOK
POMERÁNOK
LENGYEL
CSEH FEJEDELEMSÉG
FJD.
NYUGATI FRANK KIRÁLYSÁG
KELETI FRANK KIRÁLYSÁG
Lotaringia
Burgund Királyság
Flandria
Normandiai Hcg.
Bretagne-i Hcg.
Friauli Orgr.
Karintiai Hcg.
Merseburg
Pozsony
MAGYAR FEJEDELEMSÉG
MAGYAROK (850 körül)
Brenta-folyó
Aachen
Fulda
Worms
Augsburg
Regensburg
Salzburg
Ostmark
Milánó
Velence
Ravenna
Róma
Nápoly
Bari
Brindisi
Taranto
Palermo
Messina
Tunisz
Kairuan
Algír
Tanger
Sevilla
Córdoba
Granada
Valencia
Toledo
Zaragoza
Barcelona
Lisszabon
KALIFÁTUS
CÓRDOBAI KALIFÁTUS
LEÓN-KASZTÍLIAI KIRÁLYSÁG
NAVARRAI KIR.
ARAGÓNIAI KIR.
Barcelonai Grófság
Santiago de Compostela
Bordeaux
Lyon
Toulouse
Narbonne
Orléans
Párizs
Reims
Verdun
Edinburgh
Dublin
York
Canterbury
London
Hebridák
Orkney-szigetek
Baleár-szigetek
Szardínia
Szicília
Málta
Korzika
Földközi-tenger
BERBEREK
Prága
Krakkó
Peremisl
Csernyigov
Kijev
Perejaszlavl
Pszkov
Novgorod
Ladoga
Beloozero
Jaroszlavl
Szuzdal
Rjazany
Szmolenszk
Polock
Kijevi Rusz
VOLGAI BOLGÁROK
BURTÁSZOK
ÚZOK
KAZÁROK
KAZÁR BIRODALOM
ALÁNOK
Tmutarakan
Kherszon
Szebasztopolisz
Tiflisz
Phaszisz
Trapezunt
Dvin
ÖRMÉNYEK
GRÚZOK
Disztra
Pliszka
Vidin
Sirmium
DUNAI BOLGÁROK
SZERBEK
VLACHOK BIRODALOM
Hadrianopolisz
Arkadiopolisz
Konstantinápoly
Nikaia
Thesszaloniki
Athén
Epheszosz
Ikonion
Tarszosz
Aleppó
Antiokheia
Damaszkusz
Tripolisz
Bagdad
Szamoszata
Meliténé
Szebaszteia
Tirakatar KIRÁLYSÁG
Niszibisz
Moszul
Ciprus
Kréta
0 500 km
M = 1 : 25 000 000

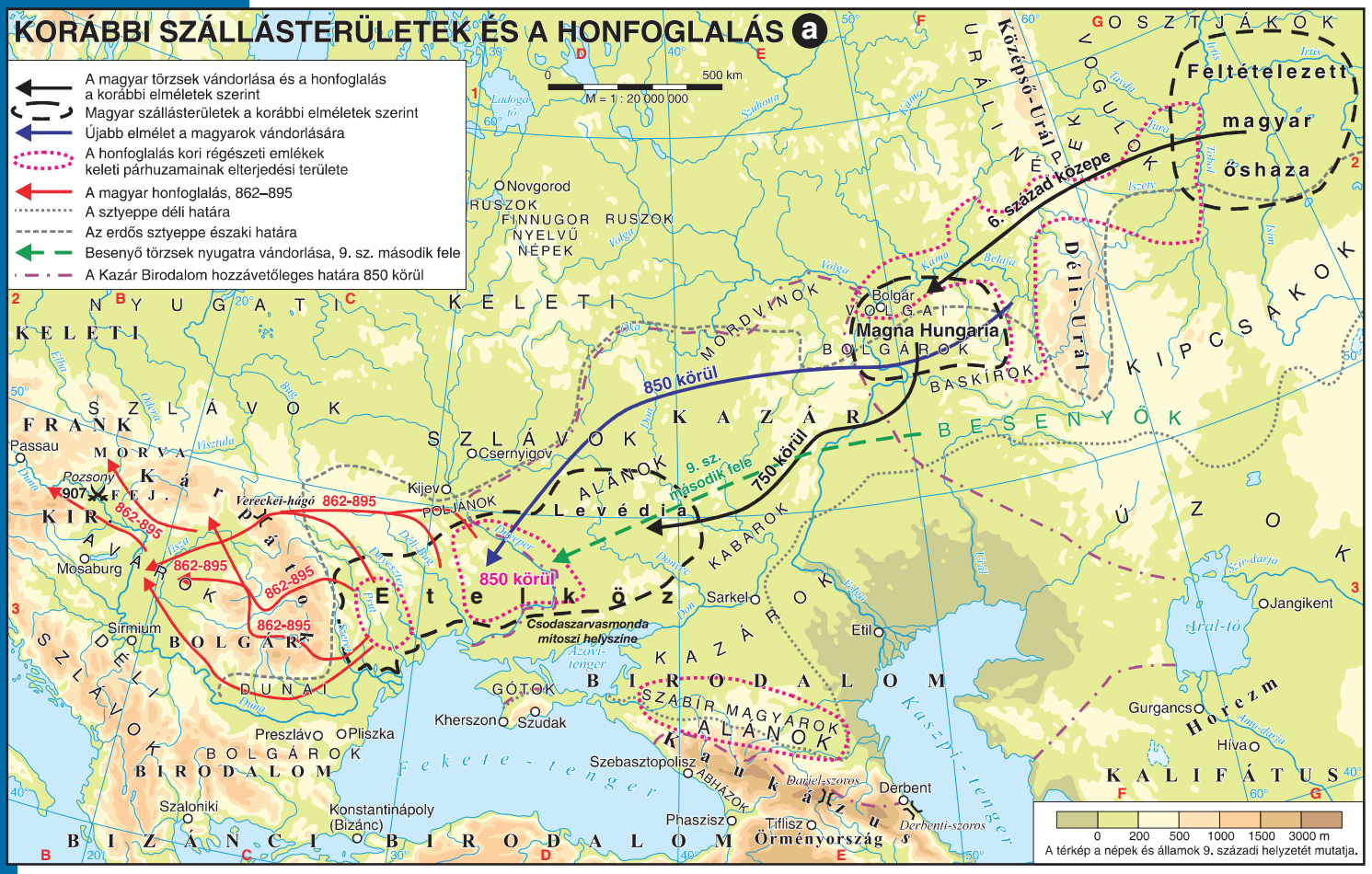
KORÁBBI SZÁLLÁSTERÜLETEK ÉS A HONFOGLALÁS a
A magyar törzsek vándorlása és a honfoglalás a korábbi elméletek szerint
Magyar szállásterületek a korábbi elméletek szerint
Újabb elmélet a magyarok vándorlására
A honfoglalás kori régészeti emlékek keleti párhuzamainak elterjedési területe
A magyar honfoglalás, 862–895
A sztyeppe déli határa
Az erdős sztyeppe északi határa
Besenyő törzsek nyugatra vándorlása, 9. sz. második fele
A Kazár Birodalom hozzávetőleges határa 850 körül
0 500 km
M = 1 : 20 000 000
Feltételezett magyar őshaza
6. század közepe
Magna Hungaria
850 körül
750 körül
9. sz. második fele
Csodaszarvasmonda mítoszi helyszíne
Vereckei-hágó
862-895
Pozsony
907
Bolgár
Novgorod
Csernyigov
Kijev
Passau
Mosaburg
Sirmium
Preszláv
Pliszka
Szaloniki
Konstantinápoly (Bizánc)
Kherszon
Szudak
Szebasztopolisz
Phaszisz
Tiflisz
Derbent
Sarkel
Etil
Jangikent
Gurgancs
Híva
Horezm
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Aral-tó
Derbenti-szoros
Dariel-szoros
Ázovi-tenger
Kaukázus
Kárpátok
Etelköz
Levédia
Kazár Birodalom
Bizánci Birodalom
Bolgárok
Szlávok
Kelteti
Nyugati
Frank
Morva Fej.
Kir.
Avarok
Dél-Szlávok
Dunai
Bolgárok
Bizánci
Kalifátus
Úzok
Kipcsákok
Besenyők
Kazárok
Kabarok
Alánok
Mordvinok
Baskírok
Volgai
Bolgárok
Urálinépek
Vogulok
Osztjákok
Déli-Urál
Középső-Urál
Finnugor nyelvű népek
Ruszok
Szabír magyarok
Gótok
Abházok
Örményország
0 200 500 1000 1500 3000 m
A térkép a népek és államok 9. századi helyzetét mutatja.

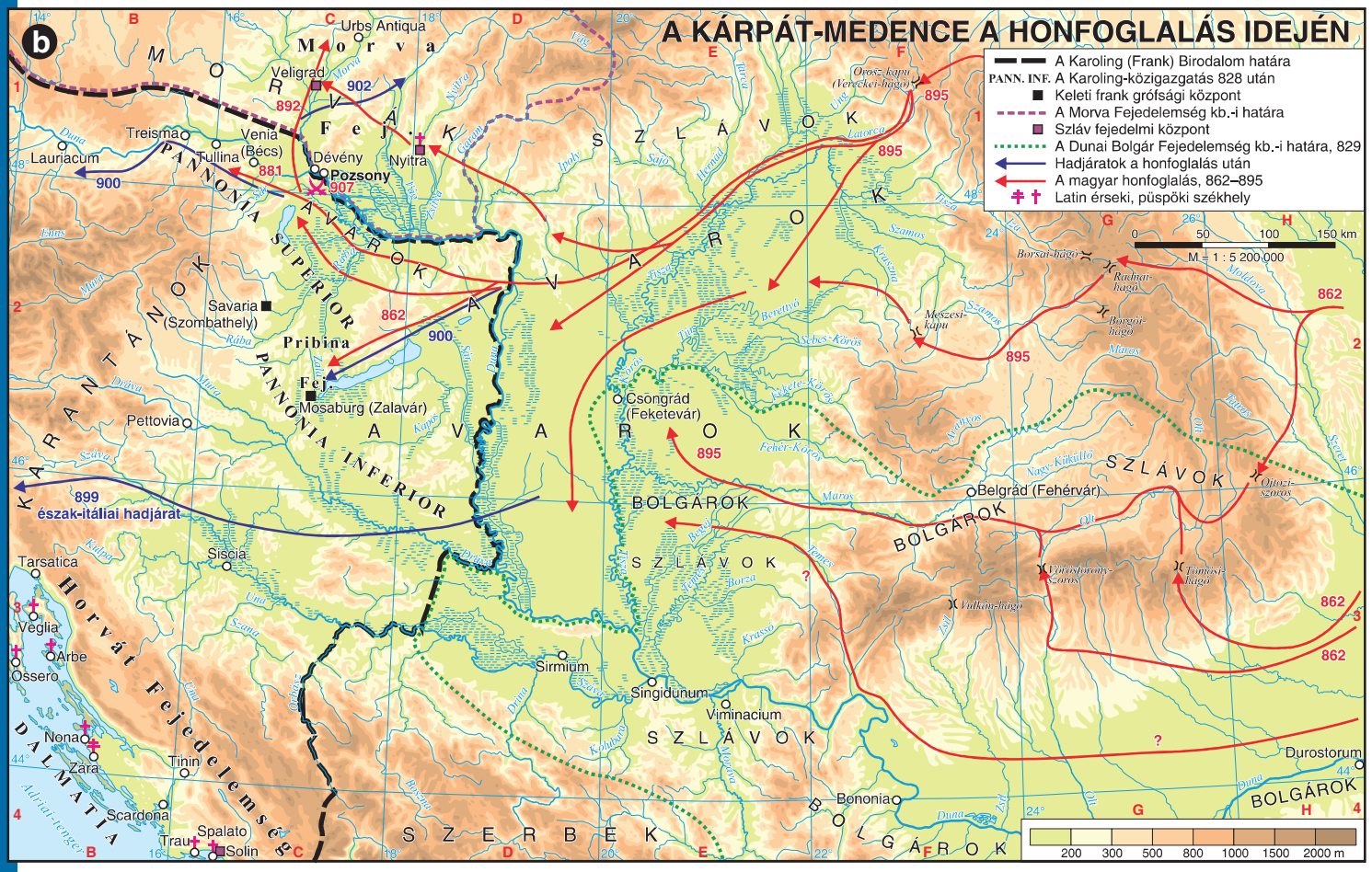
A KÁRPÁT-MEDENCE A HONFOGLALÁS IDEJÉN b
A Karoling (Frank) Birodalom határa
PANN. INF. A Karoling-közigazgatás 828 után
Keleti frank grófsági központ
A Morva Fejedelemség kb.-i határa
Szláv fejedelmi központ
A Dunai Bolgár Fejedelemség kb.-i határa, 829
Hadjáratok a honfoglalás után
A magyar honfoglalás, 862–895
Latin érseki, püspöki székhely
0 50 100 150 km
M = 1 : 5 200 000
Urbs Antiqua
Morva Fej.
Veligrad
902
892
Treisma
Venia (Bécs)
Tullina
Lauriacum
900
881
Dévény
Pozsony
907
Nyitra
Pannonia Superior
Avarok
Savaria (Szombathely)
Pribina Fej.
Mosaburg (Zalavár)
862
900
Pannonia Inferior
Pettovia
Karantánok
899
észak-itáliai hadjárat
Csongrád (Feketevár)
895
Belgrád (Fehérvár)
Bolgárok
Szlávok
Sirmium
Singidunum
Viminacium
Bononia
Durostorum
Tarsatica
Siscia
Veglia
Arbe
Ossero
Nona
Zára
Tinin
Scardona
Spalato
Trau
Solin
Horvát Fejedelemség
Dalmatia
Szerbek
Bolgárok
Szlávok
Vidkán-hágó
Vörösторony-szoros
Tömösi-hágó
Ojtozi-szoros
Meszesi-kapu
Borsai-hágó
Radnai-hágó
Borgói-hágó
Orosz-kapu (Vereckei-hágó)
200 300 500 800 1000 1500 2000 m

AZ ISZLÁM VILÁG AZ ELSŐ EZREDFORDULÓIG, 7–10. SZÁZAD
a
ATLANTI-ÓCEÁN
FRANK BIRODALOM
SZLÁVOK
AVAROK
MAGYAROK (850 körül)
BIZÁNCI BIRODALOM
KAZÁR BIRODALOM
KAZÁROK BESENYŐK ÚZOK
VOLGAI BOLGÁROK
ALÁNOK
BOLGÁROK
KALIFÁTUS
TÜRK KAGANÁTUS
ARAB BIRODALOM
BERBEREK
NÚBIAI KIRÁLYSÁGOK
AKSZÚMI KIR.
Aachen
Párizs
Tours
Poitiers 732
Regensburg
Pavia
Zaragoza 712
Toledo
Fraxinetum 889–973
Barcelona 720–750
Róma
Xeres de la Frontera
Córdoba
Granada 711
Dzsebel al-Tarik (Gibraltár)
Fez
Karthágó 698
Kairuán 670
Tunisz
Tripolisz
Barka 642
Alexandria 641
Fusztát
Kairó (969 után)
Asszuán
Dzsidda
Mekka
Medina (632–656)
Mohamed kivonulása 622
Konstantinápoly 674–678, 717–718
Ciprus 649–965
Kréta 827–961
Szicília 827–
Baleár-szk.
Szardínia 760
Derbent 737
Itil
Baku 653
Tbiliszi
Erzurum
Tebriz
Niszibisz
Moszul
Szamarra (836–892)
Bagdad (762–836, 892–1258)
Kufa (656–661)
Nedzsef
Damaszkusz (661–750)
Jarmúk 636
Jeruszálem 638
Héliopolisz 642
Aleppo
Tarszosz
Hamadán
Teherán
Kerbela
Bászra
Siráz
Hormuz
Iszfahán
Kermán
Mashad
Herát
Merv
Kabul 699
Multan
Kandahár
Manszura 711
Maszkat
Szalalah
Nadzsran
Muhalla
Szanaa
Áden
Adulisz
Akszúm
640
Talasz 751
Taskent
Kasgar
Szamarkand 712
Buhara 710
Szir-darja
Amu-darja
Ural
Volga
Don
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Perzsa-öböl
Vörös-tenger
Fekete-kő
Mekka
Medina
Damaszkusz
Jeruszálem
Kufa
Bagdad
Samarra
Navahand
Damietta
Alexandria
Kairó
Ceuta
Algir
Bona
Tunisz
1270
Málta
Kréta
Ciprus
Szicília
Szardínia
Baleár-szigetek
Földközi-tenger
0 500 1000 1500 km
M = 1 : 37 000 000
Az iszlám világ kiterjedése 632-ben, Mohamed próféta halálakor
Az iszlám világ kiterjedése 644-ben, Omár kalifa halálakor
Az iszlám világ kiterjedése 656-ban, Oszmán kalifa halálakor
Az iszlám világ kiterjedése 750-ben, az Omajjád-dinasztia uralmának végén
Az iszlám további területnyeresége 750–1000 között
Medina A kalifák székhelyei
698 Az arab hódítás éve
Az iszlám három fontos szent városa; egyéb szunnita és síita szent városok
732 Fontos csata, sikertelen ostrom ideje és helye
A Kalifátus északi és keleti határa 750 körül
Támadási irányok a 7–8. században

EURÓPA A 11–13. SZÁZADBAN ÉS A KERESZTES HADJÁRATOK
b
Közel-keleti keresztes államok:
1 Jeruszálemi Királyság (1099–1291)
2 Antiochiai Fejedelemség (1098–1268)
3 Edesszai Grófság (1098–1146)
4 Tripoliszi Grófság (1102–1289)
5 Ciprusi Királyság (1192–1489)
ATLANTI-ÓCEÁN
FRANCIA KIRÁLYSÁG
ANGOL Wales KIRÁLYSÁG
SKÓT KIR.
ÍRORSZÁG
NORVÉG KIR.
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
LENGYEL KIRÁLYSÁG
CSEH KIRÁLYSÁG
MAGYAR KIRÁLYSÁG
HALICSI FEJ.
VOLHÍNIAI FEJ.
KIJEVI FEJ.
PEREJASZLAVI FEJ.
CSERNYIGOVI FEJ.
TUROV-PINSZKI FEJ.
POLOCKI FEJ.
SZMOLENSZKI FEJ.
RJAZANYI FEJ.
NOVGORODI FEJ.
SZUZDALI FEJ.
LÍVEK
LETTEK
LITVÁNOK
PORUSZOK
KÚROK
POMERÁNOK
SZLÁVOK
Német Lovagrend
Novgorod
Szuzdal
Tver
Polock
Szmolenszk
Rjazany
Pinszk
Csernyigov
Kijev
Perejaszlavl
Vlagyimir
Halics
Riga 1237-től: Német Lovagrend
1226-tól: Német Lovagrend
1242 Csúd-tó
Edinburgh
York
London
Canterbury
Hastings 1066
1215: Magna Charta
Rouen
Normandiai Hercegség
Bretagne-i Hercegség
Párizs
Reims
Clairvaux
Tours
Vézelay
Besançon
Clermont
Lyon
Bordeaux
Toulouse
Arles
Marseille
Leon
Porto
Salamanca
Zaragoza
Toledo
Lisszabon
Sevilla
Granada
Las navas de Tolosa 1212
Córdoba
Valencia
Barcelona
Ceuta
Algir
Bona 1270
Tunisz
Brema
Hamburg
Lübeck
Lund
Birka
Gniezno
Marienburg
Köln
Fulda
Trier
Speyer
Frankfurt
Regensburg
Prága
Krakkó
Esztergom
Várad
Erdély
Fehérvár
Gyulafehérvár
Pécs
Aquileia
Milánó
Velence
Lombardia
Genova
Ravenna
Canossa
Firenze
Tuscia
Spoleto
Róma
EGYHÁZI ÁLLAM
Nápoly
SZICÍLIAI NORMANN KIRÁLYSÁG
Palermo
Messina
Brindisi
Otranto
Ochrida
Thesszalonike
Skopia
Raguza
Spalato
Zára
Zengg
Sirmium
Vidin
Disztra
Szerdika
Konstantinápoly
Nikomedeia
Nikaia 1204
Ikonium
Ephheszosz
Athén
Szinope
Trapezunt
Kherszon
Tiflisz
Ani
Edessza
Aleppo 1098
Antiochia
Tripolisz
Limassol
Szidón
Türosz
Akkon 1291
Damaszkusz
Hattín 1187
Jeruszálem 1099
Damietta
Alexandria
Kairó
Moszul
Tabriz
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Azovi-tenger
Földközi-tenger
0 500 km
M = 1 : 24 300 000
A Német-római Birodalom határa
Muszlim többségű államok területe
A keresztesek útvonala a Szentföldre
A keresztes államok max. kiterjedése
A reconquista határa 1064-ben
A reconquista határa 1300-ban
Fontos csaták helye és ideje
A nyugati és keleti egyház befolyásának határa
Az 1. keresztes hadjárat útvonala, 1096–1099
A 4. keresztes hadjárat útvonala, 1202–1204
II. András keresztes hadjárata, 1217–1218
A térkép az államok és népek 1100 körüli helyzetét mutatja.

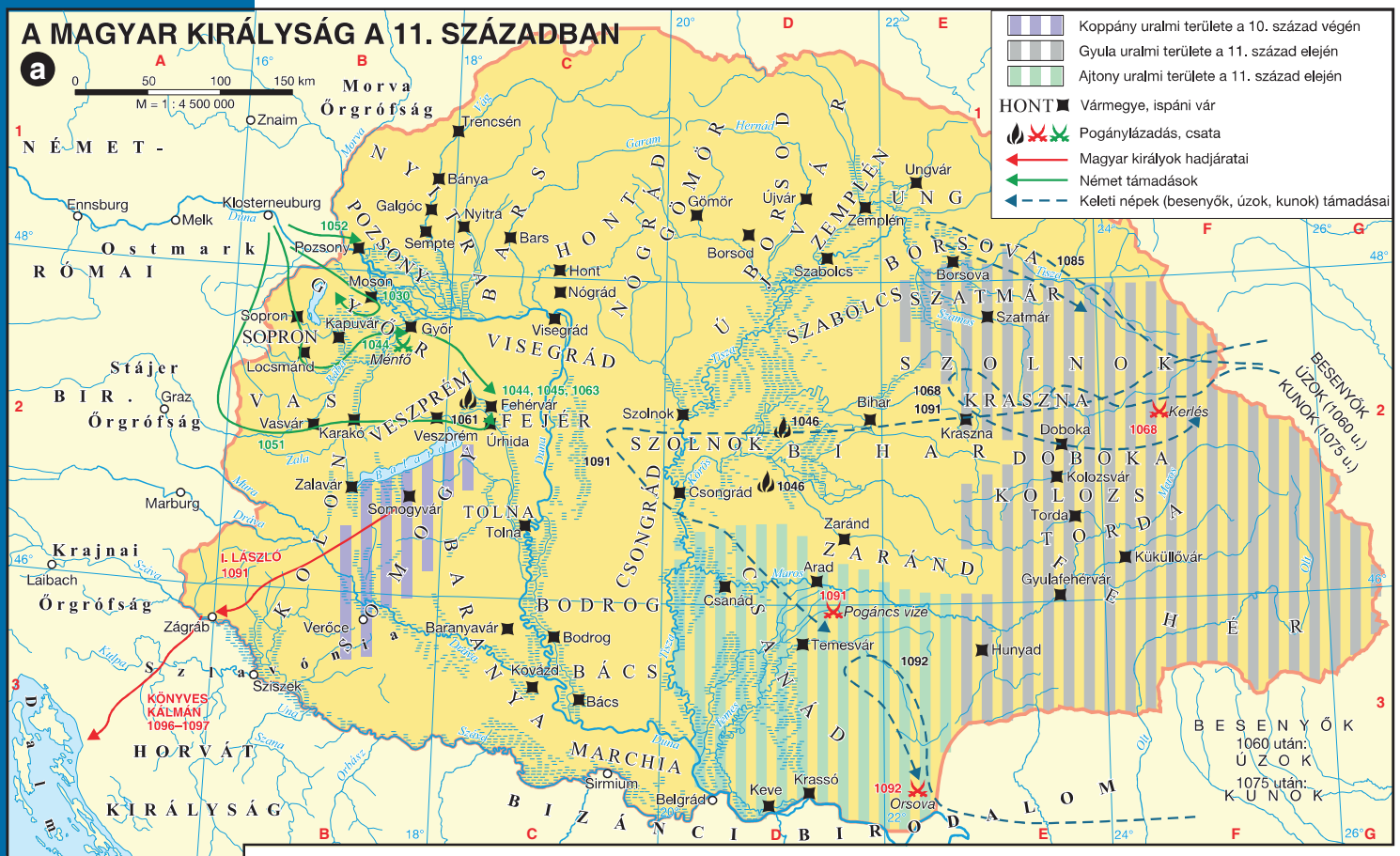
A MAGYAR KIRÁLYSÁG A 11. SZÁZADBAN
a
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 500 000
Koppány uralmi területe a 10. század végén
Gyula uralmi területe a 11. század elején
Ajtony uralmi területe a 11. század elején
HONT Vármegye, ispáni vár
Pogánylázadás, csata
Magyar királyok hadjáratai
Német támadások
Keleti népek (besenyők, úzok, kunok) támadásai
Ostmark
RÓMAI NÉMET-
Morva Őrgrófság
Znaim
Ennsburg
Melk
Klosterneuburg
Pozsony
Sopron
Stájer Őrgrófság
Graz
Marburg
Krajnai Őrgrófság
Laibach
Zágráb
Szisszek
HORVÁT KIRÁLYSÁG
Zára
Tengerfehérvár
Spalato
Adriai-tenger
Dalmácia
Trencsén
Bánya
Galgóc
Nyitra
Sempte
Bars
Hont
Nógrád
Visegrád
Gömör
Újvár
Zemplén
Ungvár
Borsod
Szabolcs
Borsova
Szatmár
Mosón
Győr
Kapuvár
Locsmánd
Vasvár
Karakó
Veszprém
Fehérvár
Ürmida
Zalavár
Somogyvár
Tolna
Baranyavár
Bodrog
Kovázd
Bács
Sirmium
Belgrád
Keve
Krassó
Orsova
Csongrád
Szolnok
Bihar
Kraszna
Doboka
Kolozsvár
Torda
Küküllővár
Gyulafehérvár
Zaránd
Arad
Csanád
Temesvár
Hunyad
Pogáncs vize
Kerlés
BESENYŐK ÚZOK (1060 u.) KUNOK (1075 u.)
BESENYŐK 1060 után: ÚZOK 1075 után: KUNOK
I. LÁSZLÓ 1091
KÖNYVES KÁLMÁN 1096–1097
1044 Mentő
1044, 1045, 1063
1052
1030
1051
1061
1091
1046
1068
1085
1092
BIZÁNCI BIRODALOM
MORVA
NYITRA
BARS
HONT
NÓGRÁD
GÖMÖR
ÚJBORSOVA
ZEMPLÉN
UNG
BORSOVA
SZABOLCS
SZATMÁR
VISEGRÁD
VESZPRÉM
FEJÉR
VAS
SOPRON
ZALA
SOMOGY
TOLNA
BODROG
CSONGRÁD
SZOLNOK
BIHAR
KRASZNA
DOBOKA
KOLOZS
TORDA
ZARÁND
FEHÉR
HÉR
BÁCS
SZLAVÓNIA
MARCHIA
Duna
Tisza
Maros
Körös
Száva
Dráva
Kulpa
Una
Szana
Orbász
Ung
Bodrog
Hernád
Garam
Ipoly
Vág
Nyitra
Morva
Lajta
Rába
Zala
Kapos
Sárvíz
Sió
Ond
Olt
Temes
Bega
Berettyó
Körös
Szamos
Tisza

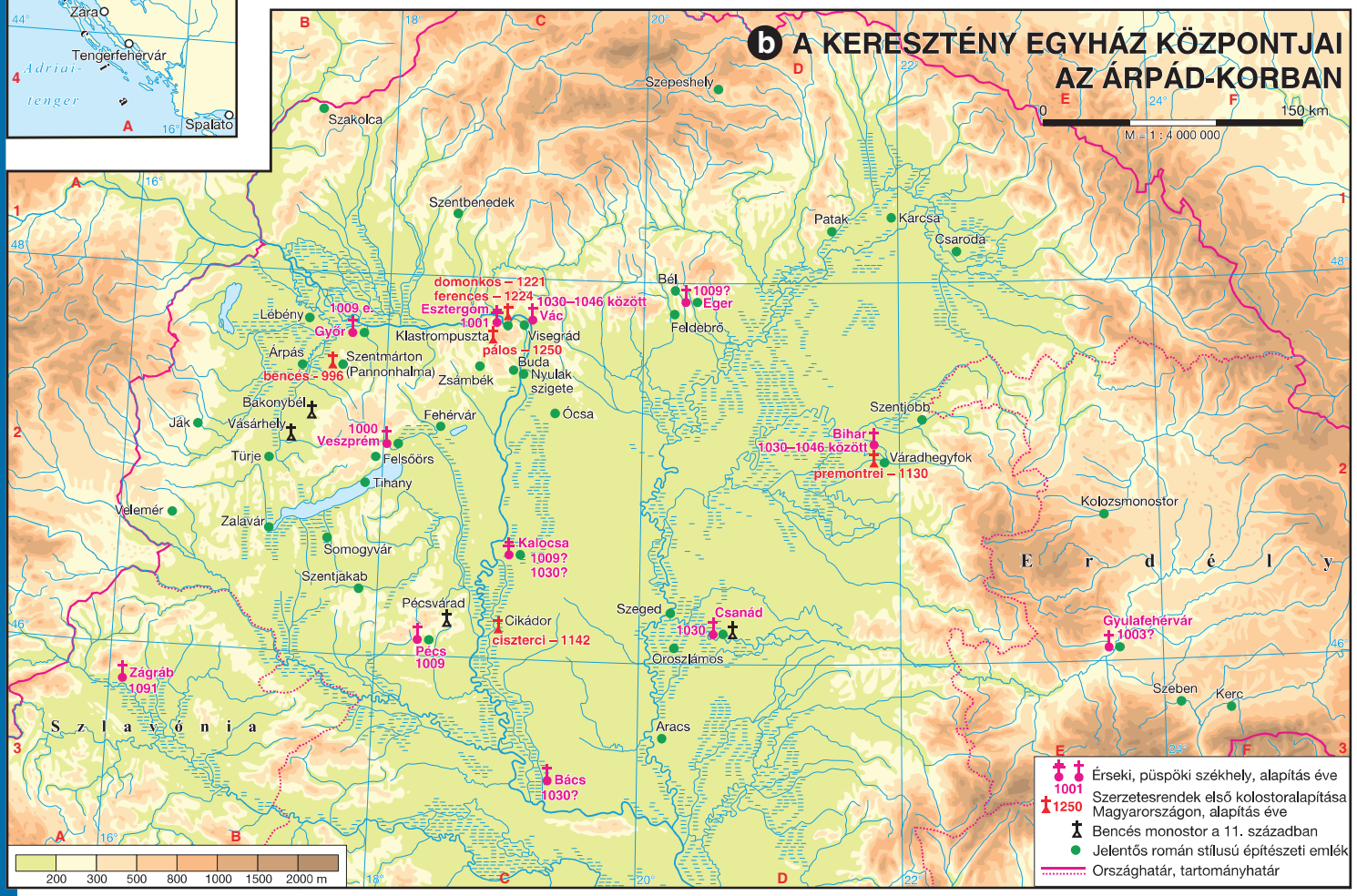
b A KERESZTÉNY EGYHÁZ KÖZPONTJAI AZ ÁRPÁD-KORBAN
0 150 km
M = 1 : 4 000 000
Szepeshely
Szakolca
Szentbenedek
Patak
Kárcsa
Csaroda
Bél
1009?
Eger
Feldebrő
domonkos – 1221
ferences – 1224
Esztergom 1001
1030–1046 között
Vác
Visegrád
1250
Buda
Nyulak szigete
Zsámbék
Klastrompuszta
pálos
Lébény
1009 e.
Győr
Árpás
Szentmárton (Pannonhalma)
bencés – 996
Bakonybél
Ják
Vásárhely
Fehérvár
Ócsa
1000
Veszprém
Türje
Felsőörs
Tihany
Velemér
Zalavár
Somogyvár
Szentjakab
Kalocsa
1009?
1030?
Pécsvárad
Cikádor
ciszterci – 1142
Pécs
1009
Zágráb
1091
Szlavónia
Bács
1030?
Szeged
Csanád
1030
Oroszlámos
Aracs
Szentjobb
Bihar
1030–1046 között
Váradhegyfok
premontrei – 1130
Kolozsmonostor
Erdély
Gyulafehérvár
1003?
Szeben
Kerc
200 300 500 800 1000 1500 2000 m
Érseki, püspöki székhely, alapítás éve
1001
Szerzetesrendek első kolostoralapítása Magyarországon, alapítás éve
1250
Bencés monostor a 11. században
Jelentős román stílusú építészeti emlék
Országhatár, tartományhatár

AZ 1347–1353 KÖZÖTTI PESTISJÁRVÁNY
a
A pestis elterjedésének iránya
25% A népesség csökkenésének hozzávetőleges aránya
A járvány terjedése:
1346 (Kaffa–Krím)
1347
1348
1349
1350
1351 után
ATLANTI-ÓCEÁN
Északi-tenger
Földközi-tenger
Fekete-tenger
Edinburgh
York
Bristol
London
Amszterdam
Brügge
Bréma
Hamburg
Lübeck
Stockholm
Novgorod
Riga
Moszkva
Königsberg
Danzig
Koppenhága
Rouen
Gent
Köln
Magdeburg
Drezda
Párizs
Reims
Frankfurt
Mainz
Nürnberg
Prága
Krakkó
Kijev
Tours
Nancy
Augsburg
Bécs
Bordeaux
Bázel
Bern
Buda
Leon
Lyon
Milánó
Velence
Porto
Toulouse
Avignon
Genova
Bologna
Zaragoza
Marseille
Firenze
Pisa
Spalato
Lisszabon
Barcelona
Toledo
Róma
Raguza
Valencia
Bari
Nápoly
Szaloniki
Córdoba
Sevilla
Granada
Konstantinápoly
Palermo
Messina
Szmirna
Athén
Algír
Tunisz
Kandia
Tripoli
Alexandria
Kaffa
0 500 km
M = 1 : 36 750 000

KÖZÉP-EURÓPA ÉS KELET-EURÓPA A 14. SZÁZADBAN
b
SVÉD KIRÁLYSÁG
NÉMET LOVAGREND
DÁN KIR.
Gotland
Riga
Pszkov
Novgorod
NOVGORODI FEJ.
Jaroszlavl
Nyizsnyij-Novgorod
Szuzdal
Tver
Vlagyimir
Moszkva
MOSZKVAI FEJ.
Tula
Rjazany
RJAZANYI FEJ.
Vityebszk
Szmolenszk
Vilnius
LITVÁN NAGYFEJEDELEMSÉG
Minszk
Danzig
Marienburg
LOVAGREND
NÉMET-RÓMAI BIR.
Breszt
Pinszk
Varsó
Csernyigov
Novgorod-Szeverszkij
Breslau
Prága
Krakkó
Lwów
LENGYEL KIRÁLYSÁG
Vlagyimir
Kijev
Perejaszlavl
Halics
Kassa
Bécs
MAGYAR KIRÁLYSÁG
Buda
Suceava
Moldvai Vajdaság
ARANY HORDA
Tana (Genova)
Moncastro (Genova)
Kaffa (Genova)
Kherszon (Genova)
Zágrab
Gyulafehérvár
Brassó
Szava
Dráva
Boszniai Kir.
Zára
Belgrád
Vidin
Havasalföldi Vajdaság
Szisztra
Fekete-tenger
Spalato
SZERB BIRODALOM
1389
Rigomező
Raguza
Nikápoly
1396
Tirnovo
Marica folyó
1371
Konstantinápoly
Szkopje
Ohrid
BIZÁNCI CSÁSZÁRSÁG
Thesszalonike
Nápoly
NÁPOLYI KIR.
KIRÁLYSÁG
OSZMÁN SZULTÁNÁTUS
SZELDZSUK-TÖRÖK EMÍRSÉGEK
Angora
Konya
Korfu (Velence)
Jón-tenger
Athéni Hcg.
Athén
Szmirna
Akhaj Fej.
SZICÍLIAI KIR.
Szicília
Johanniták Rodosz
Ciprus
Kréta (Velence)
Földközi-tenger
KIS-ÖRMÉNYOR.
Aleppo
MAMELUK BIR.
CIPRUSI KIR.
Damaszkusz
0 500 km
M = 1 : 24 000 000
1377-ig A Litván Nagyfejedelemség délkeleti irányú terjeszkedése
Oszmán-török előrenyomulás
1389 Fontos csata

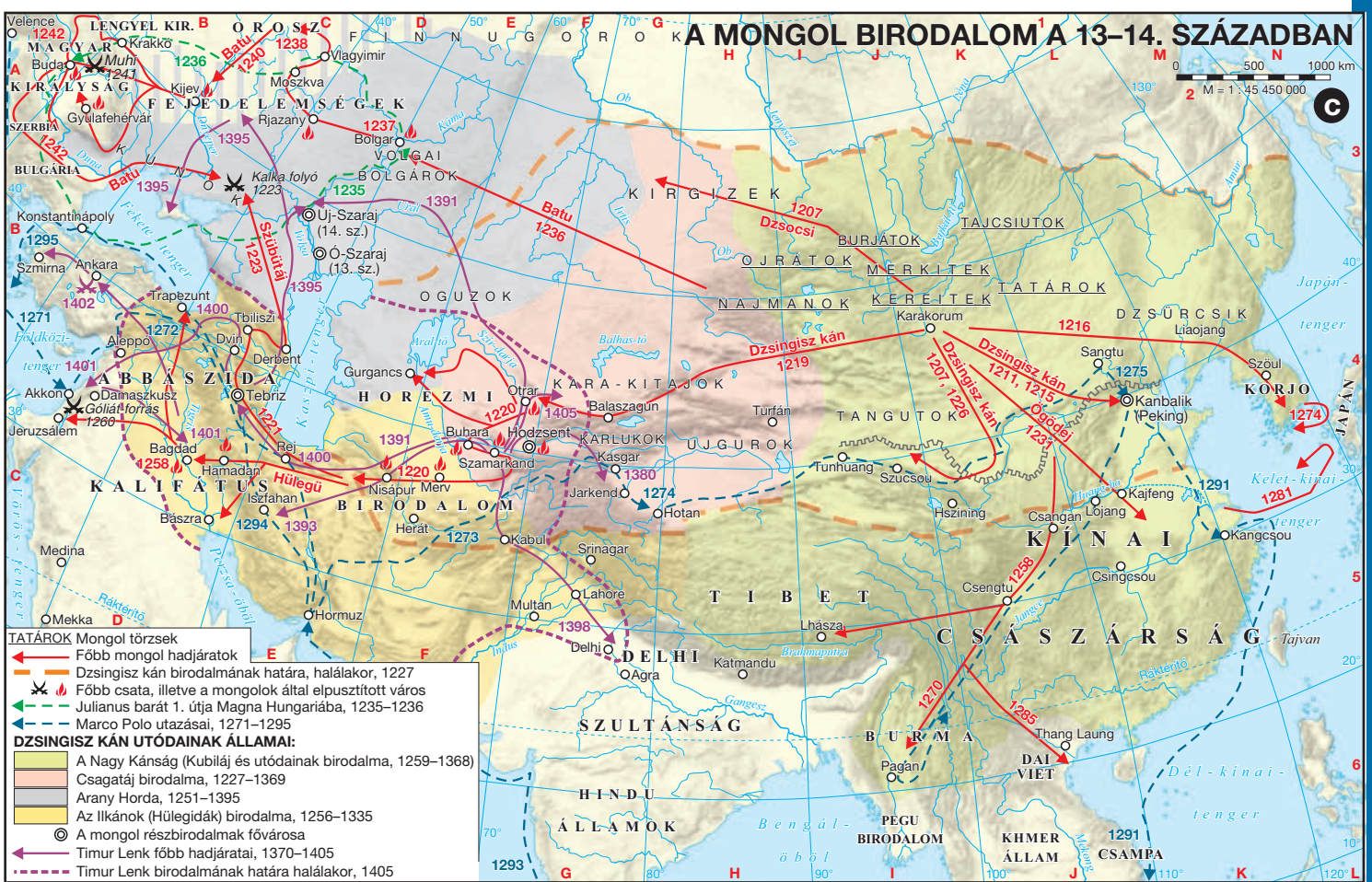
A MONGOL BIRODALOM A 13–14. SZÁZADBAN
c
0 500 1000 km
M = 1 : 45 450 000
LENGYEL KIR.
MAGYAR KIRÁLYSÁG
SZERBIA
BULGÁRIA
Velence
Krakkó
Buda
Muhi
1241
Kijev
Gyulafehérvár
OROSZ FEJEDELEMSÉGEK
Vlagyimir
Moszkva
Rjazany
Bolgar
VOLGAI BOLGÁROK
FINNUGOR
Batu
1236
1237
1238
1240
1242
1395
Kalka folyó
1223
Konstantinápoly
Szmirna
Ankara
Trapezunt
Tbiliszi
Aleppo
Dvin
Derbent
Damaszkusz
Akkon
Góliát forrás
1260
Jeruzsálem
Bagdad
1258
Hamadan
Rej
Tebriz
Szultánija
1295
1400
1402
1271
1272
1401
1221
1223
1235
Uj-Szaraj (14. sz.)
Ó-Szaraj (13. sz.)
1391
1395
OGUZOK
KIPCSAKOK
KIRGIZEK
1207
Dzsocsi
BURJÁTOK
TAJCSIUTOK
OJRÁTOK
MERKITEK
TATÁROK
NAJMANOK
KEREITEK
DZSURCSIK
Liaojang
Karakorum
Sangtu
1216
1275
Kanbalik (Peking)
Szöul
KORJO
1274
JAPÁN
Japán-tenger
Dzsingisz kán
1219
1207, 1226
1211, 1215
Ögödei
1234
Turfán
TANGUTOK
Tunhuang
Szucsou
Hszining
Kajfeng
Lojang
Csangan
1291
1281
Kelet-kínai-tenger
KÍNAI CSÁSZÁRSÁG
Kangcsou
Csingcsou
Csengtu
1258
Tajvan
Gurgancs
Otrar
KARA-KITAJOK
Balaszagun
Kásgar
1380
Jarkend
1274
Hotan
KARLUKOK
UJGUROK
Buhara
Hodzsent
Szamarkand
1405
1220
HOREZMI BIRODALOM
Nisápur
Merv
Herát
Kabul
1273
Srinagar
Lahore
Multán
Delhi
1398
DELHI SZULTÁNSÁG
Agra
Katmandu
TIBET
Lhásza
Brahmaputra
Gangesz
Indus
Arab-tenger
Hormuz
Mekka
Medina
Bászra
Iszfahan
1294
1393
Hülegü
KALIFÁTUS BIRODALOM
ABBÁSZIDA
Rák térítő
Egyenlítő
Perzsa-öböl
Vörös-tenger
Kaszpi-tenger
Aral-tó
Balhas-tó
Thang Laung
1285
1270
BURMA
PAGU BIRODALOM
Pagán
DAI VIET
KHMER ÁLLAM
CSAMPA
1291
Dél-kínai-tenger
Bengáli-öböl
HINDU ÁLLAMOK
TATÁROK Mongol törzsek
Főbb mongol hadjáratok
Dzsingisz kán birodalmának határa, halálakor, 1227
Főbb csata, illetve a mongolok által elpusztított város
Julianus barát 1. útja Magna Hungariába, 1235–1236
Marco Polo utazásai, 1271–1295
DZSINGISZ KÁN UTÓDAINAK ÁLLAMAI:
A Nagy Kánság (Kubiláj és utódainak birodalma, 1259–1368)
Csagatáj birodalma, 1227–1369
Arany Horda, 1251–1395
Az Ilkánok (Hülegidák) birodalma, 1256–1335
A mongol részbirodalmak fővárosa
Timur Lenk főbb hadjáratai, 1370–1405
Timur Lenk birodalmának határa halálakor, 1405

AZ ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYOK KÜLPOLITIKAI KAPCSOLATAI, 1000–1301
a
ATLANTI-ÓCEÁN
0 500 km
M = 1 : 16 400 000
LENGYEL KIR. Ausztria
Árpád-házi királyok külföldi házassági kapcsolatai, a feleség származási helyének megnevezésével
Szicília
A térképen nem szereplő terület iránya és neve
Árpád-házi királyok hadjáratai:
I. László
Kálmán
II. István
III. Béla
II. András
NÉMET-RÓMAI BIRODALOM
LENGYEL KIR.
KIJEVI RUSZ
CSEH KIR.
Sziléziai Hcg.
Prága
Krakkó
Lodoméria
Halics
Morva Őrgr.
Kijev
Párizs
FRANCIA
Burgundia
Regensburg
Bajorország
Ausztria
Bécs
MAGYAR KIRÁLYSÁG
Buda
Kunország
Moldva
Erdély
Havasalföld
Szörény
Macsó
Bosznia (Ráma)
Horvátország
Dalmácia
VELENCEI KÖZT.
Meránia
Milánó
Velence
Firenze
EGYHÁZI ÁLLAM
Róma
Raguza
Raguzai Közt.
SZERB KIRÁLYSÁG
BIZÁNCI BIRODALOM
Konstantinápoly
Nikaia
Antiochia
Szentföld 1217
Fekete-tenger
Adriai-tenger
ARAGÓN KIRÁLYSÁG
Barcelona
Korzika
Szardínia
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
Nápoly
Szicília
Földközi-tenger

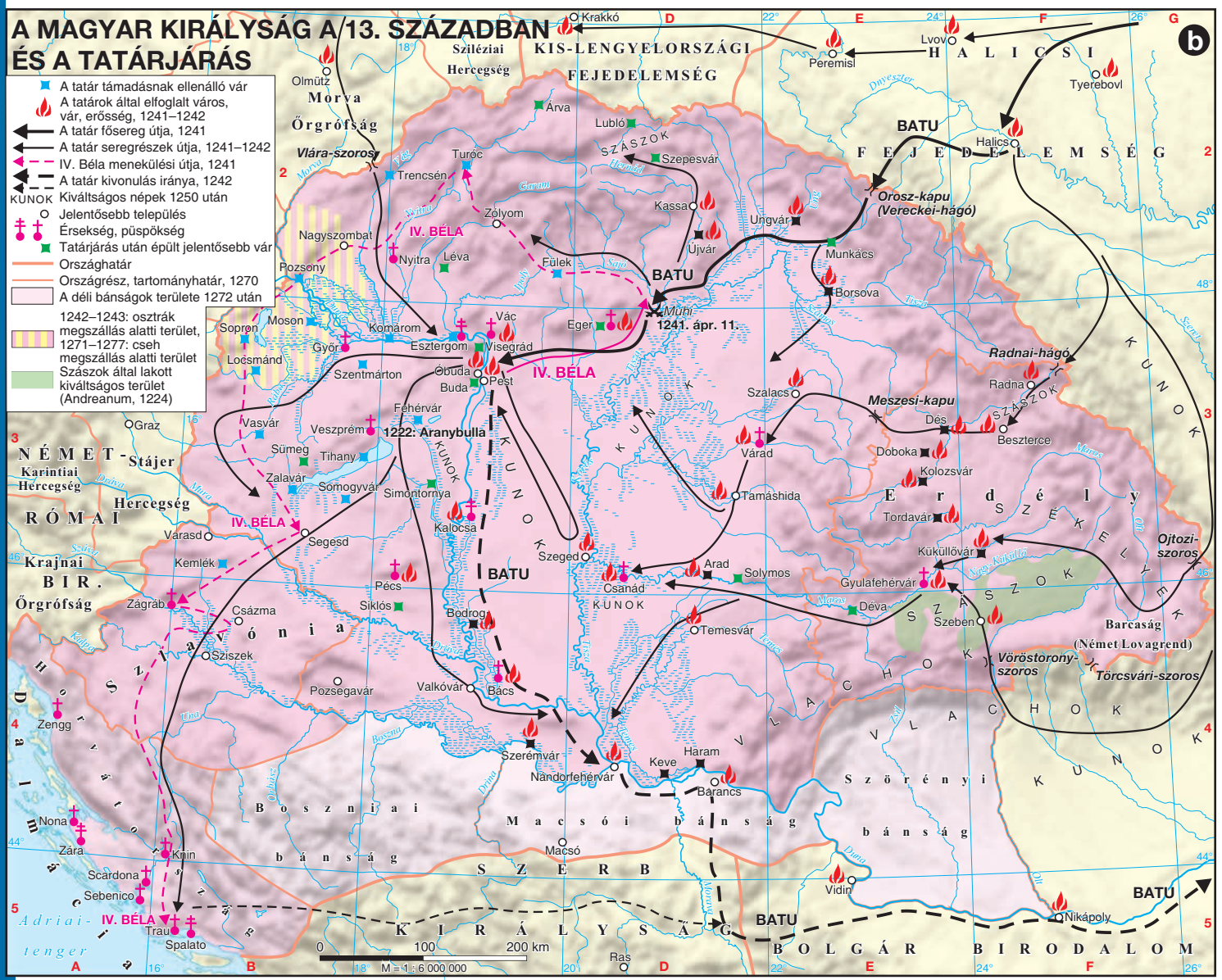
A MAGYAR KIRÁLYSÁG A 13. SZÁZADBAN ÉS A TATÁRJÁRÁS
b
A tatár támadásnak ellenálló vár
A tatárok által elfoglalt város, vár, erősség, 1241–1242
A tatár fősereg útja, 1241
A tatár seregrészek útja, 1241–1242
IV. Béla menekülési útja, 1241
A tatár kivonulás iránya, 1242
KUNOK Kiváltságos népek 1250 után
Jelentősebb település
Érsekség, püspökség
Tatárjárás után épült jelentősebb vár
Országhatár
Országrész, tartományhatár, 1270
A déli bánságok területe 1272 után
1242–1243: osztrák megszállás alatti terület, 1271–1277: cseh megszállás alatti terület
Szászok által lakott kiváltságos terület (Andreanum, 1224)
Krakkó
Lvov
Peremisl
Tyerebovl
HALICSI FEJEDELEMSÉG
Olmütz
Morva Őrgrófság
Sziléziai Hercegség
KIS-LENGYELORSZÁGI FEJEDELEMSÉG
Árva
Lubló
SZÁSZOK
Szepesvár
Vlára-szoros
Turóc
Trencsén
Zólyom
Kassa
Ungvár
Újvár
Munkács
Borsova
Orosz-kapu (Vereckei-hágó)
BATU
Halics
Nagyszombat
IV. BÉLA
Nyitra
Léva
Fülek
Pozsony
Muhi 1241. ápr. 11.
Eger
Vác
Sopron
Moson
Komárom
Esztergom
Visegrád
Győr
Locsmánd
Szentmárton
Óbuda
Buda
Pest
Fehérvár
1222: Aranybulla
Vasvár
Veszprém
Sümeg
Tihany
Zalavár
Somogyvár
Simontornya
Kalocsa
Graz
NÉMET-RÓMAI BIR. Őrgrófság
Stájer Hercegség
Karintiai Hercegség
Varasd
Segesd
Kemlék
Zágráb
Csázma
Sziszek
Pécs
Siklós
Bodrog
Szeged
Csanád
Arad
Solymos
Temesvár
Szalacs
Várad
Tamáshida
Radnai-hágó
Radna
Meszesi-kapu
Dés
Beszterce
Doboka
Kolozsvár
Erdély
Tordavár
Küküllővár
Gyulafehérvár
Déva
Szeben
Ojtozi-szoros
Barcaság (Német Lovagrend)
Vöröstorony-szoros
Törcsvári-szoros
Szlavónia
Horvátország
Dalmácia
Zengg
Nona
Zára
Knin
Scardona
Sebenico
Trau
Spalato
Pozsegavár
Valkóvár
Bács
Szerémvár
Nándorfehérvár
Keve
Haram
Barancs
Macsó
Vidin
Nikápoly
Boszniai bánság
Macsói bánság
Szörényi bánság
SZERB KIRÁLYSÁG
BOLGÁR BIRODALOM
Adriai-tenger
0 100 200 km
M = 1 : 6 000 000

A BIZÁNCI ÉPÍTÉSZETI STÍLUS ELTERJEDÉSE, 6–15. SZÁZAD

a

- Bizánci stílusú jelentős építészeti emlék
- A bizánci stílus elterjedésének fő területe
- A bizánci stílus elterjedési irányai
- Normann és lombard stílus befolyása
- Jelentős muszlim építészeti emlék, 7–13. sz.

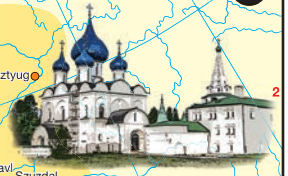

Usztyug, Beloozero, Novgorod, Jaroszlavl, Szuzdal, Rosztov, Pszkov, Osztrev, Szergijevszk, Moszkva, Alekszandrov, Vlagyimir, Kamenszkij, Kolomenszkoje, Polock, Vityebszk, Szmolenszk, 12–15. század, Csernyigov, Kijev, Pocsajev, Halics, Sarkel, 11. század, Szucsáva, Jászvásár, Voronet, Karácsonkő, 14. század, Kherszon, Szebasztopolisz, Velence, Ravenna, Zára, Sirmium, Cozia, Argyas, Ravanica, Phasisz, Mcheta, Bolniszi, Dvin, Milešovo, Studenica, Zicsa, Krusevac, Timovo, Gracsanica, Pliska, Madara, Preszlav, Neszebar, Szinope, Artahan, Ecsmiadzin, Trapezunt, Róma, Moracsa, Pec, Bojana, Backsovo, Nezeri, Szkopje, Bizánc (Konstantinápoly), Lombard hatás, Bari, Ohrid, Thesszalóniki, 11–14. század, Nikaia, 6–7. század, Achtamar, Preszpa, Meteora, Athosz-hegy, Arta, Khiosz, Daphni, Palermo, Cefalú, Normann hatás, Athén, Párosz, Mistra, Moszul, Antiochia, Aleppo, Szamarra, Muszlim hatás, Bagdad, Kerbala, Kufa, Nedzsef, Gortün, Damaszkusz, Jeruzsálem, Kairó, 0 500 km, M = 1 : 35 000 000

A ROMÁN ÉPÍTÉSZETI STÍLUS ELTERJEDÉSE, 8–13. SZÁZAD

b

- Karoling-kori (preromán) stílusú jelentős építészeti emlék, 8–10. sz.
- Román stílusú jelentős építészeti emlék, 11–13. sz.
- A román stílus elterjedésének fő területe
- A román stílus elterjedési irányai
- Normann és bizánci stílus befolyása
- Jelentős muszlim építészeti emlék, 7–13. sz.

1 Mosaburg
2 Pannonhalma
3 Fehérvár
4 Worms
5 Goslar
6 Quedlinburg
7 Bamberg
8 Augsburg
9 Vézelay
10 Caen
11 Le Puy
12 Avignon

Uppsala, Lund, Ribe, Roskilde, Lübeck, Durham, Lincoln, Gloucester, Ely, Norwich, Utrecht, Corvey, Hildesheim, Gniezno, London, Winchester, Canterbury, Paderborn, Essen, Aachen, Köln, Magdeburg, Kijev, Normann hatás, Bayeux, Fulda, Prága, Mt-St-Michel, Párizs, Trier, Regensburg, Krakkó, Chartres, Le Mans, Reims, Orléans, Speyer, Passau, Brünn, Noirmoutier, Tours, Poitiers, Bécs, Lébény, Bélháromkút, Angoulême, Cluny, Salzburg, Esztergom, Santiago de Compostela, Clermont, Como, Verona, Gyulafehérvár, Bordeaux, Vienne, Milánó, Grado, Kalocsa, Moissac, Albi, Pavia, Velence, Pécs, León, Pamplona, Toulouse, Arles, Nizza, Pisa, Zára, Zamora, Firenze, Trau, Salamanca, Segovia, Zaragoza, Barcelona, Tarragona, Róma, Kotor, Lisszabon, Toledo, Monte Cassino, Benevento, Bari, Córdoba, Sevilla, Granada, Normann hatás, Palermo, Bizánci hatás, Tunisz, 0 500 km, M = 1 : 39 000 000

A GÓTIKUS ÉPÍTÉSZETI STÍLUS ELTERJEDÉSE, 12–15. SZÁZAD

c

- A francia gótika jelentős építészeti emléke
- A német gótika jelentős építészeti emléke
- Az angol gótika jelentős építészeti emléke
- Besorolatlan gótikus stílusú építmény
- A gótikus stílus elterjedésének fő területe
- A francia gótika elterjedési irányai
- A német gótika elterjedési irányai
- Az angol gótika elterjedési irányai
- Bizánci és mór stílus befolyása

1 Saint-Denis
2 Beauvais
3 Laon
4 Soissons
5 Senlis
6 Noyon
7 Visegrád
8 Szeben
9 Pozsony

Stavanger, Uppsala, Varnheim, Linköping, Visby, Riga, Århus, Roskilde, Stralsund, Gdańsk, Vilnius, Hexham, York (1291), Chester, Lincoln, Lichfield, Lübeck, Marienburg, Hamburg, Greifswald, Gniezno, Cambridge, Oxford, Gloucester, Utrecht (1254), Magdeburg, Exeter, Salisbury, Westminster (1245), Münster (1209), Gent, Leuven, Poznan, Brügge, Köln (1246), Borosjló, Kijev, Rouen, Amiens, Trier, Marburg (1235), Prága (1348), Krakkó, Bayeux, Chartres, Reims, Nürnberg, Kuttenberg, Lőcse, Le Mans, Párizs, Metz (1250), Strassburg (1254), Zwettl, Kassa, Nantes, Tours, Bourges, Bázel, Dijon, Ulm, Augsburg, Bécs, Diósgyör, Freiburg, Salzburg, Sopron, Buda, Kolozsvár, Angoulême, Limoges, Bern, Gurk, Pécs, Brassó, Clermont, Lyon, Vienne, Milánó, Velence, Zágráb, Vajdahunyad, Oviedo, Bordeaux, Albi, León (1255), Pamplona, Avignon, Toulouse, Bologna, Pisa, Firenze, Burgos (1221), Tudela (1204), Manresa, Raguza, Coimbra, Gerona, Siena, Assisi, Salamanca, Zaragoza, Viterbo, Alcobaça, Barcelona, Róma, Toledo (1226), Valencia, Lisszabon, Nápoly, Palma (1276), Sevilla, Palermo, Mór hatás, Bizánci hatás, Mór hatás, 0 500 km, M = 1 : 39 000 000

A RENESZÁNSZ ÉPÍTÉSZETI STÍLUS ELTERJEDÉSE, 14–16. SZÁZAD

d

Firenze – Művészettörténetileg kiemelkedő város

- Reneszánsz stílusú jelentős építészeti emlék
- Késő reneszánsz (16–17. század) stílusú jelentős építészeti emlék
- A reneszánsz stílus elterjedésének fő területe
- Az itáliai reneszánsz elterjedési irányai
- A francia reneszánsz hatása
- A németalföldi reneszánsz hatása

1 Fontainebleau
2 Saint-Denis
3 Sully
4 Angers
5 Troyes
6 Urbino
7 Pienza
8 Ferrara
9 Bologna
10 Parma
11 Treviso
12 Vicenza
13 Verona
14 Mantova
15 Parma

Oslo, Uppsala, Koppenhága, Vilnius, Wollaton Hall, Lübeck, Rostock, Brema, Wismar, Cambridge, Leiden, Harlem, Lüneburg, Oxford, Windsor, London, Antwerpen, Varsó, Hampton Court, Osnabrück, Magdeburg, Brüsszel, Köln, Brzeg, Rouen, Chantilly, Mainz, Nürnberg, Prága, Caen, Anet, Párizs, Strassburg, Nancy, Heidelberg, Krakkó, Rennes, Nantes, Blois, Chambord, Ulm, Kassa, Amboise, Bourges, Dijon, Bázel, Bern, Augsburg, Pozsony, Visegrád, Angoulême, Limoges, Sopron, Buda, Kolozsvár, Clermont, Lyon, Milánó, Velence, Gyulafehérvár, Segesvár, Brassó, Toulouse, Genova, Rimini, Burgos, Avignon, Ancona, Loreto, Coimbra, Salamanca, Zaragoza, Pisa, Firenze, Perugia, Raguza, Escorial, Viterbo, Todi, Belém, Lisszabon, Toledo, Valencia, Róma, Évora, Sevilla, Nápoly, Granada, Cádiz, 0 500 km, M = 1 : 39 000 000

TARTOMÁNYURAK HATALMI TERÜLETEI 1310 KÖRÜL
a
KIS-LENGYELORSZÁGI FEJEDELEMSÉG
Halicsi Fejedelemség
(tatár vazallus)
NÉMET-RÓMAI BIR.
Szlavónia
Horvátország
Boszniai bánság
Macsói bánság
Szörényi bánság
Havasalföldi Vajdaság (alakulóban)
SZERB KIRÁLYSÁG
Erdély
1301: Az Árpád-ház kihalása
1312
1317
1318
1319
1320
Csak Máté uralmi területe
Aba Amadé uralmi területe
Borsa Kopasz uralmi területe
Kőszegi Henrik uralmi területe
Kán László uralmi területe
Kőszegi János uralmi területe
Kőszegi Miklós várai
Babonics István uralmi területe
Csák Ugrin uralmi területe
Subics Pál uralmi területe
Subicsok befolyási területe Boszniában
Központi vár
Jelentősebb ütközet
0 150 km
M = 1 : 10 000 000

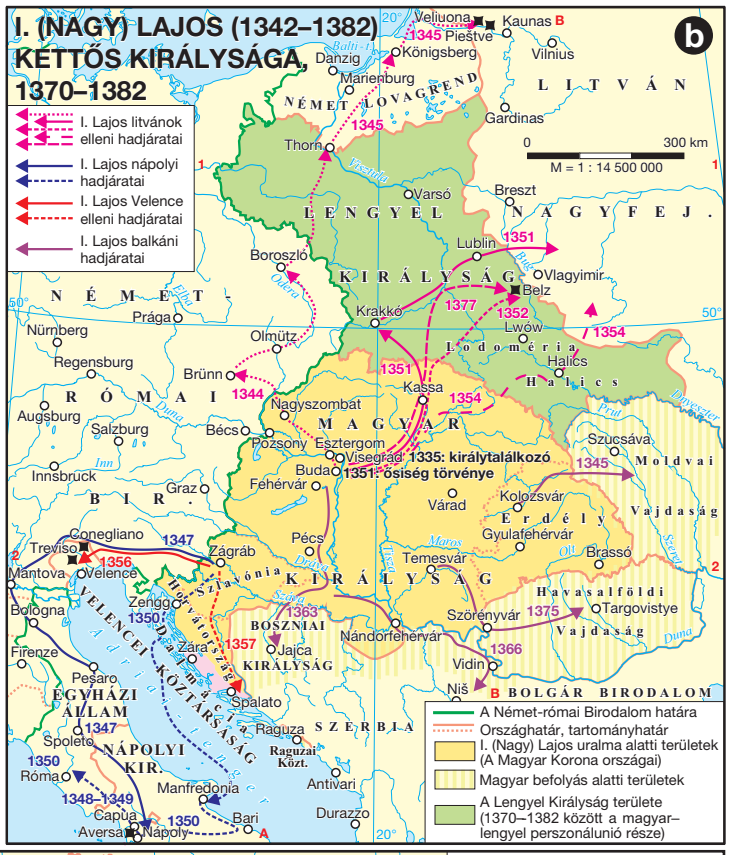
I. (NAGY) LAJOS (1342–1382) KETTŐS KIRÁLYSÁGA, 1370–1382
b
I. Lajos litvánok elleni hadjáratai
I. Lajos nápolyi hadjáratai
I. Lajos Velence elleni hadjáratai
I. Lajos balkáni hadjáratai
NÉMET LOVAGREND
LITVÁN
LENGYEL KIRÁLYSÁG
NAGYFEJ.
NÉMET
RÓMAI BIR.
MAGYAR KIRÁLYSÁG
Lodoméria
Halics
Moldvai Vajdaság
Erdély
Havasalföldi Vajdaság
VELENCEI KÖZTÁRSASÁG
BOSZNIAI KIRÁLYSÁG
NÁPOLYI KIR.
BOLGÁR BIRODALOM
1335: királytalálkozó
1351: ősiség törvénye
A Német-római Birodalom határa
Országhatár, tartományhatár
I. (Nagy) Lajos uralma alatti területek (A Magyar Korona országai)
Magyar befolyás alatti területek
A Lengyel Királyság területe (1370–1382 között a magyar–lengyel perszonálunió része)
0 300 km
M = 1 : 14 500 000

A MAGYAR KIRÁLYSÁG LUXEMBURGI ZSIGMOND KORÁBAN, 1387–1437
c
Magyar befolyási övezet a 15. század elején
Luxemburgi Zsigmond király törökellenes hadjáratai
Szultáni hadjárat, 1396
Oszmán-török portyázások
Királyi végvár, egyéb vár
Fontos csata
Az erdélyi parasztfelkelés ütközetei, a kápolnai unió, 1437
Országhatár, tartományhatár
Megye- és székhatár
Érseki, püspöki székhely
Szabad királyi (tárnoki) város
Bányaváros
Magyarországi vármegyék
Erdélyi vármegyék
Horvát-szlavón-dalmát bánság
Kiváltságos kerületek:
Székely székek
Szász székek és vidékek
Kun és jász székek
Lengyelországnak elzálogosított területek, 1412
Morva Őrgrófság
Sziléziai Hcg.
Ausztriai Hcg.
Stájer Hercegség
Karintiai Hercegség
Krajnai Hercegség
Szlavónia
Horvátország
Boszniai bánság
Macsói bánság
Szörényi bánság
Havasalföldi Vajdaság
Moldvai Vajdaság
LENGYEL KIRÁLYSÁG
OSZMÁN SZULTÁNSÁG
BOSZNIA
SZERBIA
1420/1435: Dalmácia a Velencei Köztársaságé
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 100 000

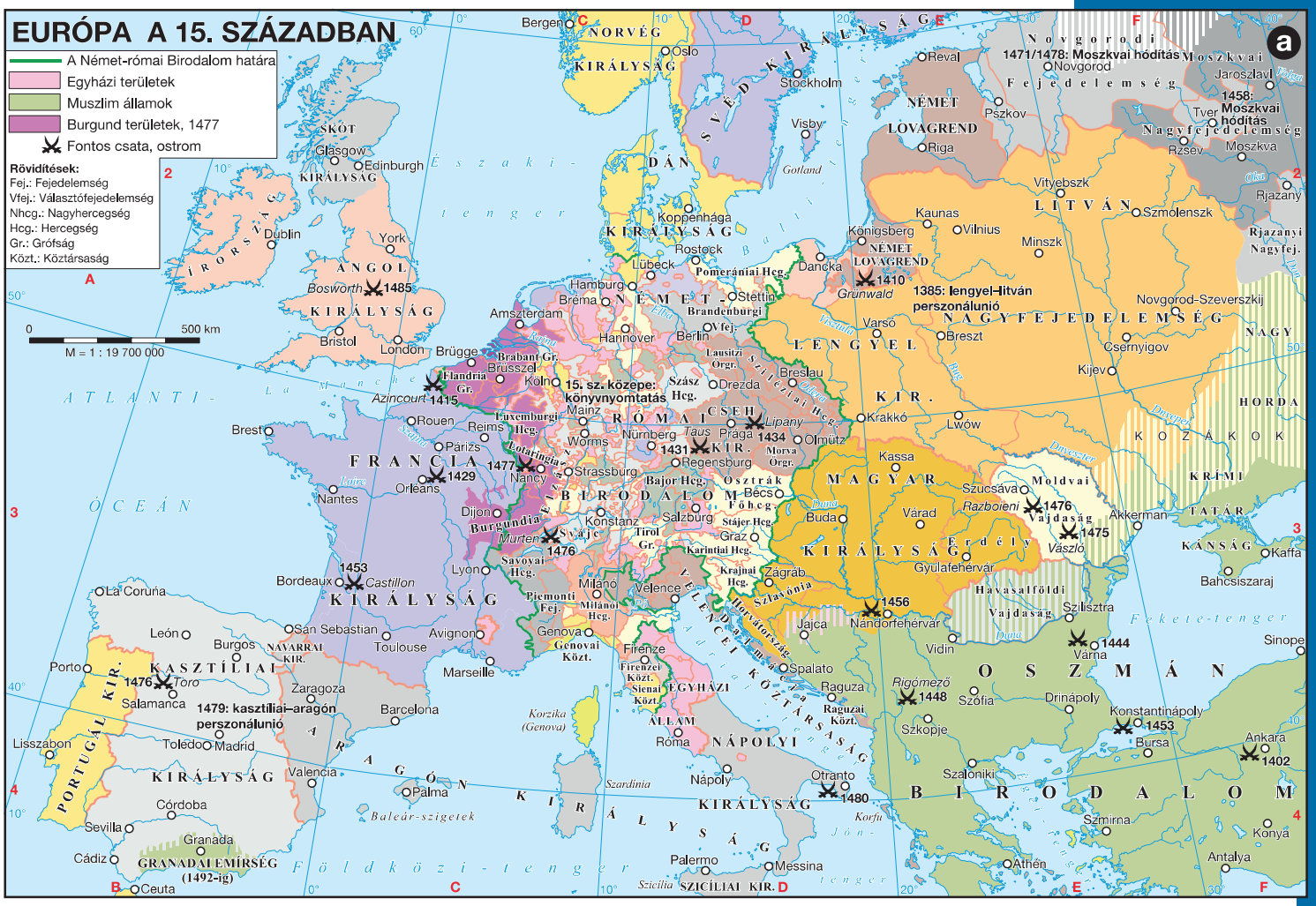
EURÓPA A 15. SZÁZADBAN
a
A Német-római Birodalom határa
Egyházi területek
Muszlim államok
Burgund területek, 1477
Fontos csata, ostrom
Rövidítések:
Fej.: Fejedelemség
Vfej.: Választófejedelemség
Nhcg.: Nagyhercegség
Hcg.: Hercegség
Gr.: Grófság
Közt.: Köztársaság
M = 1 : 19 700 000
0
500 km
ATLANTI-ÓCEÁN
Északi-tenger
Földközi-tenger
Balti-tenger
Fekete-tenger
NORVÉG KIRÁLYSÁG
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
SKÓT KIRÁLYSÁG
ÍRORSZÁG
ANGOL KIRÁLYSÁG
FRANCIA KIRÁLYSÁG
PORTUGÁL KIR.
KASZTÍLIAI KIR.
NAVARRAI KIR.
ARAGÓNIAI KIRÁLYSÁG
GRANADAI EMÍRSÉG (1492-ig)
NÉMET-RÓMAI CSÁSZÁRSÁG
BIRODALOM
Burgundiai Hcg.
Savoyai Hcg.
Piemonti Fej.
Milánói Hcg.
Genovai Közt.
Firenzei Közt.
Sienai Közt.
EGYHÁZI ÁLLAM
Raguzai Közt.
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
SZICÍLIAI KIR.
Korzika (Genova)
Szardínia
Baleár-szigetek
Velencei Köztársaság
Horvátország
Szlavónia
Dalmácia
Bosznia
Szerbia
Bulgária
Havasalföldi Fjd.
Erdélyi Fjd.
Moldvai Fjd.
Magyarország
LENGYEL KIR.
Lengyel-litván perszonálunió
NAGYFEJEDELEMSÉG
Novgorodi Fejedelemség
Moszkvai Nagyfej.
1471/1478: Moszkvai hódítás
1458: Moszkvai hódítás
LIVÓNIA
NÉMET LOVAGREND
Porosz Hcg.
Pomerániai Hcg.
Brandenburgi Hcg.
Szász Hcg.
Lausitzi Örgr.
Szilézsiai Hcg.
Morva Örgr.
Osztrák Főhcg.
Stájer Hcg.
Karintiai Hcg.
Krajnai Hcg.
Tirol Gr.
Brabant Gr.
Flandria Gr.
Luxemburgi Hcg.
Lotharingia
Burgundia
Bajor Hcg.
Cseh Kir.
Magyar Kir.
Horvát Kir.
Havasalföldi Vajdaság
Moldvai Vajdaság
Erdélyi Vajdaság
KRÍMI TATÁR KÁNSÁG
Krími Tatár Kánság
NOGAJ HORDA
KOZÁKOK
1385: lengyel–litván perszonálunió
1410 Grunwald
1415 Azincourt
1429
1431
1434 Lipany
1453 Castillon
1475 Vászló
1476 Vajdaság
1476 Toro
1479: kasztíliai–aragón perszonálunió
1480 Otranto
1483
1485 Bosworth
1487
1492
1499
1500
1503
1504
1512
1515
1516
1517
1519
1520
1521
1522
1526
1529
1532
1534
1535
1536
1538
1540
1541
1542
1544
1545
1546
1547
1548
1551
1552
1553
1554
1555
1556
1557
1558
1559
1560
1561
1562
1563
1564
1565
1566
1567
1568
1569
1570
1571
1572
1573
1574
1575
1576
1577
1578
1579
1580
1581
1582
1583
1584
1585
1586
1587
1588
1589
1590

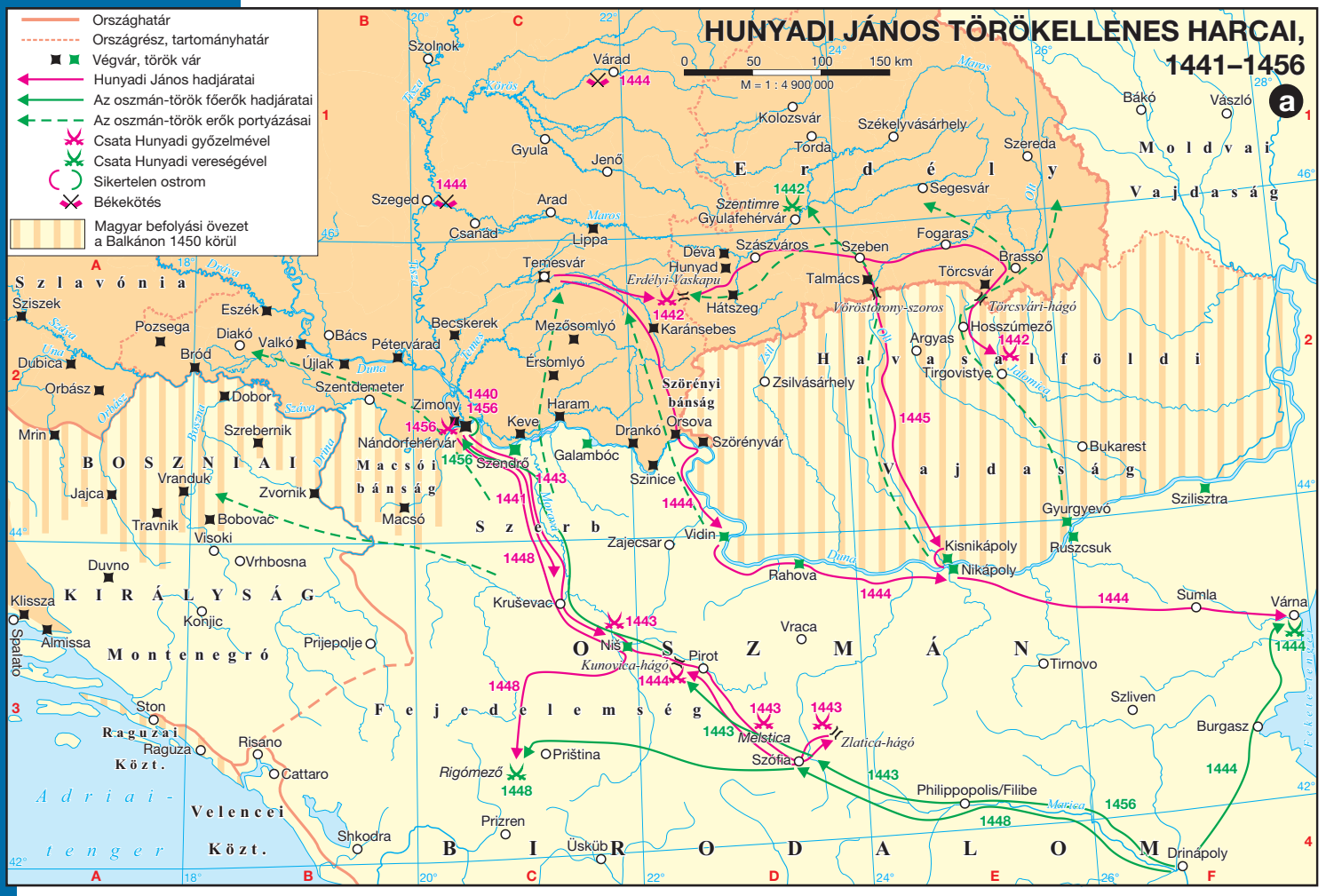
HUNYADI JÁNOS TÖRÖKELLENES HARCAI, 1441–1456
a
Országhatár
Országrész, tartományhatár
Végvár, török vár
Hunyadi János hadjáratai
Az oszmán-török főerők hadjáratai
Az oszmán-török erők portyázásai
Csata Hunyadi győzelmével
Csata Hunyadi vereségével
Sikertelen ostrom
Békekötés
Magyar befolyási övezet a Balkánon 1450 körül
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 900 000
Szolnok
Várad
Kolozsvár
Székelyvásárhely
Torda
Szereda
Bákó
Vászló
Gyula
Jenő
Szeged
Arad
Csanád
Lippa
Szentimre
Gyulafehérvár
Segesvár
Fogaras
Brassó
Szeben
Szászváros
Déva
Hunyad
Temesvár
Erdélyi-Vaskapu
Hátszeg
Talmács
Törcsvár
Vöröstorony-szoros
Törcsvári-hágó
Hosszúmező
Argyas
Tirgovistye
Szlavónia
Sziszek
Eszék
Pozsega
Diakó
Valkó
Bács
Pétervárad
Becskerek
Mezősomlyó
Karánsebes
Dubica
Bród
Újlak
Ersomlyó
Orbász
Dobor
Szentdemeter
Zimony
Haram
Szörényi bánság
Zsilvásárhely
Havasalföldi
Mrin
Szrebernik
Keve
Orsova
Drankó
Szörényvár
Nándorfehérvár
Szendrő
Galambóc
Szinice
Bukarest
Vajdaság
Bosznia
Vranduk
Jajca
Zvornik
Macsói bánság
Macsó
Szerb
Zajecsar
Vidin
Gyurgyevó
Szilisztra
Travnik
Bobovac
Visoki
Kisnikápoly
Ruszcsuk
Duvno
Vrhbosna
Rahova
Nikápoly
Királyság
Klissza
Konjic
Kruševac
Sumla
Várna
Spalato
Almissa
Montenegró
Prijepolje
Niš
Vraca
Oszmán
Pirot
Kunovica-hágó
Tirnovo
Szliven
Fejedelemség
Ston
Raguzai Közt.
Raguza
Risano
Cattaro
Melstica
Zlatica-hágó
Burgasz
Priština
Szófia
Rigómező
Philippopolis/Filibe
Adriai-tenger
Velencei Közt.
Shkodra
Prizren
Üsküb
Birodalom
Drinápoly

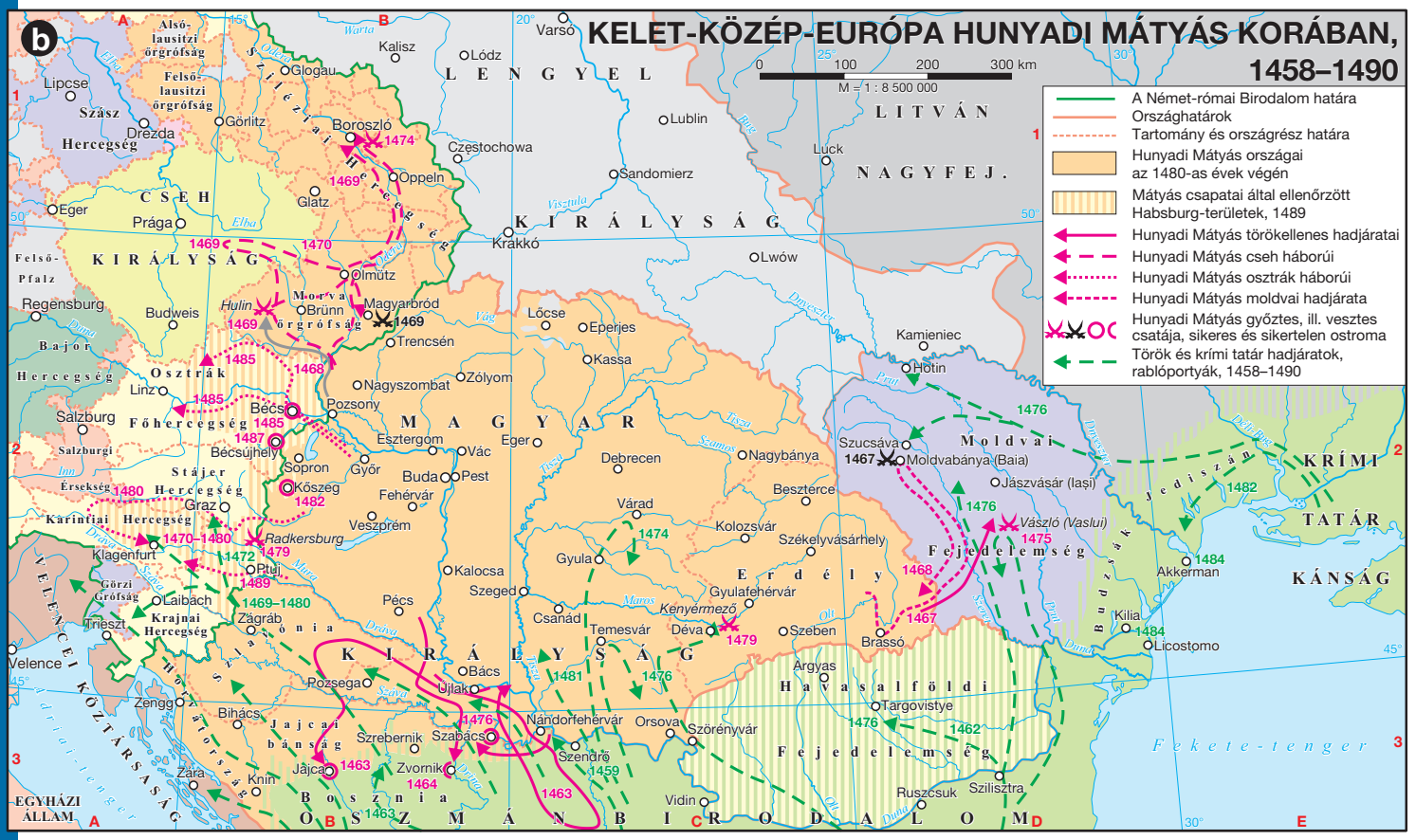
KELET-KÖZÉP-EURÓPA HUNYADI MÁTYÁS KORÁBAN, 1458–1490
b
0 100 200 300 km
M = 1 : 8 500 000
A Német-római Birodalom határa
Országhatárok
Tartomány és országrész határa
Hunyadi Mátyás országai az 1480-as évek végén
Mátyás csapatai által ellenőrzött Habsburg-területek, 1489
Hunyadi Mátyás törökellenes hadjáratai
Hunyadi Mátyás cseh háborúi
Hunyadi Mátyás osztrák háborúi
Hunyadi Mátyás moldvai hadjárata
Hunyadi Mátyás győztes, ill. vesztes csatája, sikeres és sikertelen ostroma
Török és krími tatár hadjáratok, rablóportyák, 1458–1490
Alsó-lausitzi örgrófság
Felső-lausitzi örgrófság
Szász Hercegség
Lipcse
Drezda
Görlitz
Glogau
Boroszló
Szilézia Hercegség
Lengyel
Varsó
Kalisz
Lódz
Lublin
Lítván Nagyfej.
Częstochowa
Sandomierz
Luck
Cseh Királyság
Eger
Prága
Glatz
Oppeln
Krakkó
Lwów
Felső-Pfalz
Olmütz
Regensburg
Budweis
Hulin
Morva örgrófság
Brünn
Magyarbród
Trencsén
Lőcse
Eperjes
Kassa
Kamieniec
Hotin
Bajor Hercegség
Osztrák Főhercegség
Linz
Salzburg
Bécs
Pozsony
Nagyszombat
Zólyom
Magyar
Esztergom
Vác
Eger
Bécsújhely
Sopron
Győr
Buda
Pest
Debrecen
Nagybánya
Szucsáva
Moldvai
Moldvabánya (Baia)
Jászvásár (Iași)
Stájer Hercegség
Kőszeg
Fehérvár
Beszterce
Kárintiai Hercegség
Graz
Veszprém
Várad
Kolozsvár
Vászló (Vaslui)
Fejedelemség
Klagenfurt
Radkersburg
Ptuj
Gyula
Székelyvásárhely
Erdély
Akkerman
Görzi Grófság
Laibach
Kalocsa
Szeged
Gyulafehérvár
Kenyérmező
Krajnai Hercegség
Zágráb
Pécs
Csanád
Temesvár
Déva
Szeben
Brassó
Kilia
Licostomo
Velence
Horvátország
Szlavónia
Királyság
Bács
Pozsega
Újlak
Argyas
Havasalföldi
Targovistye
Zengg
Bihács
Jajcai bánság
Szrebernik
Szabács
Nándorfehérvár
Orsova
Szörényvár
Fejedelemség
Jajca
Zvornik
Szendrő
Zára
Knin
Bosznia
Vidin
Ruszcsuk
Szilisztra
Velencei Köztársaság
Adriai-tenger
Egyházi állam
Oszmán Birodalom
Krími tatár kánság
Budzsák Jediszán
Fekete-tenger

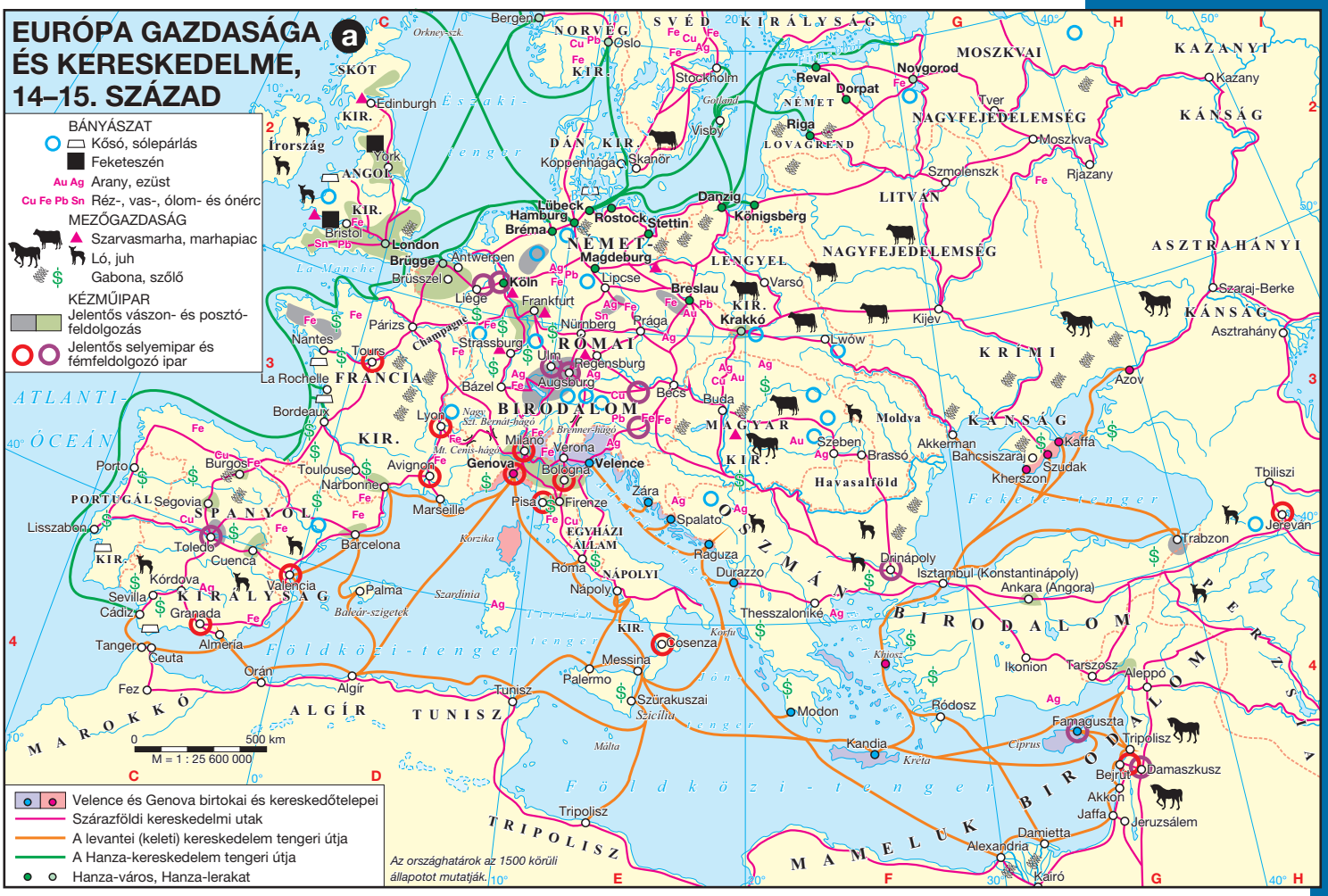
EURÓPA GAZDASÁGA ÉS KERESKEDELME, 14–15. SZÁZAD
a
BÁNYÁSZAT
Kősó, sólepárlás
Feketeszén
Au Ag Arany, ezüst
Cu Fe Pb Sn Réz-, vas-, ólom- és ónérc
MEZŐGAZDASÁG
Szarvasmarha, marhapiac
 Ló, juh
Gabona, szőlő
KÉZMŰIPAR
Jelentős vászon- és posztó-feldolgozás
Jelentős selyemipar és fémfeldolgozó ipar
Velence és Genova birtokai és kereskedőtelepei
Szárazföldi kereskedelmi utak
A levantei (keleti) kereskedelem tengeri útja
A Hanza-kereskedelem tengeri útja
Hanza-város, Hanza-lerakat
Az országhatárok az 1500 körüli állapotot mutatják.
M = 1 : 25 600 000
0 500 km
ATLANTI-ÓCEÁN
Földközi-tenger
Északi-tenger
Balti-tenger
Fekete-tenger
NORVÉGIA
SVÉD KIRÁLYSÁG
MOSZKVAI NAGYFEJEDELEMSÉG
KAZANYI KÁNSÁG
ASZTRAHÁNYI KÁNSÁG
KRIMI KÁNSÁG
NAGYFEJEDELEMSÉG LITVÁN
LENGYEL KIR.
NÉMET BIRODALOM
MAGYAR KIR.
FRANCIA KIR.
SPANYOL KIRÁLYSÁG
PORTUGÁL
SKÓT KIR.
ANGOL KIR.
DÁN KIR.
LOVAGREND
NÉMET
RÓMAI BIRODALOM
EGYHÁZI ÁLLAM
NÁPOLYI KIR.
SZICÍLIAI KIR.
MAMELUK BIRODALOM
MAROKKÓ
ALGÍR
TUNISZ
TRIPOLISZ
Havasalföld
Moldva
Bergen
Oslo
Stockholm
Reval
Novgorod
Dorpat
Riga
Visby
Koppenhága
Skanör
Lübeck
Hamburg
Bréma
Rostock
Stettin
Danzig
Königsberg
Magdeburg
Lipcse
Breslau
Varsó
Krakkó
Kijev
Lwów
Azov
Edinburgh
York
London
Bristol
Írország
Brüggé
Antwerpen
Brüsszel
Köln
Frankfurt
Liège
Párizs
Nürnberg
Prága
Strassburg
Ulm
Regensburg
Augsburg
Bécs
Buda
Szeben
Brassó
Akkerman
Bahcsisszaraj
Szudak
Kherszon
Kaffa
Tbiliszi
Jereván
Trabzon
Nantes
Tours
La Rochelle
Bordeaux
Lyon
Bázel
Milano
Genova
Verona
Velence
Bologna
Firenze
Pisa
Zára
Spalato
Raguza
Durazzo
Drinápoly
Isztambul (Konstantinápoly)
Ankara (Angora)
Thesszalonike
Avignon
Marseille
Narbonne
Toulouse
Porto
Burgos
Segovia
Lisszabon
Toledo
Cuenca
Barcelona
Valencia
Kórdova
Sevilla
Cádiz
Granada
Almería
Tanger
Ceuta
Fez
Orán
Algír
Tunisz
Palma
Szardínia
Korzika
Baleár-szigetek
Málta
Szicília
Nápoly
Róma
Palermo
Messina
Cosenza
Szurakuszai
Modon
Rodosz
Kandia
Krétа
Ciprus
Famagusztа
Tripolisz
Damaszkusz
Bejrút
Akkon
Jaffa
Jeruzsálem
Damietta
Alexandria
Kairó
Aleppó
Ikonion
Tarszosz
Kaffa
Szmolenszk
Moszkva
Tver
Kazany
Rjazany
Kijev
Szaraj-Berke
Asztrahány

MŰVELŐDÉS EURÓPÁBAN A 11–16. SZÁZADBAN
b
1200 előtt alapított egyetem
1201–1300 között alapított egyetem
1301–1400 között alapított egyetem
1401–1517 között alapított egyetem
Megszűnt egyetem 1517 előtt
1235 Az alapítás éve
Korai reneszánsz központok
1450 Az első könyvnyomtatás
Korai könyvnyomtatás központja
Egyéb város
M = 1 : 20 000 000
0 500 km
ATLANTI-ÓCEÁN
Földközi-tenger
Északi-tenger
Balti-tenger
Aberdeen 1494
Glasgow 1450
St. Andrews 1411
Uppsala 1477
Koppenhága 1478
Rostock 1419
Greifswald 1456
Oxford 1167
Cambridge 1233
Leuven 1425
Wittenberg 1502
Frankfurt 1511
Köln 1388
Erfurt 1379
Lipcse 1409
Caen 1437
Párizs 1150 körül
Trier 1473
Mainz 1450
Nürnberg
Prága 1348
Krakkó 1364
Strassburg
Heidelberg 1385
Tübingen 1472
Freiburg 1455
Ingolstadt 1477
Nantes 1461
Angers 1229
Orléans 1235
Poitiers 1431
Bourges 1464
Dole 1422
Bázel 1459
Augsburg
Bécs 1365
Pozsony 1467
Besançon 1485
Óbuda 1395
Buda
Várad
Bordeaux 1444
Cahors 1332
Grenoble 1339
Vercelli 1228
Pavia 1361
Treviso 1318
Pécs 1367
Valence 1459
Orange 1365
Torino 1405
Milánó 1204
Vicenza 1204
Velence
Padova 1222
Ferrara 1391
Toulouse 1229
Montpellier
Aix 1303
Avignon 1309
Genova
Piacenza 1248
Bologna 1088
Arezzo 1215
Firenze 1349
Pisa 1343
Siena 1357
Perugia 1308
Perpignan 1349
Lérida 1300
Barcelona 1450
Zaragoza 1474
Huesca 1359
Palencia 1208
Valladolid 1346
Salamanca 1243
Coimbra 1380–1477
Siguenza 1489
Alcala 1499
Lisszabon 1290
Sevilla 1254
Valencia 1500
Palma 1483
Róma 1303
Nápoly 1224
Salerno 1173

A MAGYAR KIRÁLYSÁG NÉPEI A 15. SZÁZAD VÉGÉN

a

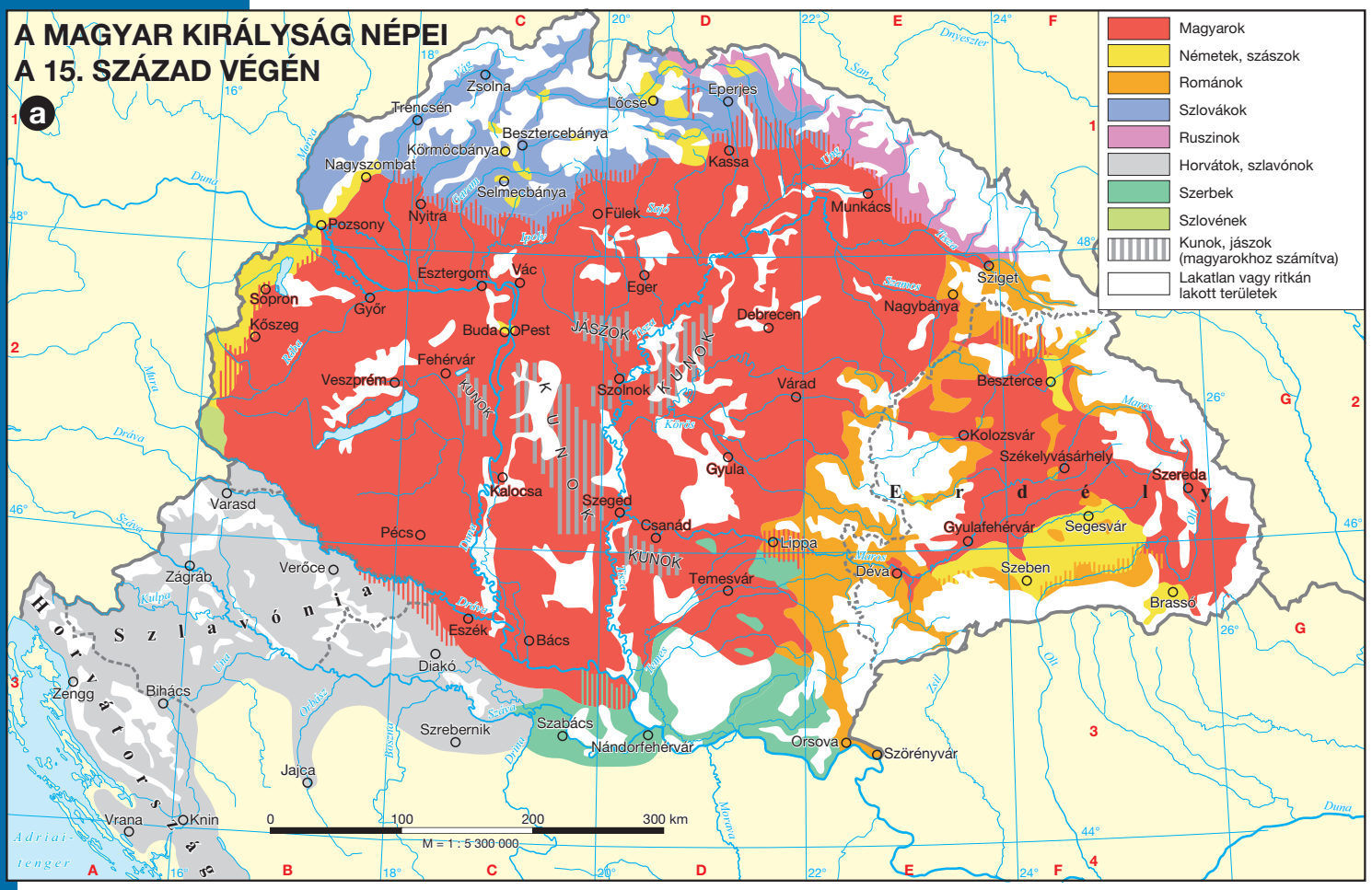

A MAGYAR KIRÁLYSÁG NÉPSŰRŰSÉGE A 15. SZÁZAD VÉGÉN

b

A NAGY FÖLDRAJZI FELFEDEZÉSEK ÉS A KORAI GYARMATOSÍTÁS
A 15. SZÁZAD VÉGÉTŐL A 17. SZÁZAD VÉGÉIG

a

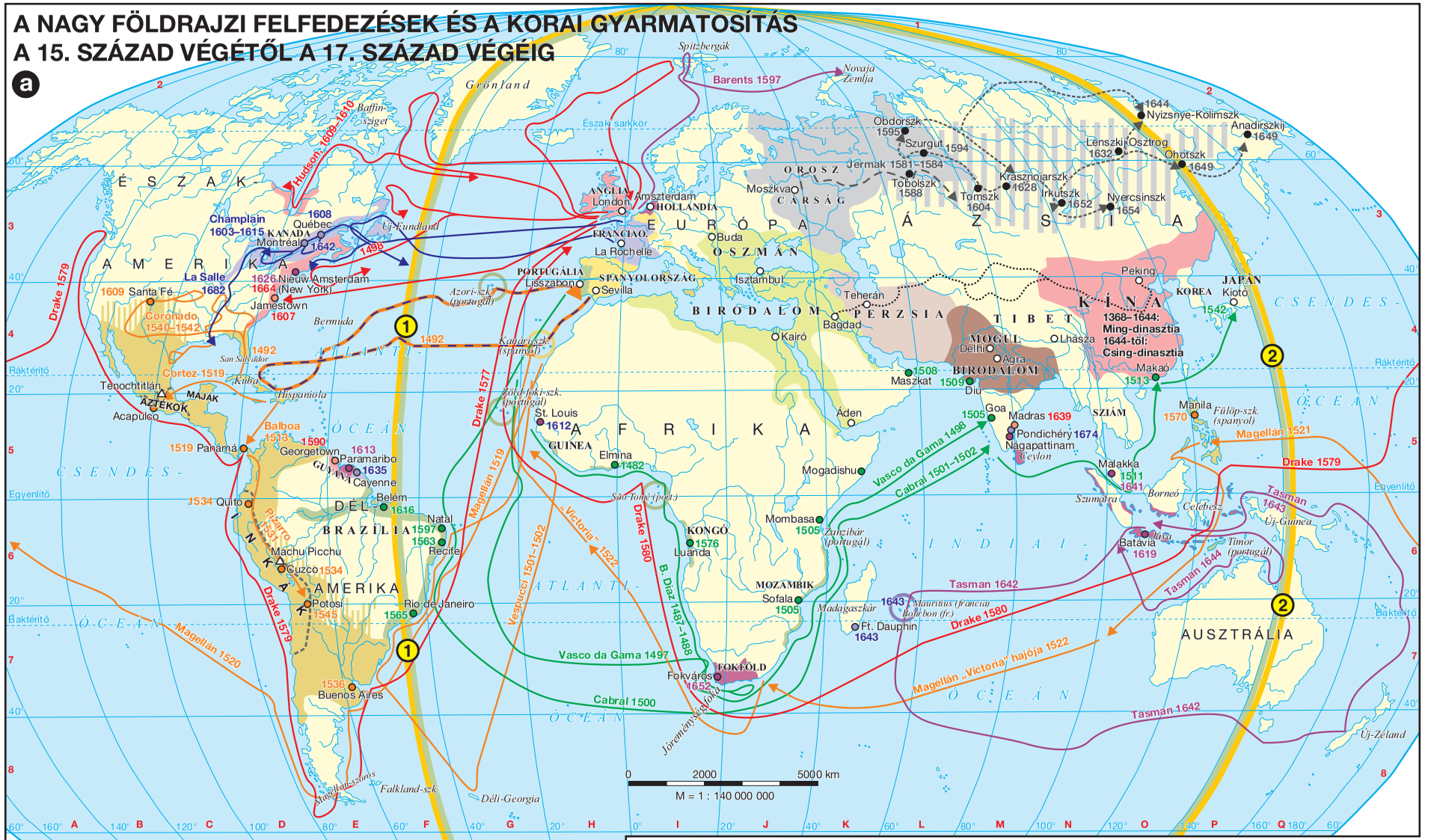

Az Azték és az Inka Birodalom határa a 16. század elején

Inka és azték város

Kolumbusz 1. útja, 1492

Európaiak által alapított gyarmati város (az alapítás évével)

A selyemút

Gyarmatok, kereskedőtelepek és nagy felfedezők:

- Spanyol
- Portugál
- Francia
- Holland
- Angol
- Orosz Cárság a 16. század végén
- Orosz hódítás a 17. század végéig

A spanyol–portugál érdekszférák határa:

1 A tordesillasi szerződés (1494) alapján

2 A zaragozai szerződés (1529) alapján

b

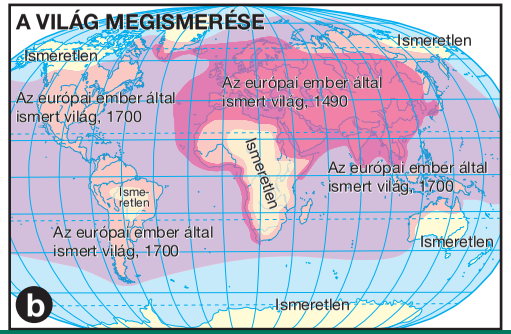

c

A MAGYAR KIRÁLYSÁG KULTÚRÁJA A 13–16. SZÁZADBAN

a

1367–1390 k.
Egyetem működése

A gótikus építészeti stílus jelentősebb emlékei, 13–16. század eleje:
- Várpalota
- Templom
- Várépítészet, kastély
- Középület, lakóház
- Szárnyas oltár, freskó

Szárnyas oltárok gyakori előfordulása

A reneszánsz építészeti stílus jelentősebb emlékei, 15–16. század:
- Várpalota
- Városi templom, kápolna
- Várkastély, végvár
- Középület, lakóház
- Könyvtár
- Templomerőd

Sopron — Jelentős kulturális központ

Az első teljes bibliafordítás (1590)

Visegrád
Buda
Esztergom

A MAGYAR KIRÁLYSÁG A JAGELLÓ-KORBAN, 1490–1526

b

Parasztháború, 1514:
- Keresztes tábor
- Ütközet a paraszt felkelők győzelmével
- Keresztes hadak főbb mozgása
- Nemesi seregek gyülekezőhelye
- Nemesi hadak főbb mozgása
- Ütközet a nemesi seregek győzelmével
- A parasztháboru kb.-i területe

Déli hadszíntér, 1500–1526:
- Magyar–horvát végvár, török vár, 1500
- Török kézre került vár, 1512–1526
- Szultáni hadjárat, 1521 és 1526
- A helyi török erők támadásai
- II. Lajos útja Mohácsra, 1526
- Csata török győzelemmel
- Ütközet magyar győzelemmel
- Az Oszmán Birodalom területe, 1500
- Oszmán-török vazallus államok

EURÓPA A 16. SZÁZADBAN

a

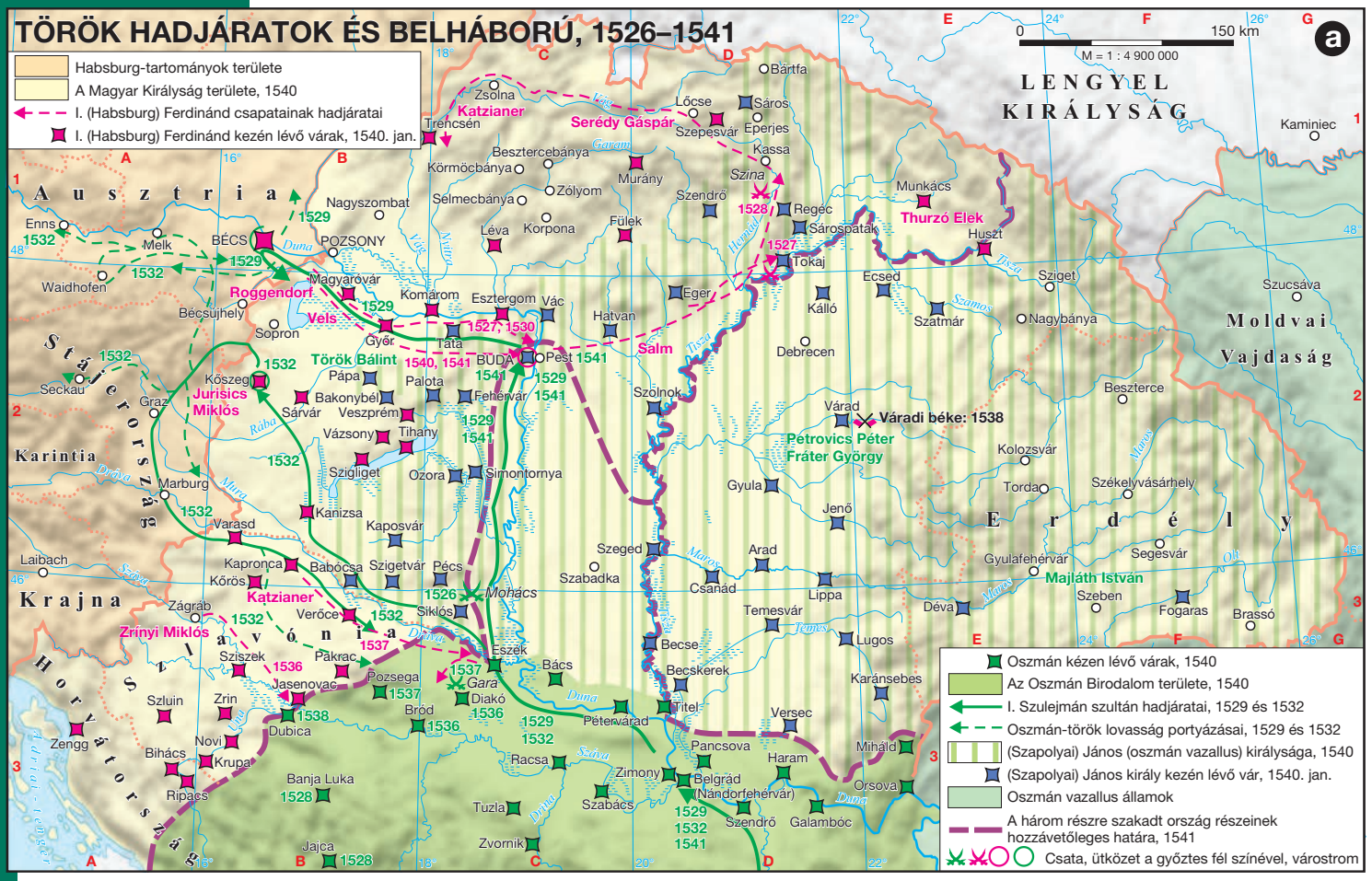
TÖRÖK HADJÁRATOK ÉS BELHÁBORÚ, 1526–1541
a
Habsburg-tartományok területe
A Magyar Királyság területe, 1540
I. (Habsburg) Ferdinánd csapatainak hadjáratai
I. (Habsburg) Ferdinánd kezén lévő várak, 1540. jan.
0 150 km
M = 1 : 4 900 000
Oszmán kézen lévő várak, 1540
Az Oszmán Birodalom területe, 1540
I. Szulejmán szultán hadjáratai, 1529 és 1532
Oszmán-török lovasság portyázásai, 1529 és 1532
(Szapolyai) János (oszmán vazallus) királysága, 1540
(Szapolyai) János király kezén lévő vár, 1540. jan.
Oszmán vazallus államok
A három részre szakadt ország részeinek hozzávetőleges határa, 1541
Csata, ütközet a győztes fél színével, várostrom

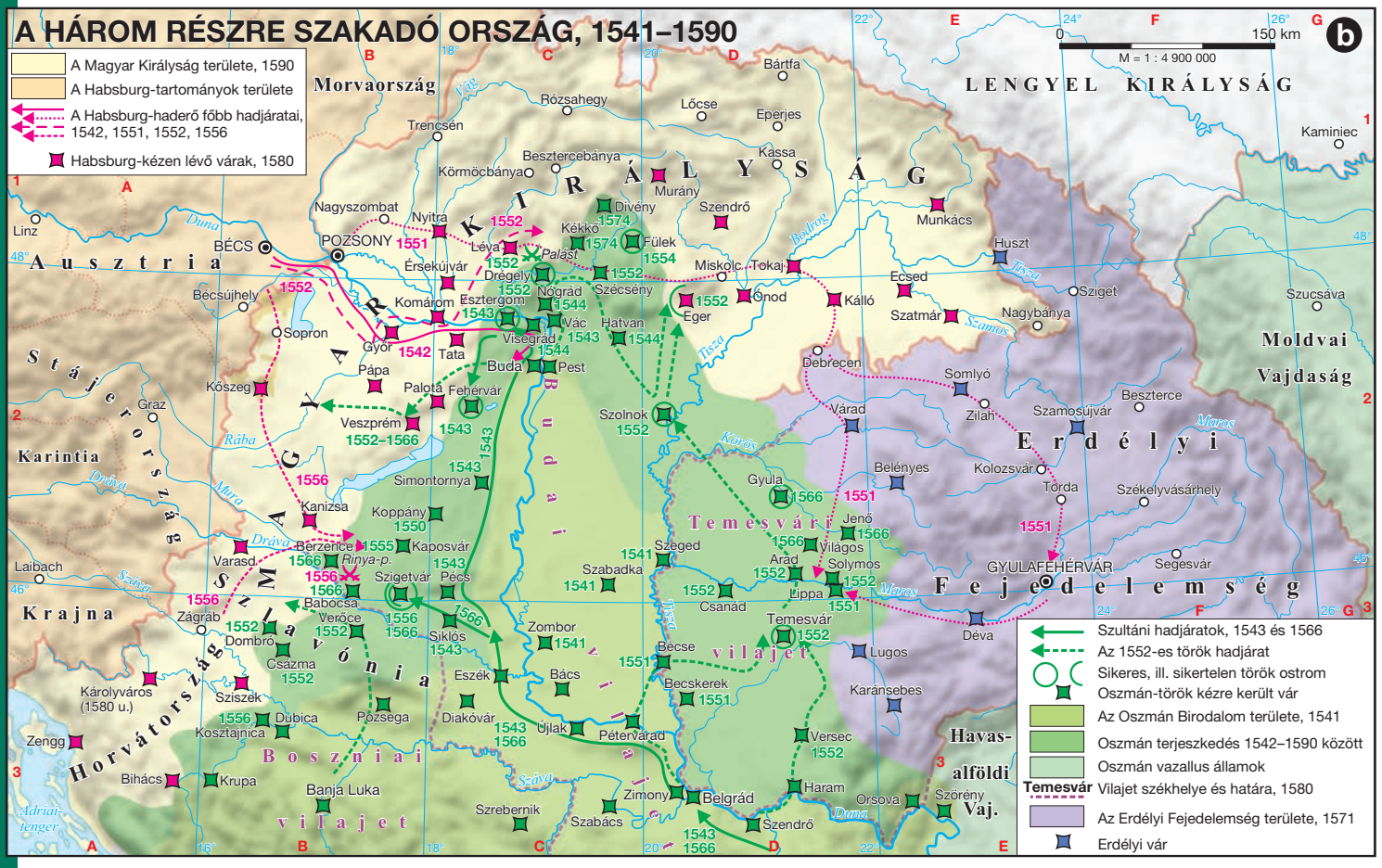
A HÁROM RÉSZRE SZAKADÓ ORSZÁG, 1541–1590
b
A Magyar Királyság területe, 1590
A Habsburg-tartományok területe
A Habsburg-haderő főbb hadjáratai, 1542, 1551, 1552, 1556
Habsburg-kézen lévő várak, 1580
0 150 km
M = 1 : 4 900 000
Szultáni hadjáratok, 1543 és 1566
Az 1552-es török hadjárat
Sikeres, ill. sikertelen török ostrom
Oszmán-török kézre került vár
Az Oszmán Birodalom területe, 1541
Oszmán terjeszkedés 1542–1590 között
Oszmán vazallus államok
Temesvár Vilajet székhelye és határa, 1580
Az Erdélyi Fejedelemség területe, 1571
Erdélyi vár

a
A többségi vallás:
Római katolikusok
Evangélikusok (lutheránusok)
Reformátusok (kálvinisták)
Anglikánok
Ortodoxok
Muszlimok
Hugenotta városok
Cseh-morva testvérek
Anabaptisták
Antitrinitáriusok (unitáriusok)
Protestáns egyetem, főiskola
Katolikus egyetem
Jezsuita kollégium
A Német-római Birodalom határa
SKÓT KIR.
ANGOL KIR.
FRANCIA KIRÁLYSÁG
SPANYOL KIRÁLYSÁG
PORTUGÁL KIR.
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
LENGYEL KIRÁLYSÁG
NAGYFEJEDELEMSÉG
CSEH KIR.
Morvaország
Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Szlavónia
Horvátország
Tirol
Bajor-ország
Felső-Pfalz
Pfalz
Lotaringia
Szászország
Szilézia
Pomeránia
Mecklenburg
Brandenburg
Lausitz
Poroszország
Livföld
Kurföld
Litvánia
OROSZ CÁRSÁG
Moldva
Havasalföld
OSZMÁN BIRODALOM
EGYHÁZI ÁLLAM
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
Toscana
Savoya
Velencei Köztársaság
Genovai Köztársaság
Svájc
Németalföld
1517
1555
1529
1531
1535
1545–1563
1598
EURÓPA VALLÁSI TÉRKÉPE A 16. SZÁZAD VÉGÉN
M = 1: 19 500 000

b
A többségi vallás:
Római katolikusok
Görögkatolikusok
Evangélikusok (lutheránusok)
Reformátusok (kálvinisták)
Anglikánok
Ortodoxok
Muszlimok
Unitáriusok
Katolikus egyetem
Protestáns egyetem
Hugenották kivándorlása Franciaországból 1685 után
A Német-római Birodalom határa
SKÓT KIR.
ANGOL KIR.
FRANCIA KIRÁLYSÁG
SPANYOL KIRÁLYSÁG
PORTUGÁL KIR.
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
LENGYEL KIRÁLYSÁG
CSEH KIR.
Morvaország
Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Szlavónia
Horvátország
Tirol
Bajor-ország
Felső-Pfalz
Pfalz
Lotaringia
Szászország
Szilézia
Pomeránia
Mecklenburg
Brandenburg
Lausitz
Poroszország
Livföld
Kurföld
Litvánia
OROSZ CÁRSÁG
Moldva
Havasalföld
OSZMÁN BIRODALOM
EGYHÁZI ÁLLAM
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
Toscana
Savoya
Velencei Köztársaság
Genovai Köztársaság
Svájc
Németalföld
HOLLANDIA
1685
1598: breszti unió
1646: ungvári unió
EURÓPA VALLÁSI TÉRKÉPE A 17. SZÁZAD VÉGÉN
M = 1: 19 500 000

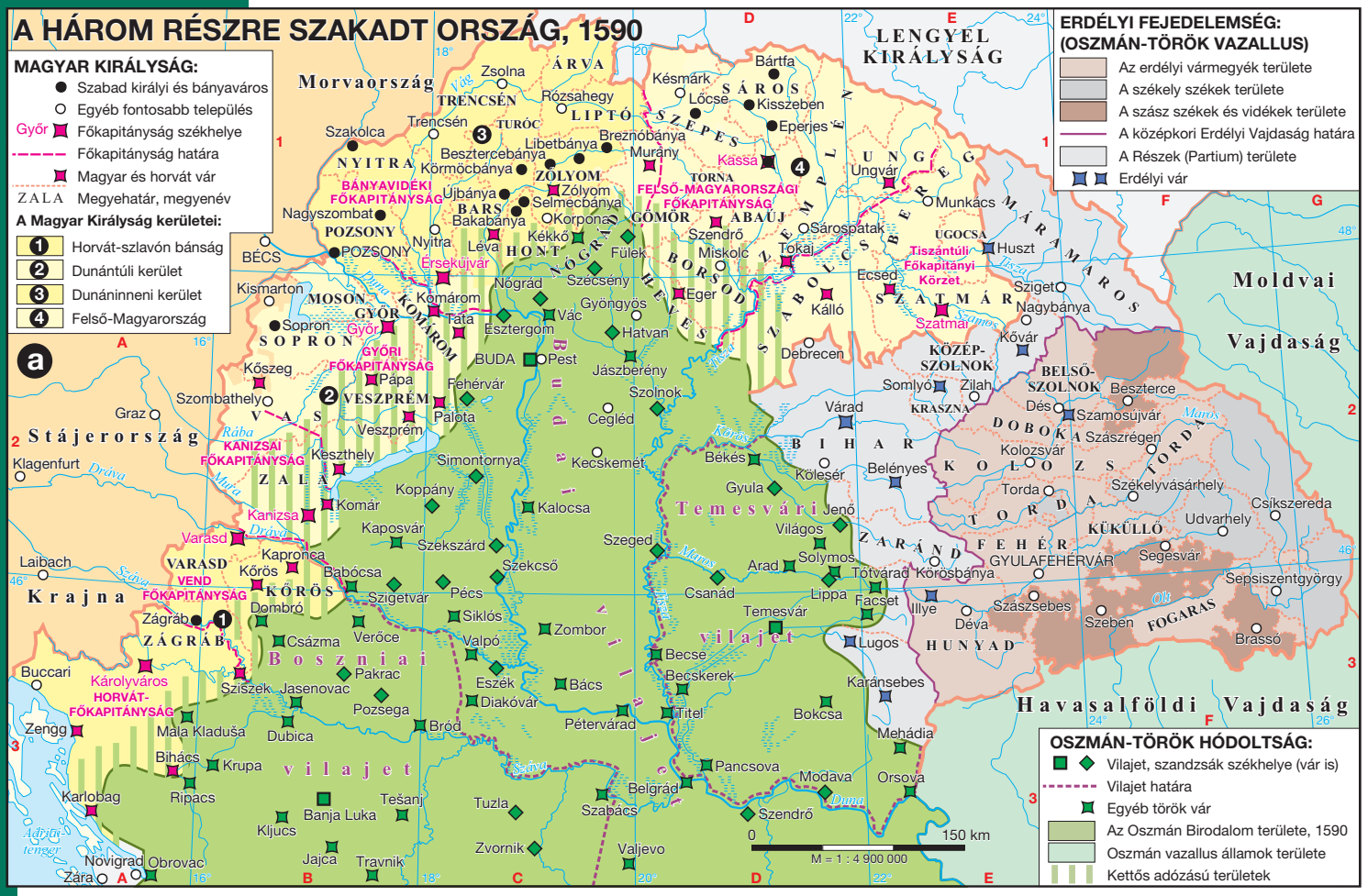
A HÁROM RÉSZRE SZAKADT ORSZÁG, 1590
a
MAGYAR KIRÁLYSÁG:
Szabad királyi és bányaváros
Egyéb fontosabb település
Győr Főkapitányság székhelye
Főkapitányság határa
Magyar és horvát vár
ZALA Megyehatár, megyenév
A Magyar Királyság kerületei:
1 Horvát-szlavón bánság
2 Dunántúli kerület
3 Dunáninneni kerület
4 Felső-Magyarország
ERDÉLYI FEJEDELEMSÉG: (OSZMÁN-TÖRÖK VAZALLUS)
Az erdélyi vármegyék területe
A székely székek területe
A szász székek és vidékek területe
A középkori Erdélyi Vajdaság határa
A Részek (Partium) területe
Erdélyi vár
OSZMÁN-TÖRÖK HÓDOLTSÁG:
Vilajet, szandzsák székhelye (vár is)
Vilajet határa
Egyéb török vár
Az Oszmán Birodalom területe, 1590
Oszmán vazallus államok területe
Kettős adózású területek
LENGYEL KIRÁLYSÁG
Morvaország
Stájerország
Krajna
Boszniai vilajet
Temesvári vilajet
Havasalföldi Vajdaság
Moldvai Vajdaság
Adriai tenger
Duna
Tisza
Dráva
Száva
Maros
Körös
Fekete-Körös
Fehér-Körös
Szamos
Bodrog
Hernád
Ipoly
Vág
Rába
Mura
Kanizsai főkapitányság
Győri főkapitányság
Veszprém főkapitányság
Vend főkapitányság
Horvát-főkapitányság
Bánya-vidéki főkapitányság
Felső-Magyarországi főkapitányság
Tiszántúli főkapitányi körzet
Szatmári körzet
Belső-Szolnok
Közép-Szolnok
Kraszna
Dobokavidék
Kolozs
Torda
Fehér
Küküllő
Hunyad
Fogaras
Zaránd
Bihar
Zsolna
Ársa
Trencsén
Turóc
Liptó
Szepes
Sáros
Késmárk
Bártfa
Lőcse
Kisszeben
Eperjes
Rozsahegy
Szakolca
Nyitra
Besztercebánya
Breznóbánya
Murány
Kassa
Ungvár
Munkács
Körmöcbánya
Újbánya
Selmecbánya
Zólyom
Bakabánya
Korpona
Gömör
Abaúj
Torna
Pozsony
Nagyszombat
Kékkő
Léva
Hont
Fülek
Szendrő
Miskolc
Sárospatak
Tokaj
Ecsed
Szigetvár
Nógrád
Szécsény
Gyöngyös
Eger
Kálló
Debrecen
Sziget
Nagybánya
Kővár
Huszt
Ugocsa
Bécs
Kismarton
Sopron
Mosonvár
Komárom
Tata
Esztergom
Vác
Hatvan
Buda
Pest
Jászberény
Szolnok
Cegléd
Fehérvár
Palota
Veszprém
Keszthely
Kőszeg
Pápa
Szombathely
Graz
Klagenfurt
Simontornya
Kecskemét
Békés
Gyula
Jenő
Világos
Arad
Solymos
Tótvárad
Körösbánya
Lippa
Facset
Temesvár
Lugos
Illye
Déva
Szászsebes
Szeben
Brassó
Segesvár
Gyulafehérvár
Sepsiszentgyörgy
Udvarhely
Csíkszereda
Székelyvásárhely
Torda
Kolozsvár
Belényes
Kölesér
Somlyó
Zilah
Dés
Beszterce
Szamosújvár
Szászrégen
Nagyenyed
Csíksomlyó
Berethalom
Kőrtvélyes
Rév
Mezőtúr
(Első református kollégium)
Kecskemét
Kalocsa
Tolna
Szeged
Gráboc
Pécs
Csanád
Arad
Temesvár
Priszlop
Bács
Diakóvár
Pancsova
Titel
Pétervárad
Becse
Becskerek
Karánsebes
Bokcsa
Mehádia
Orsova
Modava
Szendrő
Belgrád
Szabács
Tuzla
Banja Luka
Tešani
Ripacs
Bihács
Krupa
Pakrac
Bród
Eszék
Dubica
Mala Kladuša
Zengg
Karlobag
Buccari
Károlyváros
Sziszek
Jasenovac
Pozsega
Csázma
Veröce
Valpó
Zombor
Siklós
Szigetvár
Pécs
Dombró
Zágráb
Kanizsa
Varasd
Kapronca
Körös
Babócsa
Koppány
Kaposvár
Szekszárd
Szekcső
Komár
Laibach
Novigrad
Obrovac
Zára
Zvornik
Tuzla
Valjevo
Jajca
Travnik
Kljucs
Sempte
Sellye
Nyitra
Galgóc
Csepreg
Sárvár
Sümeg
Csáktornya
Lepoglava
Remete
Orahovica
Krusedol
Versec
Zengg
0
150 km
M = 1 : 4 900 000

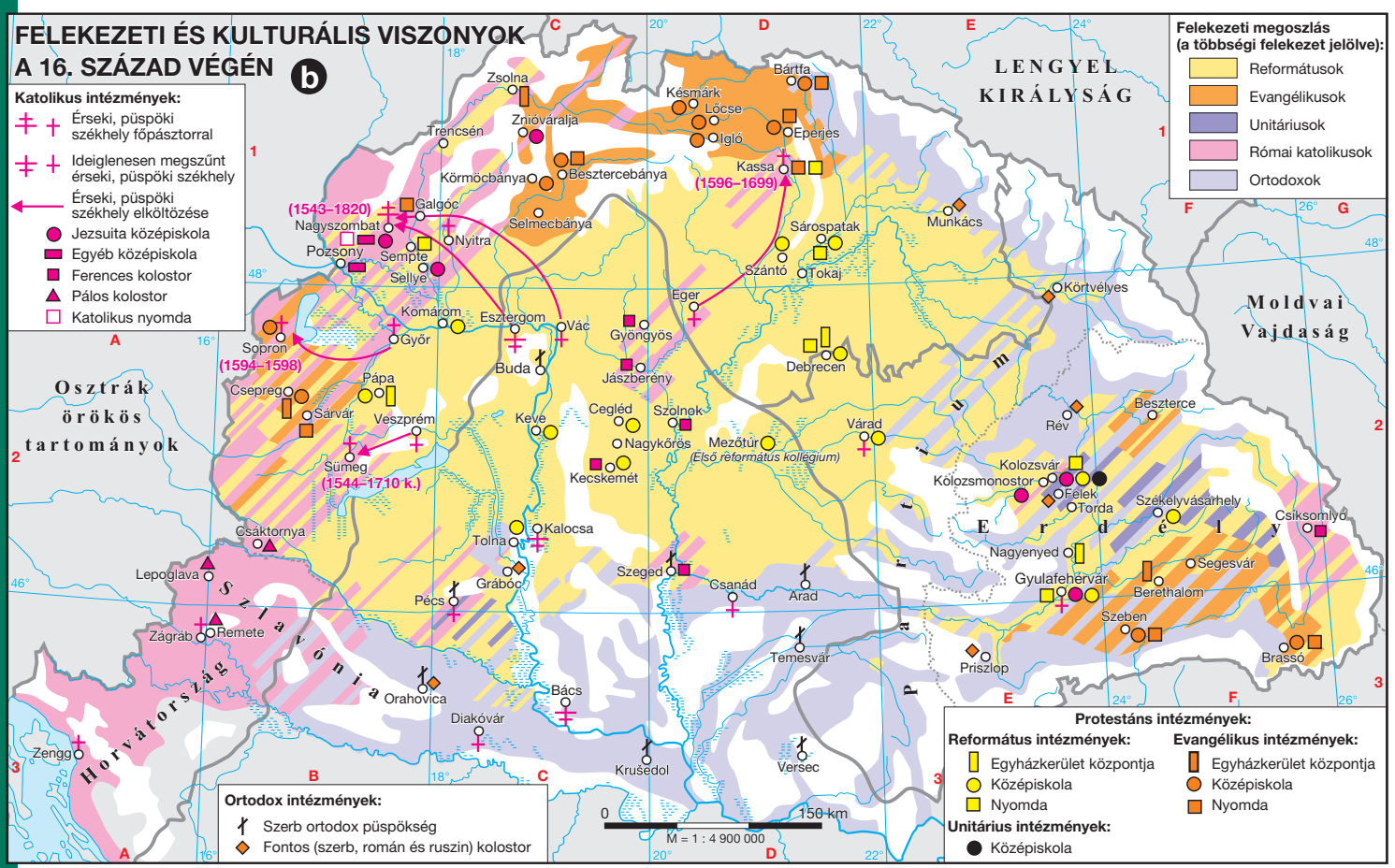
FELEKEZETI ÉS KULTURÁLIS VISZONYOK A 16. SZÁZAD VÉGÉN
b
Katolikus intézmények:
Érseki, püspöki székhely főpásztorral
Ideiglenesen megszűnt érseki, püspöki székhely
Érseki, püspöki székhely elköltözése
Jezsuita középiskola
Egyéb középiskola
Ferences kolostor
Pálos kolostor
Katolikus nyomda
Felekezeti megoszlás (a többségi felekezet jelölve):
Reformátusok
Evangélikusok
Unitáriusok
Római katolikusok
Ortodoxok
Ortodox intézmények:
Szerb ortodox püspökség
Fontos (szerb, román és ruszin) kolostor
Protestáns intézmények:
Református intézmények:
Egyházkerület központja
Középiskola
Nyomda
Unitárius intézmények:
Középiskola
Evangélikus intézmények:
Egyházkerület központja
Középiskola
Nyomda
LENGYEL KIRÁLYSÁG
Ausztriai örökös tartományok
Horvátország
Szlavónia
Moldvai Vajdaság
Havasalföldi Vajdaság
Partium
Erdély
(1543–1820)
(1544–1710 k.)
(1594–1598)
(1596–1699)
Zsolna
Znióváralja
Trencsén
Körmöcbánya
Besztercebánya
Kassa
Igló
Eperjes
Galgóc
Nagyszombat
Pozsony
Sempte
Sellye
Nyitra
Selmecbánya
Sárospatak
Szántó
Tokaj
Munkács
Eger
Komárom
Esztergom
Győr
Sopron
Vác
Gyöngyös
Buda
Jászberény
Debrecen
Pápa
Csepreg
Sárvár
Veszprém
Sümeg
Keve
Cegléd
Szolnok
Nagykőrös
Kecskemét
Várad
Beszterce
Rév
Kolozsvár
Kolozsmonostor
Félek
Torda
Székelyvásárhely
Csíksomlyó
Nagyenyed
Gyulafehérvár
Segesvár
Berethalom
Szeben
Brassó
Priszlop
Temesvár
Arad
Csanád
Szeged
Tolna
Kalocsa
Gráboc
Pécs
Csáktornya
Lepoglava
Remete
Zágráb
Orahovica
Diakóvár
Bács
Krusedol
Versec
Zengg
0
150 km
M = 1 : 4 900 000

A TIZENÖT ÉVES HÁBORÚ ÉS A BOCSKAI-SZABADSÁGHARC
1591–1606
b
A törökellenes koalíció tagjai, 1593
A törökellenes erők főbb hadműveletei, 1591–1606
A török-tatár csapatok főbb hadműveletei, 1591–1606
Bocskai felkelőinek főbb hadműveletei, 1604–1606
Bocskai-ellenes erők főbb hadműveletei, 1604–1605
Az erdélyi belháború főbb hadműveletei, 1599–1603
Fontos csata (a győztes fél színével)
Az erdélyi belháború csatái; a Bocskai-felkelés csatái
Buda három sikertelen keresztény ostroma
A zsitvatoroki béke értelmében török kézre került vár
A zsitvatoroki béke értelmében Habsburg-kézre került vár
A törökök által ideiglenesen elfoglalt vár
A törökellenes erők által ideiglenesen elfoglalt vár
Vid Hajdúváros, 1605; a zsitvatoroki és a bécsi béke, 1606
Országgyűlés helyszíne
Morvaország
LENGYEL KIR.
Ausztria
Stájerország
MAGYARORSZÁG
OSZMÁN BIRODALOM
Erdélyi Fejedelemség
Moldvai Vajdaság
Havasalföldi Vajdaság
Giorgio Basta
Pálffy Miklós
Rhédey Ferenc
Mátyás főhg.
Miksa főhg.
Ferdinánd főhg.
Németh Gergely
Gázi Giráj tatár kán
III. Mehmed szultán
Szinán nagyvezír
Haszan boszniai pasa
Bocskai István
Borbély György
Vitéz Mihály
Báthory Zsigmond
Radu Serban
Sellenberk
Zsitvatorok
Mezőkeresztes
Edelény
Osgyán
Pákozd
Mirjszló
Tövis
Gorosló
Kölcsér
Belgiojoso
Sárospatak
Munkács
Lőcse
Eperjes
Trencsén
Zsolna
Murány
Besztercebánya
Kassa
Zólyom
Léva
Korpona
Divény
Kékkő
Ajnácskő
Szécsény
Somoskő
Szarvaskő
Szerencs
Tokaj
Nagyszombat
Nyitra
Pozsony
BÉCS
Ércsekújvár
Komárom
Esztergom
Vác
Győr
Sopron
Tata
Buda
Pest
Köszeg
Csesznek
Pápa
Palota
Veszprém
Vázsony
Tihany
Fehérvár
Szolnok
Hatvan
Eger
Buják
Hollókő
Nógrád
Sirok
Cserép
Nánás
Sima
Vid
Doroc
Hadház
Kálló
Szatmár
Debrecen
Szoboszló
Vámospércs
Álmosd
Székelyhíd
Nagybánya
Dés
Beszterce
Torda
Székelyvásárhely
Nyárádszereda
Segesvár
Medgyes
Kolozsvár
Várad
Belényes
Gyula
Jenő
Pankota
Világos
Arad
Feltót
Solymos
Tótvárad
Lippa
Facset
Déva
Lugos
Karánsebes
Becskerek
Temesvár
Csanád
Nagylak
Fenlak
Szeged
Pétervárad
Versec
Belgrád
Eszék
Pozsega
Kostajnica
Petrinja
Sziszek
Monoszló
Császma
Veröce
Zágráb
Varasd
Berzence
Szigetvár
Pécs
Szentgyörgy
Babócsa
Körös
Kanizsa
Kiskomárom
Lak
Simontornya
Egerszeg
Vázsony
Tihany
Veszprém
Pápa
Palota
Köszeg
Csesznek
Győr
Komárom
Esztergom
Vác
Buda
Pest
Fehérvár
Tata
Hatvan
Szolnok

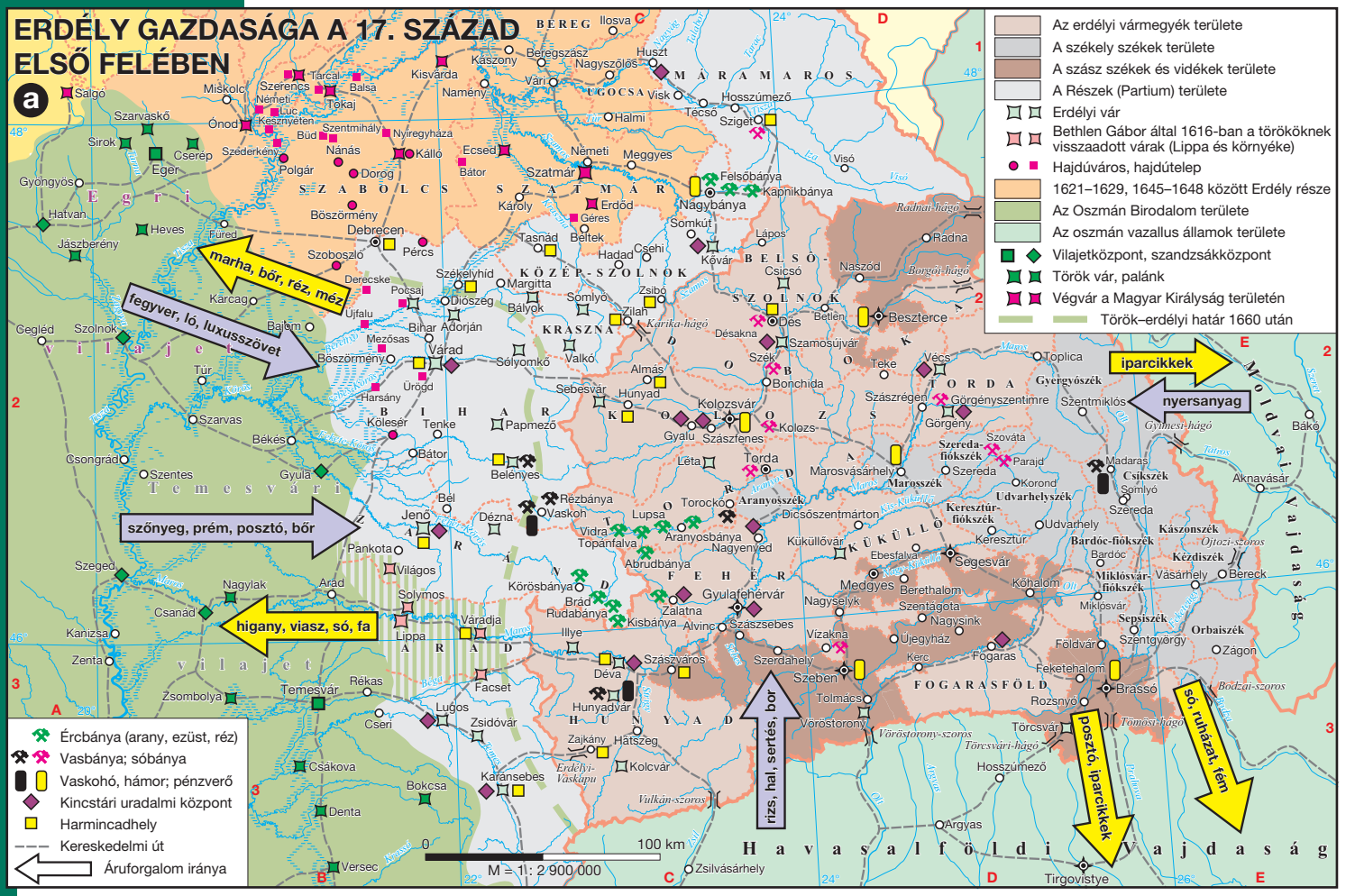
ERDÉLY GAZDASÁGA A 17. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN
a
Az erdélyi vármegyék területe
A székely székek területe
A szász székek és vidékek területe
A Részek (Partium) területe
Erdélyi vár
Bethlen Gábor által 1616-ban a törököknek visszaadott várak (Lippa és környéke)
Hajdúváros, hajdútelep
1621–1629, 1645–1648 között Erdély része
Az Oszmán Birodalom területe
Az oszmán vazallus államok területe
Vilajetközpont, szandzsákközpont
Török vár, palánk
Végvár a Magyar Királyság területén
Török–erdélyi határ 1660 után
marha, bőr, réz, méz
fegyver, ló, luxusszövet
szőnyeg, prém, posztó, bőr
higany, viasz, só, fa
iparcikkek
nyersanyag
rizs, hal, sertés, bor
posztó, iparcikkek
só, ruházat, fém
Ércbánya (arany, ezüst, réz)
Vasbánya; sóbánya
Vaskohó, hámor; pénzverő
Kincstári uradalmi központ
Harmincadhely
Kereskedelmi út
Áruforgalom iránya
0
100 km
M = 1: 2 900 000
Havasalföldi Vajdaság
Moldvai Vajdaság
Temesvári vilajet
Nándorfehérvári vilajet
Boszniai vilajet
Magyarország
Erdély
Havasalföld
Moldva

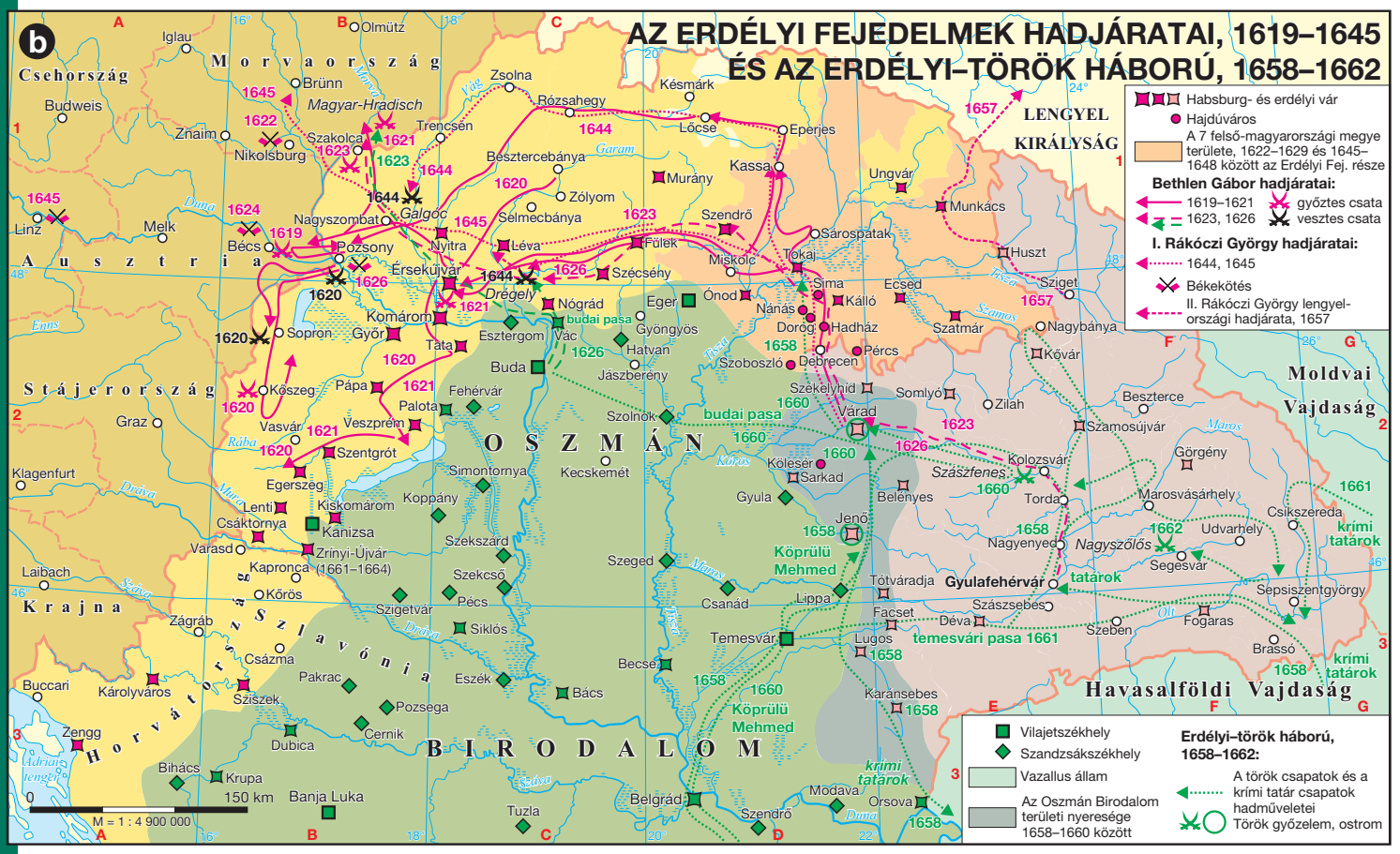
b
AZ ERDÉLYI FEJEDELMEK HADJÁRATAI, 1619–1645 ÉS AZ ERDÉLYI–TÖRÖK HÁBORÚ, 1658–1662
Habsburg- és erdélyi vár
Hajdúváros
A 7 felső-magyarországi megye területe, 1622–1629 és 1645–1648 között az Erdélyi Fej. része
Bethlen Gábor hadjáratai:
1619–1621 győztes csata
1623, 1626 vesztes csata
I. Rákóczi György hadjáratai:
1644, 1645
Békekötés
II. Rákóczi György lengyelországi hadjárata, 1657
Vilajetszékhely
Szandzsákszékhely
Vazallus állam
Az Oszmán Birodalom területi nyeresége 1658–1660 között
Erdélyi–török háború, 1658–1662:
A török csapatok és a krími tatár csapatok hadműveletei
Török győzelem, ostrom
Cseh Királyság
Morvaország
Ausztria
Stájerország
Krajna
Horvátország
Szlavónia
Oszmán Birodalom
Lengyel Királyság
Moldvai Vajdaság
Havasalföldi Vajdaság
budai pasa
temesvári pasa 1661
Köprülü Mehmed
krími tatárok
tatárok
0
150 km
M = 1 : 4 900 000

A HARMINCÉVES HÁBORÚ ÉS A VESZTFÁLIAI BÉKÉK, 1618–1648
a
DÁN KIRÁLYSÁG
Koppenhága
Lübeck
Stralsund
Rügen
Hamburg
Bréma
Stettin
Wittstock
Brandenburg
Berlin
HOLLANDIA
Osnabrück
Münster
Stadtlohn
Vesztfália
Magdeburg
Dessau
Breitenfeld
Lützen
Szászország
Lausitz
Drezda
Calais
Brüsszel
Spanyol Németalföld
Köln
Luxemburg
Frankfurt
Mainz
Trier
Pfalz
Philippsburg
Nürnberg
Fehér-hegy
Prága
Csehország
Jankau
Olmütz
Morvaország
Brünn
Nikolsburg
Párizs
Metz
Lotaringia
Wimpfen
Nördlingen
Strassburg
FRANCIA KIR.
Elzász
Breisach
Bajorország
München
Linz
Bécs
Pozsony
Ausztria
Stájero.
Graz
Franche-Comté
SVÁJC
Tirol
Karintia
Lyon
Savoya
Piemont
Milánó
Lombardia
VELENCEI KÖZT.
Krajna
Velence
Genova
Marseille
Ligur-tenger
Firenze
Toscana
EGYHÁZI ÁLLAM
Adriai-tenger
Spalato
Raguza
Korzika (Genova)
Elba
Róma
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
Nápoly
Szardínia
SZÁRD KIRÁLYSÁG
Tirrén-tenger
Palermo
Messina
Szicília
SZICÍLIAI KIRÁLYSÁG
Bizerta
Bona
Bugia
Tunisz
Földközi-tenger
Málta
ALGÍRI SZULTÁNSÁG
TUNISZ
Mahdija
Dünaburg
Vityebszk
LITVÁN
Kaunas
Vilnius
Königsberg
Porosz Hg.
Grodno
Minszk
NAGYFEJEDELEMSÉG
Pinszk
Varsó
Breszt
Csernyigov
LENGYEL KIRÁLYSÁG
Lublin
Kijev
Szilézia
Breslau
Krakkó
Lemberg
Kamieniec
Kassa
Szatmár
Eger
Szucsáva
Bender
Moldvai Vaj.
Akkerman
Buda
Várad
Erdélyi Fej.
Kanizsa
OSZMÁN
Gyulafehérvár
Brassó
Temesvár
Havasalföldi Vajdaság
Belgrád
Bukarest
Szilisztra
Ruszcsuk
BIR.
Szófia
Fekete-tenger
0 100 200 300 km
M = 1 : 12 900 000
A Német-római Birodalom határa 1618-ban
Az osztrák Habsburg-birtokok
A spanyol Habsburg-birtokok
A Francia Királyság, 1618
Egyházi területek
Birodalmi városok és területük
Oszmán vazallus államok
A harmincéves háború nagyobb csatája
Bethlen Gábor erdélyi fejedelem hadjáratai, 1619–1626
Gusztáv Adolf svéd király hadjárata, 1630–1632
I. Rákóczi György erdélyi fejedelem hadjáratai, 1644–1645
A vesztfáliai békék területi következményei:
Franciaország területi nyeresége
Svédország területi nyeresége
Brandenburg területi nyeresége
Szászország területi nyeresége
Bajorország területi nyeresége
A függetlenné vált Hollandia és Svájc
A Német-római Birodalomból kivált területek
Francia helyőrség
Világi választófejedelmek
Egyházi választófejedelmek
A békekötések helyszínei
A BRIT-SZIGETEK A 17. SZÁZADBAN
b
Orkney-szk.
ATLANTI-ÓCEÁN
Hebridák
Inverness
Aberdeen
SKÓT KIRÁLYSÁG
1603-tól: Anglia és Skócia perszonáluniója
St. Andrews
Edinburgh
Glasgow
Dunbar
1650
Dumfries
Newcastle
Carlisle
Durham
Derry
Belfast
Man
Preston
1648
1644
York
Marston Moor
Boyne-folyó
Drogheda
1649
1690
Dublin
Liverpool
ANGOL KIRÁLYSÁG
Newark
Nottingham
Norwich
Limerick
1691
1649
Wexford
Cork
Wales
Leicester
1645
Worcester
Naseby
3 tengeri háború Hollandia ellen 1652–1674
Gloucester
Oxford
Pembroke
Newbury
1644
London
Bath
1689: Jognyilatkozat
Orániai Vilmos 1688
Portsmouth
Wight
Plymouth
La Manche
FRANCIA KIR.
Az angol polgárháború, 1642–1649:
Királypártiak által ellenőrzött terület 1643 végén
Királypártiak által ellenőrzött terület 1645 végén
A parlamentiek által ellenőrzött terület 1643 végén
A polgárháború fontos csatája
Az írek felkelése
Cromwell hadjáratai az írek és skótok ellen, 1649–1650
Orániai Vilmos győzelme
0 100 200 300 km
M = 1 : 8 900 000

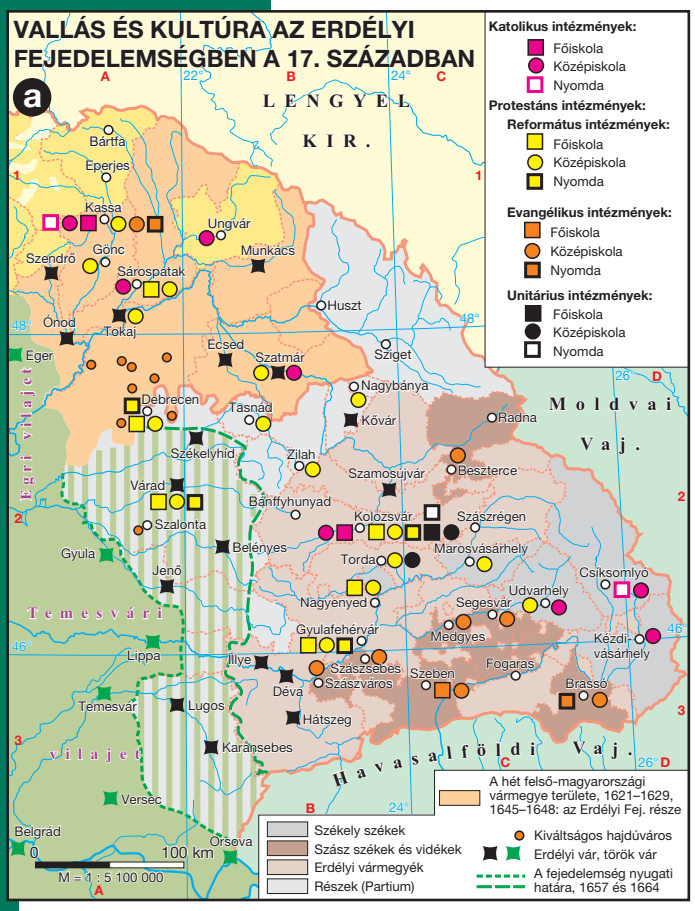
VALLÁS ÉS KULTÚRA AZ ERDÉLYI FEJEDELEMSÉGBEN A 17. SZÁZADBAN
a
Katolikus intézmények:
Főiskola
Középiskola
Nyomda
Protestáns intézmények:
Református intézmények:
Főiskola
Középiskola
Nyomda
Evangélikus intézmények:
Főiskola
Középiskola
Nyomda
Unitárius intézmények:
Főiskola
Középiskola
Nyomda
LENGYEL KIR.
Moldvai Vaj.
Havasalföldi Vaj.
Temesvári vilajet
Egri vilajet
A hét felső-magyarországi vármegye területe, 1621–1629, 1645–1648: az Erdélyi Fej. része
Székely székek
Szász székek és vidékek
Erdélyi vármegyék
Részek (Partium)
Kiváltságos hajdúváros
Erdélyi vár, török vár
A fejedelemség nyugati határa, 1657 és 1664
M = 1 : 5 100 000

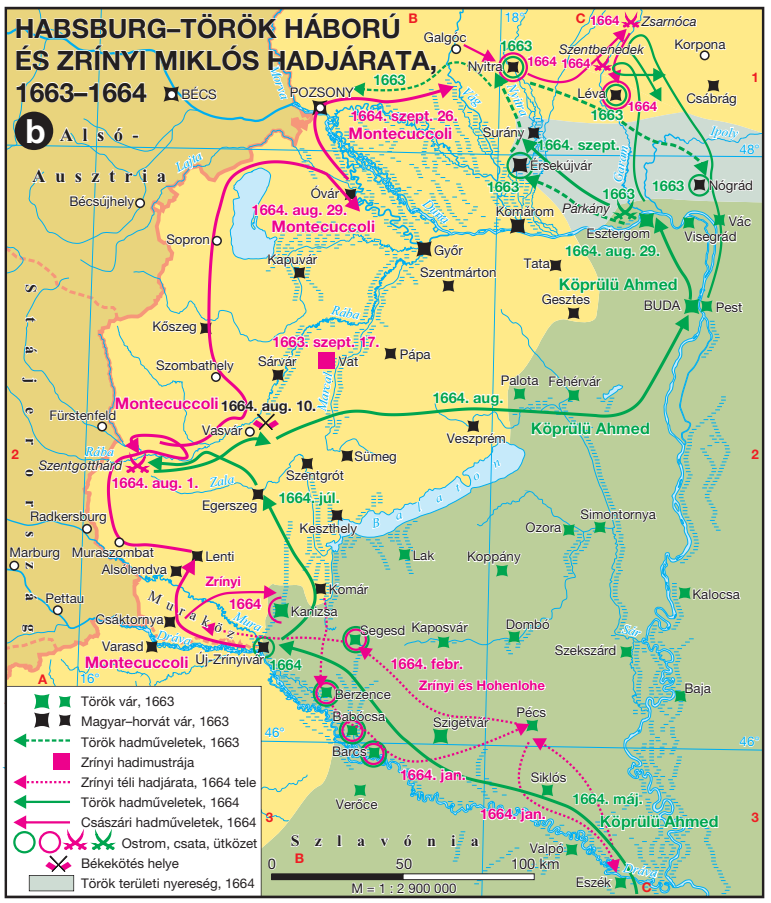
HABSBURG–TÖRÖK HÁBORÚ ÉS ZRÍNYI MIKLÓS HADJÁRATA, 1663–1664
b
Alsó-Ausztria
Stájerország
Montecuccoli
Zrínyi
Köprülü Ahmed
Török vár, 1663
Magyar–horvát vár, 1663
Török hadműveletek, 1663
Zrínyi hadimustrája
Zrínyi téli hadjárata, 1664 tele
Török hadműveletek, 1664
Császári hadműveletek, 1664
Ostrom, csata, ütközet
Békekötés helye
Török területi nyereség, 1664
M = 1 : 2 900 000

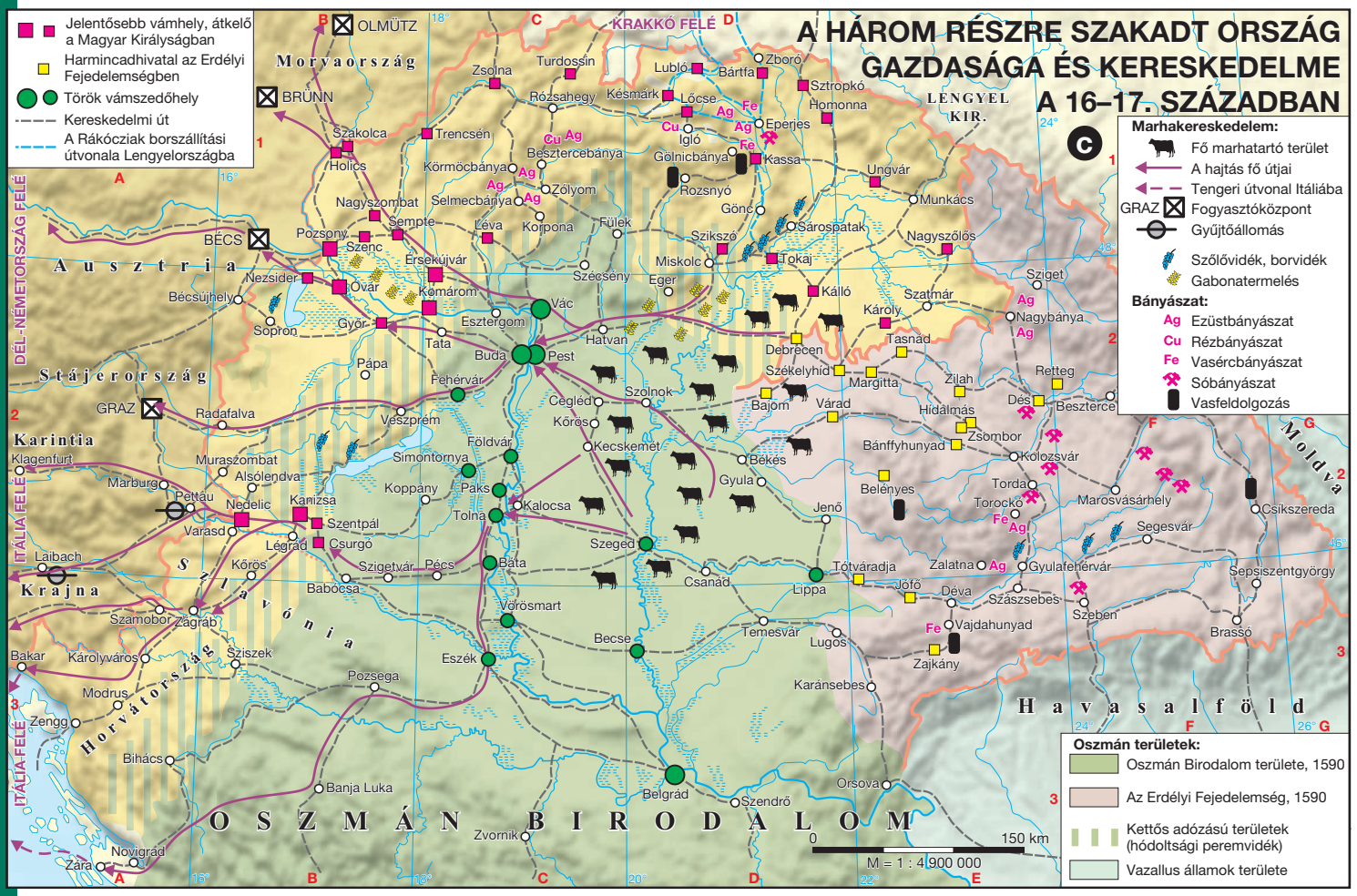
A HÁROM RÉSZRE SZAKADT ORSZÁG GAZDASÁGA ÉS KERESKEDELME A 16–17. SZÁZADBAN
c
Jelentősebb vámhely, átkelő a Magyar Királyságban
Harmincadhivatal az Erdélyi Fejedelemségben
Török vámszedőhely
Kereskedelmi út
A Rákócziak borszállítási útvonala Lengyelországba
Marhakereskedelem:
Fő marhatartó terület
A hajtás fő útjai
Tengeri útvonal Itáliába
Fogyasztóközpont
Gyűjtőállomás
Szőlővidék, borvidék
Gabonatermelés
Bányászat:
Ezüstbányászat
Rézbányászat
Vasércbányászat
Sóbányászat
Vasfeldolgozás
Oszmán területek:
Oszmán Birodalom területe, 1590
Az Erdélyi Fejedelemség, 1590
Kettős adózású területek (hódoltsági peremvidék)
Vazallus államok területe
OSZMÁN BIRODALOM
Morvaország
Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Szlavónia
Horvátország
Havasalföld
Moldva
LENGYEL KIR.
DÉL-NÉMETORSZÁG FELÉ
ITÁLIA FELÉ
KRAKKÓ FELÉ
M = 1 : 4 900 000

SZÖVETSÉGI RENDSZEREK A 18. SZÁZAD ELEJÉN
a
A Német-római Birodalom határa
Osztrák Habsburg-birtokok, 1700
Spanyol Habsburg-birtokok, 1700
Spanyol örökösödési háború, 1701–1714:
A Franciaország vezette koalíció államai
A franciaellenes koalíció államai
Az északi háború, 1701–1721:
A svédellenes koalíció államai
Fontos csata, békekötés
1707-től: Nagy-Britannia
Anglia KIRÁLYSÁG
SKÓT KIRÁLYSÁG
Írország
NORVÉG KIRÁLYSÁG
SVÉD KIRÁLYSÁG
DÁN KIRÁLYSÁG
HOLLANDIA
NÉMET-RÓMAI BIRODALOM
Brandenburgi Vfej.
Szász Vfej.
Bajor Vfej.
Ausztria
Csehország
Morvaország
Szilézia
Tirol
Karintia
Stájerország
Krajna
Horvátország
Szlavónia
SVÁJC
Savoyai Hcg.
Milánó
Toscanai Nagyhcg.
EGYHÁZI ÁLLAM
Róma
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
SZICÍLIAI KIR.
Szardínia
Korzika (Genova)
Korfu (Velence)
Morea (1699–1715: Velence)
VELENCEI KÖZT.
FRANCIA KIRÁLYSÁG
Lotaringia
SPANYOL KIRÁLYSÁG
PORTUGÁL KIR.
Katalónia
Baleár-szk.
Menorca
Port Mahon (1708: brit)
Gibraltár (1704: brit)
Almansa
Almenara
Ramillies
Malplaquet
Oudenaarde
Denain
Spanyol örökösödési háború
OSZMÁN BIRODALOM
Havasalföldi Fej.
Moldvai Fej.
Erdélyi Fej.
MAGYAR KIRÁLYSÁG
Trencsén
Szatmár
Gyulafehérvár
Temesvár
Belgrád
Pozsarevác
Banja Luka
Ragúza
Üszküb
Szaloniki
Isztambul
Izmir
Lengyel Királyság
Orosz Cárság
Moszkva
Szentpétervár (1703: alapítás)
Novgorod
Narva
Reval
Riga
Livónia
Esztország
Kurland
Litvánia
Szmolenszk
Vilnius
Minsk
Königsberg
POROSZ KIR.
Gdańsk
Pultusk
Varsó
Kijev
Poltava
Ukrajna
KOZÁKOK
Krakkó
Lemberg
Pozsony
Buda
Pest
Bécs
Jászvásár
Moldva
Havasalföld
Bukarest
Belgrád
Szófia
Drinápoly
Szkopje
Niš
Várna
Sinop
Trabzon
Isztambul (Konstantinápoly)
Raguza
Fekete-tenger
Földközi-tenger
Balti-tenger
Északi-tenger
Atlanti-Óceán
La Manche
Brest
Párizs
Bordeaux
Toulouse
Marseille
Toulon
Lyon
Genf
Genova
Torino
Velence
Milano
Frankfurt
Nürnberg
Prága
Drezda
Berlin
Hamburg
Bréma
Amszterdam
Utrecht
Brüsszel
Köln
Oxford
London
Dublin
Glasgow
Edinburgh
Stockholm
Kristiania
Koppenhága
Nystad
Lisszabon
Vigo
Salamanca
Madrid
Toledo
Zaragoza
Barcelona
Valencia
Sevilla
Málaga
Alcantara
Brihuega
Metz
Strasbourg
Rastatt
Höchstädt
München
Lotaringia
Szardínia
Szicília
Palermo
Genova
Firenze
Ragúza
Belgrád
Pozsarevác
Banja Luka
Temesvár
Buda
Pozsony
Bécs
Kassa
Krakkó
Kijev
Poltava
Szmolenszk
Moszkva
Riga
Reval
Narva
Novgorod
Szentpétervár (1703: alapítás)
Stockholm
Kristiania
Koppenhága
Gdańsk
Königsberg
Vilnius
Minsk
Pultusk
Varsó
Brandenburgi Vfej.
Berlin
Drezda
Szász Vfej.
Bajor Vfej.
Frankfurt
Nürnberg
Prága
Csehország
Morvaország
Szilézia
Tirol
Karintia
Stájerország
Krajna
Horvátország
Szlavónia
Milánó
Velence
Toscanai Nagyhcg.
EGYHÁZI ÁLLAM
Róma
Nápoly
Korfu (Velence)
Morea (1699–1715: Velence)
Izmir
Szaloniki
Isztambul
Üszküb
Raguza
Pozsarevác
Belgrád

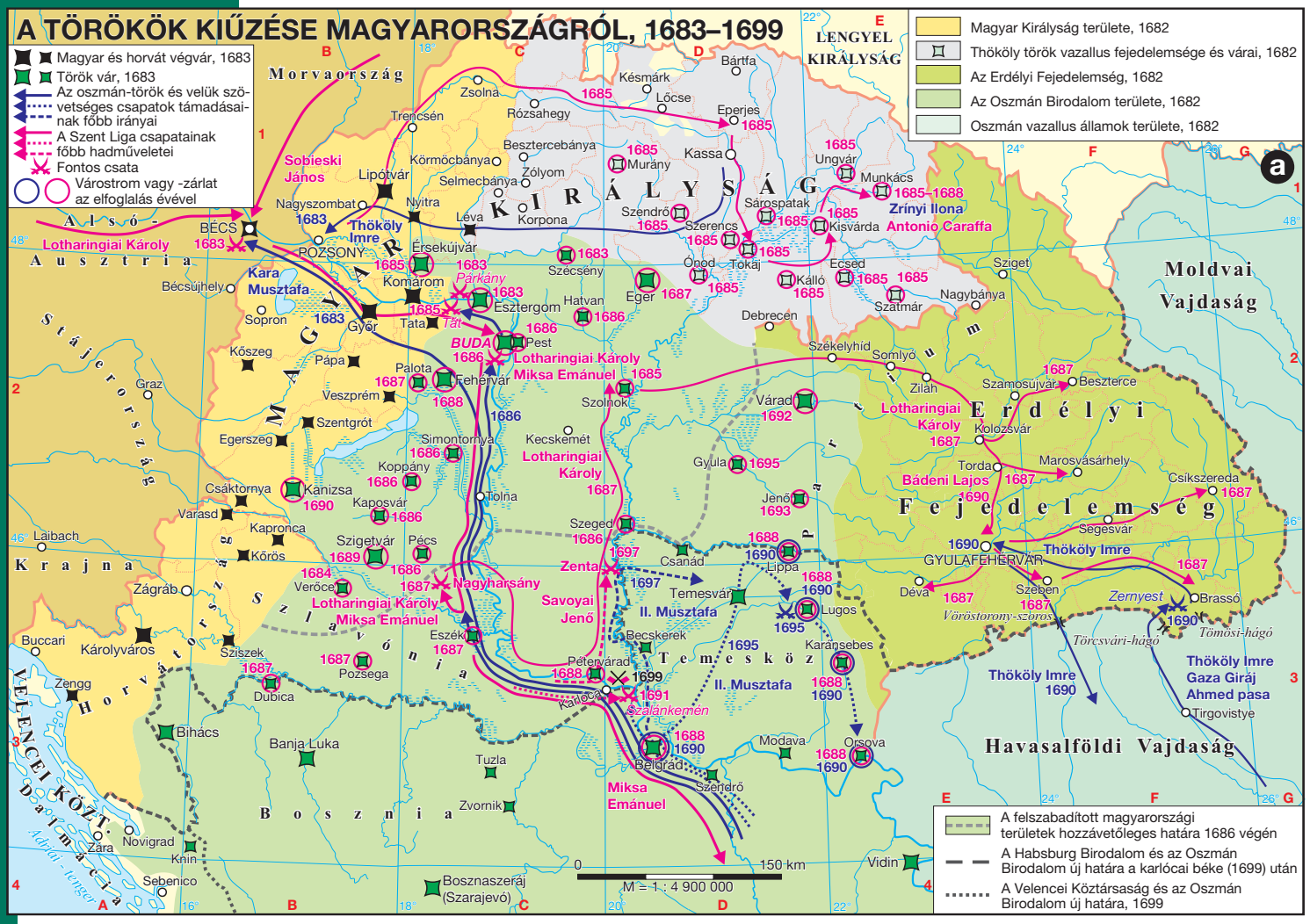
A TÖRÖKÖK KIŰZÉSE MAGYARORSZÁGRÓL, 1683–1699
Magyar és horvát végvár, 1683
Török vár, 1683
Az oszmán-török és velük szövetséges csapatok támadásainak főbb irányai
A Szent Liga csapatainak főbb hadműveletei
Fontos csata
Várostrom vagy -zárlat az elfoglalás évével
Magyar Királyság területe, 1682
Thököly török vazallus fejedelemsége és várai, 1682
Az Erdélyi Fejedelemség, 1682
Az Oszmán Birodalom területe, 1682
Oszmán vazallus államok területe, 1682
a
Sobieski János
Lotharingiai Károly
Kara Musztafa
Thököly Imre
Miksa Emánuel
Zrínyi Ilona
Antonio Caraffa
Moldvai Vajdaság
Havasalföldi Vajdaság
Erdélyi Fejedelemség
Temesköz
Horvátország
Szlavónia
Boszna
Krajna
Dalmácia
Velencei Köztársaság
A felszabadított magyarországi területek hozzávetőleges határa 1686 végén
A Habsburg Birodalom és az Oszmán Birodalom új határa a karlócai béke (1699) után
A Velencei Köztársaság és az Oszmán Birodalom új határa, 1699
M = 1 : 4 900 000
0
150 km

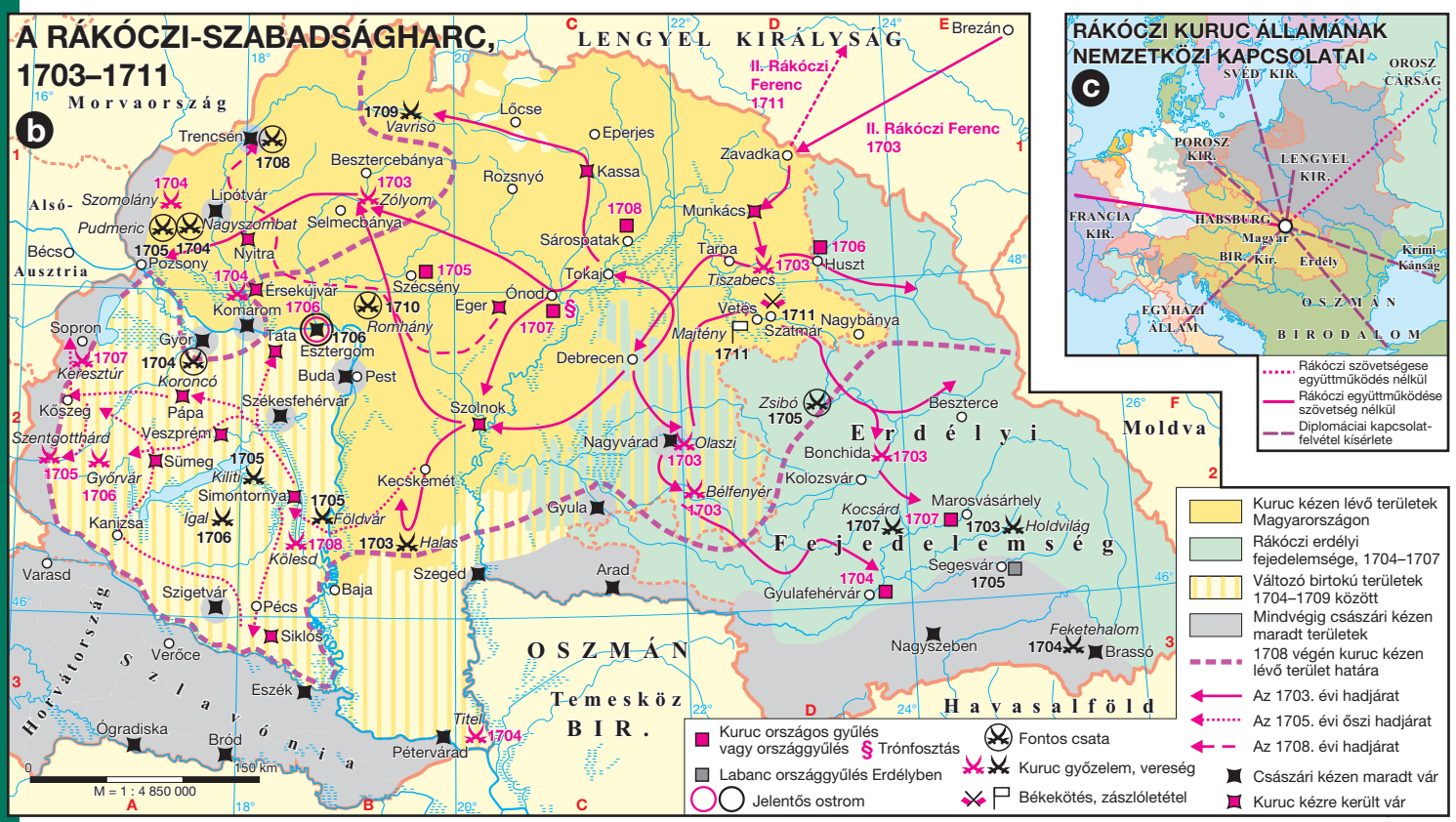
A RÁKÓCZI-SZABADSÁGHARC, 1703–1711
b
II. Rákóczi Ferenc
1703
1711
Erdélyi Fejedelemség
Moldva
OSZMÁN BIRODALOM
Temesköz
BIR.
Havasalföld
Kuruc kézen lévő területek Magyarországon
Rákóczi erdélyi fejedelemsége, 1704–1707
Változó birtokú területek 1704–1709 között
Mindvégig császári kézen maradt területek
1708 végén kuruc kézen lévő terület határa
Az 1703. évi hadjárat
Az 1705. évi őszi hadjárat
Az 1708. évi hadjárat
Kuruc országos gyűlés vagy országgyűlés
§ Trónfosztás
Labanc országgyűlés Erdélyben
Jelentős ostrom
Fontos csata
Kuruc győzelem, vereség
Békekötés, zászlóletétel
Császári kézen maradt vár
Kuruc kézre került vár
M = 1 : 4 850 000
0
150 km

RÁKÓCZI KURUC ÁLLAMÁNAK NEMZETKÖZI KAPCSOLATAI
c
SVÉD KIR.
OROSZ CÁRSÁG
POROSZ KIR.
LENGYEL KIR.
FRANCIA KIR.
HABSBURG Magyar BIR. Kir.
Erdély
Krími Kánság
EGYHÁZI ÁLLAM
OSZMÁN BIRODALOM
Rákóczi szövetségese együttműködés nélkül
Rákóczi együttműködése szövetség nélkül
Diplomáciai kapcsolatfelvétel kísérlete

POROSZORSZÁG ÉS A HABSBURG BIRODALOM, 1713–1789
a
A Porosz Királyság területe, 1740
Porosz területi szerzemények, 1742 a megszerzés idejével
A Habsburg Birodalom területe, 1740
Habsburg területi szerzemények, 1772 a birtoklás idejével
A Német-római Birodalom határa
Békekötés
Balti-tenger
Északi-tenger
Königsberg
Danzig
Kelet-Poroszország
Pomeránia
1772
Nyugat-Poroszország
Hamburg
Stettin
Brandenburg
Berlin
Potsdam
Varsó
LENGYEL KIRÁLYSÁG
HOLLANDIA
Minden
Kleve
Mark
Göttingen
Hannover
Amsterdam
Brüsszel
Aachen
Köln
Frankfurt
Reims
Luxemburg
Metz
Karlsruhe
Rastatt
Strasbourg
FRANCIA
Nürnberg
Regensburg
Szászország
Hubertusburg
Drezda
Breslau
Csehország
Prága
Olmütz
Morvaország
Teschen
Krakkó
Lemberg
Galícia
Bécs
Pozsony
Linz
Ausztria
München
Salzburg
Innsbruck
Besançon
Zürich
Genf
Lyon
Tirol
Stájer
Graz
Karintia
Klagenfurt
Laibach
Görz
Krajna
Zágráb
Trieszt
Fiume
Milánó
Lombardia
Mantova
Parma
Genova
Avignon
Marseille
Toulon
Nizza
Firenze
Toscana
EGYHÁZI ÁLLAM
Spalato
Velencei-öböl
Adriai-tenger
Magyarország
Kassa
Debrecen
Buda
Pest
Kolozsvár
Erdélyi Fej.
Nagyszeben
Temesvár
Temesköz
Szlavónia
Határőrvidék
Belgrád
Pozsarevac
Vidin
Oltténia
Havasalföld
Bosznia
Szerbia
OSZMÁN BIRODALOM
Bukovina
Lipcse
Elő-Ausztria
Vorarlberg
Stájer
Felső-
Alsó-
Bajorország
Duna
Rajna
Elba
Visztula
Warta
Oder
Dnyeszter
Bug
Prut
Maros
Olt
Száva
Drina
Ibar
Vardar
Maritza
Ohrid-tó
Balkán-hg.
Fekete-tenger
Égei-tenger
Földközi-tenger
1714–1797
1714
1735/1738
1779
1742
1763
1726–1742
1772
1775
1718
1739
1718–1739
1735–1748
1714–1797
300 km
M = 1 : 14 000 000

ITÁLIA A 18. SZÁZADBAN
b
HABSBURG BIRODALOM
SVÁJC
Trient
Udine
Laibach
Horvát-ország
Zágráb
Szlavónia
Fiume
Trieszt
Velencei Köztársaság
Milánó
Verona
Velence
Mantova
SZÁRD Piemont
Torino
1714–1797
Ferrara
Bologna
KIR.
1735–1748
Genova
GENOVAI KÖZT.
Firenze
Pisa
TOSCANAI 1737–NHCG.
EGYHÁZI ÁLLAM
Perugia
Spalato
Raguza
RAGUZAI KÖZT.
Pescara
Nizza
Ligur-tenger
Elba
Korzika (Genovai Közt.)
Ajaccio
Róma
NÁPOLYI KIRÁLYSÁG
Capua
Bari
Nápoly
Potenza
Brindisi
Salerno
Taranto
SZÁRD KIRÁLYSÁG
Szardínia
Tirrén-tenger
1714–1720: osztrák Habsburg
1720-tól: savoyai
1720–1735: osztrák Habsburg
1735-től: spanyol Bourbon
Cosenza
Cagliari
Földközi-tenger
Lipari-szigetek
Palermo
Messina
Reggio
Szicília
SZICÍLIAI KIRÁLYSÁG
Catania
Tunisz
1720–1735: osztrák Habsburg
1735-től: spanyol Bourbon
Osztrák Habsburg-birtokok 1740-ben
Spanyol Bourbon-birtokok 1740-ben
Szárd Királyság területe 1740-ben
Az aacheni béke (1748) értelmében a spanyol Bourbonokhoz került terület
Az aacheni béke (1748) értelmében a Szárd Királysághoz került terület
A Német-római Birodalom határa
0 300 km
M = 1 : 14 500 000
1 Mantovai Hercegség
2 Milánói Hercegség
3 Luccai Köztársaság
4 Modenai Hercegség
5 Pontremoli
6 Monacói Hercegség
7 Pármai Hercegség

ÁZSIA A 17–18. SZÁZADBAN
c
Petropavlovszk 1740
Ohotszk 1648
Jakutszk 1632
Zsiganszk 1632
Obdorszk 1595
Turuhanszk 1607
Arhangelszk 1584
Riga
Szentpétervár
Varsó
Minszk
Buda
Lemberg
Moszkva
Vjatka
Kijev
Szurgut 1590
Belgrád
Harkov
Kazany
Jekatyerinburg 1722
Tobolszk 1587
Szaratov 1590
Szamara 1586
Isim 1670
Tara 1594
Jenyiszejszk 1619
Tomszk 1604
Krasznojarszk 1628
Bratszk 1630
Irkutszk 1652
Albazia
Ajgun 1683
Orenburg 1743
Omszk 1710
Bahcsisaraj
Azov
Isztambul
Asztrahány
Szemipalatyinszk 1718
Derbent
Baku
Tebriz
Mukden
Korea
Szöul
Puszan
Kiotó
Edo
Jeruzsálem
Bagdad
Teherén
Taskent
Szamarkand
Akszu
Turfán
Hámi
Peking
Csinan
Nagaszaki
Meshed
Merv
Buhara
Kasgár
Kancsou
Hszian
Nanking
Medina
Bászra
Iszfahán
Herát
Kabul
Szrinagar
Hotan
Lancsou
Vucsang
Hangcsou
Mekka
Bandar-Abbász
Kandahár
Multán
Lhásza
Fucsou
Karachi
Delhi
Agra
Dardzsiling
Junnan
Maszkat (1508–1659: Port.)
Benarész
Csandarnagar (1673: Fr.)
Kalkutta (1698: Ang.)
Makaó (1557: Port.)
Hanoi
Áden
Zeila
Diu (1515: Port.)
Szurat
Bombay (1661: Ang.)
Visagapatam (1610: Ang.)
Goa (1510: Port.)
Janam (1750: Fr.)
Ava
Pegu
Bangkok
Manila (1571: Sp.)
Mahé (1721: Fr.)
Madras (1639: Ang., 1746: Fr.)
Pondichéry (1674: Fr.)
Karikal (1739: Fr.)
Kálikut
Nagapatam (1658: Holl.)
Kocsin (1658: Holl.)
Phnompenó
Saigon
Brunei
Mogadishu
Ceylon (1514: Port. 1644: Holl.)
Colombo (1658: Holl.)
Aceh
Malakka (1511: Port., 1641: Holl.)
Borneó
Celebesz
Padang
Szumátra
Batávia (1619: Holl.)
Jáva
Timor (Port.)
Ausztrália
Új-Guinea
Arab-tenger
Bengál-öböl
INDIAI-ÓCEÁN
CSENDES-ÓCEÁN
A kínai központi tartományok és Kína vazallus területei a 18. században
A Mandzsu-Kína határa, 1790
A Nagymogul Birodalom, 1600; a Nagymogul Birodalom, 1700
A hindu államok határa Indiában a 18. század végén
Muszlim államok határa Indiában a 18. század végén
Perzsia a 18. század végén
Az Orosz Birodalom a 17. század elején és a 18. század végén
1652 Orosz városalapítások éve
Az Oszmán Birodalom a 18. század végén
Európai gyarmatok és kereskedőtelepek:
Holland
Spanyol
Portugál
Francia kereskedőtelep és befolyás Indiában 1750 körül
Brit kereskedőtelep és befolyás Indiában 1750 körül
0 500 1000 1500 km
M = 1 : 58 000 000

ETNIKAI VÁLTOZÁSOK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN A 16–18. SZÁZADBAN

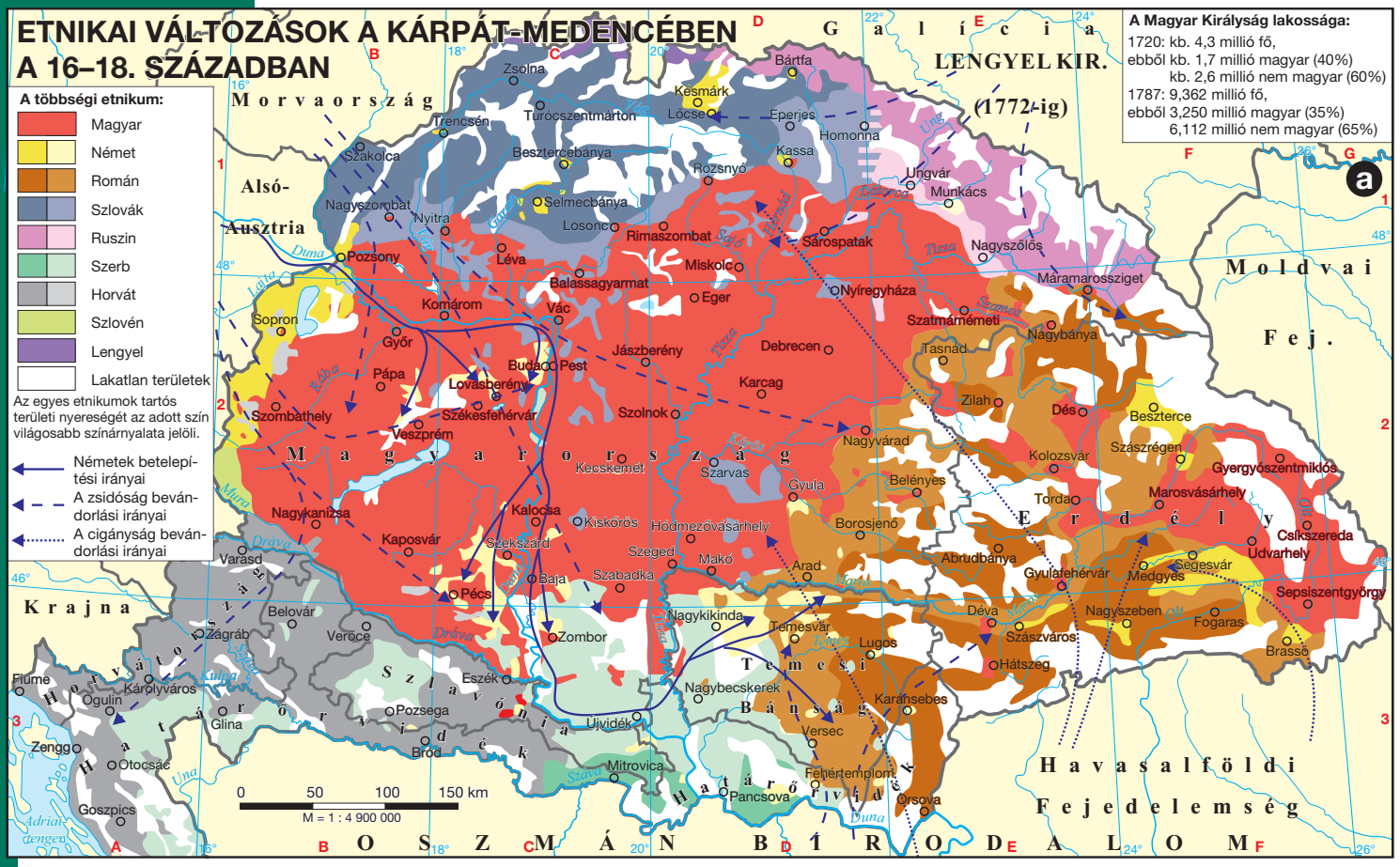

A MAGYAR KIRÁLYSÁG ETNIKAI TÉRKÉPE A 18. SZÁZAD VÉGÉN b

a
Ft. St. Charles
Ft. St. Pierre
Ft. La Tourette
Québec
Sault St. Marie
Montréal
St. Ignace
Ft. Frontenac
Ft. Ticonderoga
Maine
Ft. La Baye
Ft. Oswego
Ft. Rouillé
Ft. Edward
New Hampshire
Boston
Ft. Niagara
Albany
Rhode Island
Connecticut
Ft. Beauharnais
Ft. Stanwix
New York
Ft. Pontchartrain
Ft. Augustin
New York
Ft. St. Joseph
Ft. Presqu' Isle
New Jersey
Pennsylvania
Philadelphia
Ft. Duquesne
Ft. St. Louis
Baltimore
Ft. Necessity
Delaware
Maryland
Ft. Orléans
Ft. Vincennes
Richmond
Ft. Chartres
Jamestown
Virginia
Ft. Massac
Ft. Chiswell
Észak-Karolina
Charlotte
New Bern
Wilmington
Ft. Prince George
Dél-Karolina
Ft. Prudhomme
Ft. Arkansas
Ft. Augusta
Charleston
Georgia
Savannah
Ft. Toulouse
Ft. King George
Ft. Rosalie
Ft. Caroline
Pensacola
St. Augustine
Baton Rouge
Ft. Conde
Nouvelle Orléans
San Antonio
Tocabago
Mass.: Massachusetts
Ft.: Fort
Új-Spanyolország Alkirályság
Mexikói-öböl
1000 km
M = 1 : 35 000 000
ÉSZAK-AMERIKA A 18. SZÁZAD KÖZEPÉN
Francia településterület
Brit településterület
Spanyol településterület
Francia, brit, spanyol erőd
Francia ellenőrzés határa
Brit ellenőrzés határa
Spanyol ellenőrzés határa
Brit gyarmati határ

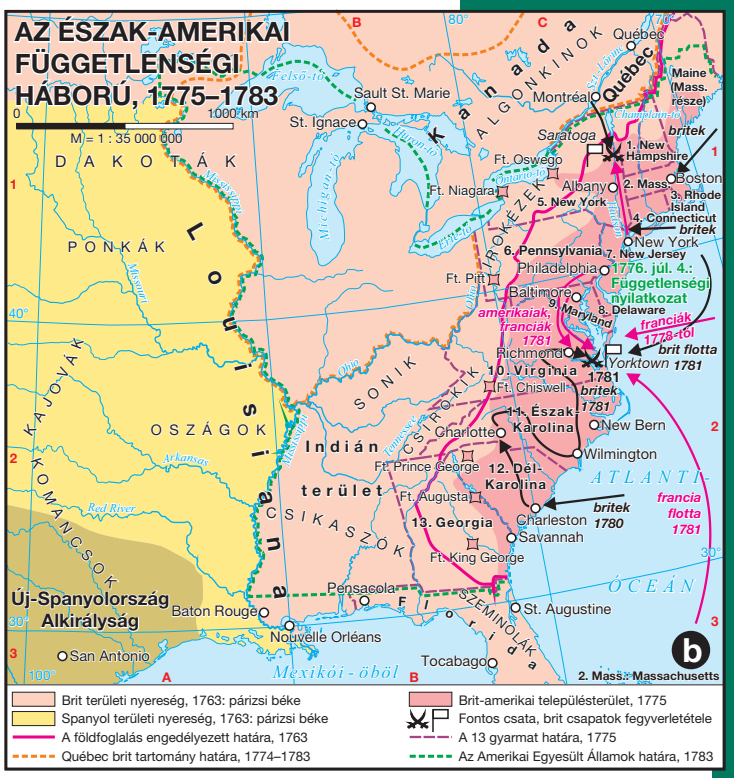
AZ ÉSZAK-AMERIKAI FÜGGETLENSÉGI HÁBORÚ, 1775–1783
M = 1 : 35 000 000
1000 km
Québec
Maine (Mass. része)
Saratoga
britek
1. New Hampshire
2. Mass.
3. Rhode Island
4. Connecticut
britek
5. New York
6. Pennsylvania
7. New Jersey
1776. júl. 4.: Függetlenségi nyilatkozat
8. Delaware
9. Maryland
amerikaiak, franciák 1781
franciák 1778-tól
brit flotta 1781
Yorktown 1781
10. Virginia 1781
britek 1781
11. Észak-Karolina
12. Dél-Karolina
britek 1780
francia flotta 1781
13. Georgia
Indián terület
b
2. Mass.: Massachusetts
Brit területi nyereség, 1763: párizsi béke
Spanyol területi nyereség, 1763: párizsi béke
A földfoglalás engedélyezett határa, 1763
Québec brit tartomány határa, 1774–1783
Brit-amerikai településterület, 1775
Fontos csata, brit csapatok fegyverletétele
A 13 gyarmat határa, 1775
Az Amerikai Egyesült Államok határa, 1783

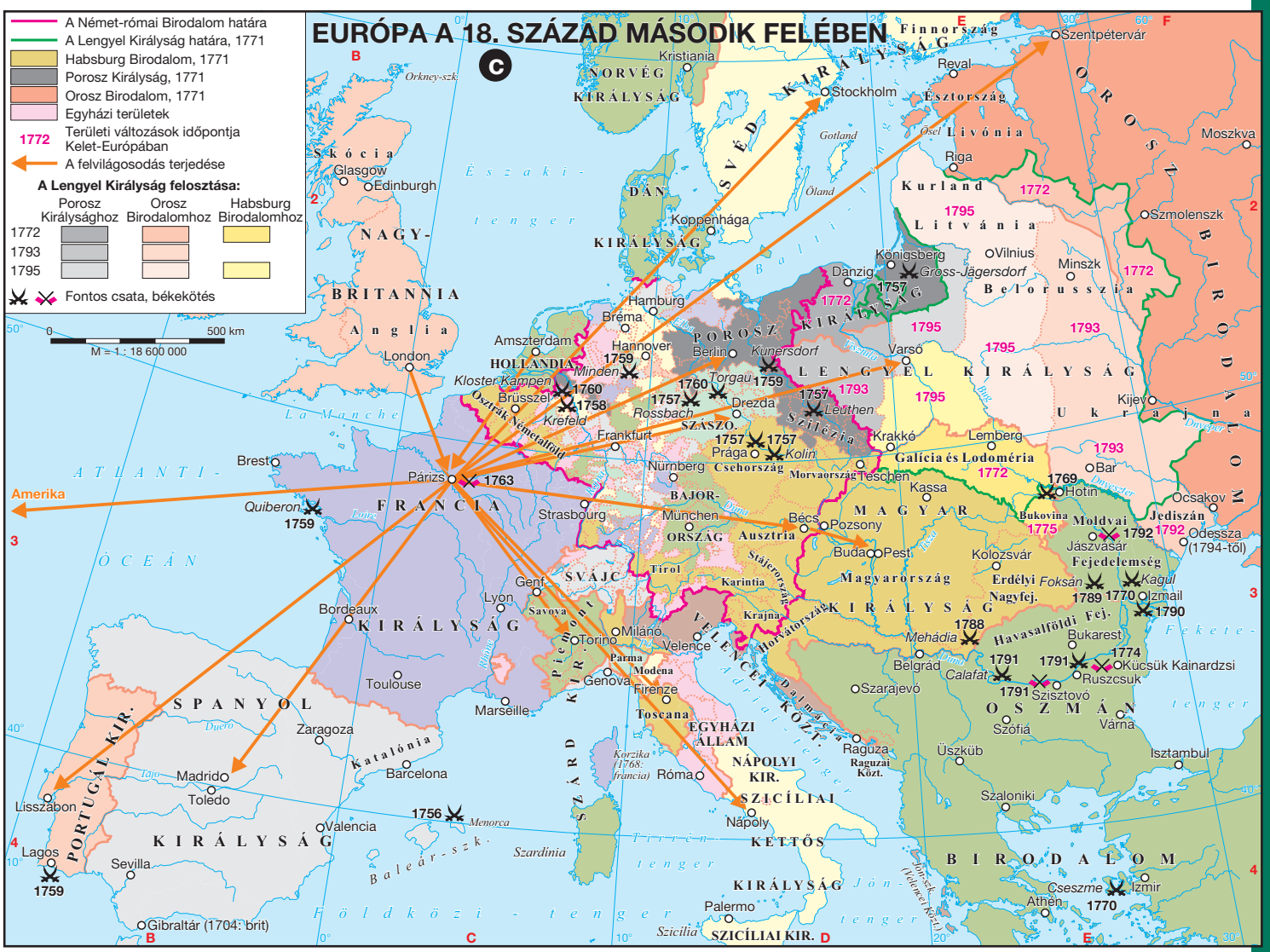
EURÓPA A 18. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN
c
A Német-római Birodalom határa
A Lengyel Királyság határa, 1771
Habsburg Birodalom, 1771
Porosz Királyság, 1771
Orosz Birodalom, 1771
Egyházi területek
1772 Területi változások időpontja Kelet-Európában
A felvilágosodás terjedése
A Lengyel Királyság felosztása:
Porosz Királysághoz
Orosz Birodalomhoz
Habsburg Birodalomhoz
1772
1793
1795
Fontos csata, békekötés
500 km
M = 1 : 18 600 000
Finnország
Szentpétervár
Kristiania
Reval
Stockholm
Észtország
Livónia
Moszkva
Riga
Kurland
Litvánia
Szmolenszk
Koppenhága
Königsberg
Vilnius
Minszk
Danzig
Gross-Jägersdorf
Hamburg
Bréma
Amszterdam
Hannover
Berlin
Varsó
London
Kloster Kampen
Minden
Kunersdorf
Torgau
Drezda
Brüsszel
Krefeld
Rossbach
Leuthen
Szilézia
Frankfurt
Nürnberg
Prága
Kolin
Krakkó
Lemberg
Galícia és Lodoméria
Párizs
Quiberon
Amerika
Strasbourg
München
Bécs
Pozsony
Kassa
Hotin
Bukovina
Moldvai
Jediszán
Odessza
(1794-től)
Jászvásár
Fejedelemség
Buda
Pest
Kolozsvár
Erdélyi Nagyfej.
Foksán
Kagul
Ismail
Genf
Lyon
Savoya
Tirol
Karintia
Magyarország
Bordeaux
Milánó
Torino
Velence
Parma
Modena
Genova
Firenze
Toscana
Mehádia
Havasalföldi Fej.
Bukarest
Belgrád
Calafat
Ruszcsuk
Szarajevó
Szisztovó
Szófia
Várna
Toulouse
Marseille
Zaragoza
Barcelona
Madrid
Toledo
Lisszabon
Valencia
Sevilla
Lagos
Gibraltár (1704: brit)
Menorca
Szardínia
Korzika (1768: francia)
Róma
Nápoly
Raguza
Raguzai Közt.
Üszküb
Szaloniki
Isztambul
Palermo
Szicília
Cseszme
Izmir
Athén
1770
Orosz Birodalom
Lengyel Királyság
Spanyol Királyság
Portugál Kir.
Nápolyi Kir.
Szicíliai Kir.
Svájc
Ausztria
Magyar Királyság
Svéd Királyság
Dán Királyság
Norvég Királyság
Nagy-Britannia
Skócia
Anglia
Hollandia
Franciaország
Velencei Köztársaság
Ragusai Köztársaság
Egyházi Állam
Török Birodalom
Északi-tenger
Balti-tenger
Atlanti-óceán
Földközi-tenger
La Manche
Fekete-tenger

A MAGYAR KIRÁLYSÁG KÖZIGAZGATÁSA ÉS KÖZLEKEDÉSE A 18. SZÁZAD VÉGÉN
a
Magyarország:
Vármegyék
Fiume
Jászok, kunok és hajdúvárosok kiváltságos kerületei
Horvátország és Szlavónia:
Vármegyék
Erdélyi Nagyfejedelemség:
Vármegyék
Székely székek
Szász székek és vidékek
Partium
Katonai határőrvidék:
A déli határőr gyalogezredek területe
Országhatár
Tartományhatár, megyehatár
Szabad királyi és bányavárosok
Egyéb mezőváros
Postakocsik útvonalai, 1800 k.
Ludovika-út
Karolina-út
József-út
Ferenc-csatorna
Béga-csatorna
Új székely falu Bukovinában (az alapítás évével)
Galícia
Morvaország
Stájer-ország
Karintia
Krajna
Velencei-öböl
Adriatenger
Moldvai Fej.
Bukovina
Havasalföldi Fejedelemség
Osztrák Birodalom
Zsolna
Rózsahegy
Késmárk
Lőcse
Kisszeben
Bártfa
Eperjes
Homonna
Trencsén
Besztercebánya
Breznóbánya
Libetbánya
Rozsnyó
Kassa
Ungvár
Munkács
Szakolca
Körmöcbánya
Újbánya
Selmecbánya
Zólyom
Losonc
Rimaszombat
Újhely
Patak
Beregszász
Nagyszombat
Bakabánya
Korpona
Nyitra
Léva
Balassagyarmat
Pozsony
Miskolc
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Nagybánya
Nagykálló
Nagykároly
Kismarton
Ruszt
Sopron
Komárom
Esztergom
Vác
Gödöllő
Buda
Pest
Eger
Debrecen
Szoboszló
Szombathely
Kőszeg
Pápa
Székesfehérvár
Veszprém
Mezőtúr
Nagyszalonta
Kecskemét
Gyula
Kalocsa
Szekszárd
Kaposvár
Baja
Szeged
Hódmezővásárhely
Arad
Mako
Zenta
Zombor
Temesvár
Lugos
Karánsebes
Versec
Pancsova
Orsova
Belgrád
Újvidék
Pétervárad
Nagybecskerek
Eszék
Pozsega
Veröce
Belovár
Zágráb
Károlyváros
Kapronca
Körös
Varasd
Marburg
Egerszeg
Laibach
Karlobag
Fiume
Zengg
Andrásfalva (1785)
Hadikfalva (1785)
Istensegíts (1777)
Fogadjisten (1777)
Józsefalva (1786)
Beszterce vidéke
Beszterce
Zilah
Dés
Kolozsvár
Torda
Marosvásárhely
Csíkszereda
Madéfalva (1764)
Udvarhelyszék
Udvarhely
Segesvár
Medgyes
Gyulafehérvár
Szászsebes
Nagyszeben
Brassó
Sepsiszentgyörgy
Orbaiszék
Kézdiszék
Barótszék
Fogarasföld
Hunyad
Krassó
Temes
Arad
Bihar
Szabolcs
Borsod
Heves
Nógrád
Pest-Pilis-Solt
Külső-Szolnok
Közép-Szolnok
Belső-Szolnok
Békés
Csanád
Csongrád
Bodrog
Bács
Baranya
Tolna
Somogy
Zala
Vas
Sopron
Győr
Komárom
Fejér
Veszprém
Mosón
Bars
Hont
Nógrád
Gömör
Torna
Abaúj
Zemplén
Ung
Bereg
Ugocsa
Szatmár
Máramaros
Szepes
Sáros
Liptó
Turóc
Árva
Nyitra
Trencsén
Zólyom
Kishont
Pozsony
Szepes
Sáros
Zemplén
Abaúj
Torna
Gömör
Kishont
Zólyom
Liptó
Turóc
Árva
Trencsén
Nyitra
Bars
Hont
Pozsony
Mosón
Sopron
Győr
Komárom
Esztergom
Fejér
Veszprém
Vas
Zala
Somogy
Tolna
Baranya
Bács
Bodrog
Csanád
Csongrád
Békés
Külső-Szolnok
Pest-Pilis-Solt
Közép-Szolnok
Belső-Szolnok
Bihar
Arad
Temes
Krassó
Hunyad
Alsó-Fehér
Küküllő
Torda-Aranyosszék
Maros
Udvarhelyszék
Csíkszék
Háromszék
Aranyosszék
Zaránd
Kraszna
Szilágy
Közép-Szolnok
Szerdahelyszék
Szászsebesszék
Szászvárosszék
Nagysinkszék
Kőhalomszék
Segesvárszék
Medgyesszék
Habsburg Birodalom határa, 1775–1797
Számmal jelölt szász székek:
1: Szászvárosszék
2: Szászsebesszék
3: Szerdahelyszék
4: Újegyházszék
5: Nagysinkszék
6: Kőhalomszék
7: Segesvárszék
8: Medgyesszék
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 900 000

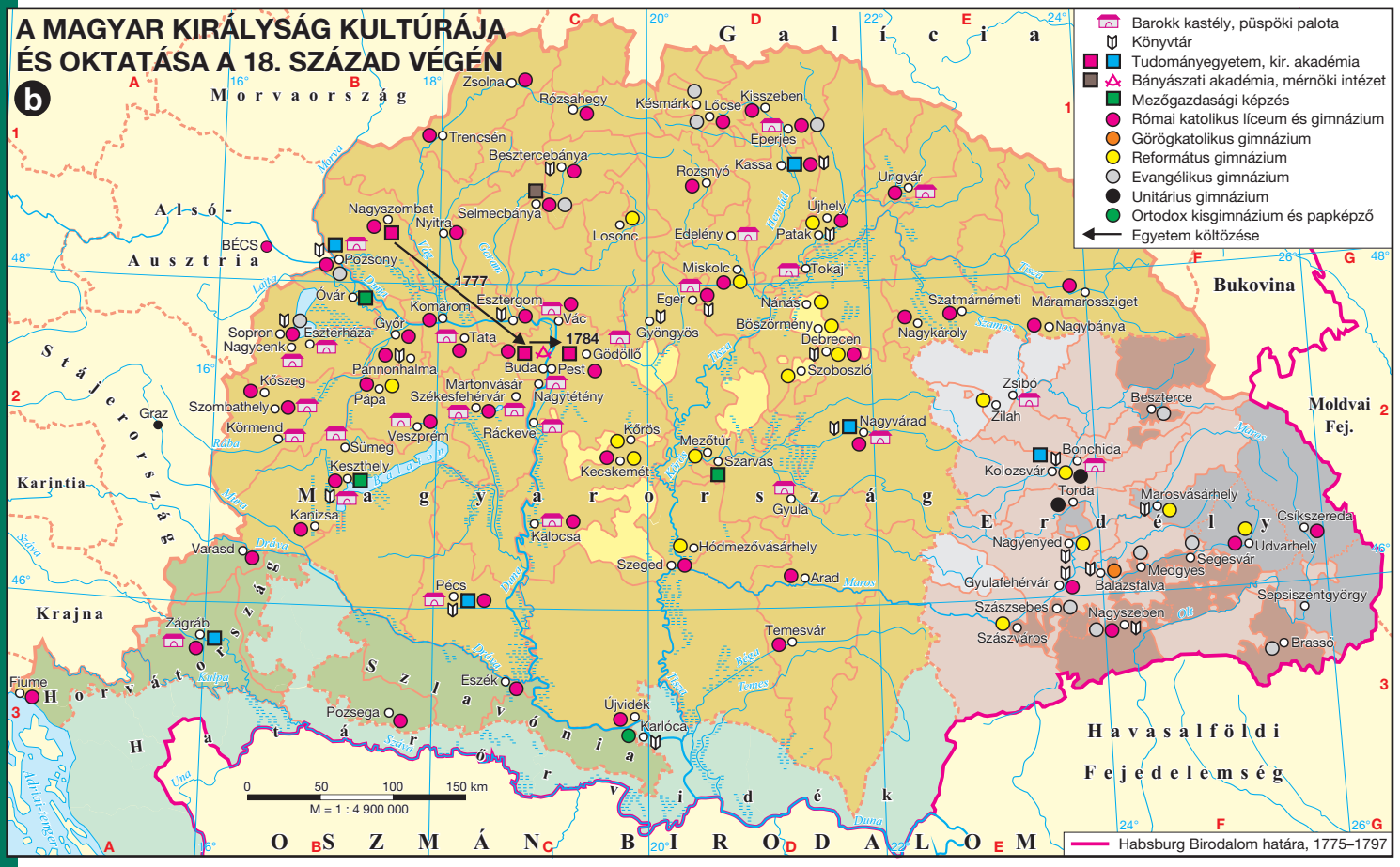
A MAGYAR KIRÁLYSÁG KULTÚRÁJA ÉS OKTATÁSA A 18. SZÁZAD VÉGÉN
b
Barokk kastély, püspöki palota
Könyvtár
Tudományegyetem, kir. akadémia
Bányászati akadémia, mérnöki intézet
Mezőgazdasági képzés
Római katolikus líceum és gimnázium
Görögkatolikus gimnázium
Református gimnázium
Evangélikus gimnázium
Unitárius gimnázium
Ortodox kisgimnázium és papképző
Egyetem költözése
1777
1784
Galícia
Morvaország
Alsó-Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvátország
Szlavónia
Tengermellék
Magyarország
Erdély
Moldvai Fej.
Bukovina
Havasalföldi Fejedelemség
Osztrák Birodalom
Zsolna
Rózsahegy
Késmárk
Lőcse
Kisszeben
Eperjes
Homonna
Trencsén
Besztercebánya
Rozsnyó
Kassa
Ungvár
Selmecbánya
Nagyszombat
Nyitra
Losonc
Edelény
Ujhely
Patak
Miskolc
Tokaj
Pozsony
Óvár
Komárom
Esztergom
Vác
Eger
Nánás
Böszörmény
Debrecen
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Nagybánya
Nagykároly
Sopron
Nagycenk
Eszterháza
Győr
Tata
Gyöngyös
Gödöllő
Buda
Pest
Szoboszló
Pannonhalma
Martonvásár
Székesfehérvár
Nagytétény
Kőszeg
Pápa
Szombathely
Graz
Körmend
Vesprém
Sümeg
Rákeve
Mezőtúr
Szarvas
Nagyvárad
Zsibó
Zilah
Beszterce
Bonchida
Kolozsvár
Torda
Marosvásárhely
Csíkszereda
Udvarhely
Nagyenyed
Segesvár
Medgyes
Balázsfalva
Gyulafehérvár
Szászsebes
Nagyszeben
Sepsiszentgyörgy
Brassó
Szászváros
Kecskemét
Gyula
Kalocsa
Hódmezővásárhely
Szeged
Arad
Temesvár
Karlóca
Újvidék
Pécs
Eszék
Pozsega
Varasd
Kanizsa
Zágráb
Károlyváros
Fiume
Habsburg Birodalom határa, 1775–1797
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 900 000

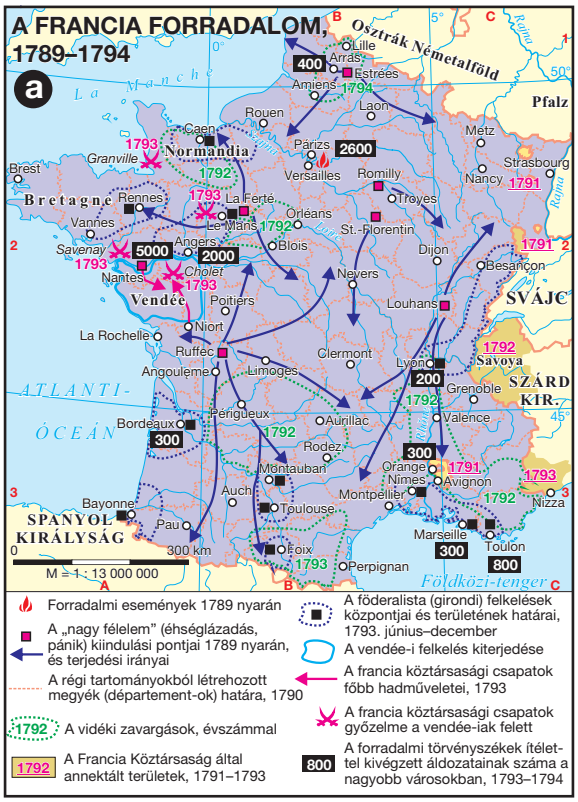
A FRANCIA FORRADALOM, 1789–1794
a
Osztrák Németalföld
Pfalz
Normandia
Bretagne
Vendée
SVÁJC
SZÁRD KIR.
SPANYOL KIRÁLYSÁG
ATLANTI-ÓCEÁN
Földközi-tenger
M = 1 : 13 000 000
Forradalmi események 1789 nyarán
A „nagy félelem" (éhséglázadás, pánik) kiindulási pontjai 1789 nyarán, és terjedési irányai
A régi tartományokból létrehozott megyék (département-ok) határa, 1790
A vidéki zavargások, évszámmal
A Francia Köztársaság által annektált területek, 1791–1793
A föderalista (girondi) felkelések központjai és területének határai, 1793. június–december
A vendée-i felkelés kiterjedése
A francia köztársasági csapatok főbb hadműveletei, 1793
A francia köztársasági csapatok győzelme a vendée-iak felett
A forradalmi törvényszékek ítélettel kivégzett áldozatainak száma a nagyobb városokban, 1793–1794

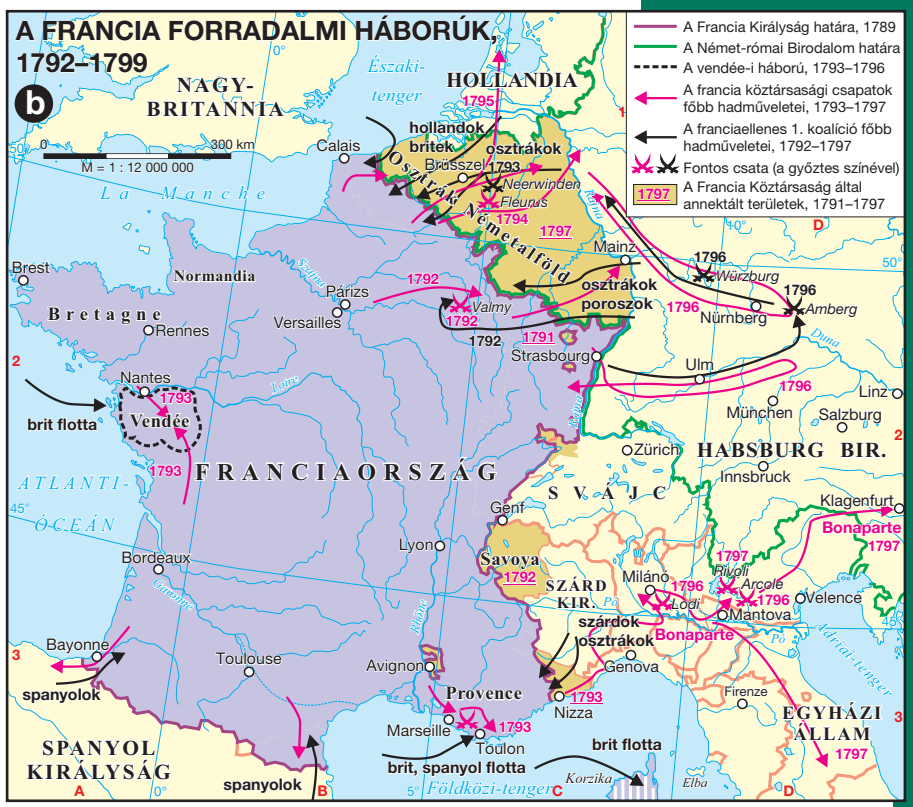
A FRANCIA FORRADALMI HÁBORÚK, 1792–1799
b
NAGY-BRITANNIA
HOLLANDIA
Osztrák Németalföld
FRANCIAORSZÁG
SVÁJC
HABSBURG BIR.
SZÁRD KIR.
SPANYOL KIRÁLYSÁG
EGYHÁZI ÁLLAM
M = 1 : 12 000 000
A Francia Királyság határa, 1789
A Német-római Birodalom határa
A vendée-i háború, 1793–1796
A francia köztársasági csapatok főbb hadműveletei, 1793–1797
A franciaellenes 1. koalíció főbb hadműveletei, 1792–1797
Fontos csata (a győztes színével)
A Francia Köztársaság által annektált területek, 1791–1797
hollandok
britek
osztrákok
poroszok
brit flotta
spanyolok
szárdok
osztrákok
brit, spanyol flotta
Bonaparte

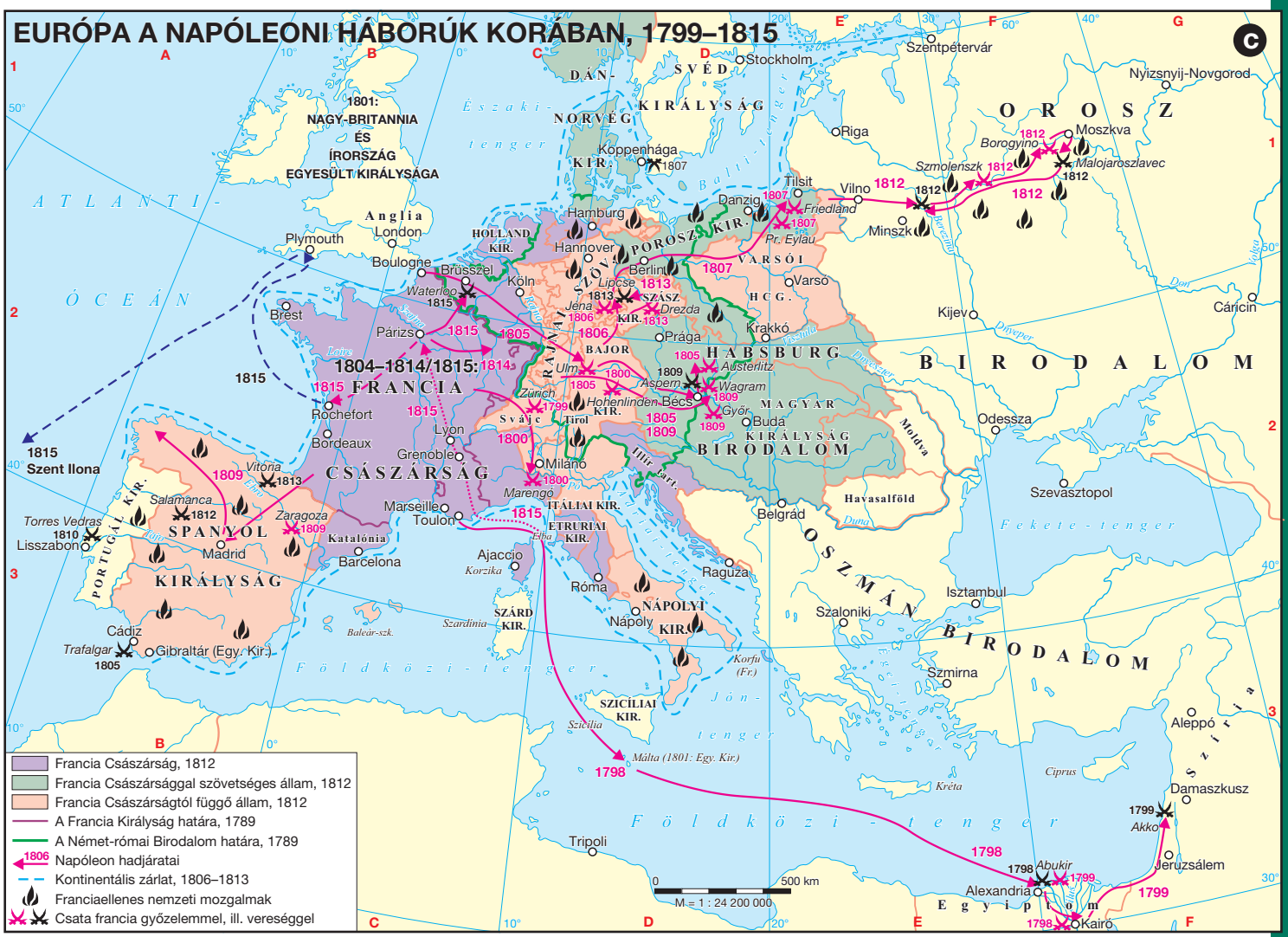
EURÓPA A NAPÓLEONI HÁBORÚK KORÁBAN, 1799–1815
c
1801: NAGY-BRITANNIA ÉS ÍRORSZÁG EGYESÜLT KIRÁLYSÁGA
1804–1814/1815: FRANCIA CSÁSZÁRSÁG
SPANYOL KIRÁLYSÁG
HABSBURG BIRODALOM
OROSZ BIRODALOM
OSZMÁN BIRODALOM
ATLANTI-ÓCEÁN
Földközi-tenger
Fekete-tenger
Jón-tenger
Szent Ilona
Francia Császárság, 1812
Francia Császársággal szövetséges állam, 1812
Francia Császárságtól függő állam, 1812
A Francia Királyság határa, 1789
A Német-római Birodalom határa, 1789
Napóleon hadjáratai
Kontinentális zárlat, 1806–1813
Franciaellenes nemzeti mozgalmak
Csata francia győzelemmel, ill. vereséggel
M = 1 : 24 200 000

EURÓPA A SZENT SZÖVETSÉG KORÁBAN, 1815–1849

a

AZ IPARI FORRADALOM EURÓPÁBAN 1851-IG

b

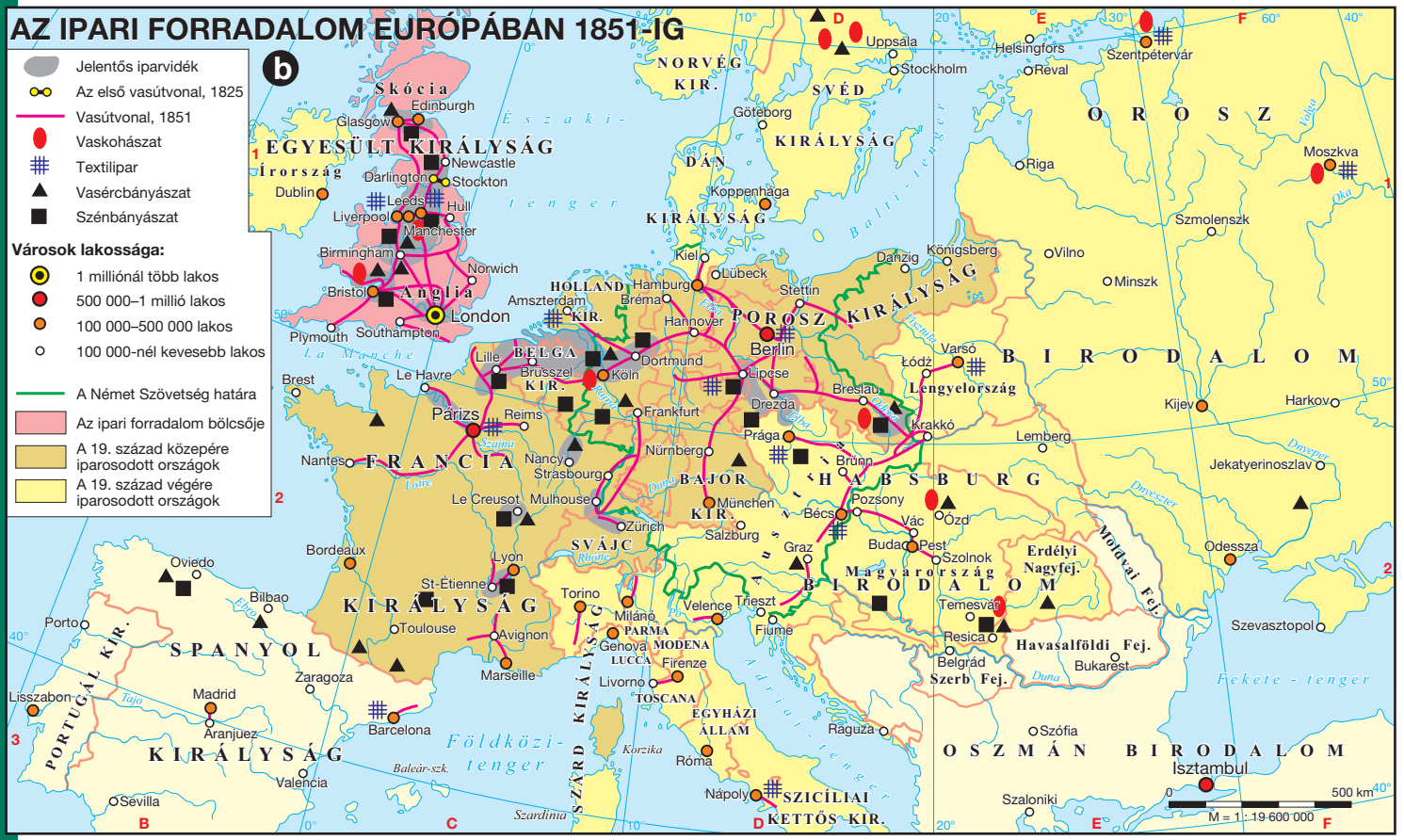

A MAGYAR KIRÁLYSÁG A REFORMKORBAN
a
Az 1831. évi kolerajárványban megbetegedettek aránya:
0–3% alatt
3–9%
9–15%
15–21%
nincs adat
Bányászat:
Szén
Vasérc
Nehézipar:
Vaskohászat
Gépgyártás
Hajógyár
Könnyűipar:
Textilipar
Cukorgyár
Dohányipar
Malomipar
Szeszipar
1832–1836
Komárom
Pozsony
Buda
Pest
Debrecen
Kassa
Arad
Temesvár
Szeged
Pécs
Baja
Zombor
Újvidék
Zenta
Kanizsa
Sopron
Veszprém
Kecskemét
Szolnok
Nagyvárad
Szatmárnémeti
Kolozsvár
Marosvásárhely
Brassó
Fiume
Zágráb
Karlóca
Versec
Lugos
Déva
Nagyszeben
Segesvár
Beszterce
Nagybánya
Máramarossziget
Munkács
Ungvár
Eperjes
Késmárk
Bártfa
Lőcse
Kisszeben
Homonna
Rozsnyó
Miskolc
Tokaj
Eger
Gyöngyös
Hatvan
Cegléd
Mezőtúr
Gyula
Békéscsaba
Nagykálló
Nagykároly
Szamosújvár
Zilah
Torda
Csíkszereda
Udvarhely
Sepsiszentgyörgy
Nagyenyed
Erzsébetváros
Medgyes
Gyulafehérvár
Balázsfalva
Szászsebes
Lippa
Nagykikinda
Hódmezővásárhely
Szabadka
Mako
Szekszárd
Kaposvár
Szigetvár
Mohács
Eszék
Pozsega
Károlyváros
Buccari
Zengg
Szisszek
Kőrös
Veröce
Kapronca
Keszthely
Fonyód
Badacsony
Egerszeg
Balatonfüred
1846
Kenese
Székesfehérvár
Pápa
Kőszeg
Szombathely
Graz
Ruszt
Győr
Ovár
Bécsújhely
Kismarton
BÉCS
Nagyszombat
Modor
Bazin
Nyitra
Szentgyörgy
Szakolca
Sasvár
Trencsén
Zsolna
Liptószentmiklós
Breznóbánya
Libetbánya
Besztercebánya
Körmöcbánya
Zólyom
Újbánya
Bakabánya
Selmecbánya
Korpona
Gács
Rimaszombat
Léva
Balassagyarmat
Ózd
Patak
Újhely
Beregszász
Ungvár
Munkács
Galícia
Bukovina
Moldvai Fej.
Havasalföldi Fej.
Ausztria
Alsó-
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvátország
Szlavónia
Szerbia
Magyarország
Morvaország
Csehország
Lengyelország
Oroszország
Oszmán Birodalom
Adriai-tenger
Dráva
Duna
Tisza
Maros
Szamos
Körös
Vág
Morva
Rába
Mura
Kulpa
Szava
Unna
Una
Ung
Bodrog
Temes
Béga
Ferenc-csat.
Vaskapu
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 900 000
1832–1836 Rendi országgyűlés
Szabad királyi és bányavárosok
Pécs Kiemelkedően fontos kereskedelmi központ
Egyéb mezőváros
Gőzhajójárat a Dunán 1817-től
Gőzhajójárat a Balatonon, 1846
Vasútvonal, 1848
Állandó színház
Kulturális központ:
Magyar
Német, szász
Szlovák
Román
Horvát
Szerb

A HABSBURG BIRODALOM 1848 TAVASZÁN-NYARÁN
b
Prága márc. 11. jún. 12.
Csehország
Morvaország
Olmütz
Kremsier
Szilézia
Krakkó ápr.
Lemberg nov.
Galícia
Liptószentmiklós szlovák nemzeti gyűlés, máj. 10–11.
Kassa
Pozsony rendi országgyűlés, márc. 13. ápr. 11.: áprilisi törvények okt. 6.
BÉCS
Linz
Felső- Alsó-Ausztria
Salzburg
Vorarlberg
Innsbruck
Tirol
Stájerország
Graz
Karintia
Klagenfurt
Krajna
Laibach
Trieszt
Zágráb
Fiume
Partvidék
Horvátország
Szlavónia
Buda márc. 15. Pest
Debrecen
Szeged
Pécs
szabor, márc. 25.
Szenttamás szerb nemzeti gyűlés, máj. 13–15.
Karlóca
Temesvár
Nagyszeben
Kolozsvár országgyűlés, máj. 29.–júl. 18.
Marosvásárhely
Balázsfalva román nemzeti gyűlés, máj. 15–17., szept. 16–28.
Agyagfalva székely nemzeti gyűlés, okt. 16–17.
Brassó
szász nemzeti gyűlés, máj. 3.
Erdély
Havasalföldi Fej.
Moldvai Fej.
Bukovina
Czernowitz
Lugos
Fehértemplom
Belgrád
Szerb Fejedelemség
Montenegró
Oszmán Birodalom
Orosz Birodalom
Magyarország
Bajor Királyság
Svájc
Milánó márc. 18.
Verona
Custozza júl. 23–25.
Velence márc. 22.
Trient
Szárd-Lombardia Piemonti Kir.
Genova
Parma
Modena
Bologna
Firenze
Toscana
Egyházi Állam
Ligur-tenger
Adriai-tenger
Dalmácia
Split
0 100 200 300 km
M = 1 : 8 500 000
Forradalom és nemzeti mozgalom központja
Háború Észak-Itáliában
Polgárháború Dél-Magyarországon
A többségi etnikum:
Német
Magyar
Cseh
Szlovák
Lengyel
Ukrán, ruszin
Horvát
Szerb
Szlovén
Román
Olasz
Ritkán lakott terület

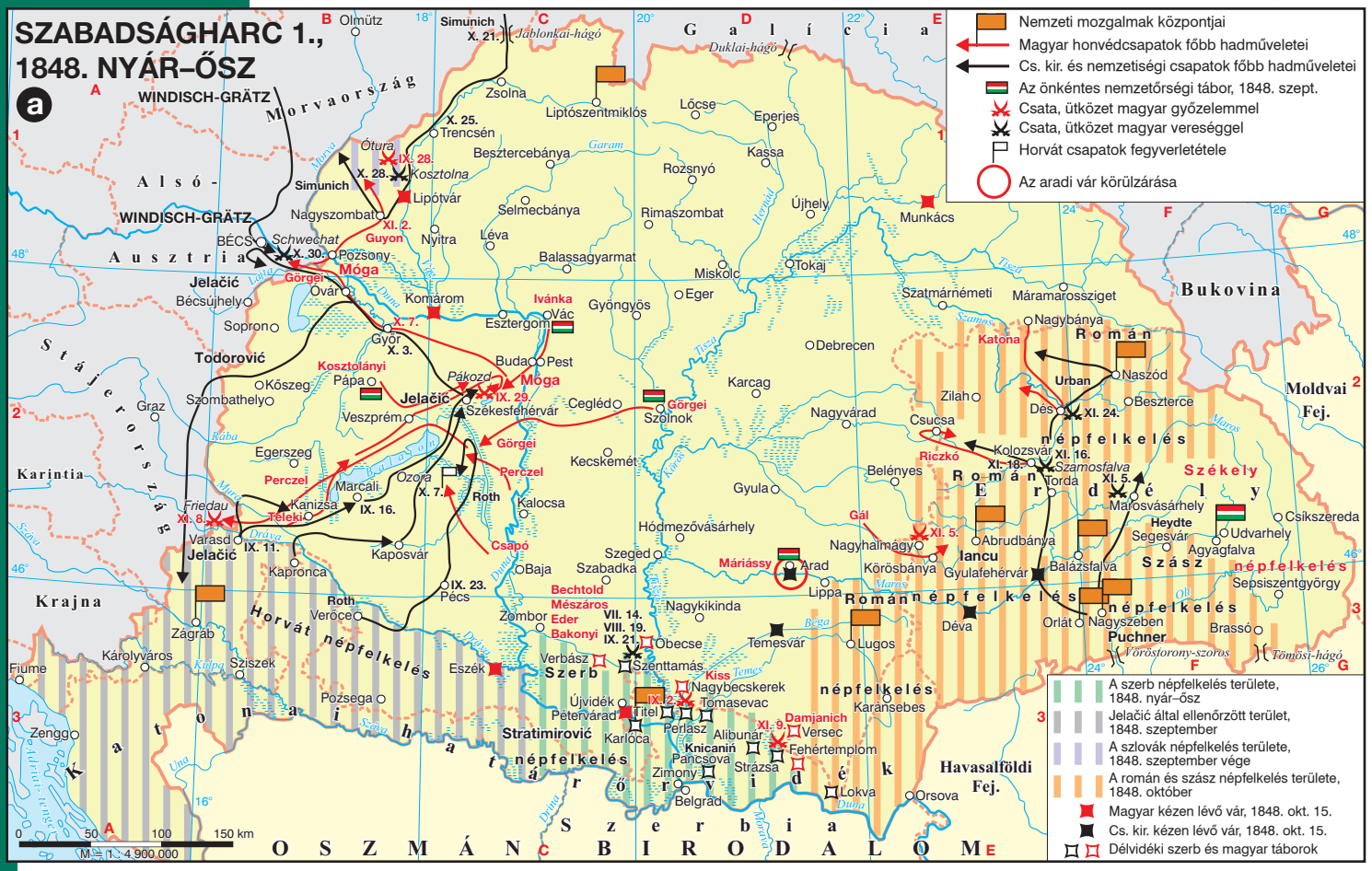
SZABADSÁGHARC 1., 1848. NYÁR–ŐSZ
a
Nemzeti mozgalmak központjai
Magyar honvédcsapatok főbb hadműveletei
Cs. kir. és nemzetiségi csapatok főbb hadműveletei
Az önkéntes nemzetőrségi tábor, 1848. szept.
Csata, ütközet magyar győzelemmel
Csata, ütközet magyar vereséggel
Horvát csapatok fegyverletétele
Az aradi vár körülzárása
A szerb népfelkelés területe, 1848. nyár–ősz
Jelačić által ellenőrzött terület, 1848. szeptember
A szlovák népfelkelés területe, 1848. szeptember vége
A román és szász népfelkelés területe, 1848. október
Magyar kézen lévő vár, 1848. okt. 15.
Cs. kir. kézen lévő vár, 1848. okt. 15.
Délvidéki szerb és magyar táborok
Alsó-Ausztria
Morvaország
Galícia
Bukovina
Moldvai Fej.
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvát népfelkelés
Szerb népfelkelés
Román népfelkelés
Erdély
Székely
Szász
Havasalföldi Fej.
Szerbia
Katonai határőrvidék
OSZMÁN BIRODALOM
M. 1 : 4.900.000

SZABADSÁGHARC 2., 1848–1849. TÉL
b
Magyar honvédcsapatok főbb hadműveletei
Cs. kir. és nemzetiségi csapatok főbb hadműveletei
Orosz csapatok főbb hadműveletei
Csata, ütközet magyar győzelemmel
Csata, ütközet magyar vereséggel
Magyar honvédcsapatok által ellenőrzött terület, 1849. február 28.
Magyar kézen lévő vár, 1848. dec. 1.
Cs. kir. kézen lévő vár, 1848. dec. 1.
Délvidéki szerb és magyar táborok
Ostrom, zárlat
Alsó-Ausztria
Morvaország
Galícia
Bukovina
Moldvai Fej.
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvát népfelkelés
Szerb népfelkelés
Román népfelkelés
Erdély
Székely
Szász
Havasalföldi Fejedelemség
Szerbia
Katonai határőrvidék
OSZMÁN BIRODALOM
M. 1 : 4.900.000

SZABADSÁGHARC 3.,
1849. TAVASZ
a
Magyar honvédcsapatok főbb hadműveletei
Cs. kir. és nemzetiségi csapatok főbb hadműveletei
Orosz csapatok főbb hadműveletei
Csata, ütközet magyar győzelemmel
Csata, ütközet magyar vereséggel
Magyar honvédcsapatok által ellenőrzött terület, 1849. június 15.
Magyar kézen lévő vár, 1849. márc. 1.
Cs. kir. kézen lévő vár, 1849. márc. 1.
Ostrom, zárlat
M = 1 : 4 900 000
OSZMÁN BIRODALOM
Morvaország
Alsó-Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvát népfelkelés
Szerbia
Bukovina
Havasalföldi Fejedelemség
Erdélyi Román népfelkelés
Székely népfelkelés
Olmütz
Barco
Jablonkai-hágó
Zassz
Duklai-hágó
Vogel
Benedek
Panyutyin
Zsolna
Liptószentmiklós
Görgey A.
Bártfa
Eperjes
Homonna
U. Hradisch
Trencsén
Szakolca
Besztercebánya
Lőcse
Rozsnyó
Kassa
Dembinski
Podhering
Munkács
Nagyszombat
Lipótvár
Selmecbánya
Losonc
Rimaszombat
Beniczky
Götz
Úihely
Beregszász
Nyitra
Léva
Nagysalló
Balassagyarmat
Miskolc
Tokaj
BÉCS
Pozsony
Ovár
Bécsújhely
WELDEN
Komárom
Eger
Gyöngyös
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Sopron
Győr
Vác
Aulich
Tiszafüred
Nagybánya
Klapka
Debrecen
Buda
Pest
Hatvan
Damjanich
Isaszeg
Tápióbicske
Görgei
Pápa
Szombathely
WINDISCH-GRÄTZ
Székesfehérvár
Szolnok
Jelačić
VETTER
Nagykőrös
Cibakháza
Zilah
Dés
Beszterce
BEM
Moldvai Fej.
Graz
Veszprém
Nagyvárad
Egerszeg
Kecskemét
Kolozsvár
Kanizsa
Marcali
Nosztopy
Kaposvár
Varasd
Szekszárd
Hódmezővásárhely
Perczel
Szeged
Arad
Vécsey
Marosvásárhely
Csíkszereda
Udvarhely
Segesvár
Medgyes
Puchner
Sepsiszentgyörgy
Gyulafehérvár
Nagyenyed
Iancu
Kőrös
Pécs
Baja
Szabadka
Zenta
Lippa
Mokrin
Nagykikinda
Deva
Nagyszeben
Brassó
Fekete-halom
Zágráb
Veröce
Zombor
Temesvár
Lugos
Bega
Maros
Olt
Szentt-tamás
Melence
Titel
Versec
Karánsebes
Fiume
Károlyváros
Szisszek
Eszék
Pozsega
Újvidék
Péterváradi
Karlóca
Szerb népfelkelés
Todorović
Pancsova
Zimony
Belgrád
Orsova
Malkowsky
Szkarjatyin
Engelhardt
Tömösi-hágó
Vöröstorony-szoros
Zengg
Una
Kulpa
Száva
Drina
Duna
Tisza
Körös
Szamos
Temes
Béga
Ferenc-csat.
Bánát
Bácska
Szerémség
Horvát-Szlavón-Dalmát határőrvidék
Tengerparti-hegység
Hegyvidék
Magyar-Horvát határőrvidék
Tengerparti-hegység
0 50 100 150 km

SZABADSÁGHARC 4.,
1849. NYÁR
b
Magyar honvédcsapatok főbb hadműveletei
Cs. kir. és nemzetiségi csapatok főbb hadműveletei
Orosz csapatok főbb hadműveletei
Csata, ütközet magyar győzelemmel
Csata, ütközet osztrák és orosz győzelemmel
X. 2–4. Magyar honvédcsapatok fegyverletétele és magyar kézen lévő várak megadása és időpontja
Magyar honvédcsapatok által ellenőrzött terület, 1849. augusztus 13.
Magyar kézen lévő vár, 1849. jún. 15.
Cs. kir. kézen lévő vár, 1849. jún. 15.
Ostrom, zárlat
M = 1 : 4 900 000
OSZMÁN BIRODALOM
Morvaország
Alsó-Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvát népfelkelés
Szerbia
Bukovina
Havasalföldi Fejedelemség
Erdélyi Román népfelkelés
Székely népfelkelés
Olmütz
Grabbe
Rüdiger
Ófalu
Duklai-hágó
PASZKEVICS
Wysocki
Somos
Zsolna
Alsókubin
Görgey Á.
Turócszentmárton
Zassz
Trencsén
Szakolca
Besztercebánya
Lőcse
Rozsnyó
Kassa
Kazinczy
Munkács
Nagyszombat
Lipótvár
Selmecbánya
Losonc
Rimaszombat
Úihely
Beregszász
Panyutyin
Pozsony
Pered
Léva
Grabbe
Balassagyarmat
Miskolc
Tokaj
HAYNAU
Zsigárd
Ovár
Bécsújhely
Komárom
Eger
GÖRGEI
Klapka
Rüdiger
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Grotenhjelm
Sopron
Győr
Csorna
Vác
Hatvan
Tiszafüred
Nagybánya
Buda
Pest
Tura
PASZKEVICS
Debrecen
Szombathely
Ihászi-p.
Pápa
Szolnok
Zilah
Zsibó
Beszterce
Borgói-hágó
Jád
Moldvai Fej.
Graz
Veszprém
Székesfehérvár
Cegléd
Perczel
Kmety
Nagyvárad
Gál
Dés
BEM
Egerszeg
Kecskemét
Kolozsvár
Clam-Gallas
Gyula
Belényes
Torda
Marosvásárhely
Kanizsa
Marcali
Nosztopy
Kaposvár
Kalocsa
Panyutyin
HAYNAU
Hódmezővásárhely
GÖRGEI
Borosjenő
Vécsey
Világos
Nagyenyed
Iancu
Udvarhely
Csíkszereda
Varasd
Szeged
Szőreg
Baja
Arad
X. 6.: 13 aradi vértanú kivégzése
Gyulafehérvár
Medgyes
Segesvár
Ortozi-szoros
Kőrös
Pécs
Szabadka
Dembinski
Nagykikinda
Déva
Nagyszeben
LÜDERS
Sepsiszentgyörgy
Zágráb
Veröce
Zombor
Kmety
Kishegyes
Temesvár
Lugos
Bega
Maros
Olt
Brassó
Kökös
Fiume
Károlyváros
Szisszek
Eszék
Pozsega
Újvidék
Péterváradi
Karlóca
Jelačić
Szerb népfelkelés
Guyon
Vécsey
Hátszeg
Titel
Versec
Karánsebes
Pancsova
Zimony
Belgrád
Vaskapu
Orsova
Vöröstorony-szoros
Tömösi-hágó
Zengg
Una
Kulpa
Száva
Drina
Duna
Tisza
Körös
Szamos
Temes
Bánát
Bácska
Szerémség
Horvát-Szlavón-Dalmát határőrvidék
Tengerparti-hegység
Hegyvidék
Magyar-Horvát határőrvidék
Tengerparti-hegység
0 50 100 150 km

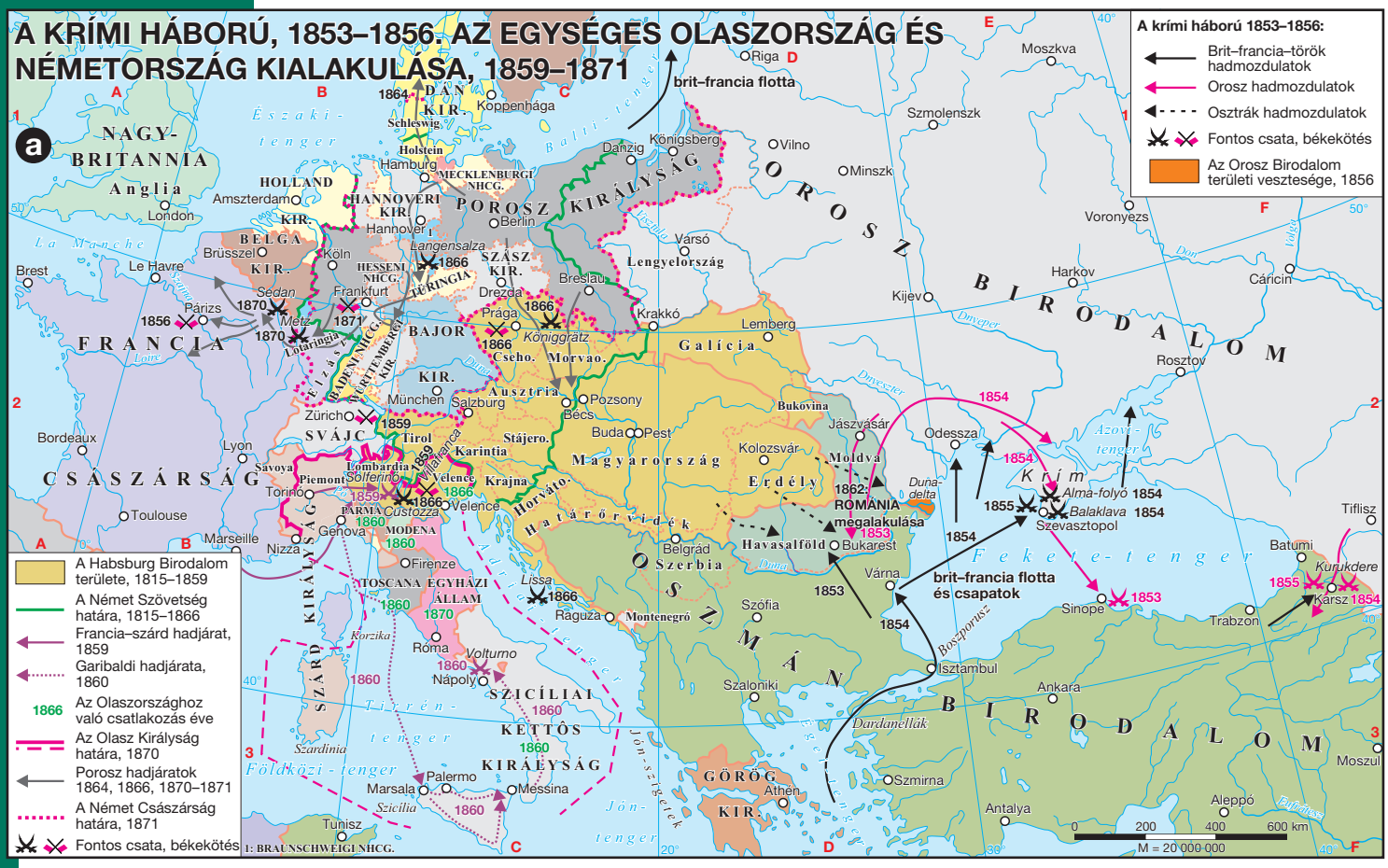
A KRÍMI HÁBORÚ, 1853–1856. AZ EGYSÉGES OLASZORSZÁG ÉS NÉMETORSZÁG KIALAKULÁSA, 1859–1871
a
A krími háború 1853–1856:
Brit–francia–török hadmozdulatok
Orosz hadmozdulatok
Osztrák hadmozdulatok
Fontos csata, békekötés
Az Orosz Birodalom területi vesztesége, 1856
A Habsburg Birodalom területe, 1815–1859
A Német Szövetség határa, 1815–1866
Francia–szárd hadjárat, 1859
Garibaldi hadjárata, 1860
Az Olaszországhoz való csatlakozás éve
Az Olasz Királyság határa, 1870
Porosz hadjáratok 1864, 1866, 1870–1871
A Német Császárság határa, 1871
Fontos csata, békekötés
brit–francia flotta
brit–francia flotta és csapatok
NAGY-BRITANNIA
FRANCIA
CSÁSZÁRSÁG
SVÁJC
HOLLAND KIR.
BELGA KIR.
PORTUGÁLIA KIR.
SPANYOL KIR.
DÁN KIR.
POROSZ KIRÁLYSÁG
SZÁSZ KIR.
BAJOR KIR.
WÜRTTEMBERG KIR.
BADEN NHCG.
HESSEN NHCG.
MECKLENBURG NHCG.
HANNOVERI KIR.
TÜRINGIA
OROSZ BIRODALOM
Lengyelország
Galícia
Ausztria
Magyarország
Határőrvidék
Bukovina
Erdély
Havasalföld
Moldva
ROMÁNIA
1862: megalakulása
Krím
Alma-folyó 1854
Balaklava 1854
Szevasztopol
Szerbia
Montenegró
OSZMÁN BIRODALOM
Szíria
Kurdisztán
Örményország
Mezopotámia
Arábia
OLASZ KIRÁLYSÁG
SZÁRD KIRÁLYSÁG
Lombardia
Piemont
Szavoya
Velence
Parma
Modena
Toscana
Egyházi Állam
Szicíliai Kettős Királyság
GÖRÖG KIR.
Korzika
Szardínia
Szicília
Földközi-tenger
Fekete-tenger
Azovi-tenger
Balti-tenger
Északi-tenger
La Manche
Adriai-tenger
Jón-tenger
Boszporusz
Dardanellák
Párizs
Brüsszel
Amszterdam
London
Berlin
Hannover
Frankfurt
Drezda
Prága
Königgrätz
Cseh. Morvao.
Bécs
Pozsony
Buda
Pest
München
Salzburg
Zürich
Bordeaux
Lyon
Toulouse
Marseille
Nizza
Torino
Genova
Firenze
Róma
Nápoly
Palermo
Messina
Marsala
Raguza
Lissa
Montenegró
Belgrád
Bukarest
Szófia
Szaloniki
Athén
Szmirna
Isztambul
Ankara
Trabzon
Sinope
Várna
Odessza
Jászvásár
Kolozsvár
Moszkva
Szmolenszk
Minszk
Vilno
Riga
Königsberg
Danzig
Varsó
Krakkó
Lemberg
Kijev
Harkov
Voronyezs
Rosztov
Caricin
Tiflisz
Batumi
Kurukdere
Karsz
Aleppo
Antalya
Szmirna
Tunisz
1: BRAUNSCHWEIGI NHCG.
M = 20 000 000

A BALKÁN-FÉLSZIGET, 1815–1885
b
Az Oszmán Birodalom határa, 1815
Az Oszmán Birodalom határa, 1879
Nagy-Bulgária tervezett határa a San Stefanó-i béke szerint, 1878
Szerbia és Montenegró területi gyarapodása, 1878
Az Osztrák–Magyar Monarchia által 1878-ban megszállt terület
Fontos csata, békekötés
OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA (1867 után)
OROSZ BIR.
ROMÁNIA
Havasalföld
Erdély
Moldva
Bukovina
Besszarábia
1856–1878: román
1862: Román Fej. létrejötte
1878: függetlenség
SZERBIA
1878: okkupáció
1817: autonóm fej.
1878: függetlenség
BULGÁRIA
1877
Sipka-szoros
Kelet-Rumélia
(1885-től Bulgária)
Rumélia
Macedónia
Koszovó
MONTENEGRÓ
1852: fej.
OLASZ-ORSZÁG
(1861 után)
OSZMÁN BIRODALOM
GÖRÖG-ORSZÁG
Thesszália
(1881-től Görögország)
Euboia
Korfu
Athén
1821–1830: törökellenes szabadságharc
Kréta
Rodosz
Budapest
Kolozsvár
Brassó
Temesvár
Zágráb
Belgrád
Bukarest
Szilisztra
Pleven
Várna
Burgasz
Plovdiv
Drinápoly
Isztambul
San Stefano
Szófia
Nis
Szarajevó
Mostar
Raguza
Durazzo
Szkopje
Szaloniki
Kisinyov
Odessza
Adriai-tenger
Jón-tenger
Égei-tenger
Fekete-tenger
Boszporusz
Dardanellák
0
300 km
M = 1: 12 000 000

A BALKÁN-FÉLSZIGET, 1885–1913
c
Az Oszmán Birodalom határa, 1885–1912
Demarkációs vonalak az első Balkán-háború után (londoni egyezmény, 1913. május 30.)
Új határok a második Balkán-háború után, 1913
Szerbia és Montenegró területi gyarapodása, 1913
Görögország és Románia területi gyarapodása, 1913
Bulgária végleges területi nyeresége, 1913
OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA
Erdély
Horvát-Szlavónország
ROMÁNIA
Havasalföld
Moldva
Besszarábia
OROSZ BIR.
Bosznia-Hercegovina 1908: annexió
SZERBIA
BULGÁRIA
Kelet-Rumélia
Macedónia
Trákia
MONTENEGRÓ
ALBÁNIA
1913-tól: független
OLASZ-ORSZÁG
OSZMÁN BIRODALOM
GÖRÖG-ORSZÁG
Thesszália
Anatólia
1912-től: olasz
Kréta, 1898: autonóm török tartomány
Pécs
Brassó
Belgrád
Bukarest
Szilisztra
Vidin
Rusze
Várna
Szarajevó
Mostar
Niš
Raguza
Szkutari
Szkopje
Szófia
Edirne (Drinápoly)
Petrics
Bitola
Tirana
Vlore
Janina
Larissza
Szaloniki
Dedeagacs
Isztambul
Szmirna
Athén
Odessza
Adriai-tenger
Jón-tenger
Égei-tenger
Fekete-tenger
Boszporusz
Dardanellák
0
300 km
M = 1 : 12 000 000

A MAGYAR KIRÁLYSÁG KÖZIGAZGATÁSA, 1886–1918
Az Osztrák–Magyar Monarchia határa
Országhatár
Országrész- és tartományhatár
Megyehatár 1886 után
Magyarországi vármegyék
Horvát-szlavónországi vármegyék
Sopron Törvényhatósági jogú városok
Zalaegerszeg Megyeszékhelyek
a
A MAGYAR KIRÁLYSÁG KÖZIGAZGATÁSA, 1849–1860
Birodalmi székhely
Koronatartomány székhelye
Kerületi székhely
A Habsburg Birodalom határa
b
A települések lélekszáma, 1910:
Budapest, 880 371 lakos
Bécs, 2 083 630 lakos
100 000 lakos felett
50 000–100 000 lakos között
25 000–50 000 lakos között
10 000–25 000 lakos között
10 000 lakos alatt
0 50 100 150 km
M = 1 : 3 750 000
NÉMET BIRODALOM
OROSZ BIRODALOM
Galícia
Morvaország
Alsó-Ausztria
Stájerország
Karintia
Krajna
Horvátország
Szlavónia
Bosznia-Hercegovina
SZERBIA
ROMÁNIA
Bukovina
Erdély
Magyarország
Horvát-Szlavón-Dalmát határőrvidék
Szepesség
Felvidék
Tiszántúl
Dunántúl
Délvidék
Mezőség
Barcaság
Bánság
Szerémség
Tengermellék
BÉCS
Pozsony
BUDAPEST
Kassa
Debrecen
Nagyvárad
Kecskemét
Szeged
Arad
Hódmezővásárhely
Baja
Pécs
Szabadka
Zombor
Temesvár
Versec
Pancsova
Zimony
BELGRÁD
Újvidék
Eszék
Zágráb
Fiume
Kolozsvár
Marosvásárhely
Brassó
Nagyszeben
Sopron
Győr
Komárom
Székesfehérvár
Miskolc
Eger
Szatmárnémeti
Nagykároly
Máramarossziget
Szucsáva
Botosán
Radóc
Kolomea
Czernowitz
Jaroslaw
Przemysl
Krakkó
Tarnów
Neu Sandez
Teschen
Troppau
Olmütz
Brünn
Budweis
Znaim
Iglau
Linz
Steyr
Melk
Gmünd
Leoben
Graz
Klagenfurt
Laibach
Fiume
Agram
Essegg
Mohács
Szigetvár
Kaposvár
Nagykanizsa
Zalaegerszeg
Keszthely
Veszprém
Pápa
Sárvár
Szombathely
Körmend
Radkersburg
Marburg
Cilli
Varasd
Kapronca
Körös
Belovár
Károlyváros
Szisszek
Petrinja
Kostajnica
Otocsác
Bihács
Banja Luka
Tuzla
Zvornik
Jajca
Travnik
Zára
Buccari
Ogulin
Zengg
Goszpics
Diakóvár
Pozsega
Vukovár
Bród
Vinkovce
Petervárad
Titel
Karloca
Ruma
Mitrovica
Fehértemplom
Orsova
Turnu Severin
Craiova
Pozsarevác
Resicabánya
Stájerlakanina
Karánsebes
Lugos
Déva
Hátszeg
Petrozsény
Zsilvásárhely
Tirgovistye
Nagyszeben
Fogaras
Brassó
Segesvár
Székelyudvarhely
Csíkszereda
Gyergyószentmiklós
Sepsiszentgyörgy
Kézdivásárhely
Dicsőszentmárton
Torda
Kolozs
Szilágy
Doboka
Naszód
Beszterce
Besztercei
Szolnok-Doboka
Szilágysomlyó
Zilah
Szamosújvár
Szászrégen
Szászsebes
Vízakna
Szászváros
Abrudbánya
Nagyenyed
Erzsébetváros
Gyulafehérvár
Brád
Medgyes
Belényes
Borosjenő
Csongrád
Csanád
Arad
Békés
Bihar
Bánffyhunyad
Nagyszalonta
Berettyóújfalu
Szalonta
Hajdú
Hajdúszoboszló
Hajdúböszörmény
Hajdúdorog
Hajdúnánás
Nyírbátor
Nyíregyháza
Mátészalka
Ugocsa
Beregszász
Nagyszőlős
Huszt
Munkács
Ungvár
Nagymihály
Homonna
Sátoraljaújhely
Abaúj-Torna
Gömör-Kishont
Zólyom
Liptó
Turóc
Árva
Szepes
Sáros
Eperjes
Lőcse
Késmárk
Bártfa
Liptószentmiklós
Rozsnyó
Gölnicbánya
Igló
Jolsva
Rimaszombat
Losonc
Korpona
Selmec- és Bélabánya
Besztercebánya
Trencsén
Turócszentmárton
Rózsahegy
Zsolna
Alsókubin
Holics
Szakolca
Nagyszombat
Modor
Aranyosmarót
Galgóc
Nagytapolcsány
Pöstyén
Miava
Nyitra
Pozsony
Bécsújhely
Kismarton
Mosony
Magyaróvár
Csorna
Sopron
Győr
Komárom
Esztergom
Vác
Szentendre
Budapest
Újpest
Gödöllő
Kispest
Monor
Cegléd
Pilis-Solt-Kiskun
Nagykőrös
Kecskemét
Dunaföldvár
Sárbogárd
Mór
Kőszeg
Szentes
Csongrád
Kiskundorozsma
Kiskunhalas
Kiskunfélegyháza
Kiskőrös
Paks
Tamási
Szekszárd
Kaposvár
Somogy
Tolna
Baranya
Bács-Bodrog
Zombor
Szabadka
Bácsalmás
Baja
Jánoshalma
Makó
Szeged
Nagylak
Újarad
Lippa
Nagyszentmiklós
Nagykikinda
Zenta
Topolya
Zsombolya
Óbecse
Apatin
Eszék
Vukovár
Pozsega
Verőce
Belovár-Körös
Zágráb
Varasd
Pécs
Szigetvár
Mohács
Körös
Belovár
Marcali
Csáktornya
Cilli
Laibach
Krajna
Fiume
Modrus-Fiume
Buccari
Ogulin
Zengg
Otocsác
Lika-Krbava
Goszpics
Bihács
Banja Luka
Tuzla
Zvornik
Jajca
Travnik
Zára
Hercegovina
Bosznia-Hercegovina
Dalmácia
Tengermellék
Szerémség
Szerém
Pancsova
Zimony
Belgrád
Titel
Újvidék
Péterváradi
Karloca
Ruma
Mitrovica
Fehértemplom
Orsova
Turnu Severin
Craiova
Pozsarevác
Versec
Resicabánya

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KIALAKULÁSA
a
BRIT ÉSZAK-AMERIKA
KANADA
Québec 1842
MAINE 1820
VERMONT 1791
NEW HAMPSHIRE
MASSACHUSETTS
Boston
RHODE ISLAND
CONNECTICUT
NEW YORK
New York
PENNSYLVANIA
Philadelphia
NEW JERSEY
DELAWARE
MARYLAND
Washington
VIRGINIA
Richmond
ÉSZAK-KAROLINA
DÉL-KAROLINA
Charleston
GEORGIA
FLORIDA 1845
ALABAMA 1819
MISSISSIPPI 1817
LOUISIANA 1812
New Orleans
TEXAS 1845
(1836-ig Mexikó)
Dallas
El Paso
Tucson
Santa Fé
Új-Mexikó területium 1853
Utah territórium 1848
KALIFORNIA 1850
1848
San Francisco
Los Angeles
Salt Lake City
OREGON 1859 territórium
Portland
Washington
1848
1818
MINNESOTA 1858
Duluth
Nebraska territórium
IOWA 1846
Omaha
WISCONSIN 1813
MICHIGAN 1837
Chicago
INDIANA 1816
OHIO 1803
ILLINOIS 1818
Kansas territórium
Kansas City
Saint Louis
MISSOURI 1821
KENTUCKY 1792
TENNESSEE 1796
ARKANSAS 1836
Indián terület
MEXIKÓ
Mexikói-öböl
ATLANTI-ÓCEÁN
CSENDES-ÓCEÁN
M = 1 : 36 600 000
0 500 1000 1500 km
Az Egyesült Államok területe, 1783
Területi szerzemények:
1803-tól Franciaországtól vásárlással (Louisiana)
1818-ban, 1842-ben Nagy-Britanniától szerződéssel
1819-ben Spanyolországtól szerződéssel
1845-ben Texas csatlakozása
1846-ban Nagy-Britanniától szerződéssel
1848-ban, 1853-ban Mexikótól megszerzett területek
1818 A terület megszerzésének éve
1845 Az államszövetségbe való felvétel időpontja
A déli államok (a Konföderáció) határa, 1861
Transzkontinentális vasút, 1869–1883
Gyapottermő területek határa
Ipari körzetek 1860-ban

AZ AMERIKAI POLGÁRHÁBORÚ, 1861–1865
b
Rabszolgatartó államok
Rabszolgaságot tiltó államok
A Konföderáció északi határa
Fővárosok
Északiak tengeri blokádja
Déliek hadműveletei
Északiak hadműveletei
Északi, déli győzelem
Fegyverletétel
BRIT ÉSZAK-AMERIKA
Québec
Új-Skócia
Montréal
MAINE
KANADA
Toronto
Boston
NEW YORK
MICHIGAN
PENNSYLVANIA
New York
Gettysburg
Chicago
ILLINOIS
OHIO
Antietam
Washington
Bull Run
Richmond
Hétnapos csata
Appomatox
St. Louis
MISSOURI
KENTUCKY
VIRGINIA
TENNESSEE
ÉSZAK-KAROLINA
Shiloh
Chattanooga
DÉL-KAROLINA
Memphis
Charleston
ARKANSAS
Atlanta
Fort Sumter
ALABAMA
GEORGIA
Vicksburg
LOUISIANA
FLORIDA
New Orleans
Mexikói-öböl
ATLANTI-ÓCEÁN
0 1500 km
M = 1 : 48 800 000

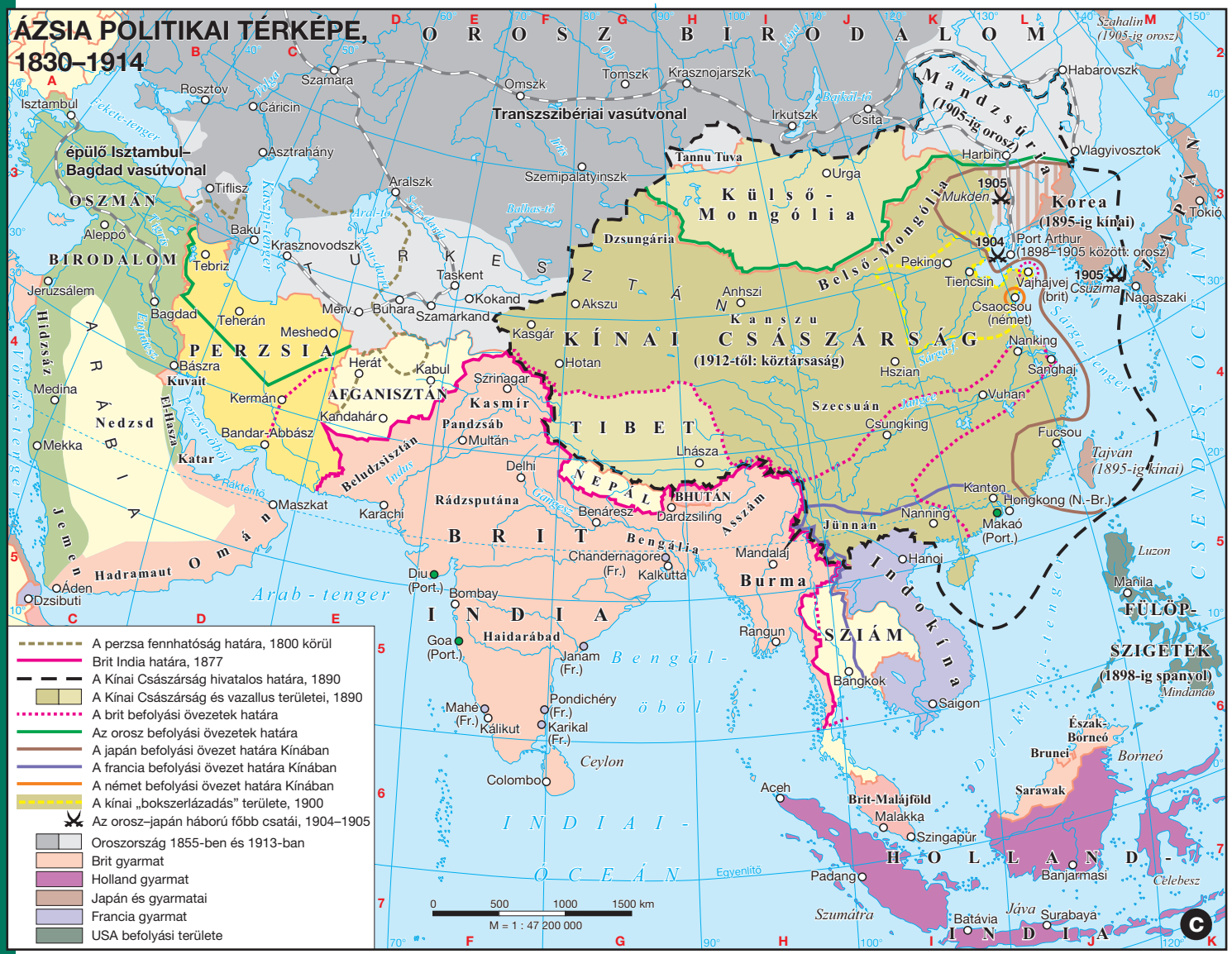
ÁZSIA POLITIKAI TÉRKÉPE, 1830–1914
c
OROSZ BIRODALOM
Szahalin (1905-ig orosz)
Habarovszk
Vlagyivosztok
Mandzsúria (1905-ig orosz)
Harbin
Tannu Tuva
Urga
Külső-Mongólia
Belső-Mongólia
1905 Mukden
Korea (1895-ig kínai)
Tokió
1904 Port Arthur (1898–1905 között: orosz)
1905 Csuzima
Vajhajvej (brit)
Nagaszaki
Csaocsou (német)
Tiencsin
Peking
Nanking
Sanghaj
Hszian
Vuhan
Szecsuán
Csungking
Fucsou
Tajvan (1895-ig kínai)
Kanton
Hongkong (N.-Br.)
Makaó (Port.)
Nanning
Jünnan
Hanoi
Luzon
Manila
FÜLÖP-SZIGETEK (1898-ig spanyol)
Mindanao
Omszk
Tomszk
Krasznojarszk
Irkutszk
Csita
Transzszibériai vasútvonal
Szemipalatyinszk
Aralszk
Asztrahány
Rosztov
Szamara
Isztambul
Cáricin
épülő Isztambul–Bagdad vasútvonal
Tiflisz
Baku
Aleppo
OSZMÁN BIRODALOM
Tebriz
Krasznovodszk
Merv
Buhara
Szamarkand
Taskent
Kokand
Akszu
Kasgár
Hotan
Anhszi
Kanszu
KÍNAI CSÁSZÁRSÁG (1912-től: köztársaság)
Turkesztán
Dzsungária
Aral-tó
Balhas-tó
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Jeruzsálem
Bagdad
Teherán
Meshed
Herát
Kabul
Szrinagar
Kasmír
Pandzsáb
Multán
Kandahár
Bandar-Abbász
Bászra
Kuvait
Medina
Mekka
Katar
Nedzsd
Hidzsáz
ARÁBIA
PERZSIA
AFGANISZTÁN
Perzsa-öböl
Vörös-tenger
Maszkat
Karachi
Beludzsisztán
Rádzsputána
Delhi
Lhásza
TIBET
NEPÁL
BHUTÁN
Dardzsiling
Benáresz
Asszám
Mandalaj
Burma
Chandernagore (Fr.)
Kalkutta
Diu (Port.)
Bombay
Goa (Port.)
Haidarábad
Janam (Fr.)
Pondichéry (Fr.)
Karikal (Fr.)
Mahé (Fr.)
Kalikut
Ceylon
Colombo
INDIA
Brit Bengália
Arab-tenger
Bengál-öböl
Hadramaut
Áden
Dzsibuti
Jemen
Omán
Rangun
SZIÁM
Bangkok
Saigon
Indokína
Dél-Kínai-tenger
Aceh
Brit-Malájföld
Malakka
Szingapúr
Padang
Banjarmasi
Borneó
Brunei
Észak-Borneó
Celebesz
Szumátra
Jáva
Batávia
Surabaya
HOLLAND-INDIA
INDIAI-ÓCEÁN
Egyenlítő
Csendes-óceán
A perzsa fennhatóság határa, 1800 körül
Brit India határa, 1877
A Kínai Császárság hivatalos határa, 1890
A Kínai Császárság és vazallus területei, 1890
A brit befolyási övezetek határa
Az orosz befolyási övezetek határa
A japán befolyási övezet határa Kínában
A francia befolyási övezet határa Kínában
A német befolyási övezet határa Kínában
A kínai „bokszerlázadás” területe, 1900
Az orosz–japán háború főbb csatái, 1904–1905
Oroszország 1855-ben és 1913-ban
Brit gyarmat
Holland gyarmat
Japán és gyarmatai
Francia gyarmat
USA befolyási területe
0 500 1000 1500 km
M = 1 : 47 200 000

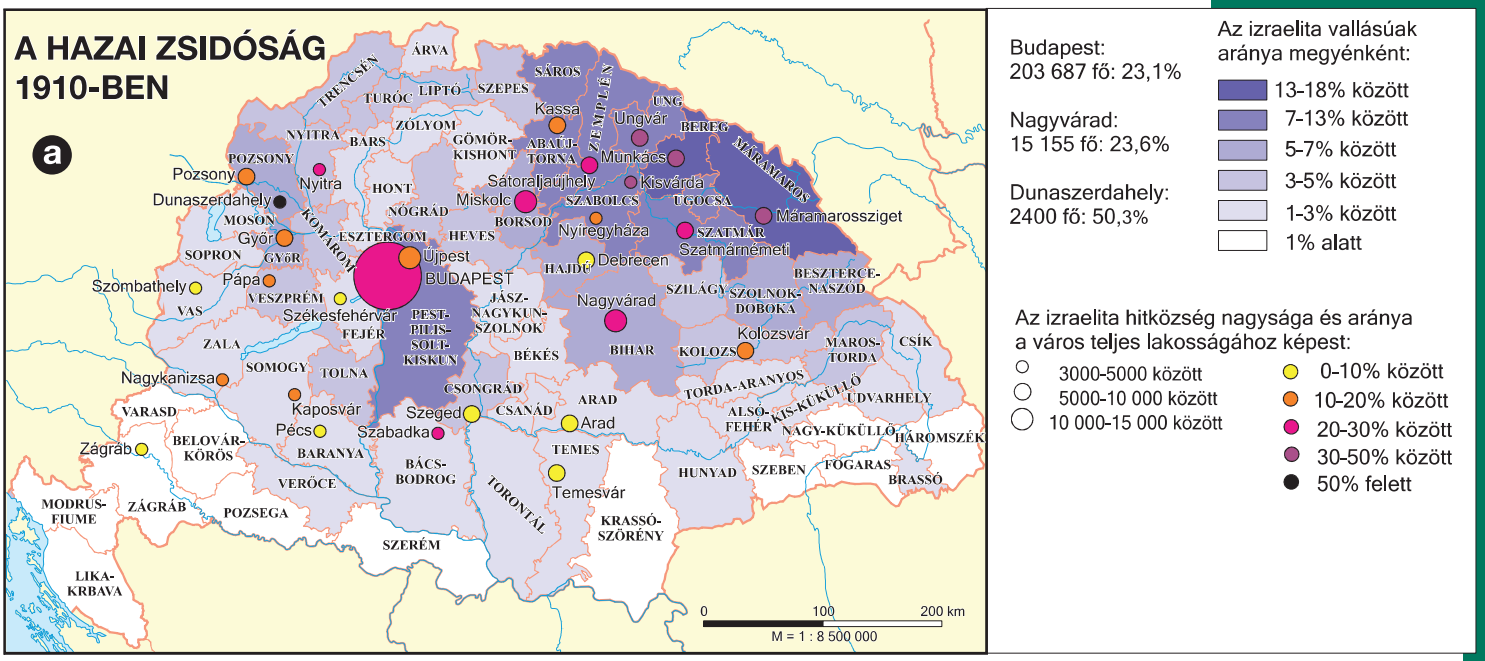
A HAZAI ZSIDÓSÁG
1910-BEN
a
Budapest:
203 687 fő: 23,1%
Nagyvárad:
15 155 fő: 23,6%
Dunaszerdahely:
2400 fő: 50,3%
Az izraelita vallásúak aránya megyénként:
13-18% között
7-13% között
5-7% között
3-5% között
1-3% között
1% alatt
Az izraelita hitközség nagysága és aránya a város teljes lakosságához képest:
3000-5000 között
5000-10 000 között
10 000-15 000 között
0-10% között
10-20% között
20-30% között
30-50% között
50% felett
Budapest
Nagyvárad
Debrecen
Szeged
Miskolc
Pécs
Győr
Kecskemét
Szombathely
Székesfehérvár
Nyíregyháza
Kaposvár
Szolnok
Békéscsaba
Szekszárd
Hódmezővásárhely
Szentes
Dunaújváros
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Orosháza
Gyula
Békés
Mezőtúr
Karcag
Jászberény
Hatvan
Gödöllő
Vác
Cegléd
Szigetvár
Siófok
Tapolca
Keszthely
Zalaegerszeg
Nagykanizsa
Lenti
Körmend
Szentgotthárd
Sárvár
Kőszeg
Mosonmagyaróvár
Tatabánya
Esztergom
Komárom
Oroszlány
Ajka
Veszprém
Balatonfüred
Balatonboglár
Siófok
Dombóvár
Paks
Kalocsa
Baja
Bácsalmás
Mohács
Pécsvárad
Komló
Mátészalka
Nyírbátor
Kisvárda
Vásárosnamény
Fehérgyarmat
Csenger
Szatmárnémeti
Nagykároly
Máramarossziget
Sighetu Marmației
Satu Mare
Baia Mare
Zalău
Oradea
Beiuș
Arad
Timișoara
Lugoj
Caransebeș
Reșița
Drobeta-Turnu Severin
Orșova
Turnu Severin
Petroșani
Lupeni
Târgu Jiu
Râmnicu Vâlcea
Pitești
Craiova
Slatina
Caracal
Alexandria
Giurgiu
Bucharest
Ploiești
Târgoviște
Buzău
Brăila
Galați
Focșani
Bârlad
Vaslui
Iași
Roman
Piatra Neamț
Bacău
Onești
Târgu Ocna
Adjud
Tecuci
Galați
Tulcea
Constanța
Mangalia
Medgidia
Cernavodă
Slobozia
Călărași
Fetești
Urziceni
Giurgiu
Ruse
Silistra
Dobrich
Varna
Shumen
Veliko Tarnovo
Gabrovo
Stara Zagora
Kazanlak
Sliven
Yambol
Burgas
Nesebar
Sozopol
Aytos
Karlovo
Plovdiv
Pazardzhik
Peshtera
Velingrad
Smolyan
Rhodope Mts.
Pirin Mts.
Rila Mts.
Sofia
Pernik
Kyustendil
Blagoevgrad
Dupnitsa
Samokov
Ihtiman
Kostenets
Dobrich
Kavarna
Balchik
Tervel
Silistra
Dulovo
Shumen
Provadia
Varna
Aksakovo
Devnya
Beloslav
Dalgopol
Razgrad
Targovishte
Popovo
Kubrat
Isperih
Ruse
Svishtov
Pleven
Lovech
Troyan
Gabrovo
Veliko Tarnovo
Stara Zagora
Kazanlak
Sliven
Yambol
Burgas
Nesebar
Sozopol
Aytos
Karlovo
Plovdiv
Pazardzhik
Peshtera
Velingrad
Smolyan
Rhodope Mts.
Pirin Mts.
Rila Mts.
Sofia
Pernik
Kyustendil
Blagoevgrad
Dupnitsa
Samokov
Ihtiman
Kostenets
0
100
200 km
M = 1 : 8 500 000

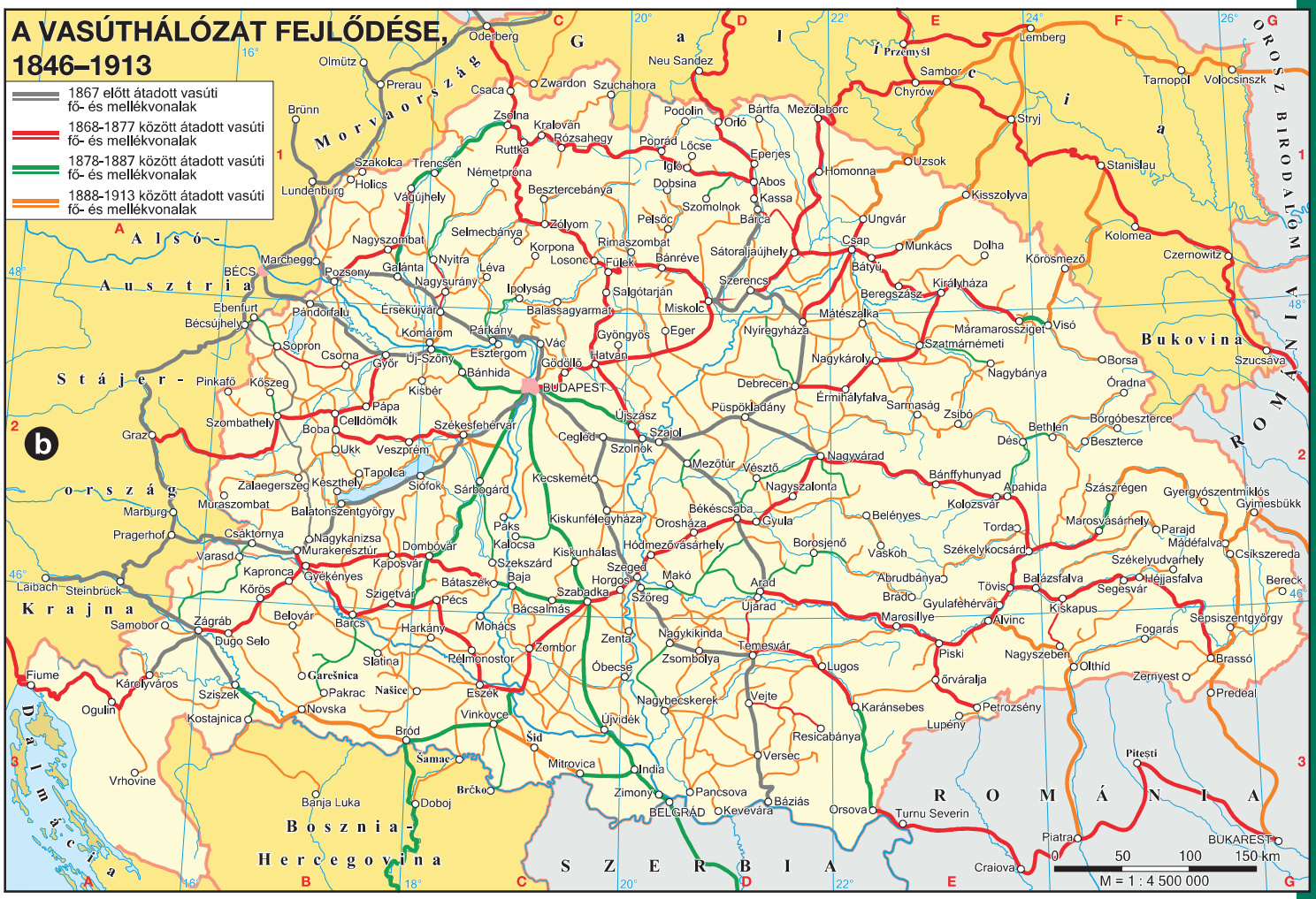
A VASÚTHÁLÓZAT FEJLŐDÉSE,
1846–1913
1867 előtt átadott vasúti fő- és mellékvonalak
1868-1877 között átadott vasúti fő- és mellékvonalak
1878-1887 között átadott vasúti fő- és mellékvonalak
1888-1913 között átadott vasúti fő- és mellékvonalak
b
Morvaország
Alsó-Ausztria
Stájer-ország
Krajna
Dalmácia
Bosznia-Hercegovina
Szerbia
Románia
Galícia
Bukovina
Orosz Birodalom
Budapest
Bécs
Graz
Laibach
Fiume
Agram
Belgrád
Temesvár
Arad
Nagyvárad
Debrecen
Szeged
Miskolc
Kassa
Lemberg
Przemysl
Stryj
Stanislau
Czernowitz
Jassy
Bukarest
Craiova
Turnu Severin
Orsova
Pancsova
Zimony
Mitrovica
Sarajevo
Banja Luka
Brod
Essek
Fünfkirchen
Pécs
Szombathely
Steinbrück
Agram
Karlstadt
Fiume
Zengg
Ogulin
Spalato
Ragusa
Cattaro
Antivari
Dulcigno
Durazzo
Valona
Prevesa
Janina
Metzovo
Larissa
Volo
Lamia
Athen
Patras
Korinth
Nauplia
Tripolitza
Kalamata
Sparta
Pyrgos
Olympia
Kalavryta
Aigion
Messolonghi
Agrinion
Arta
Preveza
Igoumenitsa
Corfu
Kanina
Vlorë
Elbasan
Durrës
Tirana
Shkodër
Lezhë
Kukës
Peshkopi
Pogradec
Korçë
Gjirokastër
Sarandë
Himarë
Vlorë
Fier
Lushnjë
Kavajë
Durrës
Tirana
Elbasan
Peqin
Librazhd
Pogradec
Korçë
Gjirokastër
Sarandë
Himarë
Vlorë
Fier
Lushnjë
Kavajë
Durrës
Tirana
Elbasan
Peqin
Librazhd
Pogradec
Korçë
0
50
100
150 km
M = 1 : 4 500 000

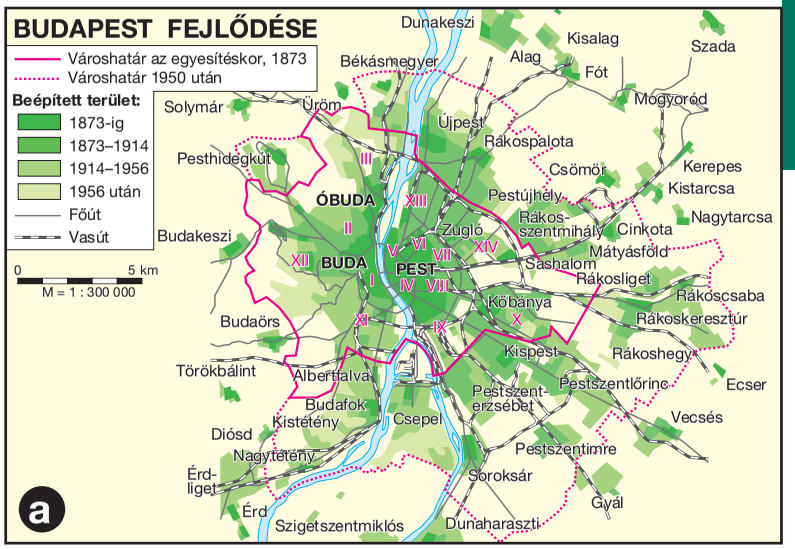

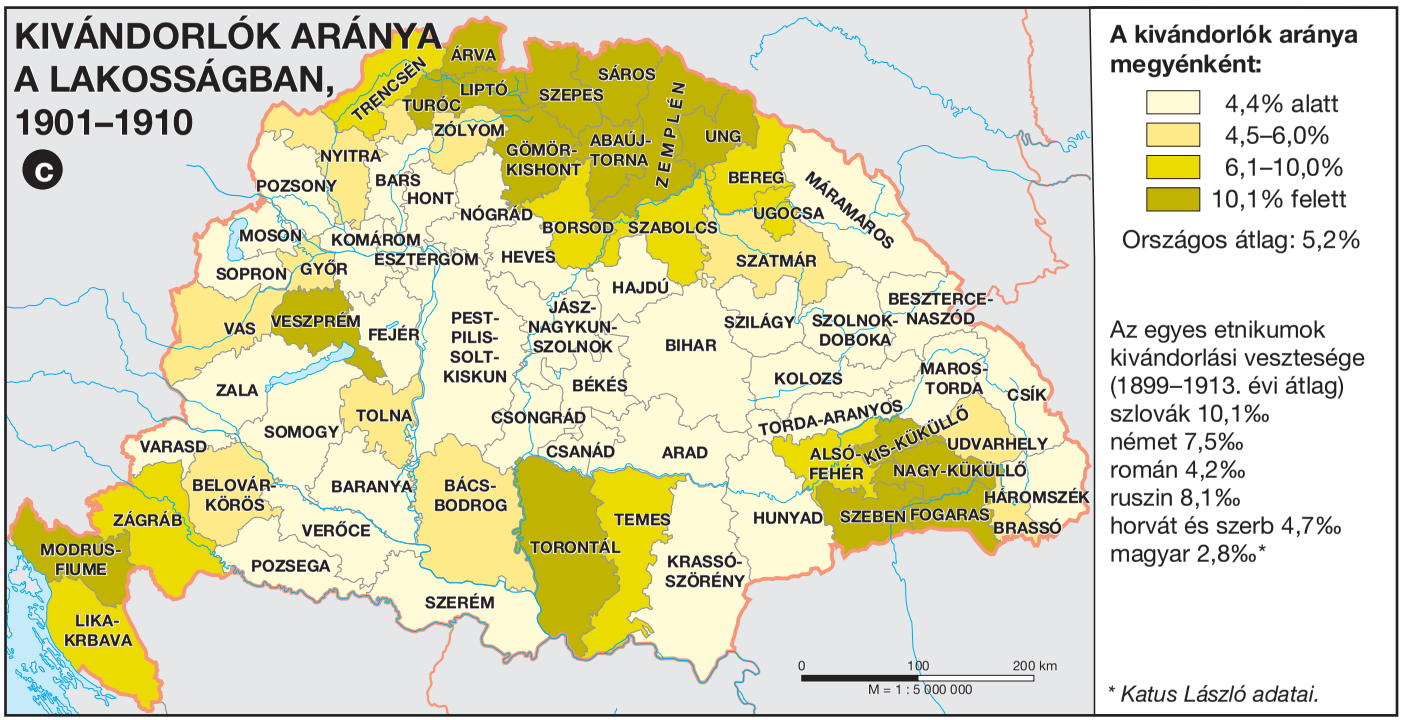

A kivándorlók aránya megyénként:

- 4,4% alatt
- 4,5–6,0%
- 6,1–10,0%
- 10,1% felett

Országos átlag: 5,2%

Az egyes etnikumok kivándorlási vesztesége (1899–1913. évi átlag)
szlovák 10,1‰
német 7,5‰
román 4,2‰
ruszin 8,1‰
horvát és szerb 4,7‰
magyar 2,8‰*

** Katus László adatai.*

SZÖVETSÉGI RENDSZEREK A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN
a
A három császár szövetsége, 1873
A hármas szövetség és az ahhoz csatlakozó államok
NAGY-BRITANNIA
NÉMET-ORSZÁG
OROSZORSZÁG
FRANCIA-ORSZÁG
OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA
ROMÁNIA
SZERBIA
BULGÁRIA
OLASZORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
OSZMÁN BIR.
1873

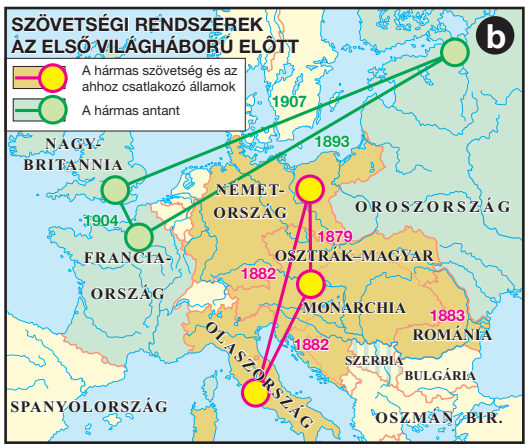
SZÖVETSÉGI RENDSZEREK AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ELŐTT
b
A hármas szövetség és az ahhoz csatlakozó államok
A hármas antant
NAGY-BRITANNIA
NÉMET-ORSZÁG
OROSZORSZÁG
FRANCIA-ORSZÁG
OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA
ROMÁNIA
SZERBIA
BULGÁRIA
OLASZORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
OSZMÁN BIR.
1907
1893
1904
1879
1882
1883

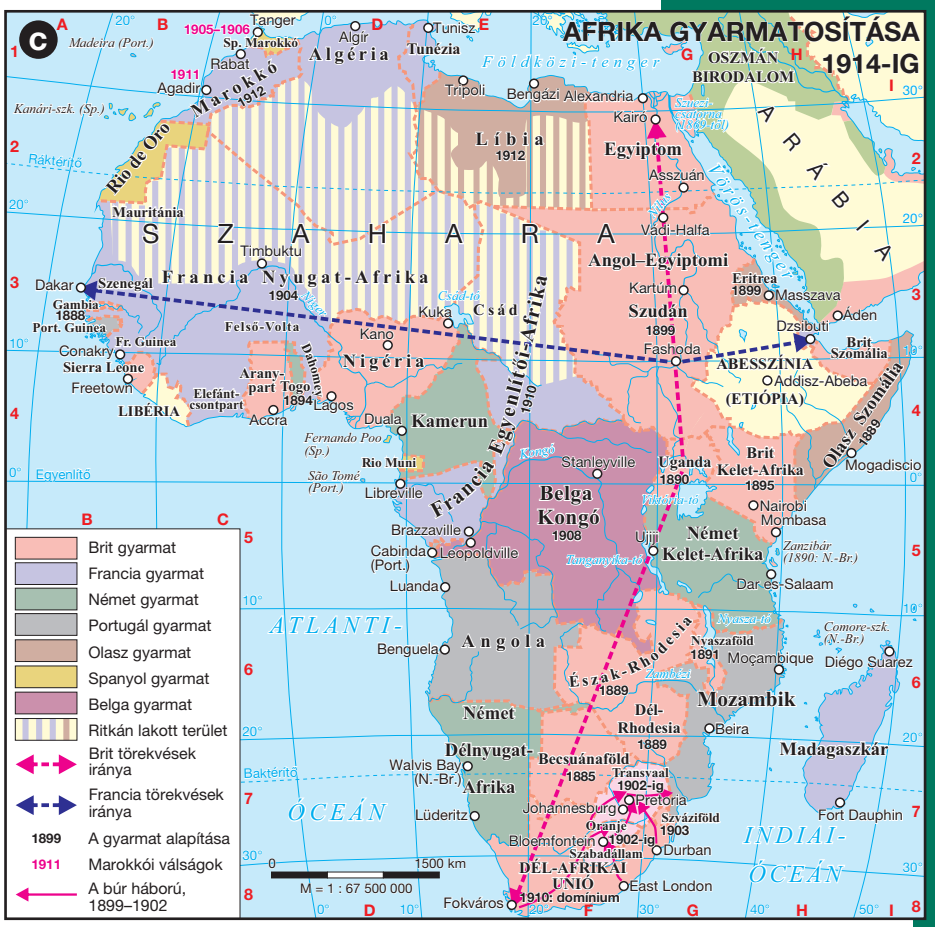
AFRIKA GYARMATOSÍTÁSA 1914-IG
c
Brit gyarmat
Francia gyarmat
Német gyarmat
Portugál gyarmat
Olasz gyarmat
Spanyol gyarmat
Belga gyarmat
Ritkán lakott terület
Brit törekvések iránya
Francia törekvések iránya
1899 A gyarmat alapítása
1911 Marokkói válságok
A búr háború, 1899–1902
SZAHARA
ARÁBIA
Algéria
Tunézia
Líbia 1912
Egyiptom
Francia Nyugat-Afrika 1904
Francia Egyenlítői-Afrika 1910
Szudán 1899
Angol–Egyiptomi
Eritrea 1899
ABESSZÍNIA (ETIÓPIA)
Olasz Szomália 1889
Brit Szomália
Nigéria
Kamerun
Belga Kongó 1908
Uganda 1890
Brit Kelet-Afrika 1895
Német Kelet-Afrika
Angola
Észak-Rhodesia 1889
Dél-Rhodesia 1889
Mozambik
Madagaszkár
Dél-Afrikai Unió 1910: dominium
Transvaal 1902-ig
Szváziföld 1903
Szabadállam 1902-ig
Oranje
Becsuánaföld 1885
Délnyugat-Afrika
Német
Mauritánia
Szenegál
Gambia 1888
Port. Guinea
Fr. Guinea
Sierra Leone
LIBÉRIA
Felső-Volta
Dahomey
Arany-part
Togo 1894
Elefánt-csontpart
Rio de Oro
Marokkó 1912
Tanger
Sp. Marokkó
Algír
Tunisz
Tripoli
Bengázi
Alexandria
Kairó
Asszuán
Vádi-Halfa
Kartúm
Fashoda
Masszava
Áden
Dzsibuti
Addisz-Abeba
Mogadiscio
Nairobi
Mombasa
Dar es-Salaam
Moçambique
Diégo Suárez
Beira
Fort Dauphin
Durban
East London
Fokváros
Lüderitz
Walvis Bay (N.-Br.)
Benguela
Luanda
Cabinda (Port.)
Brazzaville
Leopoldville
Libreville
Duala
Accra
Lagos
Kano
Kuka
Csád
Timbuktu
Dakar
Conakry
Freetown
Rabat
Agadir
Madeira (Port.)
Kanári-szk. (Sp.)
Ráktérítő
Egyenlítő
Baktérítő
Fernando Poo (Sp.)
São Tomé (Port.)
Rio Muni
Stanleyville
Ujiji
Tanganyika-tó
Nyasza-tó
Zambézi
Comore-szk. (N.-Br.)
Zanzibár (1890: N.-Br.)
Szuezi-csatorna (1869-től)
Vörös-tenger
Földközi-tenger
Kongó
Szudán
Tunézia
Algéria
Marokkó
Tunisz
Fokváros
ATLANTI-ÓCEÁN
INDIAI-ÓCEÁN
0 1500 km
M = 1 : 67 500 000

EURÓPA 1914-BEN
d
Európai országok államformái:
Abszolút monarchia
Alkotmányos monarchia
Parlamentáris monarchia
Köztársaság
Gyarmati terület
NORVÉGIA
SVÉDORSZÁG
Finnország
NAGY-BRITANNIA
Írország
DÁNIA
NÉMETORSZÁG
OROSZORSZÁG
FRANCIAORSZÁG
SVÁJC
OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA
Magyarország
Lengyel-ország
OLASZORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
PORTUGÁLIA
ROMÁNIA
BULGÁRIA
SZERBIA
MONTE-NEGRÓ
ALBÁNIA
GÖRÖGORSZÁG
TÖRÖKORSZÁG
PERZSIA
Francia Algéria
Francia Marokkó
Francia Tunézia
Spanyol Marokkó
Gibraltár (N.-Br.)
Szicília
Szardínia
Korzika
Balear-szk.
Dodekanészosz (Olaszország)
Kréta
Ciprus (N.-Br.)
Málta (N.-Br.)
Szentpétervár
Kronstadt
Helsingfors
Reval
Stockholm
Kristiania
Stavanger
Göteborg
Koppenhága
Hamburg
Hannover
Berlin
Drezda
Breslau
Prága
Krakkó
Lemberg
Varsó
Königsberg
Danzig
Riga
Vilna
Minszk
Szmolenszk
Moszkva
Tver
Tula
Brjanszk
Voronyezs
Harkov
Kijev
Jekatyerinoszlav
Rosztov
Caricin
Asztrahány
Sztavropol
Szevasztopol
Odessza
Kisinyov
Jászvásár
Budapest
Kolozsvár
Bécs
Graz
München
Innsbruck
Trieszt
Zágráb
Belgrád
Bukarest
Szarajevó
Szófia
Szkopje
Szaloniki
Athén
Szmirna
Konya
Ankara
Isztambul
Trabzon
Erzurum
Batumi
Tbiliszi
Jereván
Moszul
Aleppó
Bagdad
Damaszkusz
Bejrút
Kazany
Szamara
Ufa
Nyizsnyij-Novgorod
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Égei-tenger
Jón-tenger
Tirrén-tenger
Adriai-tenger
Balti-tenger
Északi-tenger
La Manche
Szaki-tenger
Földközi-tenger
ATLANTI-ÓCEÁN
Shetland-szk.
Orkney-szk.
Gotland
Edinburgh
Glasgow
Dublin
Liverpool
Manchester
Birmingham
London
Brest
Párizs
Nantes
Dijon
Bordeaux
Lyon
Toulouse
Marseille
Toulon
Genova
Milánó
Firenze
Róma
Nápoly
Palermo
Szicília
Tunisz
Algír
Tanger
Gibraltár (N.-Br.)
Lisszabon
Madrid
Barcelona
Valencia
Sevilla
Zaragoza
Porto
Santander
Bern
Strassburg
Köln
Brüsszel
Lille
Hága
Lux.
Hamburg
Köln
Hannover
Berlin
Drezda
Breslau
Varsó
Lemberg
Kisinyov
Odessza
Szevasztopol
Batumi
Jereván
Trabzon
Erzurum
Ankara
Konya
Aleppó
Bagdad
Damaszkusz
Bejrút
Kazany
Szamara
Ufa
Tver
Moszkva
Tula
Voronyezs
Harkov
Caricin
Rosztov
Kijev
Jekatyerinoszlav
Szmolenszk
Vilna
Minszk
Brjanszk
Nyizsnyij-Novgorod
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Égei-tenger
Jón-tenger
Tirrén-tenger
Adriai-tenger
Balti-tenger
Szaki-tenger
Szardínia
Korzika
Balear-szk.
Dodekanészosz (Olaszország)
Kréta
Ciprus (N.-Br.)
Málta (N.-Br.)
0 250 500 750 km
M = 1 : 25 000 000

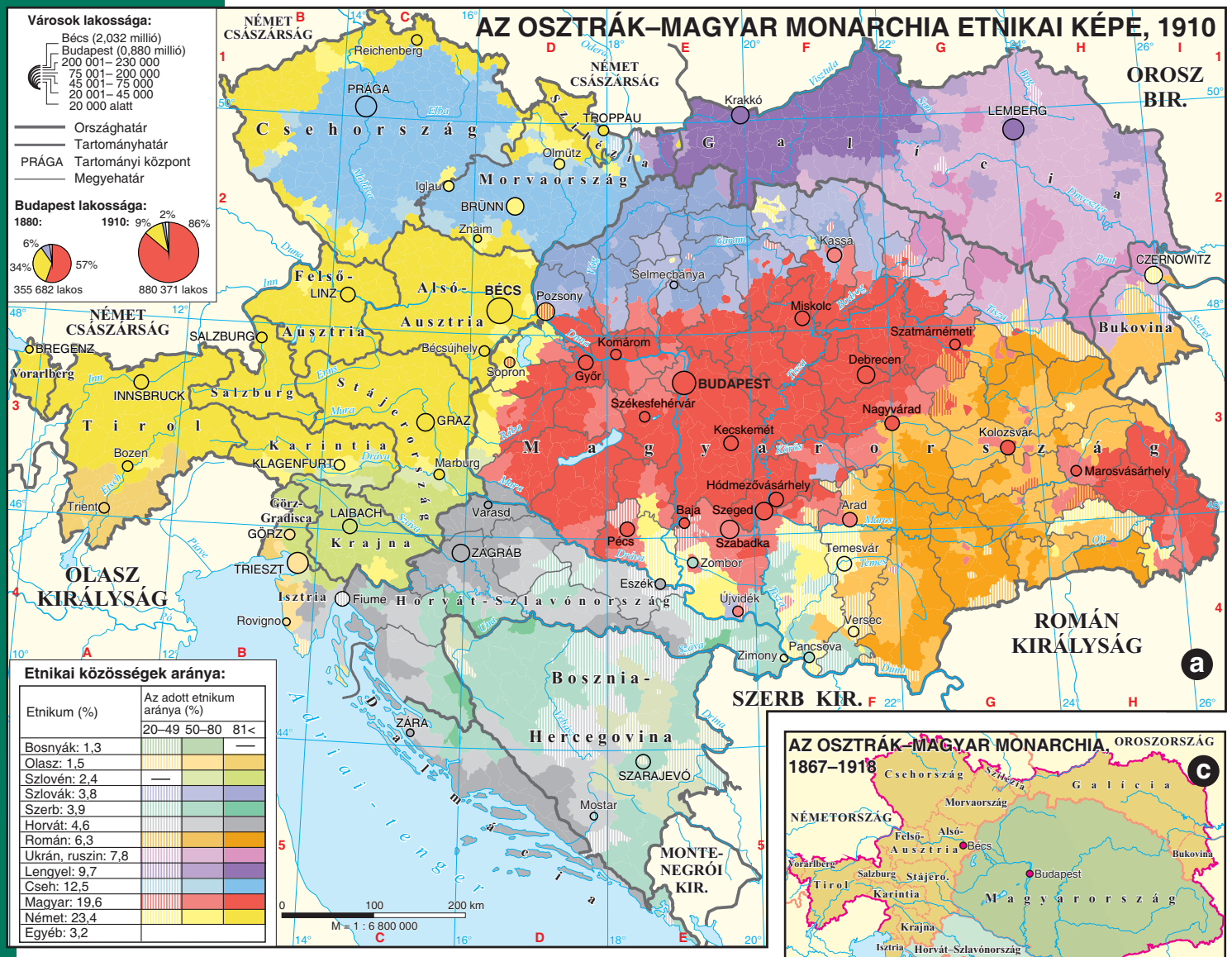
AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA ETNIKAI KÉPE, 1910
Városok lakossága:
Bécs (2,032 millió)
Budapest (0,880 millió)
200 001– 230 000
75 001– 200 000
45 001– 75 000
20 001– 45 000
20 000 alatt
Országhatár
Tartományhatár
PRÁGA Tartományi központ
Megyehatár
Budapest lakossága:
1880:
6%
34%
57%
355 682 lakos
1910:
9%
2%
86%
880 371 lakos
NÉMET CSÁSZÁRSÁG
OROSZ BIR.
Csehország
Morvaország
Szilézia
Galícia
Ausztria
Felső-Ausztria
Alsó-Ausztria
Salzburg
Tirol
Vorarlberg
Karintia
Stájerország
Krajna
Magyarország
Horvát-Szlavónország
Bukovina
OLASZ KIRÁLYSÁG
ROMÁN KIRÁLYSÁG
SZERB KIR.
Bosznia-Hercegovina
MONTENEGRÓI KIR.
PRÁGA
BÉCS
BUDAPEST
LEMBERG
CZERNOWITZ
Etnikai közösségek aránya:
Etnikum (%)
Az adott etnikum aránya (%)
20–49
50–80
81<
Bosnyák: 1,3
Olasz: 1,5
Szlovén: 2,4
Szlovák: 3,8
Szerb: 3,9
Horvát: 4,6
Román: 6,3
Ukrán, ruszin: 7,8
Lengyel: 9,7
Cseh: 12,5
Magyar: 19,6
Német: 23,4
Egyéb: 3,2
0
100
200 km
M = 1 : 6 800 000
a

AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA, 1867–1918
c
NÉMETORSZÁG
OROSZORSZÁG
OLASZORSZÁG
ROMÁNIA
SZERBIA
MONTENEGRÓ
Csehország
Szilézia
Galicia
Morvaország
Felső-Ausztria
Alsó-Ausztria
Bécs
Budapest
Bukovina
Vorarlberg
Salzburg
Stájerország
Tirol
Karintia
Magyarország
Krajna
Isztria
Horvát–Szlavónország
Bosznia-Hercegovina
Szandzsák
Osztrák Császárság
Magyar Királyság
Bosznia-Hercegovina, 1878–1908: megszállás, 1908: annexió
Novi Pazar-i Szandzsák, 1878–1908: megszállás

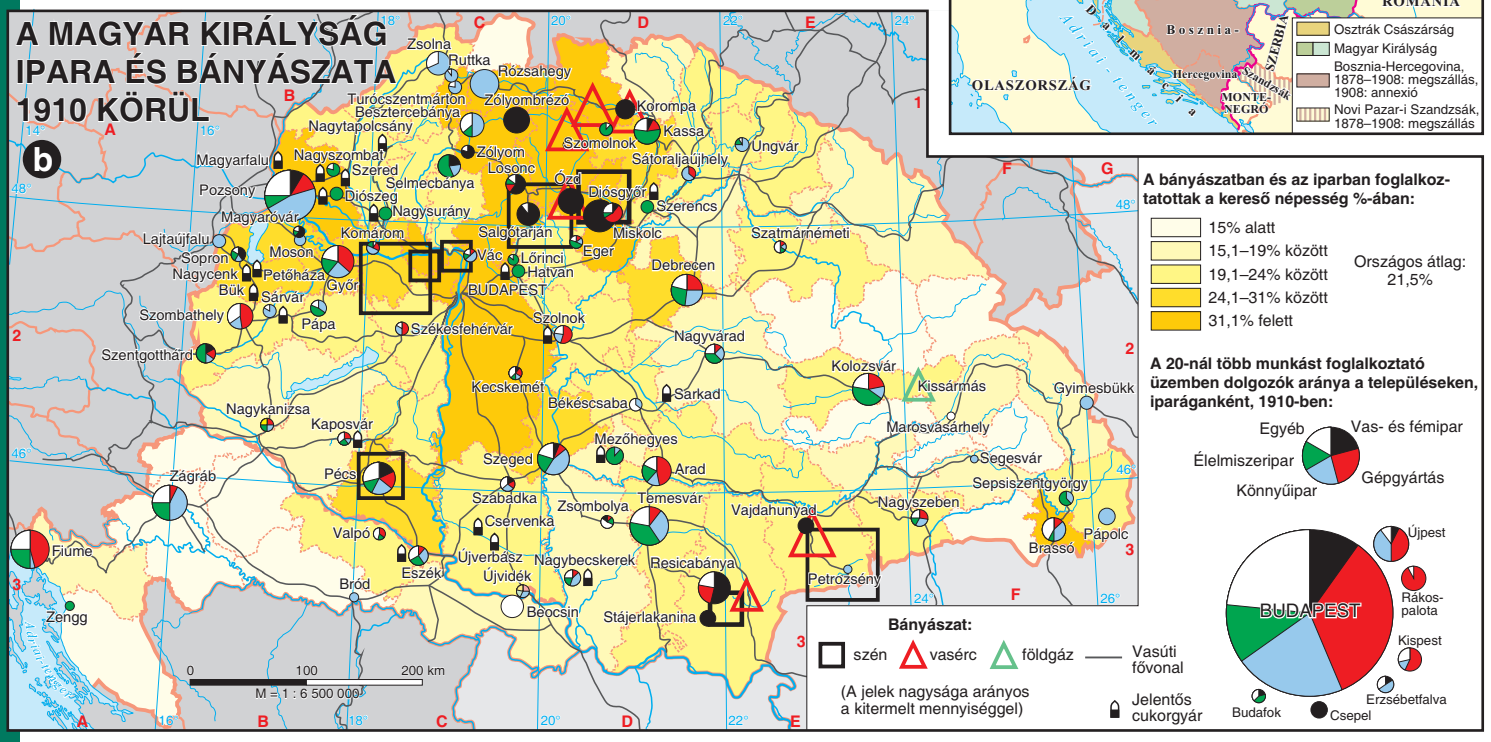
A MAGYAR KIRÁLYSÁG IPARA ÉS BÁNYÁSZATA 1910 KÖRÜL
b
A bányászatban és az iparban foglalkoztatottak a kereső népesség %-ában:
15% alatt
15,1–19% között
19,1–24% között
24,1–31% között
31,1% felett
Országos átlag: 21,5%
A 20-nál több munkást foglalkoztató üzemben dolgozók aránya a településeken, iparáganként, 1910-ben:
Egyéb
Vas- és fémipar
Élelmiszeripar
Gépgyártás
Könnyűipar
BUDAPEST
Újpest
Rákospalota
Kispest
Erzsébetfalva
Budafok
Csepel
Bányászat:
szén
vasérc
földgáz
Vasúti fővonal
(A jelek nagysága arányos a kitermelt mennyiséggel)
Jelentős cukorgyár
0
100
200 km
M = 1 : 6 500 000

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ EURÓPÁBAN, 1914–1918
a
A központi hatalmak a háború elején
A központi hatalmakhoz csatlakozó országok
Az antanthatalmak a háború elején
Az antanthatalmakhoz csatlakozó országok
Semleges országok
1915 1914 Az első világháború kezdete és fontos csatái (a győztes fél színével)
1914. aug. 1. A központi hatalmak, ill. szövetségeseinek háborúba lépésének időpontja
1914. aug. 3. Az antanthatalmak, ill. szövetségeseinek háborúba lépésének időpontja
Az antanthatalmak tengeri blokádja
A központi hatalmak tengeri blokádja
Fontos tengeri csata (a győztes fél színével)
A tengeralattjárók harci tevékenysége
1918 Különbéke az első világháború idején
1918 Fegyverszünet az első világháború végén
LUX.: LUXEMBURG, M.: MONTENEGRÓ
A központi hatalmak legmélyebb előrenyomulási vonala
Az antanthatalmak legmélyebb előrenyomulási vonala
A keleti front 1915 végén
A breszt-litovszki béke határvonala, 1918
Az antanthatalmak előrenyomulásának vonala keleten, 1918 nyara
A fegyverszüneti vonalak 1918 őszén
Finnország
Svédország
Norvégia
Németország
Dánia
Nagy-Britannia
Hollandia
Belgium
Franciaország
Svájc
Ausztria–Magyarország
Románia
Szerbia
Bulgária
Törökország
Görögország
Albánia
Olaszország
Spanyolország
Portugália
Algéria (Fr.)
Tunézia (Fr.)
Oroszország
Ukrajna
Lengyelország
Perzsia
Mezopotámia
Arábia
Egyiptom
Kaukázus
Kaszpi-tenger
Fekete-tenger
Földközi-tenger
Északi-tenger
Balti-tenger
Atlanti-óceán
Vörös-tenger
Perzsa-öböl
Petrográd
Moszkva
Berlin
Bécs
Budapest
Prága
Varsó
Kijev
Isztambul
Ankara
Szmirna
Athén
Szaloniki
Szófia
Belgrád
Bukarest
Jeruzsálem
Damaszkusz
Bagdad
Teherán
Baku
Tiflisz
Kairó
Alexandria
Helsinki
Stockholm
Koppenhága
Kristiania
London
Párizs
Brüsszel
Róma
Madrid
Lisszabon
Algír
Tunisz
Valletta
Jászvásár
Odessza
Szevasztopol
Novorosszijszk
Rosztov
Harkov
Kurszk
Moszkva
Szmolenszk
Minszk
Vilnius
Riga
Pszkov
Narva
Petrográd
Murmanszk
Arhangelszk
Miller 1919–1920
1922: a Szovjetunió megalapítása
1918: a cári család kivégzése
Csehszlovák Légió, 1918
britek, kanadaiak, franciák, amerikaiak, olaszok, szerbek
franciák
britek
japánok
Vrangel 1920
Gyenyikin 1919
Gyenyikin 1918
Kolcsak 1918–1919
Jekatyerinburg
Cseljabinszk
Omszk
Tomszk
Krasznojarszk
Novoszibirszk
Irkutszk
Távol-keleti Köztársaság
Csita
Habarovszk
Harbin
Vlagyivosztok
Tobolszk
Szamara
Caricin
Asztrahány
Kazany
Perm
Tambov
Nyizsnyij-Novgorod
Voronyezs
Taskent
Kokand
Szamarkand
Buhara
Merv
Peking
Korea
Mongólia
Kína
Afganisztán
Grúzia
Örményo.
Azerbajdzsán
Finnország
Lettország
Litvánia
Észtország
Fehéroroszo.
Ukrajna
Románia
Monarchia
Törökország
Perzsia
Mezopotámia
Arábia
Egyiptom
Palesztina
Szíria
Libanon
Jordánia
Irak
Kuvait (N.-Br.)
Ciprus (N.-Br.)
Málta (N.-Br.)
Gibraltár (N.-Br.)
Korzika
Szardínia
Szicília
Kréta
Dodekanészosz (Olaszo.)
Líbia (Olaszo.)
Északi sarkkör
0 500 km
M = 1 : 23 900 000
0 500 1000 km
M = 1 : 45 300 000

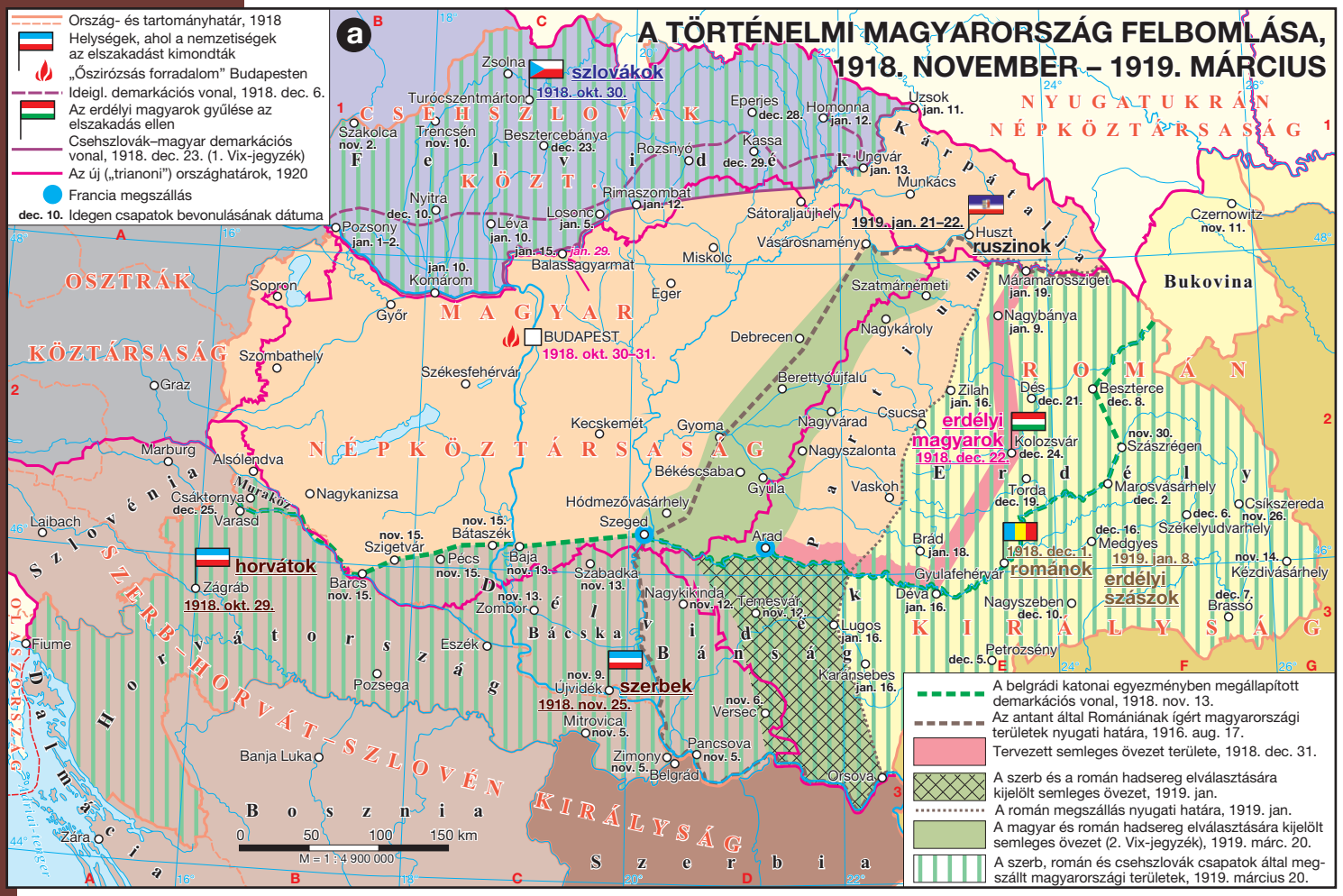
a
A TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG FELBOMLÁSA, 1918. NOVEMBER – 1919. MÁRCIUS
Ország- és tartományhatár, 1918
Helységek, ahol a nemzetiségek az elszakadást kimondták
„Őszirózsás forradalom" Budapesten
Ideigl. demarkációs vonal, 1918. dec. 6.
Az erdélyi magyarok gyűlése az elszakadás ellen
Csehszlovák–magyar demarkációs vonal, 1918. dec. 23. (1. Vix-jegyzék)
Az új („trianoni") országhatárok, 1920
Francia megszállás
dec. 10. Idegen csapatok bevonulásának dátuma
szlovákok
1918. okt. 30.
CSEHSZLOVÁK
NYUGATUKRÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG
OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG
MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BUDAPEST
1918. okt. 30–31.
ruszinok
1919. jan. 21–22.
Bukovina
ROMÁN KIRÁLYSÁG
erdélyi magyarok
1918. dec. 22.
románok
1918. dec. 1.
1919. jan. 8.
erdélyi szászok
horvátok
1918. okt. 29.
szerbek
1918. nov. 25.
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
Bácska
Bánság
Muraköz
Dráva-háromszög
Baranya-háromszög
Muravidék
Fiume
Zára
Boszna
Szerbia
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 900 000
A belgrádi katonai egyezményben megállapított demarkációs vonal, 1918. nov. 13.
Az antant által Romániának ígért magyarországi területek nyugati határa, 1916. aug. 17.
Tervezett semleges övezet területe, 1918. dec. 31.
A szerb és a román hadsereg elválasztására kijelölt semleges övezet, 1919. jan.
A román megszállás nyugati határa, 1919. jan.
A magyar és román hadsereg elválasztására kijelölt semleges övezet (2. Vix-jegyzék), 1919. márc. 20.
A szerb, román és csehszlovák csapatok által megszállt magyarországi területek, 1919. március 20.

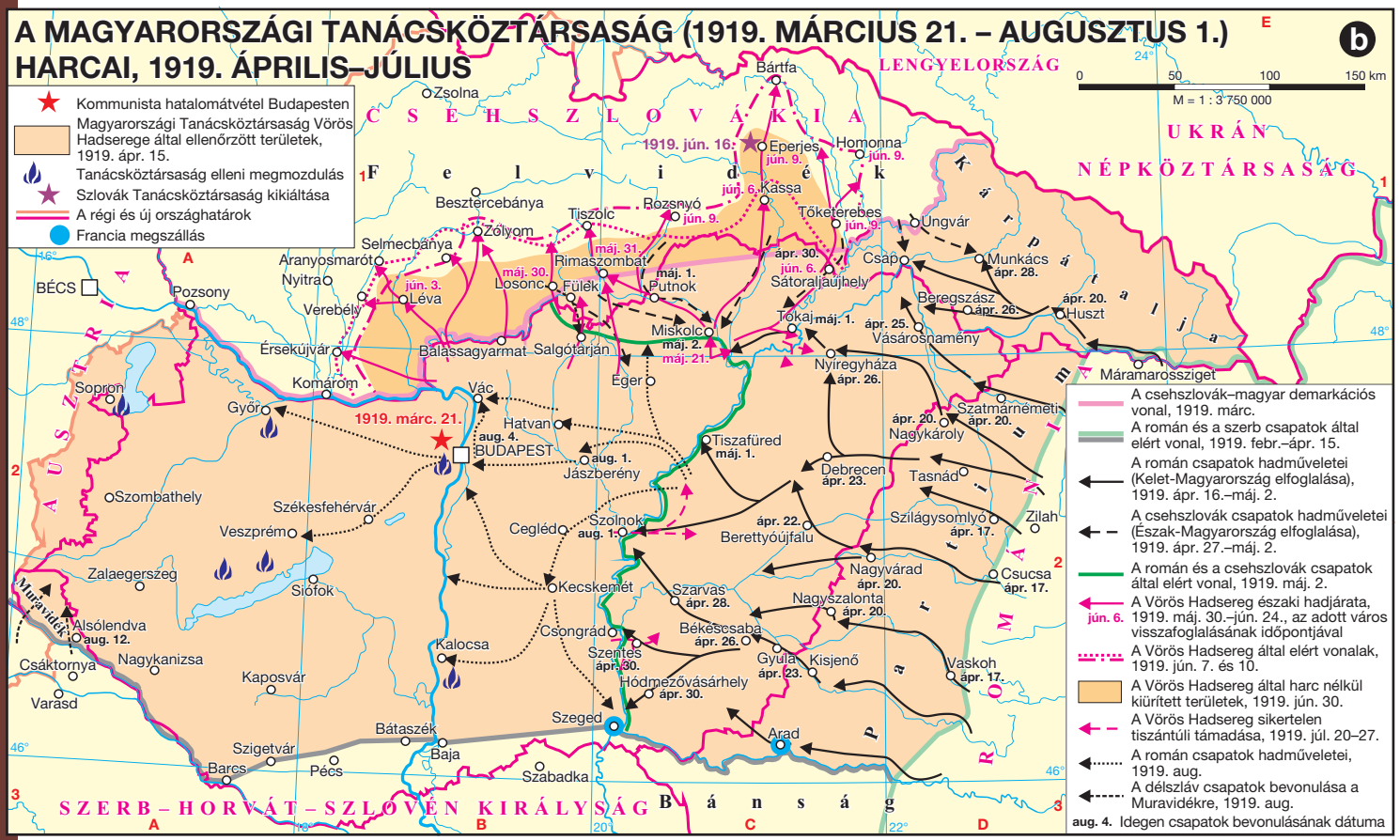
b
A MAGYARORSZÁGI TANÁCSKÖZTÁRSASÁG (1919. MÁRCIUS 21. – AUGUSZTUS 1.) HARCAI, 1919. ÁPRILIS–JÚLIUS
Kommunista hatalomátvétel Budapesten
Magyarországi Tanácsköztársaság Vörös Hadserege által ellenőrzött területek, 1919. ápr. 15.
Tanácsköztársaság elleni megmozdulás
Szlovák Tanácsköztársaság kikiáltása
A régi és új országhatárok
Francia megszállás
CSEHSZLOVÁKIA
LENGYELORSZÁG
UKRÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG
AUSZTRIA
ROMÁNIA
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
1919. márc. 21.
1919. jún. 16.
BUDAPEST
Arad
Szeged
Debrecen
Miskolc
Eger
Kecskemét
Szombathely
Székesfehérvár
Veszprém
Siófok
Kaposvár
Pécs
Szigetvár
Barcs
Baja
Szabadka
Kalocsa
Csongrád
Békéscsaba
Gyula
Kisjenő
Nagyvárad
Csucsa
Berettyóújfalu
Szatmárnémeti
Nagykároly
Máramarossziget
Munkács
Ungvár
Kassa
Eperjes
Homonna
Rozsnyó
Losonc
Rimaszombat
Sátoraljaújhely
Tokaj
Nyíregyháza
Vásárosnamény
Huszt
Beregszász
Tőketerebes
Csap
Tiszalök
Tiszafüred
Jászberény
Szolnok
Törökszentmiklós
Szajol
Cegléd
Hatvan
Vác
Balassagyarmat
Salgótarján
Losonc
Fülek
Putnok
Rimaszombat
Selmecbánya
Zólyom
Besztercebánya
Trencsén
Turócszentmárton
Zsolna
Bártfa
Eperjes
Homonna
Uzsok
Szakolca
Nyitra
Verebély
Léva
Pozsony
Sopron
Győr
Komárom
Ersekújvár
Aranyosmarót
Nagykanizsa
Csáktornya
Varasd
Kaposvár
Alsólendva
Zalaegerszeg
Mura-vidék
Bécs
0 50 100 150 km
M = 1 : 3 750 000
A csehszlovák–magyar demarkációs vonal, 1919. márc.
A román és a szerb csapatok által elért vonal, 1919. febr.–ápr. 15.
A román csapatok hadműveletei (Kelet-Magyarország elfoglalása), 1919. ápr. 16.–máj. 2.
A csehszlovák csapatok hadműveletei (Észak-Magyarország elfoglalása), 1919. ápr. 27.–máj. 2.
A román és a csehszlovák csapatok által elért vonal, 1919. máj. 2.
A Vörös Hadsereg északi hadjárata, 1919. máj. 30.–jún. 24., az adott város visszafoglalásának időpontjával
A Vörös Hadsereg által elért vonalak, 1919. jún. 7. és 10.
A Vörös Hadsereg által harc nélkül kiürített területek, 1919. jún. 30.
A Vörös Hadsereg sikertelen tiszántúli támadása, 1919. júl. 20–27.
A román csapatok hadműveletei, 1919. aug.
A délszláv csapatok bevonulása a Muravidékre, 1919. aug.
aug. 4. Idegen csapatok bevonulásának dátuma

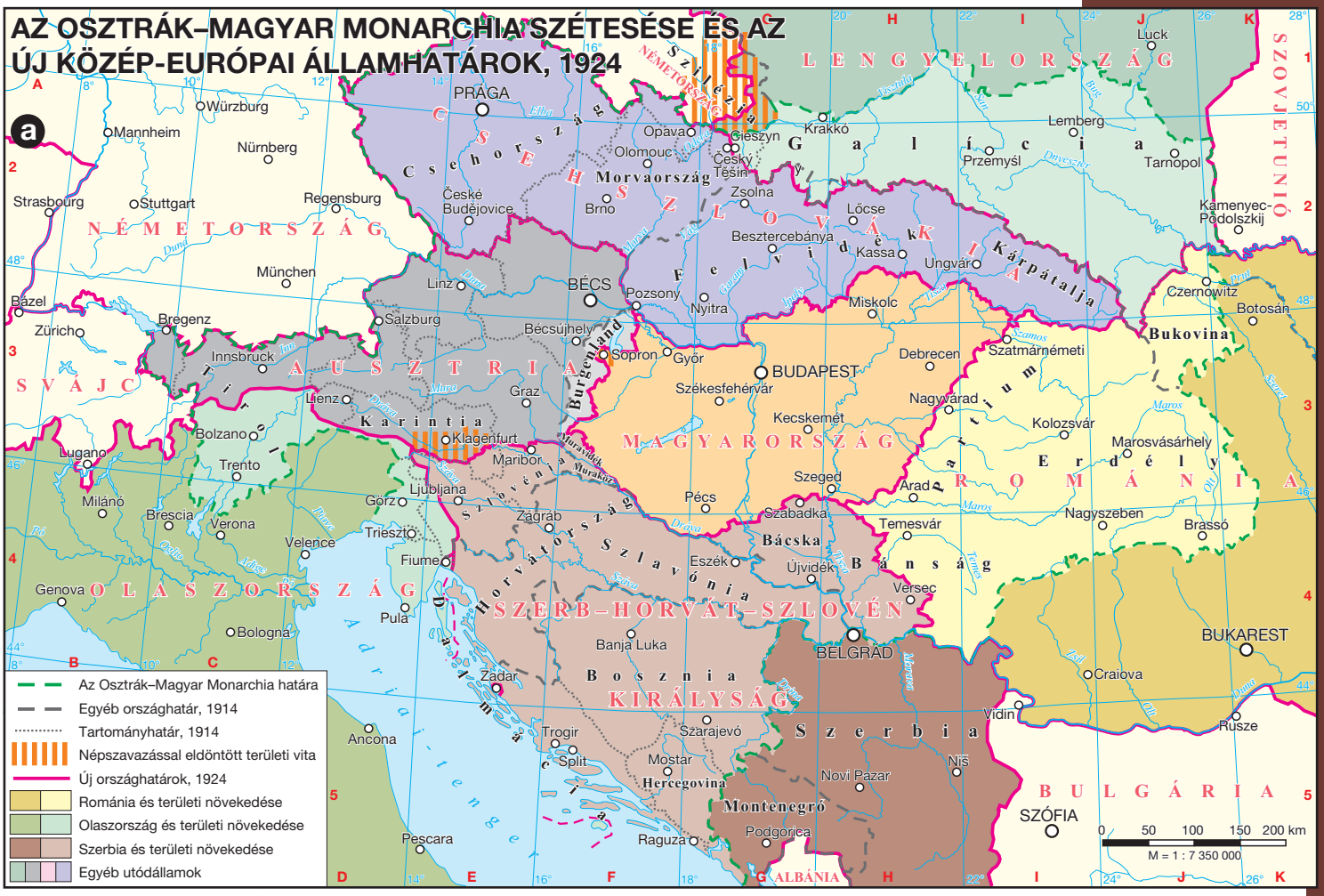
AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA SZÉTESÉSE ÉS AZ ÚJ KÖZÉP-EURÓPAI ÁLLAMHATÁROK, 1924
a
PRÁGA
BÉCS
BUDAPEST
BELGRÁD
BUKAREST
SZÓFIA
NÉMETORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
LENGYELORSZÁG
SZOVJETUNIÓ
SVÁJC
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
OLASZORSZÁG
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
BULGÁRIA
Az Osztrák–Magyar Monarchia határa
Egyéb országhatár, 1914
Tartományhatár, 1914
Népszavazással eldöntött területi vita
Új országhatárok, 1924
Románia és területi növekedése
Olaszország és területi növekedése
Szerbia és területi növekedése
Egyéb utódállamok
0 50 100 150 200 km
M = 1 : 7 350 000

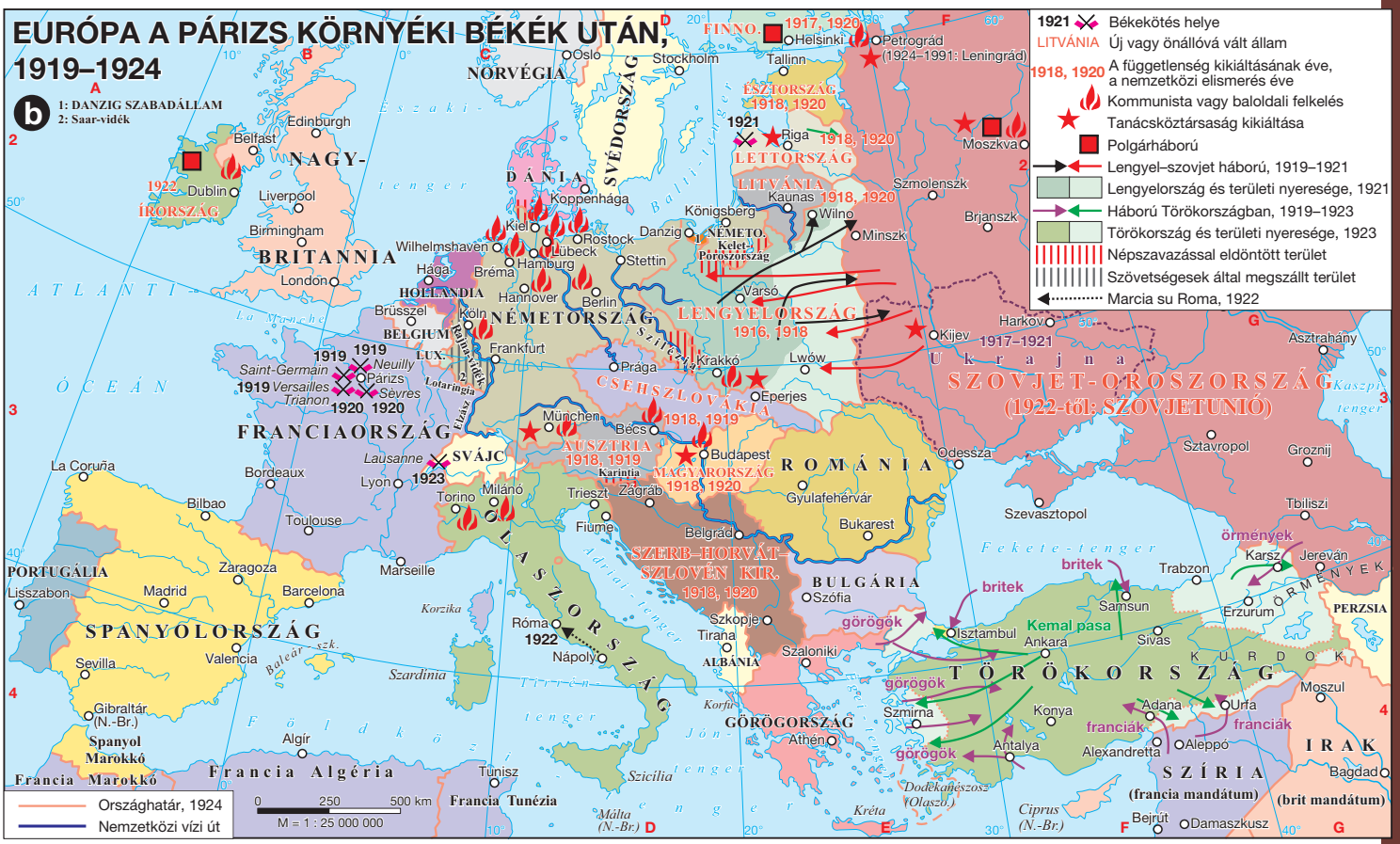
EURÓPA A PÁRIZS KÖRNYÉKI BÉKÉK UTÁN, 1919–1924
b
1: DANZIG SZABADÁLLAM
2: Saar-vidék
1921 Békekötés helye
LITVÁNIA Új vagy önállóvá vált állam
1918, 1920 A függetlenség kikiáltásának éve, a nemzetközi elismerés éve
Kommunista vagy baloldali felkelés
Tanácsköztársaság kikiáltása
Polgárháború
Lengyel–szovjet háború, 1919–1921
Lengyelország és területi nyeresége, 1921
Háború Törökországban, 1919–1923
Törökország és területi nyeresége, 1923
Népszavazással eldöntött terület
Szövetségesek által megszállt terület
Marcia su Roma, 1922
NAGY-BRITANNIA
FRANCIAORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
PORTUGÁLIA
NORVÉGIA
SVÉDORSZÁG
FINNO.
ÉSZTORSZÁG
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
NÉMETO. Kelet-Poroszország
LENGYELORSZÁG
SZOVJET-OROSZORSZÁG (1922-től: SZOVJETUNIÓ)
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIR.
ROMÁNIA
BULGÁRIA
TÖRÖKORSZÁG
GÖRÖGORSZÁG
OLASZORSZÁG
SVÁJC
HOLLANDIA
BELGIUM
LUX.
IRORSZÁG
ALBÁNIA
SZÍRIA
IRAK
örmények
britek
görögök
franciák
Kemal pasa
Országhatár, 1924
Nemzetközi vízi út
0 250 500 km
M = 1 : 25 000 000

TELEKI PÁL „VÖRÖS TÉRKÉPE”

(A Hadtörténeti Múzeum tulajdonában levő eredeti térkép kicsinyített változata)

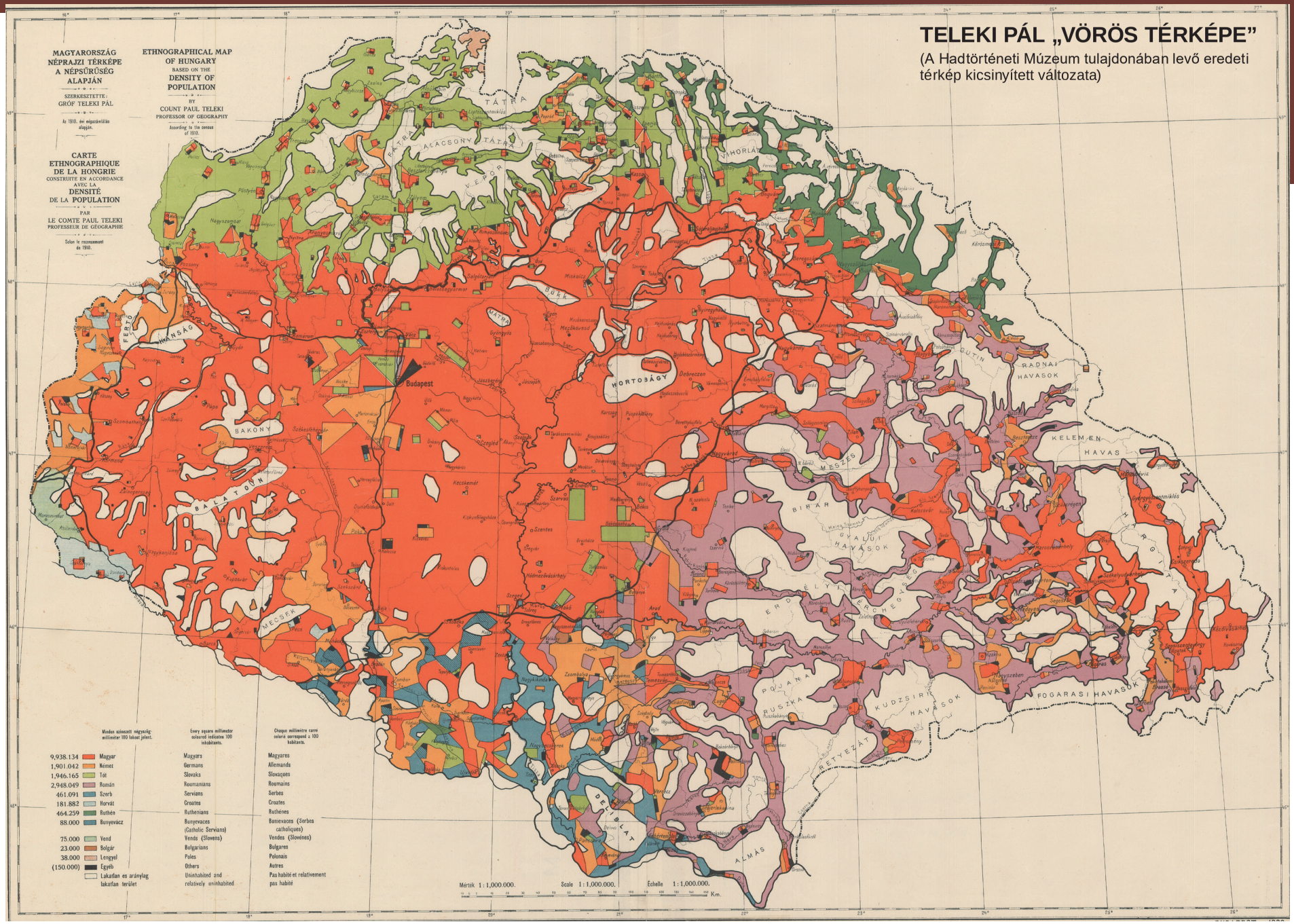

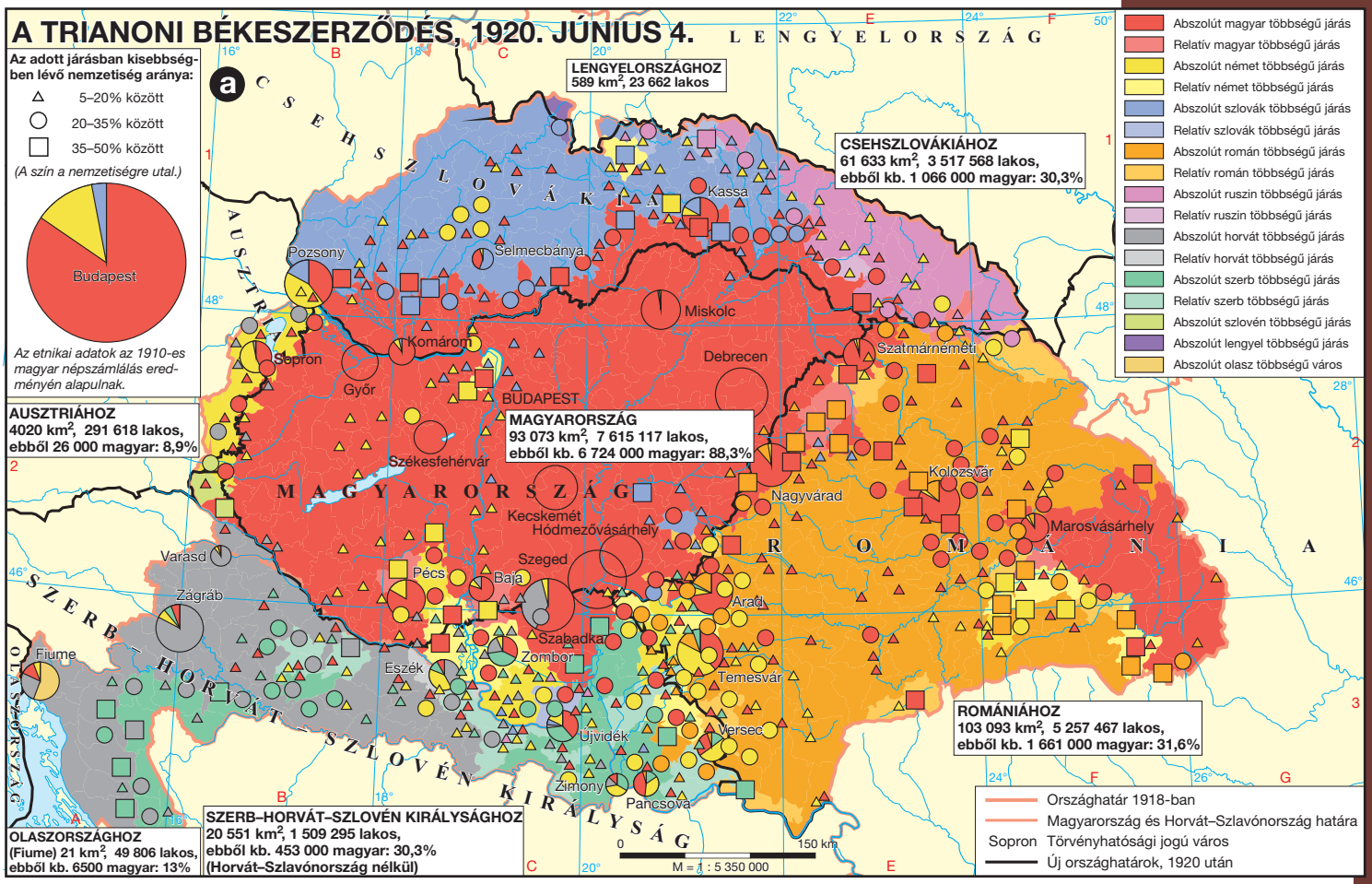
A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS, 1920. JÚNIUS 4.
a
Az adott járásban kisebbségben lévő nemzetiség aránya:
5–20% között
20–35% között
35–50% között
(A szín a nemzetiségre utal.)
Budapest
Az etnikai adatok az 1910-es magyar népszámlálás eredményén alapulnak.
LENGYELORSZÁGHOZ
589 km², 23 662 lakos
CSEHSZLOVÁKIÁHOZ
61 633 km², 3 517 568 lakos,
ebből kb. 1 066 000 magyar: 30,3%
AUSZTRIÁHOZ
4020 km², 291 618 lakos,
ebből 26 000 magyar: 8,9%
MAGYARORSZÁG
93 073 km², 7 615 117 lakos,
ebből kb. 6 724 000 magyar: 88,3%
ROMÁNIÁHOZ
103 093 km², 5 257 467 lakos,
ebből kb. 1 661 000 magyar: 31,6%
OLASZORSZÁGHOZ
(Fiume) 21 km², 49 806 lakos,
ebből kb. 6500 magyar: 13%
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁGHOZ
20 551 km², 1 509 295 lakos,
ebből kb. 453 000 magyar: 30,3%
(Horvát–Szlavónország nélkül)
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
OLASZORSZÁG
Pozsony
Selmecbánya
Kassa
Miskolc
Komárom
Sopron
Győr
BUDAPEST
Debrecen
Szatmárnémeti
Székesfehérvár
Kecskemét
Hódmezővásárhely
Nagyvárad
Kolozsvár
Marosvásárhely
Varasd
Zágráb
Pécs
Baja
Szeged
Arad
Fiume
Szabadka
Zombor
Eszék
Temesvár
Újvidék
Versec
Zimony
Pancsova
Abszolút magyar többségű járás
Relatív magyar többségű járás
Abszolút német többségű járás
Relatív német többségű járás
Abszolút szlovák többségű járás
Relatív szlovák többségű járás
Abszolút román többségű járás
Relatív román többségű járás
Abszolút ruszin többségű járás
Relatív ruszin többségű járás
Abszolút horvát többségű járás
Relatív horvát többségű járás
Abszolút szerb többségű járás
Relatív szerb többségű járás
Abszolút szlovén többségű járás
Abszolút lengyel többségű járás
Abszolút olasz többségű város
Országhatár 1918-ban
Magyarország és Horvát–Szlavónország határa
Sopron Törvényhatósági jogú város
Új országhatárok, 1920 után
0 150 km
M = 1 : 5 350 000

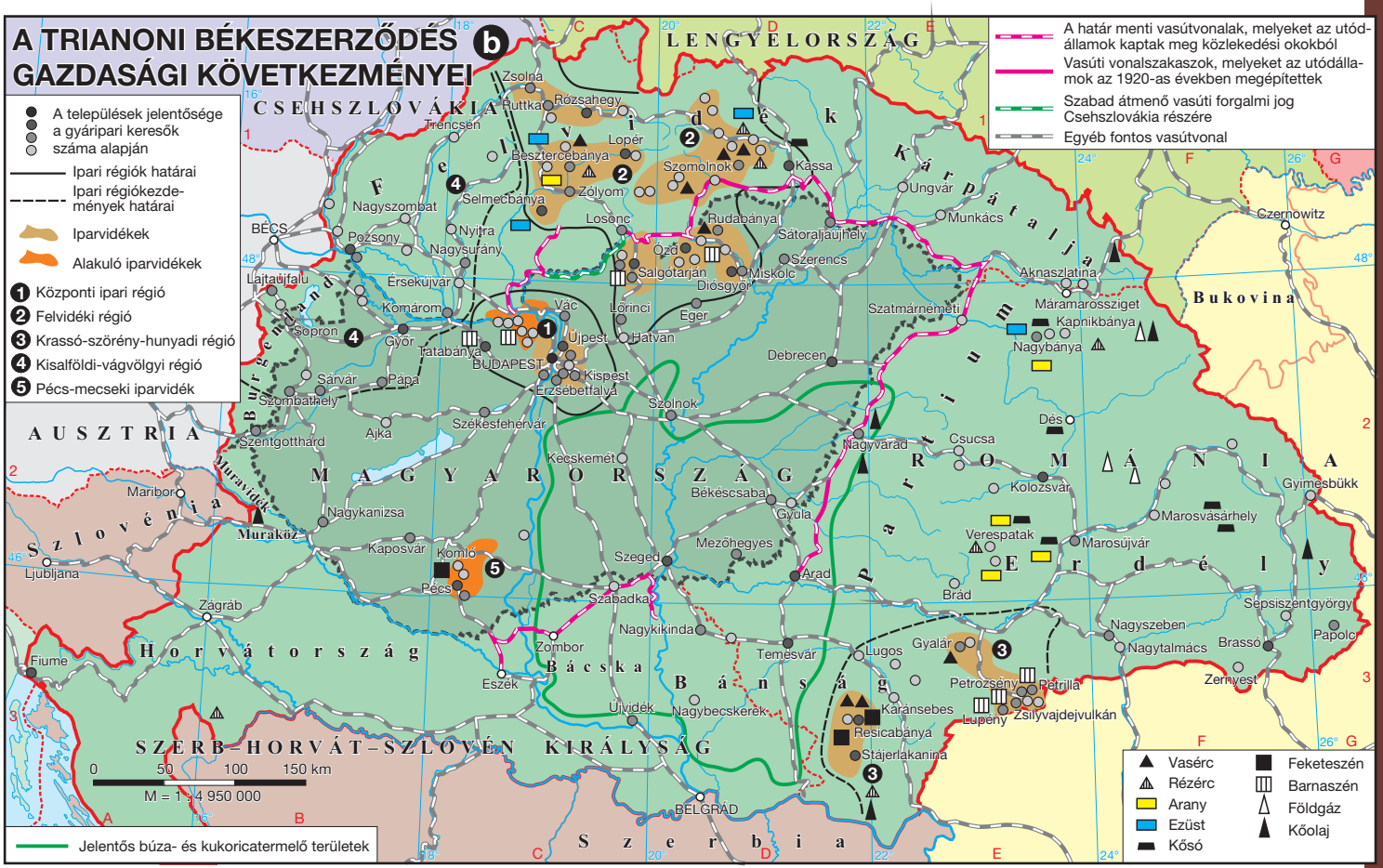
A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI
b
A települések jelentősége a gyáripari keresők száma alapján
Ipari régiók határai
Ipari régiókezdemények határai
Iparvidékek
Alakuló iparvidékek
1 Központi ipari régió
2 Felvidéki régió
3 Krassó-szörény-hunyadi régió
4 Kisalföldi-vágvölgyi régió
5 Pécs-mecseki iparvidék
A határ menti vasútvonalak, melyeket az utódállamok kaptak meg közlekedési okokból
Vasúti vonalszakaszok, melyeket az utódállamok az 1920-as években megépítettek
Szabad átmenő vasúti forgalmi jog Csehszlovákia részére
Egyéb fontos vasútvonal
Jelentős búza- és kukoricatermelő területek
Vasérc
Rézérc
Arany
Ezüst
Kősó
Feketeszén
Barnaszén
Földgáz
Kőolaj
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
Felvidék
Kárpátalja
Bukovina
Burgenland
Partium
Erdély
Szlovénia
Horvátország
Bácska
Bánság
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
Szerbia
Zsolna
Ruttka
Rózsahegy
Trencsén
Lopér
Besztercebánya
Szomolnok
Kassa
Zólyom
Selmecbánya
Nagyszombat
Losonc
Rudabánya
Ungvár
Munkács
Czernowitz
BÉCS
Pozsony
Nyitra
Nagysurány
Ózd
Sátoraljaújhely
Szerencs
Salgótarján
Miskolc
Diósgyőr
Aknaszlatina
Lajtaújfalu
Érsekújvár
Komárom
Vác
Lőrinci
Eger
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Kapnikbánya
Nagybánya
Sopron
Győr
Tatabánya
Újpest
Hatvan
BUDAPEST
Kispest
Debrecen
Sárvár
Pápa
Érzsébetfalva
Szombathely
Szolnok
Dés
Szentgotthárd
Ajka
Székesfehérvár
Nagyvárad
Csucsa
Kecskemét
Kolozsvár
Gyimesbükk
Maribor
Muraköz
Nagykanizsa
Békéscsaba
Gyula
Marosvásárhely
Verespatak
Marosújvár
Ljubljana
Kaposvár
Komló
Szeged
Mezőhegyes
Arad
Pécs
Brád
Zágráb
Szabadka
Sepsiszentgyörgy
Nagykikinda
Nagyszeben
Papolc
Fiume
Zombor
Temesvár
Lugos
Gyalár
Nagytalmács
Brassó
Eszék
Petrozsény
Petrilla
Zernyest
Újvidék
Nagybecskerek
Karánsebes
Lupény
Zsilyvajdejvulkán
Resicabánya
Stájerlakanina
BELGRÁD
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 950 000

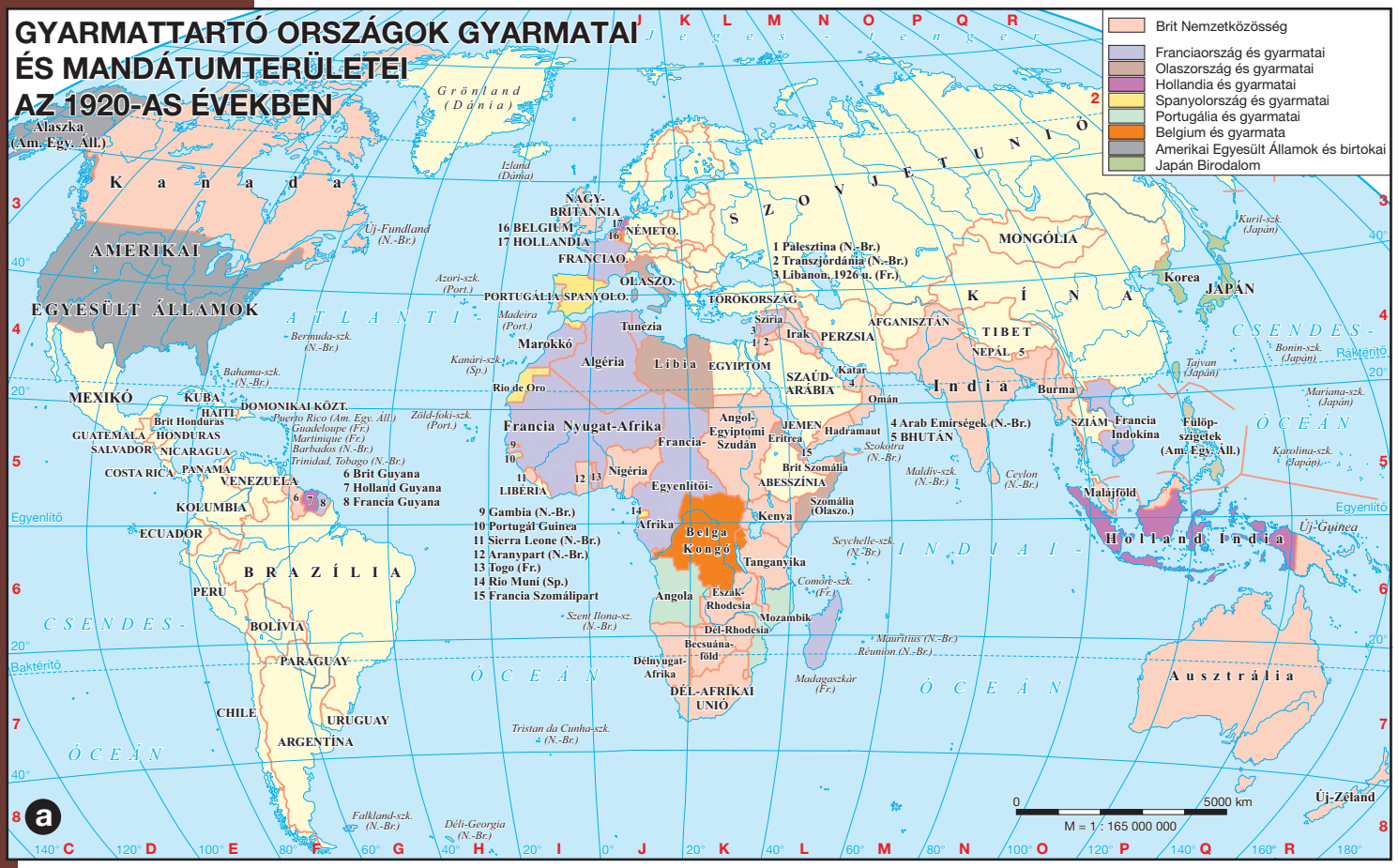
GYARMATTARTÓ ORSZÁGOK GYARMATAI ÉS MANDÁTUMTERÜLETEI AZ 1920-AS ÉVEKBEN
Brit Nemzetközösség
Franciaország és gyarmatai
Olaszország és gyarmatai
Hollandia és gyarmatai
Spanyolország és gyarmatai
Portugália és gyarmatai
Belgium és gyarmatai
Amerikai Egyesült Államok és birtokai
Japán Birodalom
Alaszka (Am. Egy. Áll.)
K a n a d a
AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK
Grönland (Dánia)
Izland (Dánia)
Új-Fundland (N.-Br.)
NAGY-BRITANNIA
16 BELGIUM
17 HOLLANDIA
FRANCIAO.
NÉMETO.
OLASZO.
PORTUGÁLIA SPANYOLO.
TÖRÖKORSZÁG
1 Palesztina (N.-Br.)
2 Transzjordánia (N.-Br.)
3 Libanon, 1926 u. (Fr.)
Szíria
Irak
PERZSIA
AFGANISZTÁN
MONGÓLIA
Korea
JAPÁN
K Í N A
TIBET
NEPÁL
Tajvan (Japán)
Kuril-szk. (Japán)
Bonin-szk. (Japán)
Mariana-szk. (Japán)
Karolina-szk. (Japán)
Tunézia
Marokkó
Algéria
Líbia
EGYIPTOM
SZAÚD-ARÁBIA
Katar
Omán
Rio de Oro
Kanári-szk. (Sp.)
Madeira (Port.)
Azori-szk. (Port.)
Bermuda-szk. (N.-Br.)
Bahama-szk. (N.-Br.)
Zöld-foki-szk. (Port.)
MEXIKÓ
KUBA
HAITI
DOMONIKAI KÖZT.
Brit Honduras
GUATEMALA
HONDURAS
SALVADOR
NICARAGUA
COSTA RICA
PANAMA
VENEZUELA
KOLUMBIA
ECUADOR
PERU
BRAZÍLIA
BOLÍVIA
PARAGUAY
CHILE
URUGUAY
ARGENTÍNA
Puerto Rico (Ám. Egy. Áll.)
Guadeloupe (Fr.)
Martinique (Fr.)
Barbados (N.-Br.)
Trinidad, Tobago (N.-Br.)
6 Brit Guyana
7 Holland Guyana
8 Francia Guyana
Francia Nyugat-Afrika
Francia-Egyenlítői-Afrika
Angol-Egyiptomi Szudán
JEMEN
Hadramaut
Eritrea
4 Arab Emirségek (N.-Br.)
5 BHUTÁN
Szokotra (N.-Br.)
Brit Szomália
ABESSZÍNIA
Szomália (Olaszo.)
Kenya
Nigéria
LIBÉRIA
9 Gambia (N.-Br.)
10 Portugál Guinea
11 Sierra Leone (N.-Br.)
12 Aranypart (N.-Br.)
13 Togo (Fr.)
14 Rio Muni (Sp.)
15 Francia Szomálipart
Belga Kongó
Tanganyika
Angola
Észak-Rhodesia
Dél-Rhodesia
Mozambik
Becsuána-föld
Délnyugat-Afrika
DÉL-AFRIKAI UNIÓ
Comore-szk. (Fr.)
Mauritius (N.-Br.)
Réunion (N.-Br.)
Madagaszkár (Fr.)
Seychelle-szk. (N.-Br.)
Maldív-szk. (N.-Br.)
Ceylon (N.-Br.)
I n d i a
Burma
SZIÁM
Francia Indokína
Fülöp-szigetek (Am. Egy. Áll.)
Maláj-föld
H o l l a n d i n d i a
Új-Guinea
Ausztrália
Új-Zéland
Szent Ilona-sz. (N.-Br.)
Tristan da Cunha-szk. (N.-Br.)
Falkland-szk. (N.-Br.)
Déli-Georgia (N.-Br.)
ATLANTI-ÓCEÁN
CSENDES-ÓCEÁN
INDIAI-ÓCEÁN
Egyenlítő
Baktérítő
0 5000 km
M = 1 : 165 000 000
a

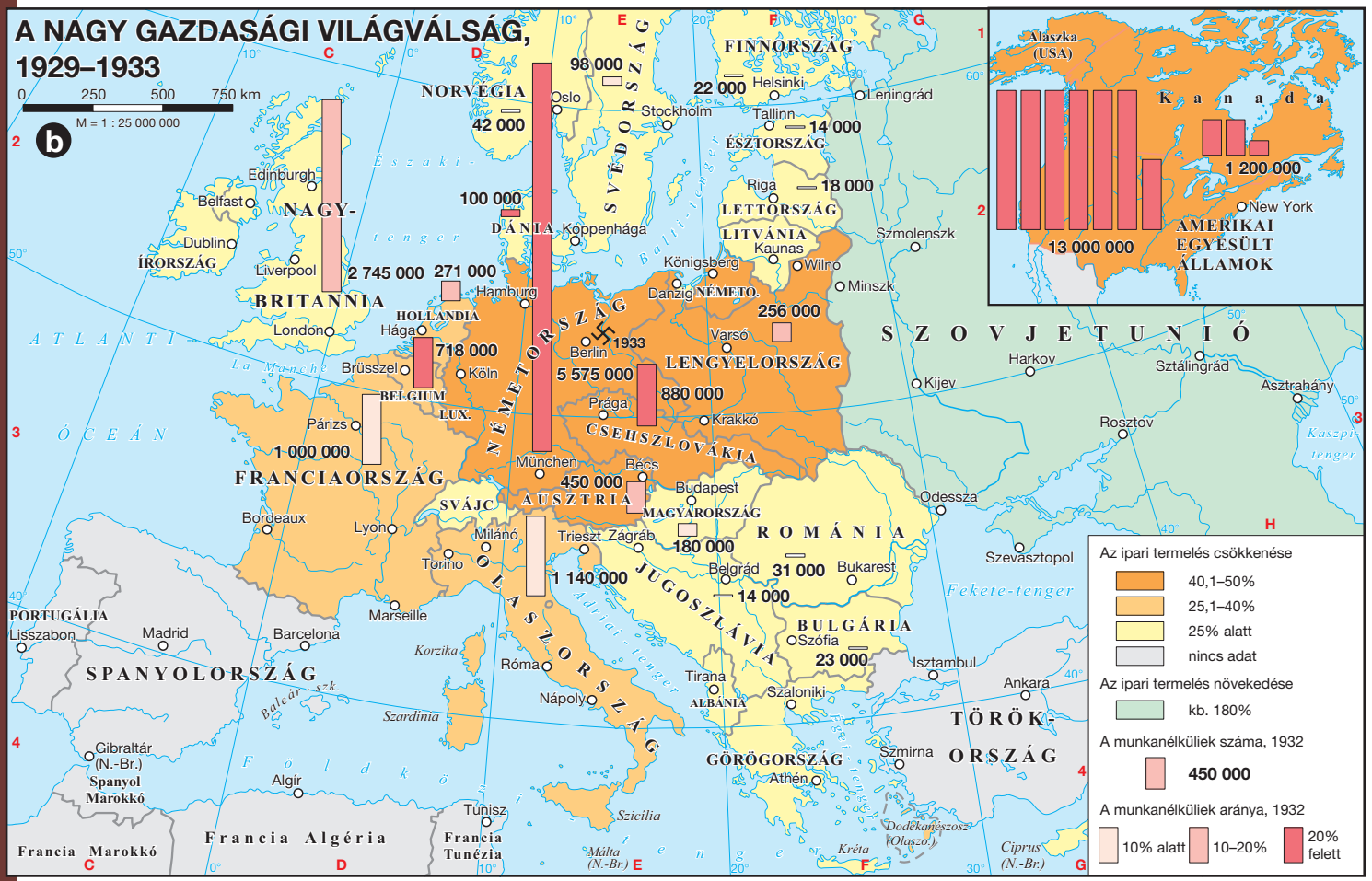
A NAGY GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG, 1929–1933
0 250 500 750 km
M = 1 : 25 000 000
b
NORVÉGIA
42 000
Oslo
Stockholm
98 000
SVÉDORSZÁG
22 000
Helsinki
FINNORSZÁG
Leningrád
Tallinn
14 000
ÉSZTORSZÁG
Riga
18 000
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
Kaunas
Wilno
Minszk
Szmolenszk
100 000
DÁNIA
Koppenhága
Edinburgh
Belfast
NAGY-BRITANNIA
ÍRORSZÁG
Dublin
Liverpool
2 745 000
271 000
Hamburg
Königsberg
Danzig
NÉMETO.
256 000
Varsó
HOLLANDIA
Hága
London
718 000
Brüsszel
Köln
Berlin
1933
5 575 000
LENGYELORSZÁG
880 000
BELGIUM
LUX.
Párizs
1 000 000
Prága
Krakkó
CSEHSZLOVÁKIA
NÉMETORSZÁG
München
Bécs
450 000
AUSZTRIA
Budapest
MAGYARORSZÁG
180 000
SVÁJC
Bordeaux
Lyon
Milánó
Trieszt
Zágráb
1 140 000
JUGOSZLÁVIA
Belgrád
31 000
Bukarest
14 000
ROMÁNIA
Odessza
Szevasztopol
BULGÁRIA
Szófia
23 000
Isztambul
Ankara
TÖRÖK ORSZÁG
Szmirna
Athén
GÖRÖGORSZÁG
Szaloniki
ALBÁNIA
Tirana
Nápoly
Róma
Marseille
Barcelona
Madrid
Lisszabon
PORTUGÁLIA
SPANYOLORSZÁG
Gibraltár (N.-Br.)
Spanyol Marokkó
Algír
Tunisz
Francia Marokkó
Francia Algéria
Francia Tunézia
Szicília
Málta (N.-Br.)
Korzika
Szardínia
Kréta
Dodekanészosz (Olaszo.)
Ciprus (N.-Br.)
Rosztov
Harkov
Kijev
Sztálingrád
Asztrahány
SZOVJETUNIÓ
Alaszka (USA)
K a n a d a
1 200 000
New York
13 000 000
AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK
Az ipari termelés csökkenése
40,1–50%
25,1–40%
25% alatt
nincs adat
Az ipari termelés növekedése
kb. 180%
A munkanélküliek száma, 1932
450 000
A munkanélküliek aránya, 1932
10% alatt
10–20%
20% felett
ATLANTI-ÓCEÁN
La Manche
Északi-tenger
Balti-tenger
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Földközi-tenger
Adriai-tenger
Baleár-szk.

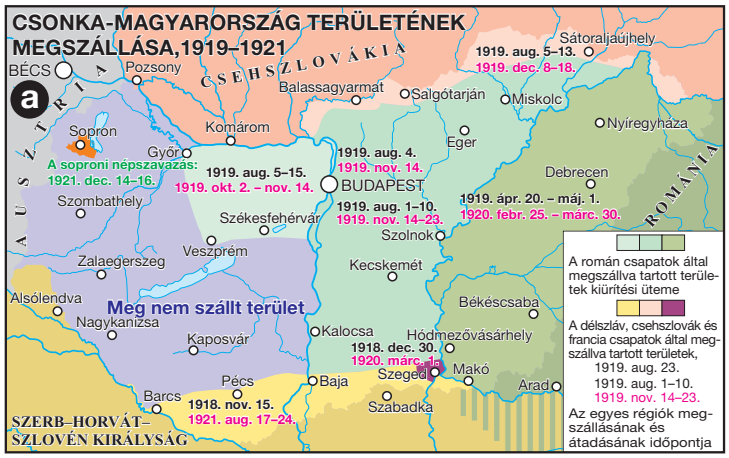
CSONKA-MAGYARORSZÁG TERÜLETÉNEK MEGSZÁLLÁSA,1919–1921
a
BÉCS
Pozsony
CSEHSZLOVÁKIA
Sátoraljaújhely
1919. aug. 5–13.
1919. dec. 8–18.
Balassagyarmat
Salgótarján
Miskolc
Nyíregyháza
Sopron
Komárom
Eger
Győr
A soproni népszavazás:
1921. dec. 14–16.
1919. aug. 5–15.
1919. okt. 2. – nov. 14.
1919. aug. 4.
1919. nov. 14.
BUDAPEST
Debrecen
Szombathely
1919. aug. 1–10.
1919. nov. 14–23.
1919. ápr. 20. – máj. 1.
1920. febr. 25. – márc. 30.
Székesfehérvár
Szolnok
Veszprém
Zalaegerszeg
Kecskemét
Alsólendva
Békéscsaba
Meg nem szállt terület
Nagykanizsa
Kaposvár
Kalocsa
Hódmezővásárhely
1918. dec. 30.
1920. márc. 1.
Pécs
Baja
Szeged
Makó
Arad
Barcs
1918. nov. 15.
1921. aug. 17–24.
Szabadka
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
A román csapatok által megszállva tartott területek kiürítési üteme
A délszláv, csehszlovák és francia csapatok által megszállva tartott területek,
1919. aug. 23.
1919. aug. 1–10.
1919. nov. 14–23.
Az egyes régiók megszállásának és átadásának időpontja

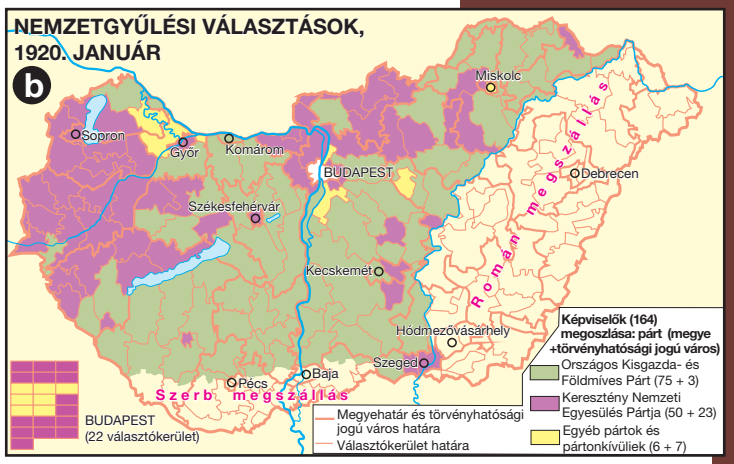
NEMZETGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK, 1920. JANUÁR
b
Miskolc
Sopron
Győr
Komárom
BUDAPEST
Debrecen
Székesfehérvár
Román megszállás
Kecskemét
Hódmezővásárhely
Szeged
Pécs
Baja
Szerb megszállás
BUDAPEST (22 választókerület)
Képviselők (164) megoszlása: párt (megye +törvényhatósági jogú város)
Országos Kisgazda- és Földmíves Párt (75 + 3)
Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja (50 + 23)
Egyéb pártok és pártonkívüliek (6 + 7)
Megyehatár és törvényhatósági jogú város határa
Választókerület határa

MAGYARORSZÁG KÖZIGAZGATÁSA, 1923–1938
c
CSEHSZLOVÁKIA
Balassagyarmat
BORSOD, GÖMÖR ÉS KISHONT
ABAÚJ-TORNA
Szikszó
Sátoraljaújhely
ZEMPLÉN
SZABOLCS ÉS UNG
NÓGRÁD ÉS HONT
Miskolc
Eger
Nyíregyháza
Mátészalka
Sopron
Győr
Esztergom
SOPRON
HEVES
BUDAPEST
HAJDÚ
Debrecen
Szombathely
VAS
VESZPRÉM
Veszprém
Székesfehérvár
FEJÉR
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
Berettyófalu
PEST-PILIS-SOLT-KISKUN
Szolnok
BIHAR
Kecskemét
Zalaegerszeg
ZALA
BÉKÉS
Szentes
TOLNA
CSONGRÁD
Gyula
Kaposvár
Szekszárd
Hódmezővásárhely
CSANÁD, ARAD ÉS TORONTÁL
SOMOGY
Szeged
Pécs
Baja
BÁCS-BODROG
Makó
BARANYA
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
Vármegyehatár
Zalaegerszeg
Vármegye székhelye
Sopron
Törvényhatósági jogú város
Számmal jelölt vármegyék:
1 GYŐR, MOSON ÉS POZSONY
2 KOMÁROM ÉS ESZTERGOM
3 SZATMÁR, UGOCSA ÉS BEREG

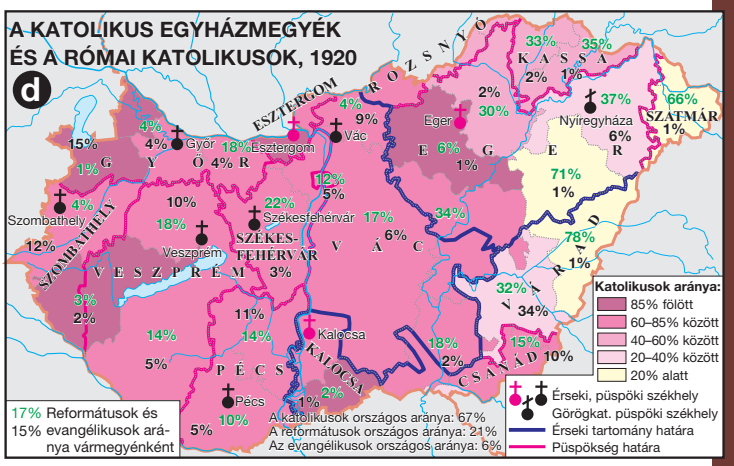
A KATOLIKUS EGYHÁZMEGYÉK ÉS A RÓMAI KATOLIKUSOK, 1920
d
ESZTERGOM
ROZSNYÓ
KASSA
Győr
Esztergom
Vác
Eger
Nyíregyháza
SZATMÁR
GYŐR
GÖMÖR
VESZPRÉM
Veszprém
Székesfehérvár
SZÉKESFEHÉRVÁR
SZOMBATHELY
Szombathely
PÉCS
Pécs
KALOCSA
Kalocsa
CSANÁD
Katolikusok aránya:
85% fölött
60–85% között
40–60% között
20–40% között
20% alatt
17% Reformátusok és 15% evangélikusok aránya vármegyénként
Érseki, püspöki székhely
Görögkat. püspöki székhely
Érseki tartomány határa
Püspökség határa
A katolikusok országos aránya: 67%
A reformátusok országos aránya: 21%
Az evangélikusok országos aránya: 6%

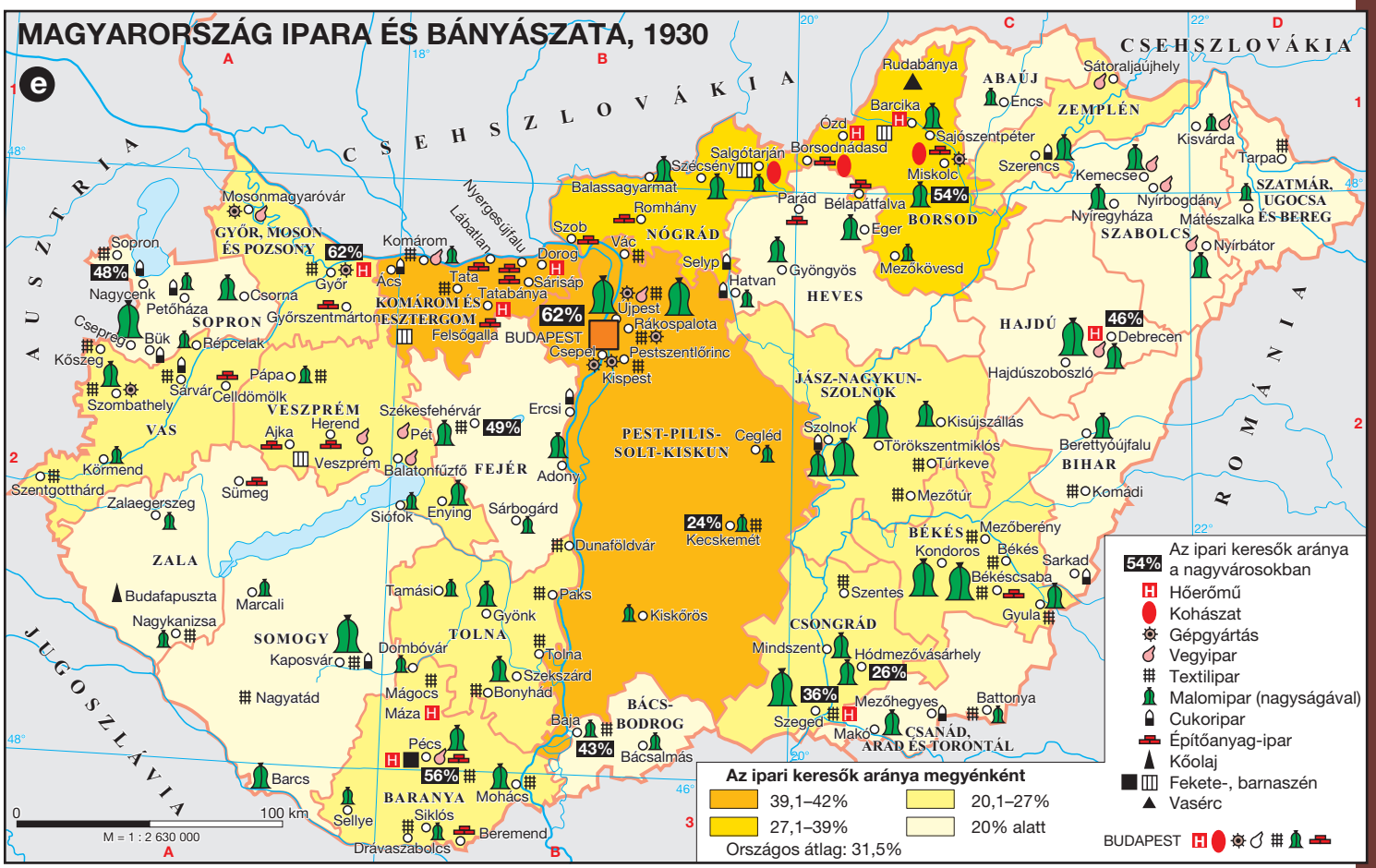
MAGYARORSZÁG IPARA ÉS BÁNYÁSZATA, 1930
e
CSEHSZLOVÁKIA
Rudabánya
Barcica
ABAÚJ
Encs
Sátoraljaújhely
ZEMPLÉN
Ózd
Sajószentpéter
Kisvárda
Tarpa
Salgótarján
Borsodnádasd
Szécsény
Miskolc
Szerencs
Kemecse
Balassagyarmat
Romhány
Parád
Bélapátfalva
54%
BORSOD
SZATMÁR, UGOCSA ÉS BERET
Nyírbogdány
Nyíregyháza
Mátészalka
SZABOLCS
Nyírbátor
Mosonmagyaróvár
GYŐR, MOSON ÉS POZSONY
62%
Komárom
Szob
Vác
NÓGRÁD
Dorog
Selyp
Eger
Gyöngyös
Mezőkövesd
Sopron
48%
Győr
Ács
Tata
Sárisáp
Tatabánya
Hatvan
HEVES
Nagycenk
Csorna
Petőháza
SOPRON
Győrszentmárton
KOMÁROM ÉS ESZTERGOM
62%
Újpest
Rákospalota
Csepreg
Bük
Répcelak
Felsőgalla
BUDAPEST
Pestszentlőrinc
HAJDÚ
46%
Debrecen
Kőszeg
Kispest
Hajdúszoboszló
Pápa
Sárvár
Celldömölk
Szombathely
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VESZPRÉM
Székesfehérvár
Ercsi
Kisújszállás
VAS
Herend
Ajka
Pét
49%
PEST-PILIS-SOLT-KISKUN
Cegléd
Szolnok
Törökszentmiklós
Berettyóújfalu
Körmend
Veszprém
Balatonfűzfő
FEJÉR
Adony
Türkeve
BIHAR
Szentgotthárd
Sümeg
Mezőtúr
Komádi
Zalaegerszeg
Siófok
Enying
Sárbogárd
24%
Kecskemét
Mezőberény
BÉKÉS
Kondoros
Békés
Sarkad
ZALA
Dunaföldvár
Békéscsaba
Budafapuszta
Marcali
Tamási
Paks
Szentes
Gyula
Nagykanizsa
Gyönk
Kiskőrös
CSONGRÁD
SOMOGY
TOLNA
Mindszent
Kaposvár
Dombóvár
Tolna
Hódmezővásárhely
26%
Szekszárd
Nagyatád
Mágocs
Bonyhád
36%
Mezőhegyes
Battonya
Máza
Szeged
BÁCS-BODROG
Baja
Mako
CSANÁD, ARAD ÉS TORONTÁL
Pécs
43%
Bácsalmás
56%
Barcs
Mohács
BARANYA
Sellye
Siklós
Beremend
Dravaszabolcs
0
100 km
M = 1 : 2 630 000
Az ipari keresők aránya megyénként
39,1–42%
27,1–39%
20,1–27%
20% alatt
Országos átlag: 31,5%
54% Az ipari keresők aránya a nagyvárosokban
Hőerőmű
Kohászat
Gépgyártás
Vegyipar
Textilipar
Malomipar (nagyságával)
Cukoripar
Építőanyag-ipar
Kőolaj
Fekete-, barnaszén
Vasérc
BUDAPEST

TERÜLETI ÁTRENDEZŐDÉS KÖZÉP-EURÓPÁBAN, 1918–1921
a
Országhatárok 1918 előtt
Új országhatárok, 1921–1924
Népszavazási területek:
1 Népszavazás Kelet-Poroszországban, 1920. július 11.
2 Népszavazás Karintiában, 1920. október 10.
3 Népszavazás Felső-Sziléziában, 1921. március 20.
4 Népszavazás Sopronban és környékén, 1921. december 14–16.
Lengyelország kijelölt keleti határa, 1919 (Curzon-vonal)
Lengyelország és területi nyeresége a rigai békében (1921)
Danzig szabad város, 1920–1939
FINNORSZÁG
SVÉDORSZÁG
NORVÉGIA
DÁNIA
ÉSZTORSZÁG
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
NÉMETORSZÁG
Kelet-Poroszország
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
Csehország
Morvaország
Szlovákia
Kárpátalja
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
Erdély
ROMÁNIA
Bánság
Besszarábia
Bukovina
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
Bosznia
Szerbia
Horvátország
Szlavónia
Dalmácia
Monténegró
BULGÁRIA
ALBÁNIA
GÖRÖGORSZÁG
OLASZORSZÁG
Fiume
1919–1924: szabad város
1924: Olaszország része
SZOVJETUNIÓ
Belorusszia
Ukrajna
Galícia
Helsinki
Leningrád
Narva
Tallinn
Tartu
Novgorod
Pszkov
Riga
1921
Daugavpils
Vityebszk
Memel
Kaunas
Wilno
Szmolenszk
Königsberg
Danzig
Grodno
Minszk
Stettin
Berlin
Poznań
Varsó
Pinszk
Breslau
Kijev
Krakkó
Lwów
Vinnyica
Prága
Brno
Pozsony
Kassa
Bécs
Salzburg
Budapest
Debrecen
Nagyvárad
Kolozsvár
Szeged
Temesvár
Nagyszeben
Graz
Klagenfurt
Ljubljana
Zágráb
Ujvidék
Trieszt
Fiume
Jászvásár
Chişinău
Belgrád
Bukarest
Vidin
Várna
Szarajevó
Szófia
Dubrovnik
Szkopje
Edirne
Isztambul
Róma
Nápoly
Tirana
Szaloniki
0
500 km
M = 1 : 14 300 000

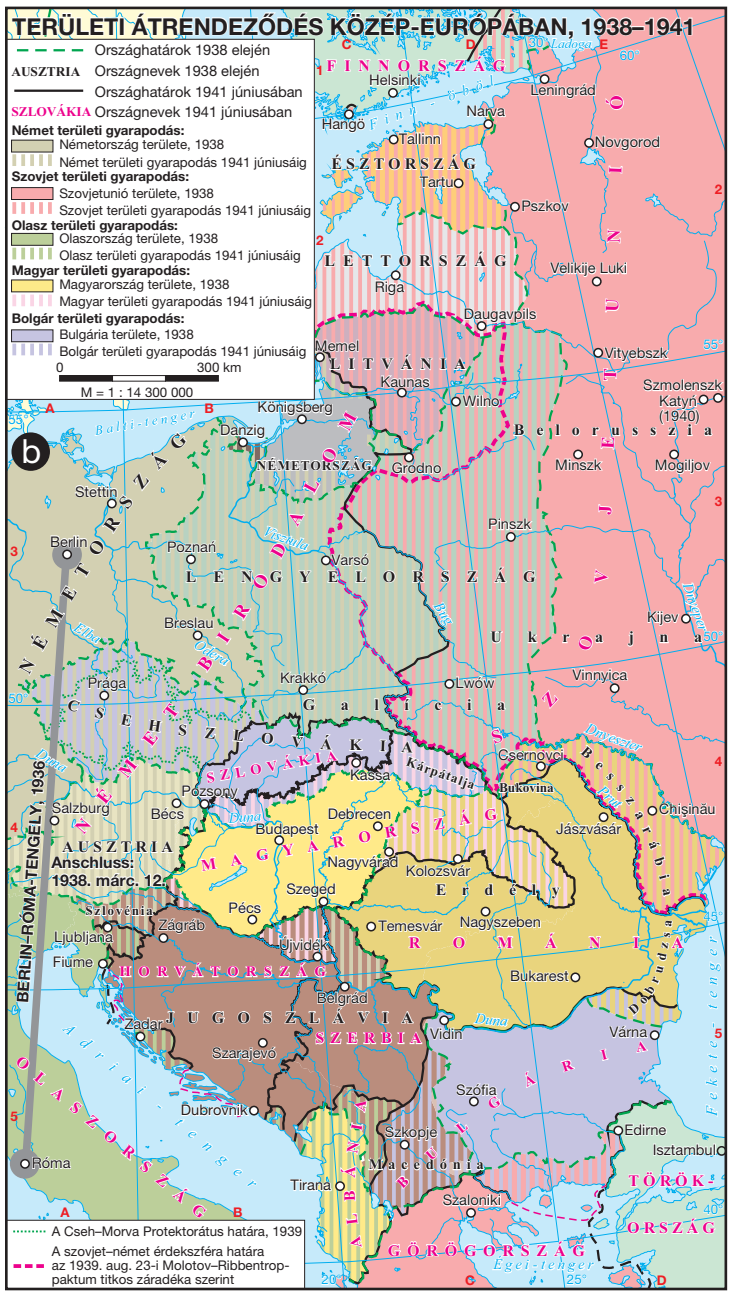
TERÜLETI ÁTRENDEZŐDÉS KÖZÉP-EURÓPÁBAN, 1938–1941
b
Országhatárok 1938 elején
AUSZTRIA Országnevek 1938 elején
Országhatárok 1941 júniusában
SZLOVÁKIA Országnevek 1941 júniusában
Német területi gyarapodás:
Németország területe, 1938
Német területi gyarapodás 1941 júniusáig
Szovjet területi gyarapodás:
Szovjetunió területe, 1938
Szovjet területi gyarapodás 1941 júniusáig
Olasz területi gyarapodás:
Olaszország területe, 1938
Olasz területi gyarapodás 1941 júniusáig
Magyar területi gyarapodás:
Magyarország területe, 1938
Magyar területi gyarapodás 1941 júniusáig
Bolgár területi gyarapodás:
Bulgária területe, 1938
Bolgár területi gyarapodás 1941 júniusáig
0
300 km
M = 1 : 14 300 000
BERLIN–RÓMA-TENGELY, 1936
Anschluss: 1938. márc. 12.
A Cseh–Morva Protektorátus határa, 1939
A szovjet–német érdekszféra határa az 1939. aug. 23-i Molotov–Ribbentrop-paktum titkos záradéka szerint
FINNORSZÁG
Hangö
Helsinki
Leningrád
Narva
Tallinn
Tartu
Novgorod
Pszkov
Velikije Luki
Riga
Daugavpils
Memel
Vityebszk
Kaunas
Wilno
Szmolenszk
Katyń (1940)
Königsberg
Danzig
NÉMETORSZÁG
Grodno
Minszk
Mogiljov
Stettin
Berlin
Poznań
Varsó
Pinszk
Breslau
Kijev
Krakkó
Lwów
Vinnyica
Prága
Csernovci
Pozsony
Kassa
Bécs
Salzburg
Budapest
Debrecen
Nagyvárad
Kolozsvár
Szeged
Temesvár
Nagyszeben
Jászvásár
Chişinău
Ljubljana
Zágráb
Ujvidék
Fiume
Belgrád
Bukarest
Vidin
Várna
Szarajevó
Szófia
Dubrovnik
Szkopje
Edirne
Isztambul
Róma
Tirana
Szaloniki
SZOVJETUNIÓ
Belorusszia
Ukrajna
Galícia
CSEHSZLOVÁKIA
SZLOVÁKIA
Kárpátalja
Bukovina
Besszarábia
NÉMETORSZÁG
MAGYARORSZÁG
Erdély
ROMÁNIA
HORVÁTORSZÁG
JUGOSZLÁVIA
SZERBIA
BULGÁRIA
ALBÁNIA
GÖRÖGORSZÁG
OLASZORSZÁG

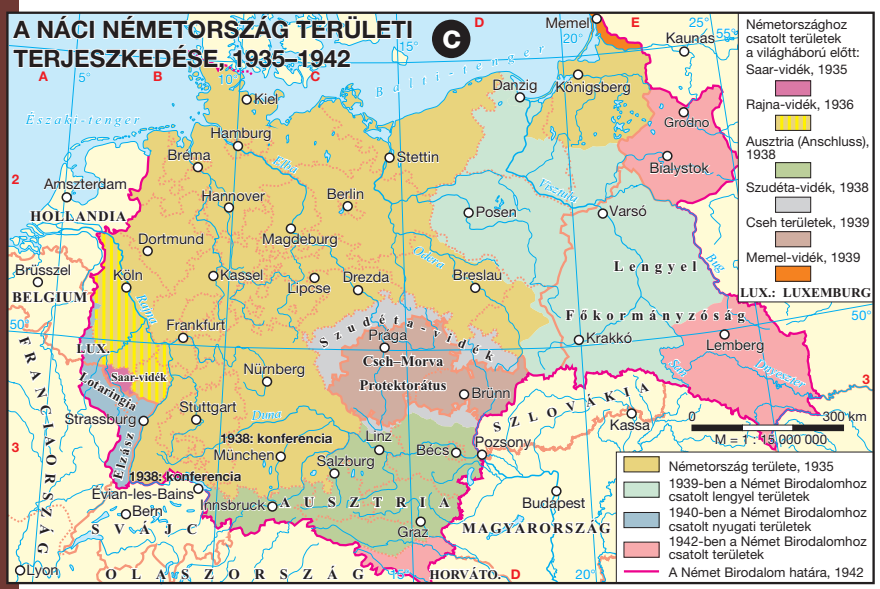
A NÁCI NÉMETORSZÁG TERÜLETI TERJESZKEDÉSE, 1935–1942
c
Németországhoz csatolt területek a világháború előtt:
Saar-vidék, 1935
Rajna-vidék, 1936
Ausztria (Anschluss), 1938
Szudéta-vidék, 1938
Cseh területek, 1939
Memel-vidék, 1939
LUX.: LUXEMBURG
Németország területe, 1935
1939-ben a Német Birodalomhoz csatolt lengyel területek
1940-ben a Német Birodalomhoz csatolt nyugati területek
1942-ben a Német Birodalomhoz csatolt területek
A Német Birodalom határa, 1942
0
300 km
M = 1 : 15 000 000
Memel
Kaunas
Danzig
Königsberg
Kiel
Grodno
Hamburg
Bréma
Stettin
Białystok
Amszterdam
HOLLANDIA
Hannover
Berlin
Posen
Varsó
Dortmund
Magdeburg
Brüsszel
Köln
Kassel
Drezda
Breslau
BELGIUM
Lipcse
Lengyel Főkormányzóság
Frankfurt
Szudéta-vidék
Prága
Krakkó
Lemberg
LUX.
Saar-vidék
Lotaringia
Nürnberg
Csoh–Morva Protektorátus
Brünn
Stuttgart
Strassburg
Linz
Kassa
1938: konferencia
München
Salzburg
Bécs
Pozsony
Évian-les-Bains
Innsbruck
Budapest
Bern
Graz
Lyon
FRANCIAORSZÁG
SVÁJC
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
OLASZORSZÁG
HORVÁTO.

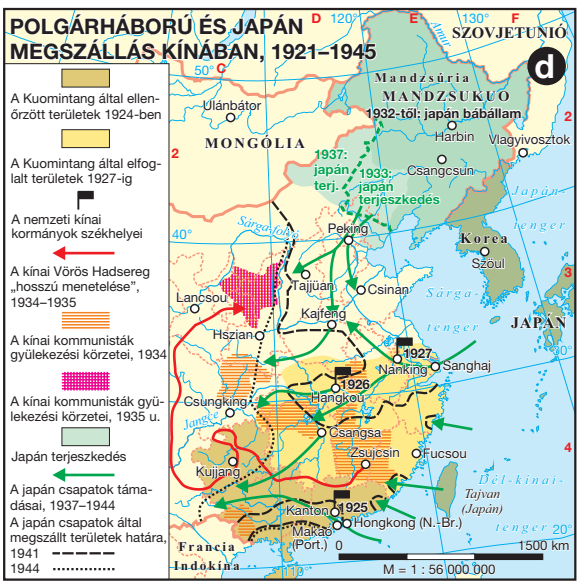
POLGÁRHÁBORÚ ÉS JAPÁN MEGSZÁLLÁS KÍNÁBAN, 1921–1945
d
A Kuomintang által ellenőrzött területek 1924-ben
A Kuomintang által elfoglalt területek 1927-ig
A nemzeti kínai kormányok székhelyei
A kínai Vörös Hadsereg „hosszú menetelése”, 1934–1935
A kínai kommunisták gyülekezési körzetei, 1934
A kínai kommunisták gyülekezési körzetei, 1935 u.
Japán terjeszkedés
A japán csapatok támadásai, 1937–1944
A japán csapatok által megszállt területek határa, 1941
1944
SZOVJETUNIÓ
Mandzsúria
MANDZSUKUO
1932-től: japán bábállam
MONGÓLIA
Ulánbátor
Harbin
Vlagyivosztok
1937: japán terj.
1933: japán terjeszkedés
Csangcsun
Peking
Korea
Szöul
Tajjüan
Csinan
Lancsou
Kajfeng
Hszian
JAPÁN
1927
Nanking
Szanghaj
1926
Csungking
Hankou
Csangsa
Csujcsin
Fucsou
Kujiang
1925
Kanton
Hongkong (N.-Br.)
Makaó (Port.)
Tajvan (Japán)
Francia Indokína
0
1500 km
M = 1 : 56 000 000

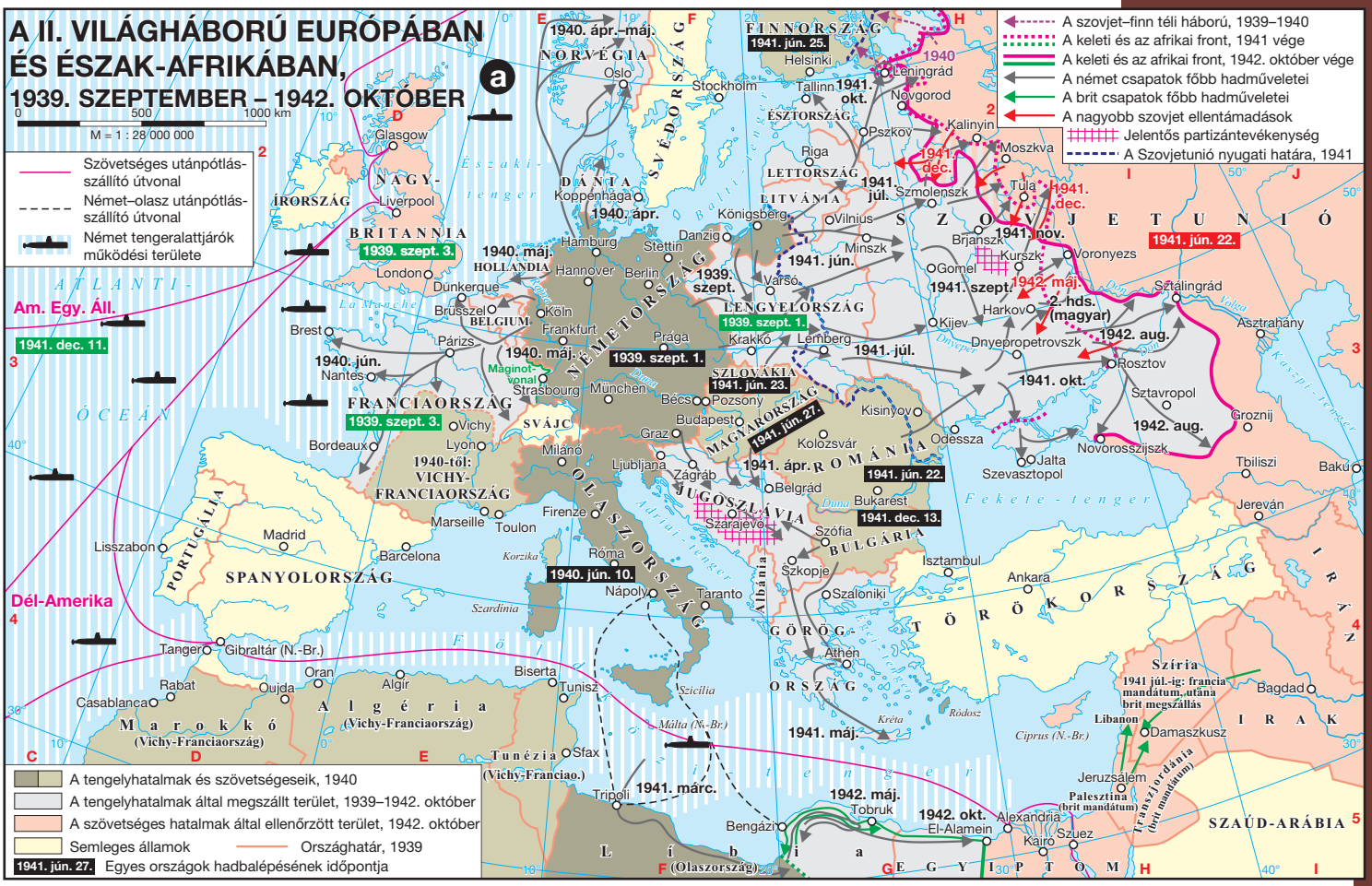
A II. VILÁGHÁBORÚ EURÓPÁBAN ÉS ÉSZAK-AFRIKÁBAN, 1939. SZEPTEMBER – 1942. OKTÓBER
a
M = 1 : 28 000 000
Szövetséges utánpótlás-szállító útvonal
Német–olasz utánpótlás-szállító útvonal
Német tengeralattjárók működési területe
A szovjet–finn téli háború, 1939–1940
A keleti és az afrikai front, 1941 vége
A keleti és az afrikai front, 1942. október vége
A német csapatok főbb hadműveletei
A brit csapatok főbb hadműveletei
A nagyobb szovjet ellentámadások
Jelentős partizántevékenység
A Szovjetunió nyugati határa, 1941
A tengelyhatalmak és szövetségeseik, 1940
A tengelyhatalmak által megszállt terület, 1939–1942. október
A szövetséges hatalmak által ellenőrzött terület, 1942. október
Semleges államok
Országhatár, 1939
1941. jún. 27. Egyes országok hadbalépésének időpontja
Am. Egy. Áll.
Dél-Amerika
USA
ÁTLANTI-ÓCEÁN
Szovjetunió
Finnország
Norvégia
Svédország
Dánia
Nagy-Britannia
Írország
Hollandia
Belgium
Franciaország
Svájc
Olaszország
Spanyolország
Portugália
Marokkó (Vichy-Franciaország)
Algéria (Vichy-Franciaország)
Tunézia (Vichy-Franciao.)
Líbia (Olaszország)
Egyiptom
Szaud-Arábia
Irak
Irán
Szíria
Libanon
Palesztina (brit mandátum)
Transzjordánia (brit mandátum)
Görögország
Albánia
Bulgária
Szerbia
Horvátország
Magyarország
Románia
Szlovákia
Csehszlovákia
Lengyelország
Litvánia
Lettország
Észtország
Törökország
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Szicília
Szardínia
Korzika
Málta (N.-Br.)
Ciprus (N.-Br.)
Kréta
Rodosz
1940. ápr.–máj.
1941. jún. 25.
1941. okt.
1941. dec.
1941. júl.
1941. jún.
1941. nov.
1941. jún. 22.
1942. máj.
2. hds. (magyar)
1942. aug.
1941. szept.
1941. okt.
1942. aug.
1940. ápr.
1939. szept. 3.
1940. máj.
1939. szept.
1939. szept. 1.
1941. dec. 11.
1940. jún.
1940. máj.
1939. szept. 1.
1941. jún. 23.
1941. júl.
1939. szept. 3.
1941. jún. 27.
1941. ápr.
1941. jún. 22.
1940-tól: VICHY-FRANCIAORSZÁG
1941. dec. 13.
1940. jún. 10.
1941. máj.
1941. márc.
1942. máj.
1942. okt.
Szíria 1941 júl.-ig: francia mandátum, utána brit megszállás

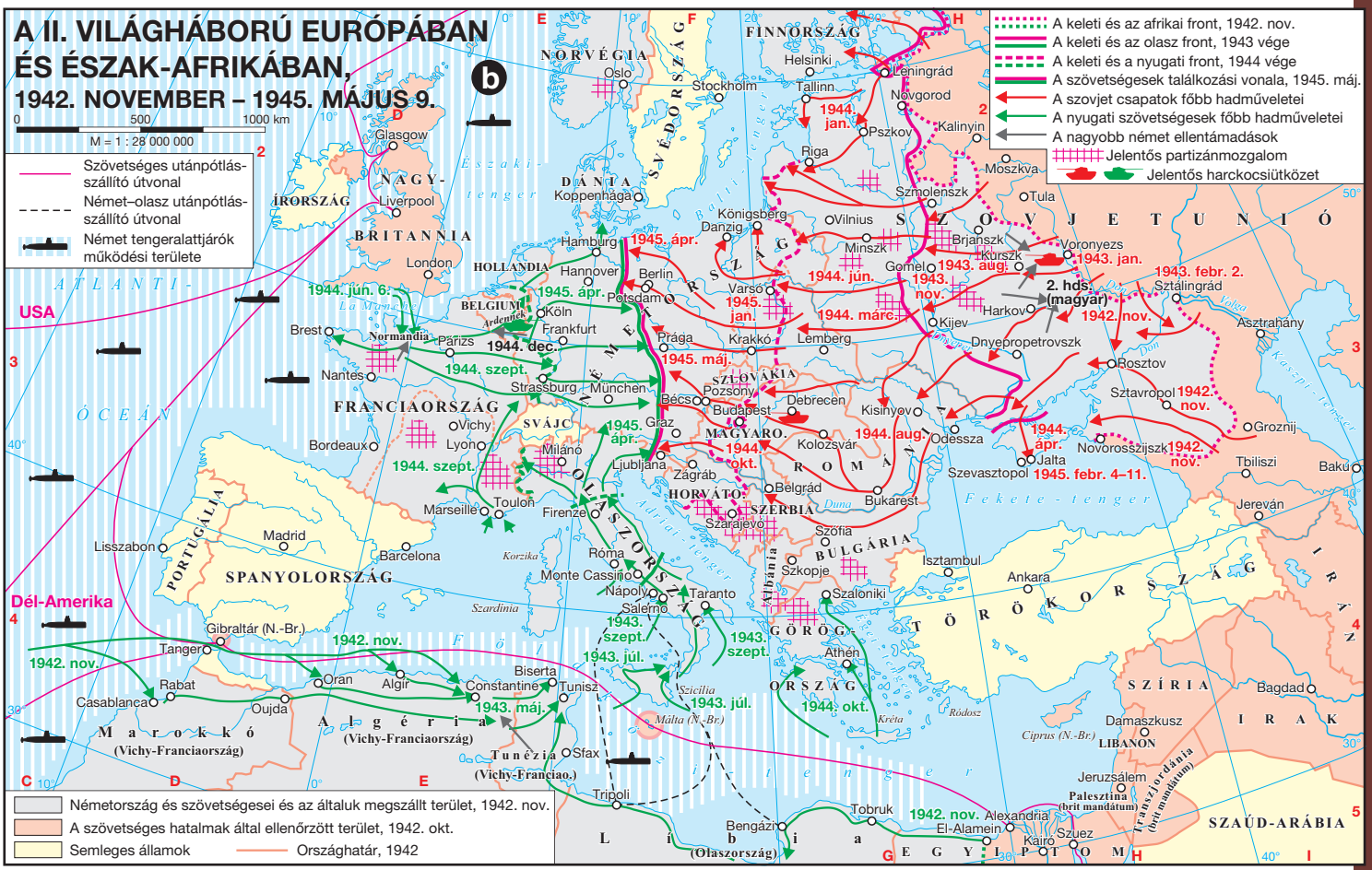
A II. VILÁGHÁBORÚ EURÓPÁBAN ÉS ÉSZAK-AFRIKÁBAN, 1942. NOVEMBER – 1945. MÁJUS 9.
b
M = 1 : 28 000 000
Szövetséges utánpótlás-szállító útvonal
Német–olasz utánpótlás-szállító útvonal
Német tengeralattjárók működési területe
A keleti és az afrikai front, 1942. nov.
A keleti és az olasz front, 1943 vége
A keleti és a nyugati front, 1944 vége
A szövetségesek találkozási vonala, 1945. máj.
A szovjet csapatok főbb hadműveletei
A nyugati szövetségesek főbb hadműveletei
A nagyobb német ellentámadások
Jelentős partizánmozgalom
Jelentős harckocsiütközet
Németország és szövetségesei és az általuk megszállt terület, 1942. nov.
A szövetséges hatalmak által ellenőrzött terület, 1942. okt.
Semleges államok
Országhatár, 1942
USA
Dél-Amerika
1944. jún. 6.
1945. ápr.
1944. dec.
1944. szept.
1945. ápr.
1945. jan.
1944. jún.
1944. márc.
1943. aug.
1943. nov.
1943. jan.
1943. febr. 2.
1942. nov.
1945. máj.
1945. ápr.
1944. okt.
1944. aug.
1944. ápr.
1945. febr. 4–11.
1942. nov.
1944. szept.
1943. szept.
1943. júl.
1943. máj.
1943. szept.
1943. júl.
1944. okt.
1942. nov.
1942. nov.

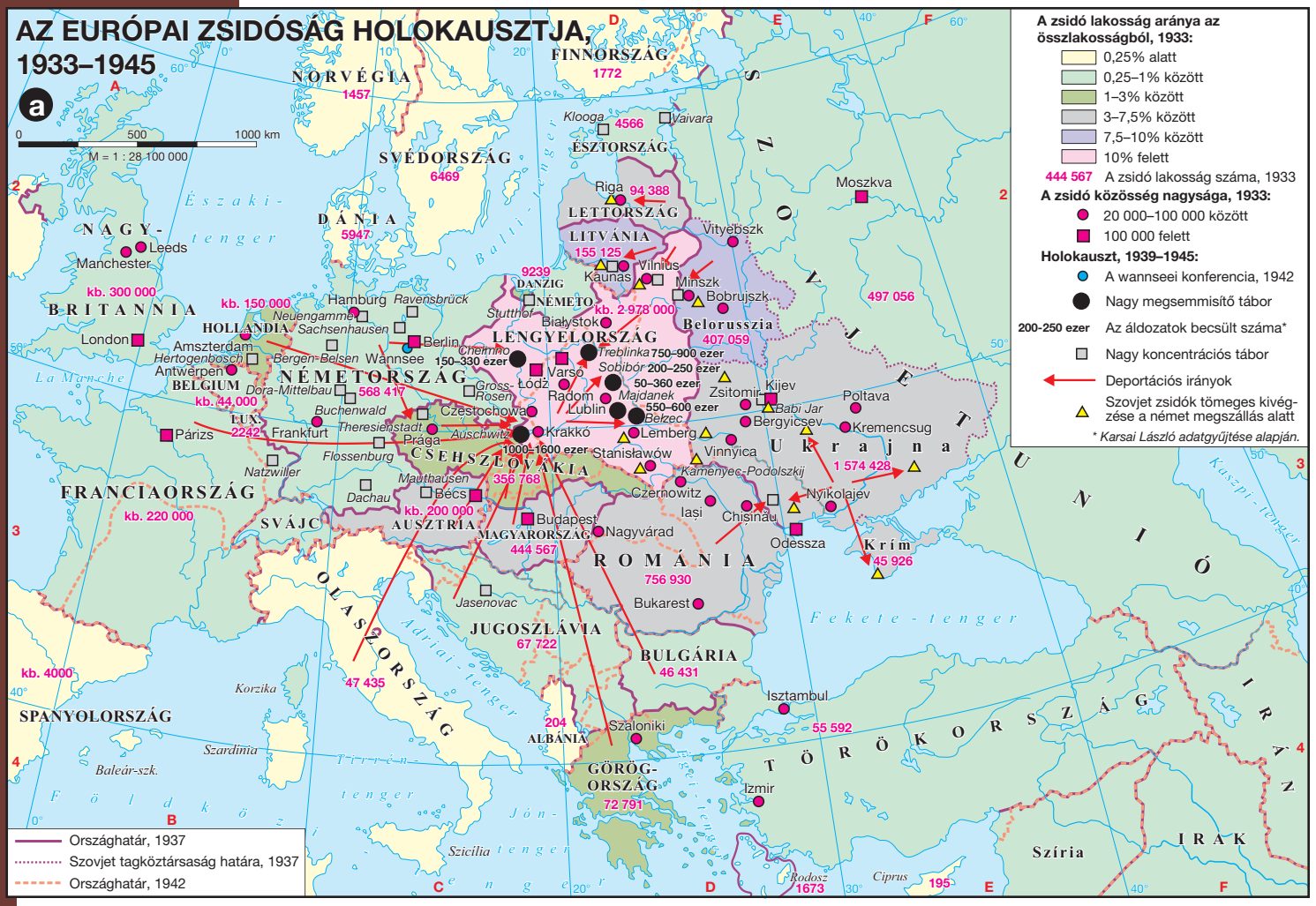

A MAGYARORSZÁGI VIDÉKI ZSIDÓSÁG GETTÓSÍTÁSA ÉS DEPORTÁLÁSA, 1944*
b
A gettósítási és a deportálási terv:
1. zóna: VIII. csendőrkerület
2. zóna: IX. és X. csendőrkerületek
3. zóna: II. és VII. csendőrkerületek
4. zóna: V. és VI. csendőrkerületek
5. zóna: III. és IV. csendőrkerületek
6. zóna: I. csendőrkerület
Bécs–Krakkó–Auschwitz: 7 szerelvény, kb. 16 000 fő
Zsolna–Teschen–Krakkó–Auschwitz: 3 szerelvény, 8256 fő
"Strasshof-csoport" Ausztria: 7 szerelvény, 20 787 fő
Kassa–Eperjes–Krakkó–Auschwitz: 132 szerelvény, 386 331 fő
VIII Csendőrkerület határa és száma
Gyűjtőtábor
Internálótábor
Bevagonírozási hely
A deportálás során használt vasútvonal
Gettó, 1000 főnél kisebb
Gettó, 1000–5000 fő között
Gettó, 5000 fő felett
* Randolph L. Braham adatai alapján.
Kassa
Ungvár
Munkács
Ökörmező
Sátoraljaújhely
Kisvárda
Huszt
Beregszász
Nagyszőlős
Técső
Aknaszlatina
Máramarossziget
Felsővisó
Nagybánya
Nagykároly
Szatmárnémeti
Mátészalka
Nyíregyháza
Debrecen
Nagyvárad
Szilágysomlyó
Szamosújvár
Dés
Beszterce
Szászrégen
Gyergyószentmiklós
Marosvásárhely
Csíkszereda
Székelyudvarhely
Sepsiszentgyörgy
Kolozsvár
Szolnok
Kecskemét
Békéscsaba
Gyula
Szeged
Horgos
Makó
Csanád-Arad-torontál
Baja
Bonyhád
Pécs
Barcs
Mohács
Kalocsa
Kaposvár
Nagykanizsa
Tab
Zalaegerszeg
Veszprém
Vasvár
Sárvár
Szombathely
Pápa
Székesfehérvár
Csepel
Budafok
Budakalász
Békásmegyer
Kistarcsa
Kispest
R.-csaba
Monor
Gyöngyös
Eger
Maklár
Hatvan
Salgótarján
Balassagyarmat
Léva
Érsekújvár
Duhaszerdahely
Komárom
Győr
Sopron
Budapest
Pest-Szentlőrinc
Ujpest
Miskolc
Tecső
Ungvár
Munkács
Kassa
Debrecen
Nagyvárad
Kolozsvár
Marosvásárhely
Csíkszereda
Sepsiszentgyörgy
Beszterce
Dés
Nagybánya
Felsővisó
Máramarossziget
Aknaszlatina
Huszt
Munkács
Ungvár
Kassa
Miskolc
Eger
Szolnok
Kecskemét
Szeged
Baja
Pécs
Kaposvár
Veszprém
Győr
Sopron
Szombathely
Budapest

TERÜLETEK VISSZACSATOLÁSA MAGYARORSZÁGHOZ, 1938–1941
a
A trianoni Magyarország területe: 93 073 km², 9 319 992 lakos, 1941
Magyarország területi gyarapodása:
Csehszlovákiától, 1938. november 2. a Felvidék déli sávja: 11 927 km², 1 062 022 lakos (84,1% magyar)
Csehszlovákiától, 1939. március Kárpátalja: 10 700 km², 674 923 lakos (9% magyar)
Romániától, 1940. augusztus 30. Észak-Erdély, Észak-Partium és Székelyföld: 43 104 km², 2 577 260 lakos (52,1% magyar)
Jugoszláviától, 1941. április. Délvidék (Bácska, Dél-Baranya, Muraköz, Muravidék): 11 475 km², 1 030 027 lakos (39% magyar)
A kassai bombatámadás
Országhatár, 1941 nyarán
Megyehatár
NÉMET BIRODALOM
SZLOVÁKIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
SZERBIA
HORVÁTORSZÁG
1941. jún. 26.
Kassa
Rozsnyó
Ungvár
Munkács
Beregszász
Nagyszőlős
Rimaszombat
Losonc
Léva
Balassagyarmat
Miskolc
Sátoraljaújhely
Eger
Nyíregyháza
Szatmárnémeti
Nagybánya
Máramarossziget
Debrecen
Szolnok
Nagyvárad
Zilah
Dés
Beszterce
Kolozsvár
Marosvásárhely
Csíkszereda
Székelyudvarhely
Sepsiszentgyörgy
Brassó
Arad
Gyulafehérvár
Segesvár
Torda
Kolomea
Stanislau
Tarnopol
Kamenyec-Podolszkij
Lemberg
Stryj
Főkormányzóság
Duklai-hágó
Uzsoki-hágó
Vereckei-hágó
Tatár-hágó
Borgói-hágó
Tölgyesi-szoros
Békás-szoros
Gyimesi-hágó
Ojtozi-szoros
Vöröstorony-szoros
Tömösi-hágó
Cernăuți
Körösmező
Bécs
Pozsony
Budapest
Győr
Komárom
Esztergom
Székesfehérvár
Veszprém
Szombathely
Pápa
Sopron
Mosonmagyaróvár
Érsekújvár
Nyitra
Zólyom
Besztercebánya
Trencsén
Zsolna
Szakolca
Igló
Eperjes
Kassa
Salgótarján
Tokaj
Vác
Kecskemét
Békéscsaba
Szeged
Baja
Pécs
Kaposvár
Nagykanizsa
Zalaegerszeg
Szombathely
Szentes
Gyula
Orosháza
Makó
Szabadka
Zombor
Újvidék
Titel
Eszék
Brod
Szisszek
Nagyszalonta
Nagyvárad
Zilah
Dés
Beszterce
Kolozsvár
Marosvásárhely
Csíkszereda
Székelyudvarhely
Sepsiszentgyörgy
Brassó
Arad
Gyulafehérvár
Segesvár
Torda
Kolomea
Stanislau
Tarnopol
Kamenyec-Podolszkij
Lemberg
Stryj
Főkormányzóság
Duklai-hágó
Uzsoki-hágó
Vereckei-hágó
Tatár-hágó
Borgói-hágó
Tölgyesi-szoros
Békás-szoros
Gyimesi-hágó
Ojtozi-szoros
Vöröstorony-szoros
Tömösi-hágó
Cernăuți
Körösmező
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 100 000

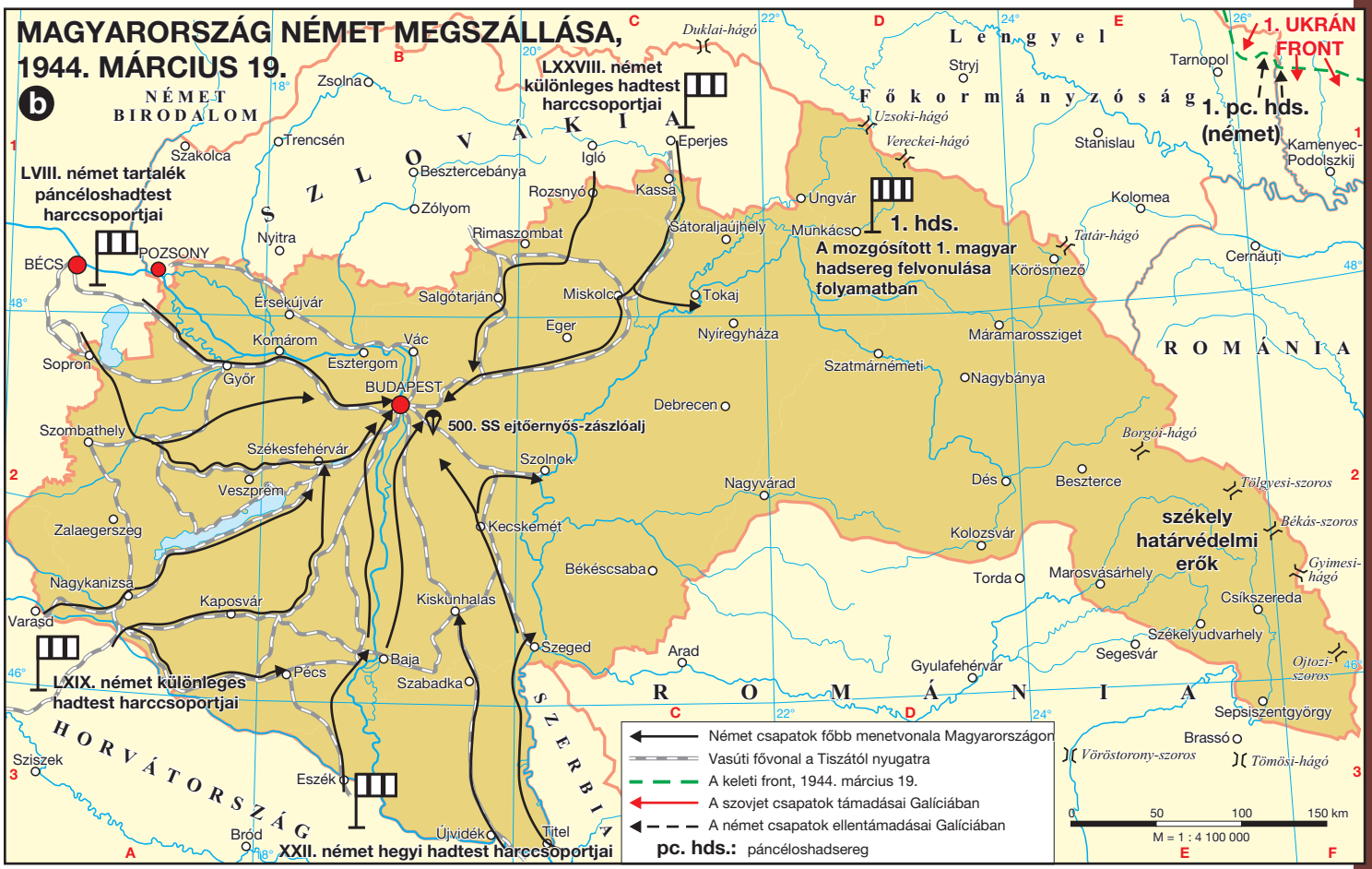
MAGYARORSZÁG NÉMET MEGSZÁLLÁSA, 1944. MÁRCIUS 19.
b
NÉMET BIRODALOM
SZLOVÁKIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
SZERBIA
HORVÁTORSZÁG
LVIII. német tartalék páncéloshadtest harccsoportjai
LXXVIII. német különleges hadtest harccsoportjai
1. hds.
A mozgósított 1. magyar hadsereg felvonulása folyamatban
1. UKRÁN FRONT
1. pc. hds. (német)
500. SS ejtőernyős-zászlóalj
székely határvédelmi erők
LXIX. német különleges hadtest harccsoportjai
XXII. német hegyi hadtest harccsoportjai
Német csapatok főbb menetvonala Magyarországon
Vasúti fővonal a Tiszától nyugatra
A keleti front, 1944. március 19.
A szovjet csapatok támadásai Galíciában
A német csapatok ellentámadásai Galíciában
pc. hds.: páncéloshadsereg
Bécs
Pozsony
Budapest
Győr
Komárom
Esztergom
Székesfehérvár
Veszprém
Szombathely
Sopron
Érsekújvár
Nyitra
Zólyom
Besztercebánya
Trencsén
Zsolna
Szakolca
Igló
Eperjes
Kassa
Rozsnyó
Ungvár
Munkács
Sátoraljaújhely
Rimaszombat
Salgótarján
Miskolc
Tokaj
Eger
Nyíregyháza
Vác
Kecskemét
Békéscsaba
Szeged
Baja
Pécs
Kaposvár
Nagykanizsa
Zalaegerszeg
Varasd
Szisszek
Eszék
Brod
Újvidék
Titel
Szabadka
Kiskunhalas
Debrecen
Szolnok
Nagyvárad
Dés
Beszterce
Kolozsvár
Marosvásárhely
Csíkszereda
Székelyudvarhely
Sepsiszentgyörgy
Brassó
Arad
Gyulafehérvár
Segesvár
Torda
Kolomea
Stanislau
Tarnopol
Kamenyec-Podolszkij
Lemberg
Stryj
Főkormányzóság
Duklai-hágó
Uzsoki-hágó
Vereckei-hágó
Tatár-hágó
Borgói-hágó
Tölgyesi-szoros
Békás-szoros
Gyimesi-hágó
Ojtozi-szoros
Vöröstorony-szoros
Tömösi-hágó
Cernăuți
Körösmező
Szatmárnémeti
Nagybánya
Máramarossziget
Szatmárnémeti
0 50 100 150 km
M = 1 : 4 100 000

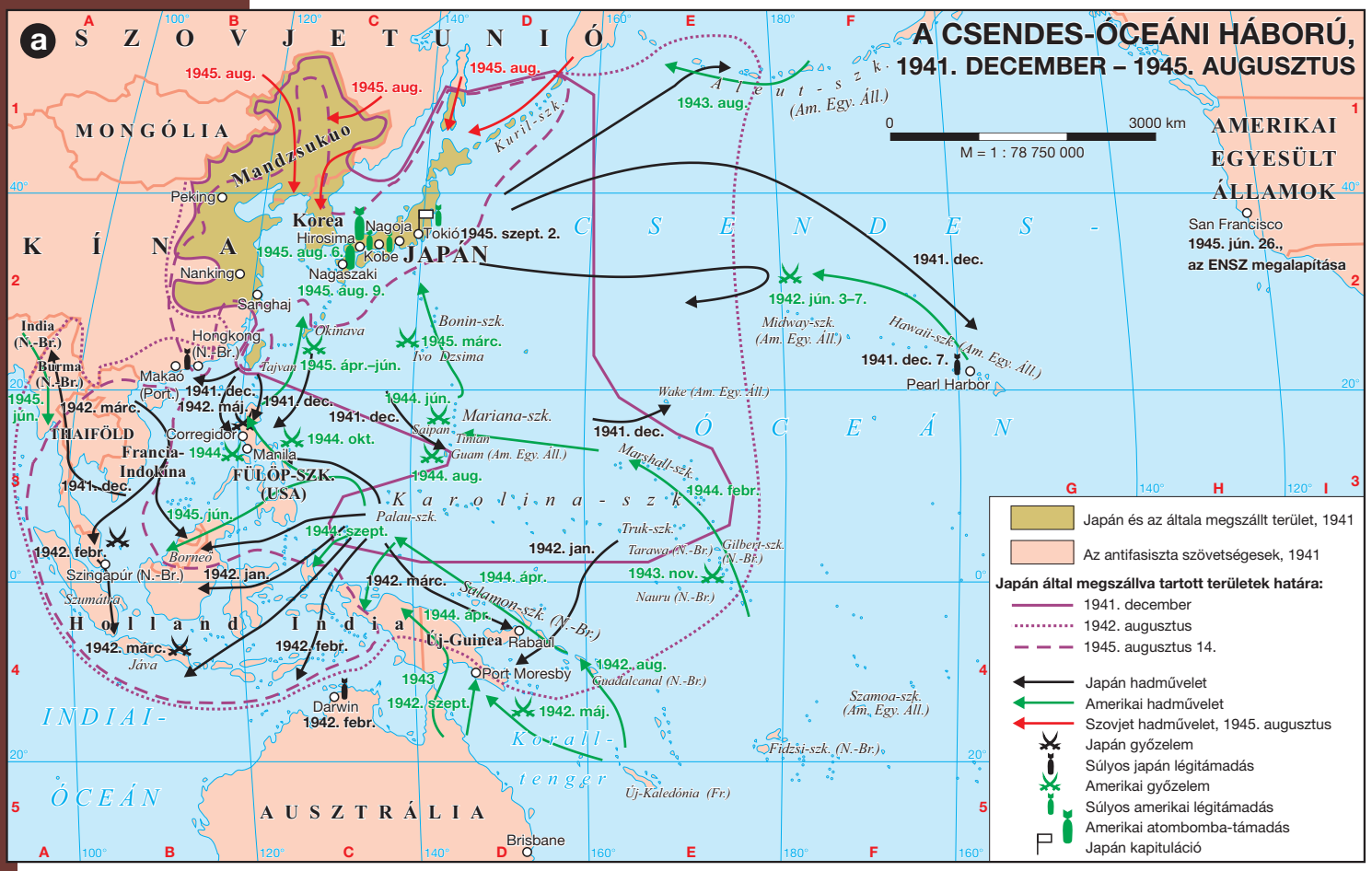
a
A CSENDES-ÓCEÁNI HÁBORÚ,
1941. DECEMBER – 1945. AUGUSZTUS
M = 1 : 78 750 000
0
3000 km
SZOVJETUNIÓ
MONGÓLIA
KÍNA
Mandzsukuo
Korea
JAPÁN
Peking
Nanking
Sanghaj
Hongkong (N.-Br.)
Makao (Port.)
Hirosima
Nagoja
Kobe
Nagaszaki
Tokió
Okinava
Tajvan
Bonin-szk.
Ivo Dzsima
Mariana-szk.
Saipan
Tinian
Guam (Am. Egy. Áll.)
Wake (Am. Egy. Áll.)
Marshall-szk.
Truk-szk.
Tarawa (N.-Br.)
Gilbert-szk. (N.-Br.)
Nauru (N.-Br.)
Salamon-szk. (N.-Br.)
Guadalcanal (N.-Br.)
Fidzsi-szk. (N.-Br.)
Szamoa-szk. (Am. Egy. Áll.)
Aleut-szk. (Am. Egy. Áll.)
Midway-szk. (Am. Egy. Áll.)
Hawaii-szk. (Am. Egy. Áll.)
Pearl Harbor
San Francisco
1945. jún. 26., az ENSZ megalapítása
AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK
CSENDES-ÓCEÁN
Karolina-szk.
Palau-szk.
Borneo
Szumátra
Jáva
Holland India
India (N.-Br.)
Burma (N.-Br.)
THAIFÖLD
Francia-Indokina
Corregidor
Manila
FÜLÖP-SZK. (USA)
Szingapúr (N.-Br.)
Darwin
Brisbane
Új-Guinea
Rabaul
Port Moresby
Kuril-szk.
Korall-tenger
Új-Kaledónia (Fr.)
INDIAI-ÓCEÁN
AUSZTRÁLIA
1945. aug.
1945. aug. 6.
1945. aug. 9.
1945. szept. 2.
1945. márc.
1945. ápr.–jún.
1945. jún.
1942. márc.
1942. máj.
1941. dec.
1944. jún.
1944. okt.
1944. aug.
1944. febr.
1944. szept.
1942. febr.
1942. jan.
1942. márc.
1944. ápr.
1943. nov.
1943. aug.
1942. jún. 3–7.
1941. dec. 7.
1942. aug.
1943
1942. szept.
1942. máj.
Japán és az általa megszállt terület, 1941
Az antifasiszta szövetségesek, 1941
Japán által megszállva tartott területek határa:
1941. december
1942. augusztus
1945. augusztus 14.
Japán hadművelet
Amerikai hadművelet
Szovjet hadművelet, 1945. augusztus
Japán győzelem
Súlyos japán légitámadás
Amerikai győzelem
Súlyos amerikai légitámadás
Amerikai atombomba-támadás
Japán kapituláció

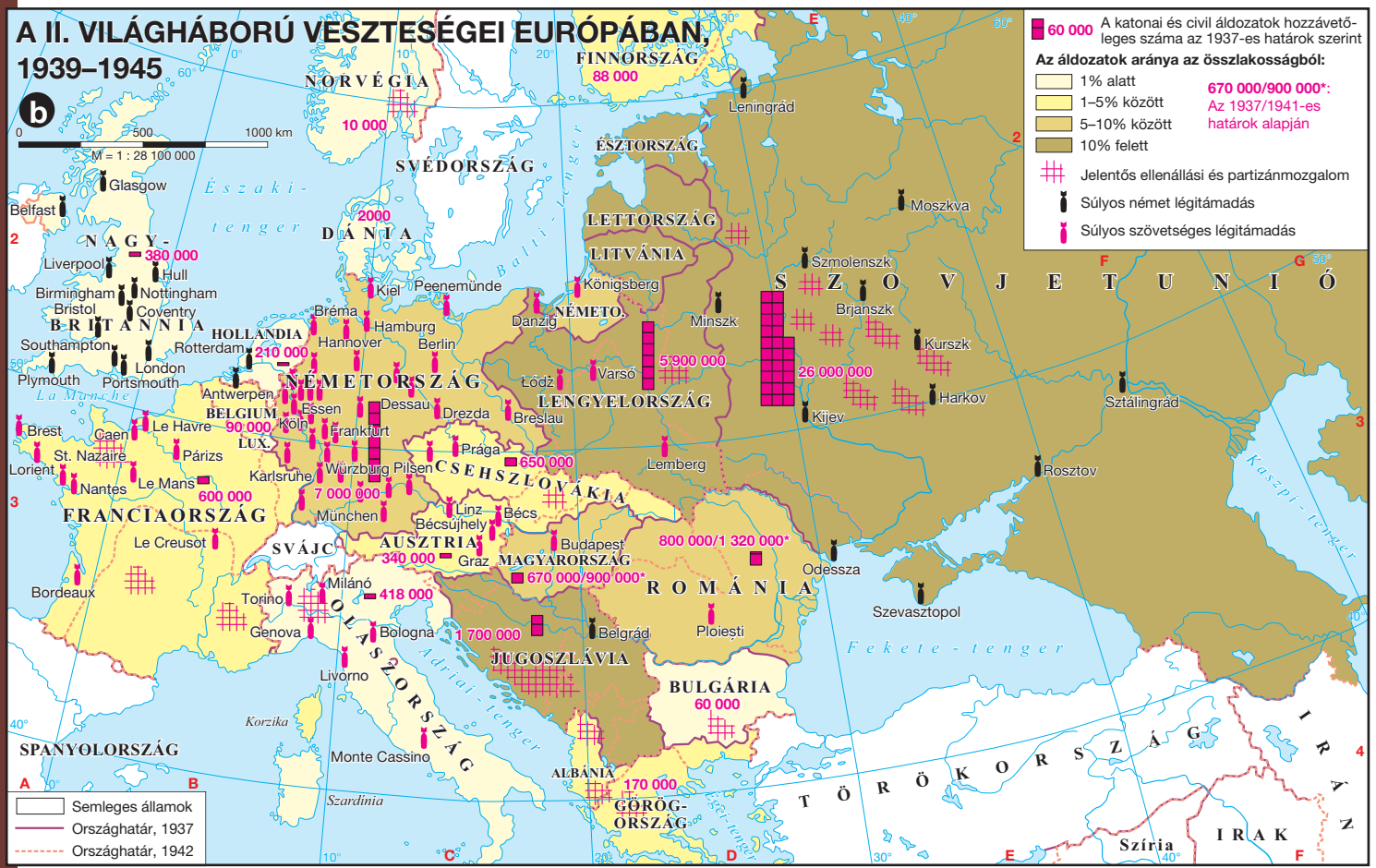
A II. VILÁGHÁBORÚ VESZTESÉGEI EURÓPÁBAN, 1939–1945
b
M = 1 : 28 100 000
0
500
1000 km
60 000 A katonai és civil áldozatok hozzávetőleges száma az 1937-es határok szerint
Az áldozatok aránya az összlakosságból:
1% alatt
1–5% között
5–10% között
10% felett
670 000/900 000*: Az 1937/1941-es határok alapján
Jelentős ellenállási és partizánmozgalom
Súlyos német légitámadás
Súlyos szövetséges légitámadás
NORVÉGIA
10 000
FINNORSZÁG
88 000
SVÉDORSZÁG
2000
DÁNIA
Glasgow
Belfast
NAGY-BRITANNIA
380 000
Liverpool
Hull
Birmingham
Nottingham
Bristol
Coventry
Southampton
London
Plymouth
Portsmouth
HOLLANDIA
210 000
Rotterdam
Antwerpen
BELGIUM
90 000
LUX.
Brest
Caen
Le Havre
St. Nazaire
Párizs
Lorient
Nantes
Le Mans
600 000
FRANCIAORSZÁG
Le Creusot
Bordeaux
Kiel
Peenemünde
Bréma
Hamburg
Hannover
Berlin
NÉMETORSZÁG
Essen
Köln
Frankfurt
Dessau
Drezda
Karlsruhe
Würzburg
Pilsen
7 000 000
München
SVÁJC
AUSZTRIA
340 000
Graz
Milánó
418 000
Torino
Genova
Bologna
Livorno
OLASZORSZÁG
Korzika
Szardínia
Monte Cassino
SPANYOLORSZÁG
Leningrád
ÉSZTORSZÁG
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
Königsberg
NÉMETO.
Danzig
Minszk
Varsó
Łódź
LENGYELORSZÁG
Breslau
Prága
CSEHSZLOVÁKIA
650 000
Linz
Bécs
Bécsújhely
Budapest
MAGYARORSZÁG
670 000/900 000*
1 700 000
JUGOSZLÁVIA
Belgrád
ALBÁNIA
170 000
GÖRÖG-ORSZÁG
Adriai-tenger
Égei-tenger
Balti-tenger
Moszkva
Szmolenszk
Brjanszk
Kurszk
Harkov
Kijev
Sztálingrád
Rosztov
Odessza
Szevasztopol
Ploiesti
ROMÁNIA
800 000/1 320 000*
BULGÁRIA
60 000
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
TÖRÖKORSZÁG
Szíria
IRAK
IRÁN
Semleges államok
Országhatár, 1937
Országhatár, 1942

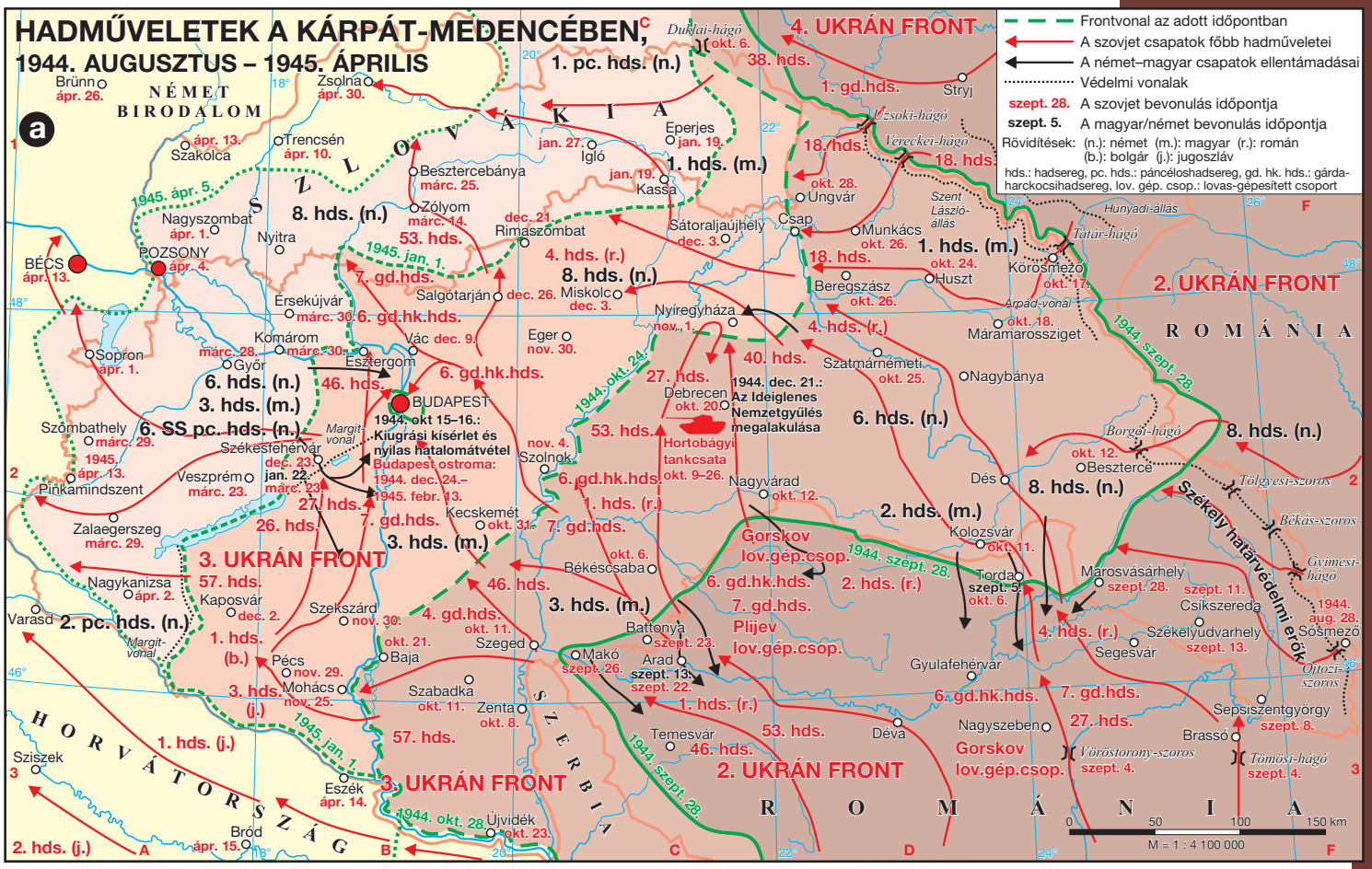
HADMŰVELETEK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN,
1944. AUGUSZTUS – 1945. ÁPRILIS
a
Frontvonal az adott időpontban
A szovjet csapatok főbb hadműveletei
A német–magyar csapatok ellentámadásai
Védelmi vonalak
szept. 28. A szovjet bevonulás időpontja
szept. 5. A magyar/német bevonulás időpontja
Rövidítések: (n.): német (m.): magyar (r.): román (b.): bolgár (j.): jugoszláv
hds.: hadsereg, pc. hds.: páncéloshadsereg, gd. hk. hds.: gárda-harckocsihadsereg, lov. gép. csop.: lovas-gépesített csoport
NÉMET BIRODALOM
SZLOVÁKIA
ROMÁNIA
HORVÁTORSZÁG
SZERBIA
BÉCS
POZSONY
BUDAPEST
1944. okt 15–16.: Kiugrási kísérlet és nyilas hatalomátvétel
Budapest ostroma: 1944. dec. 24.– 1945. febr. 13.
1944. dec. 21.: Az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulása
Hortobágyi tankcsata okt. 9–26.
Gorskov lov.gép.csop.
Plijev lov.gép.csop.
Székely határvédelmi erők
1. UKRÁN FRONT
2. UKRÁN FRONT
3. UKRÁN FRONT
4. UKRÁN FRONT
1. pc. hds. (n.)
2. pc. hds. (n.)
1. hds. (m.)
2. hds. (m.)
3. hds. (m.)
1. hds. (n.)
2. hds. (n.)
3. hds. (n.)
4. hds. (r.)
6. hds. (n.)
8. hds. (n.)
6. SS pc. hds. (n.)
1. hds. (r.)
2. hds. (r.)
1. hds. (b.)
3. hds. (j.)
1. hds. (j.)
2. hds. (j.)
38. hds.
18. hds.
27. hds.
40. hds.
53. hds.
46. hds.
57. hds.
26. hds.
1. gd.hds.
4. gd.hds.
6. gd.hk.hds.
7. gd.hds.
1945. ápr. 5.
1945. jan. 1.
1944. okt. 24.
1944. szept. 28.
1944. okt. 28.
M = 1 : 4 100 000
0 50 100 150 km

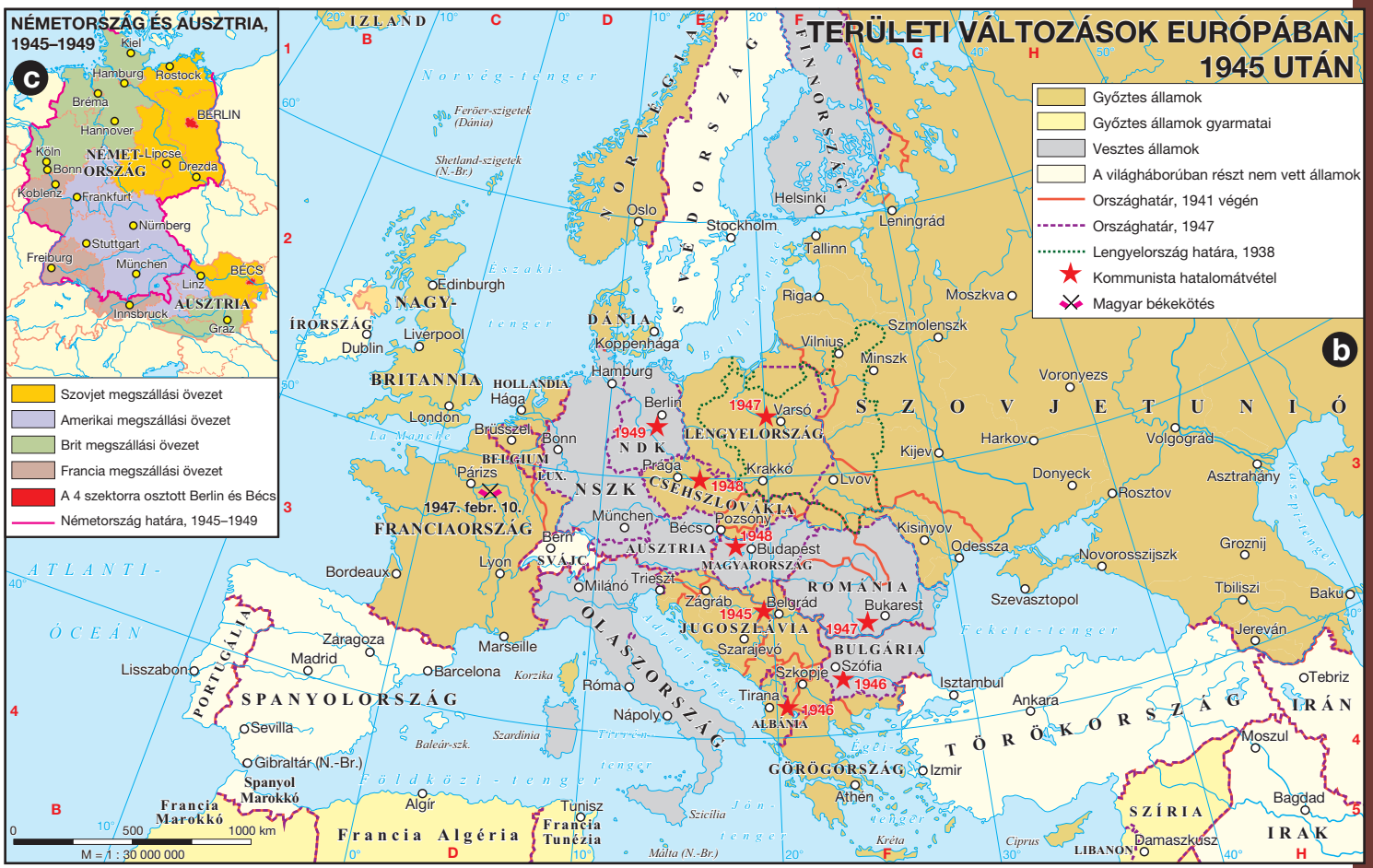
NÉMETORSZÁG ÉS AUSZTRIA, 1945–1949
c
Szovjet megszállási övezet
Amerikai megszállási övezet
Brit megszállási övezet
Francia megszállási övezet
A 4 szektorra osztott Berlin és Bécs
Németország határa, 1945–1949
TERÜLETI VÁLTOZÁSOK EURÓPÁBAN 1945 UTÁN
b
Győztes államok
Győztes államok gyarmatai
Vesztes államok
A világháborúban részt nem vett államok
Országhatár, 1941 végén
Országhatár, 1947
Lengyelország határa, 1938
Kommunista hatalomátvétel
Magyar békekötés
IZLAND
NORVÉGIA
SVÉDORSZÁG
FINNORSZÁG
ÍRORSZÁG
NAGY-BRITANNIA
DÁNIA
HOLLANDIA
BELGIUM
LUX.
NSZK
NDK
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
SVÁJC
MAGYARORSZÁG
FRANCIAORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
PORTUGÁLIA
OLASZORSZÁG
JUGOSZLÁVIA
ALBÁNIA
GÖRÖGORSZÁG
BULGÁRIA
ROMÁNIA
SZOVJETUNIÓ
TÖRÖKORSZÁG
IRÁN
IRAK
SZÍRIA
LIBANON
Francia Algéria
Francia Marokkó
Spanyol Marokkó
Francia Tunézia
ATLANTI-ÓCEÁN
Norvég-tenger
Balti-tenger
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
Földközi-tenger
1947. febr. 10.
1947
1949
1948
1945
1946
M = 1 : 30 000 000
0 500 1000 km

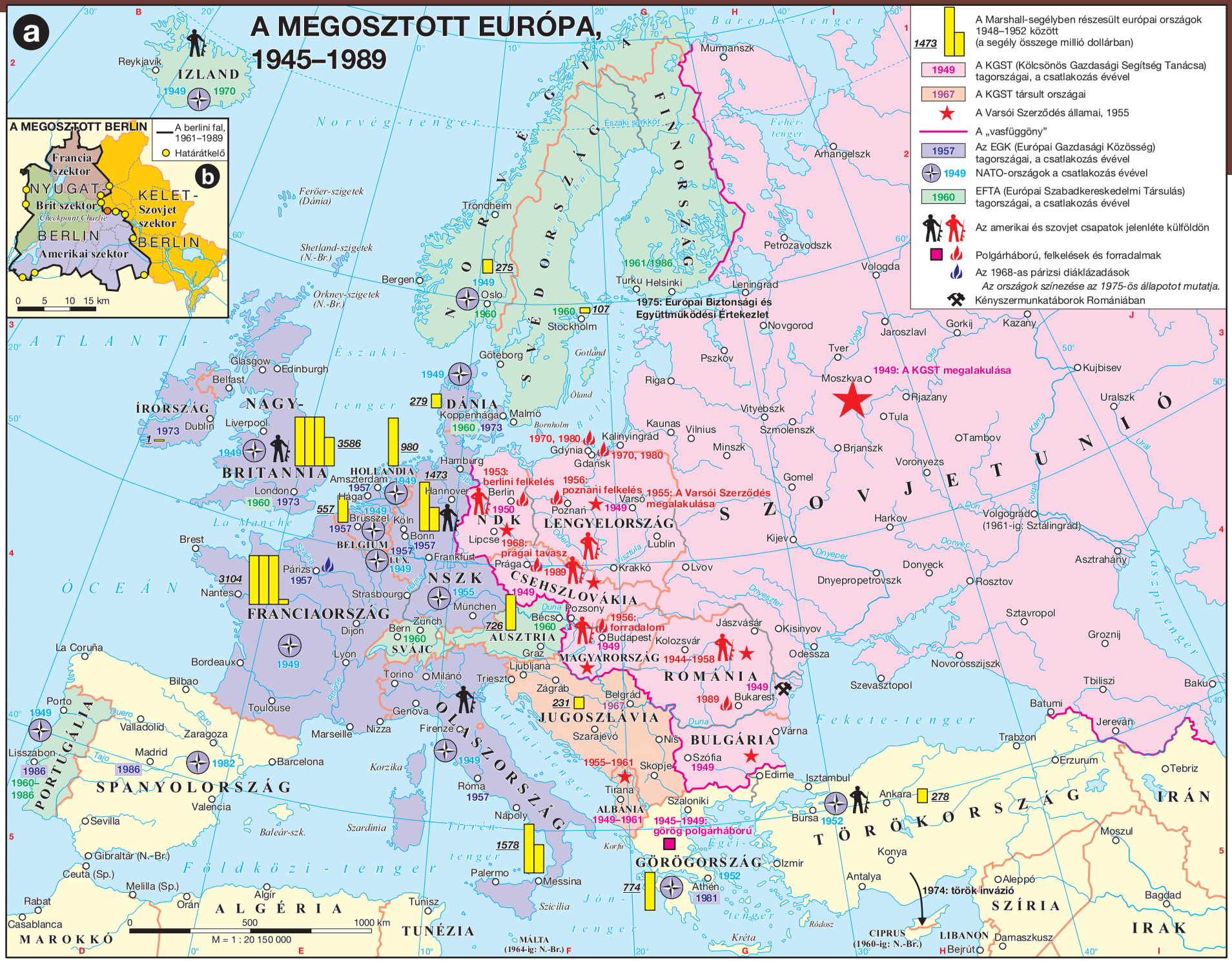
A MEGOSZTOTT EURÓPA, 1945–1989
a
b
A MEGOSZTOTT BERLIN
A berlini fal, 1961–1989
Határátkelő
Francia szektor
NYUGAT-BERLIN
Brit szektor
Checkpoint Charlie
Amerikai szektor
KELET-BERLIN
Szovjet szektor
0 5 10 15 km
A Marshall-segélyben részesült európai országok 1948–1952 között (a segély összege millió dollárban)
A KGST (Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa) tagországai, a csatlakozás évével
A KGST társult országai
A Varsói Szerződés államai, 1955
A „vasfüggöny”
Az EGK (Európai Gazdasági Közösség) tagországai, a csatlakozás évével
NATO-országok a csatlakozás évével
EFTA (Európai Szabadkereskedelmi Társulás) tagországai, a csatlakozás évével
Az amerikai és szovjet csapatok jelenléte külföldön
Polgárháború, felkelések és forradalmak
Az 1968-as párizsi diáklázadások
Az országok színezése az 1975-ös állapotot mutatja.
Kényszermunkatáborok Romániában
IZLAND
NORVÉGIA
SVÉDORSZÁG
FINNORSZÁG
DÁNIA
ÍRORSZÁG
NAGY-BRITANNIA
HOLLANDIA
BELGIUM
LUX.
FRANCIAORSZÁG
NDK
NSZK
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
SVÁJC
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
JUGOSZLÁVIA
BULGÁRIA
ALBÁNIA
GÖRÖGORSZÁG
OLASZORSZÁG
PORTUGÁLIA
SPANYOLORSZÁG
ALGÉRIA
MAROKKÓ
TUNÉZIA
MÁLTA (1964-ig: N.-Br.)
CIPRUS (1960-ig: N.-Br.)
LIBANON
SZÍRIA
IRAK
IRÁN
TÖRÖKORSZÁG
SZOVJETUNIÓ
ÓCEÁN
1949: A KGST megalakulása
1953: berlini felkelés
1955: A Varsói Szerződés megalakulása
1956: poznani felkelés
1956: forradalom
1968: prágai tavasz
1975: Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet
1944–1958
1945–1949: görög polgárháború
1955–1961
1949–1961
1961/1986
1970, 1980
1974: török invázió
M = 1 : 20 150 000
0 500 1000 km

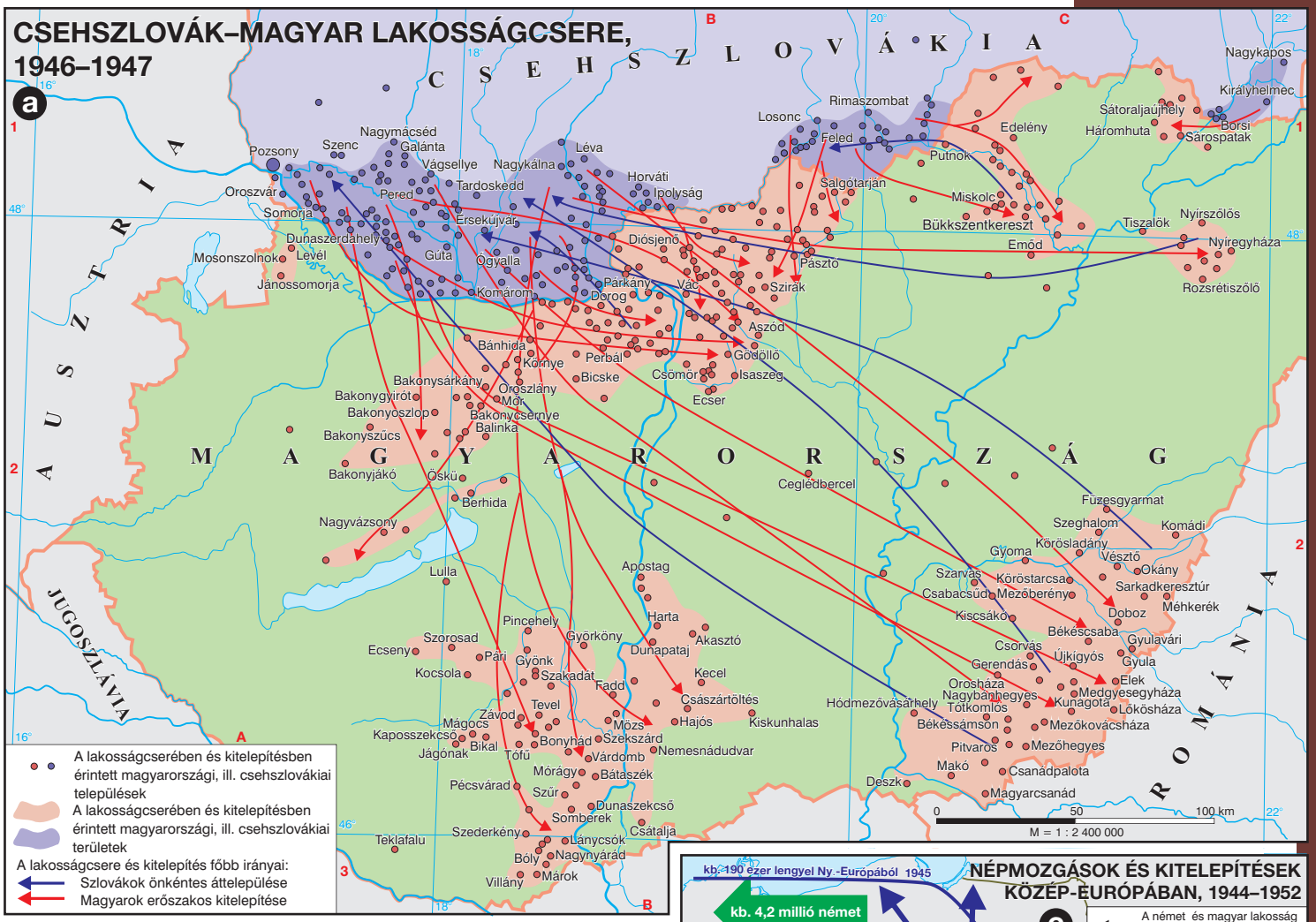
CSEHSZLOVÁK–MAGYAR LAKOSSÁGCSERE, 1946–1947
a
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
JUGOSZLÁVIA
ROMÁNIA
Pozsony
Szenc
Galánta
Nagymácséd
Vágsellye
Nagykálna
Léva
Losonc
Rimaszombat
Nagykapos
Királyhelmec
Sátoraljaújhely
Borsi
Sárospatak
Háromhuta
Edelény
Putnok
Salgótarján
Miskolc
Bükkszentkereszt
Tiszalök
Nyírszőlős
Nyíregyháza
Rozsrétiszőlő
Emőd
Pásztó
Horváti
Ipolyság
Diósjenő
Oroszvár
Somorja
Pered
Tardoskedd
Ersekújvár
Dunaszerdahely
Levél
Guta
Ógyalla
Mosonszolnok
Jánossomorja
Komárom
Párkány
Dorog
Vác
Szirák
Aszód
Bánhida
Környe
Perbál
Csömör
Gödöllő
Isaszeg
Ecser
Bicske
Bakonysárkány
Oroszlány
Mór
Bakonycsernye
Bakonyszűcs
Bakonyjákó
Öskü
Bakonyoszlop
Bakonygyirót
Balinka
Berhida
Nagyvázsony
Cegléd
Cegléd bercel
Füzesgyarmat
Szeghalom
Komádi
Körösladány
Gyoma
Vésztő
Okány
Szarvas
Körösarcsa
Csabacsúd
Mezőberény
Sarkadkeresztúr
Méhkerék
Doboz
Kiscsákó
Békéscsaba
Gyulavári
Csorvás
Újkígyós
Gyula
Gerendás
Elek
Orosháza
Nagybánhegyes
Medgyesegyháza
Kunagota
Lökösháza
Tótkomlós
Hódmezővásárhely
Békéssámson
Mezőkovácsháza
Pitvaros
Mezőhegyes
Makó
Csanádpalota
Deszk
Magyarcsanád
Lulla
Apostag
Harta
Akasztó
Dunapataj
Pincehely
Györköny
Szorosad
Ecseny
Pári
Gyönk
Szakadát
Kocsola
Kecel
Fadd
Tevel
Závod
Mágocs
Kaposszekcső
Bikal
Jágónak
Tófü
Bonyhád
Szekszárd
Nemesnádudvar
Várdomb
Mórágy
Bátaszék
Pécsvárad
Szür
Dunaszekcső
Somberek
Csátalja
Szederkény
Lánycsok
Nagynyárád
Teklafalu
Bóly
Villány
Márok
Császártöltés
Hajós
Mözs
Kiskunhalas
0
50
100 km
M = 1 : 2 400 000
A lakosságcserében és kitelepítésben érintett magyarországi, ill. csehszlovákiai települések
A lakosságcserében és kitelepítésben érintett magyarországi, ill. csehszlovákiai területek
A lakosságcsere és kitelepítés főbb irányai:
Szlovákok önkéntes áttelepülése
Magyarok erőszakos kitelepítése

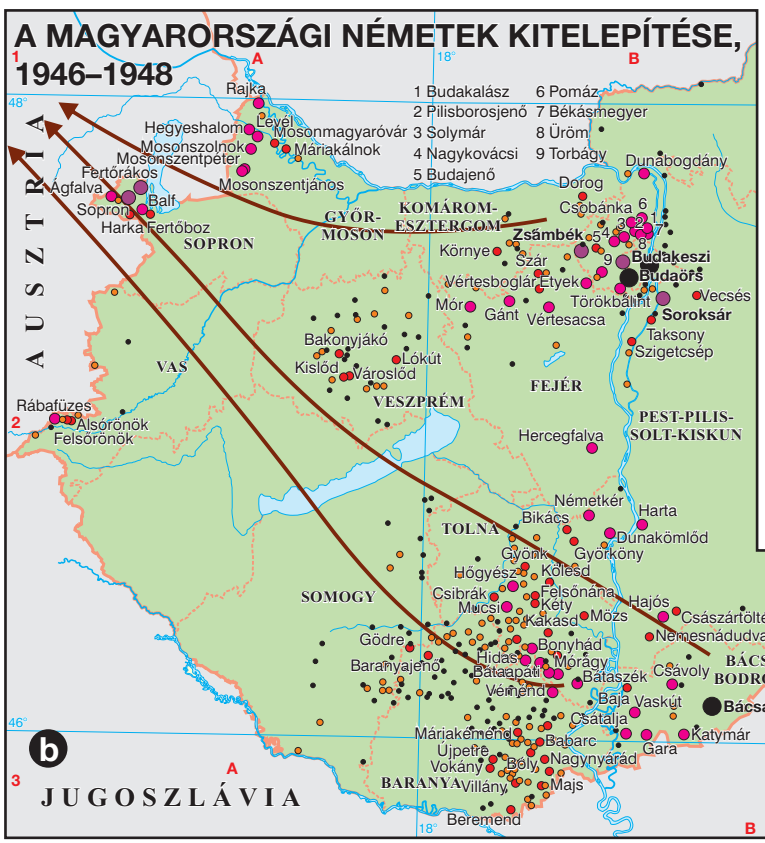
A MAGYARORSZÁGI NÉMETEK KITELEPÍTÉSE, 1946–1948
b
AUSZTRIA
JUGOSZLÁVIA
ROMÁNIA
Rajka
Hegyeshalom
Levél
Mosonmagyaróvár
Mosonszolnok
Máriakálnok
Mosonszentpéter
Fertőrákos
Ágfalva
Balf
Sopron
Harka
Fertőboz
Mosonszentjános
SOPRON
GYŐR-MOSON
KOMÁROM-ESZTERGOM
VAS
VESZPRÉM
FEJÉR
PEST-PILIS-SOLT-KISKUN
TOLNA
SOMOGY
BARANYA
BÁCS-BODROG
CSANÁD-ARAD-TORONTÁL
1 Budakalász
2 Pilisborosjenő
3 Solymár
4 Nagykovácsi
5 Budajenő
6 Pomáz
7 Békásmegyer
8 Üröm
9 Torbágy
Dunabogdány
Dorog
Csobánka
Zsámbék
Budakeszi
Budaörs
Törökbálint
Vecsés
Soroksár
Környe
Szár
Vértesboglár
Etyek
Mór
Gánt
Vértesacsa
Taksony
Szigetcsép
Bakonyjákó
Kislőd
Lókút
Városlőd
Rábafüzes
Alsóőrönök
Felsőőrönök
Hercegfalva
Németkér
Harta
Bikács
Dunakömlöd
Gyönk
Györköny
Kölesd
Högyész
Csibrák
Felsőnána
Kéty
Hajós
Mucsi
Kakasd
Mözs
Császártöltés
Nemesnádudvar
Gödre
Bonyhád
Hidas
Mórágy
Baranyajenő
Bátaapáti
Bátaszék
Csávoly
Véménd
Baja
Vaskút
Bácsalmás
Csátalja
Máriakéménd
Babarc
Katymár
Újpetre
Gara
Vokány
Bóly
Nagynyárád
Villány
Majs
Beremend
Elek
Almáskamarás
0
50
100 km
M = 1 : 2 600 000
Az adott településről kitelepített németek száma:
10–100 között
100–500 között
Városlőd 500–1000 között
Nagykovácsi 1000–3000 között
Soroksár 3000–5000 között
Bácsalmás 5000 felett
A kitelepítés főbb iránya

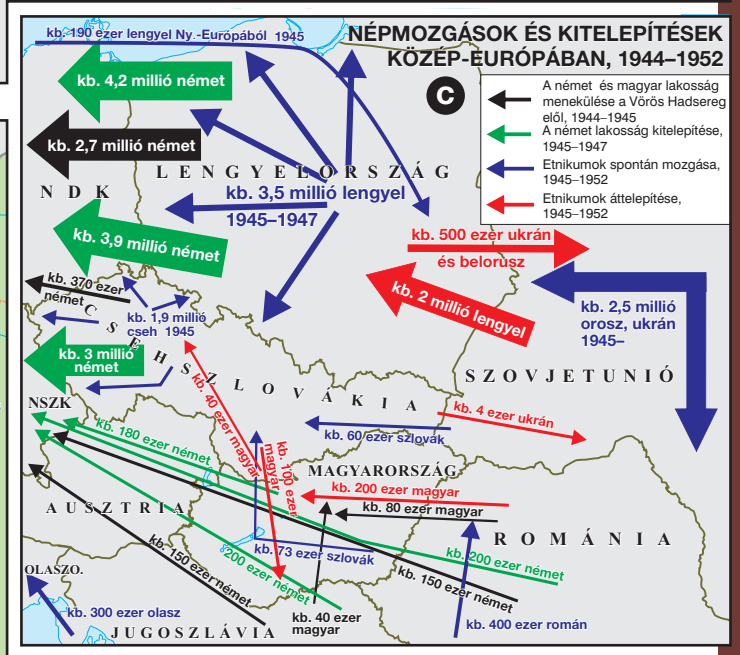
NÉPMOZGÁSOK ÉS KITELEPÍTÉSEK KÖZÉP-EURÓPÁBAN, 1944–1952
c
kb. 190 ezer lengyel Ny.-Európából 1945
kb. 4,2 millió német
kb. 2,7 millió német
kb. 3,5 millió lengyel 1945–1947
kb. 3,9 millió német
kb. 370 ezer német
kb. 1,9 millió cseh 1945
kb. 3 millió német
kb. 500 ezer ukrán és belorusz
kb. 2 millió lengyel
kb. 2,5 millió orosz, ukrán 1945–
kb. 40 ezer magyar
kb. 180 ezer német
kb. 100 ezer magyar
kb. 60 ezer szlovák
kb. 4 ezer ukrán
kb. 200 ezer magyar
kb. 80 ezer magyar
kb. 73 ezer szlovák
kb. 200 ezer német
kb. 150 ezer német
kb. 300 ezer olasz
kb. 40 ezer magyar
kb. 400 ezer román
LENGYELORSZÁG
NDK
CSEHSZLOVÁKIA
SZOVJETUNIÓ
NSZK
MAGYARORSZÁG
AUSZTRIA
ROMÁNIA
OLASZO.
JUGOSZLÁVIA
A német és magyar lakosság menekülése a Vörös Hadsereg elől, 1944–1945
A német lakosság kitelepítése, 1945–1947
Etnikumok spontán mozgása, 1945–1952
Etnikumok áttelepítése, 1945–1952

A KÉTPÓLUSÚ VILÁG ÉS KONFLIKTUSAI, 1945–1989

a

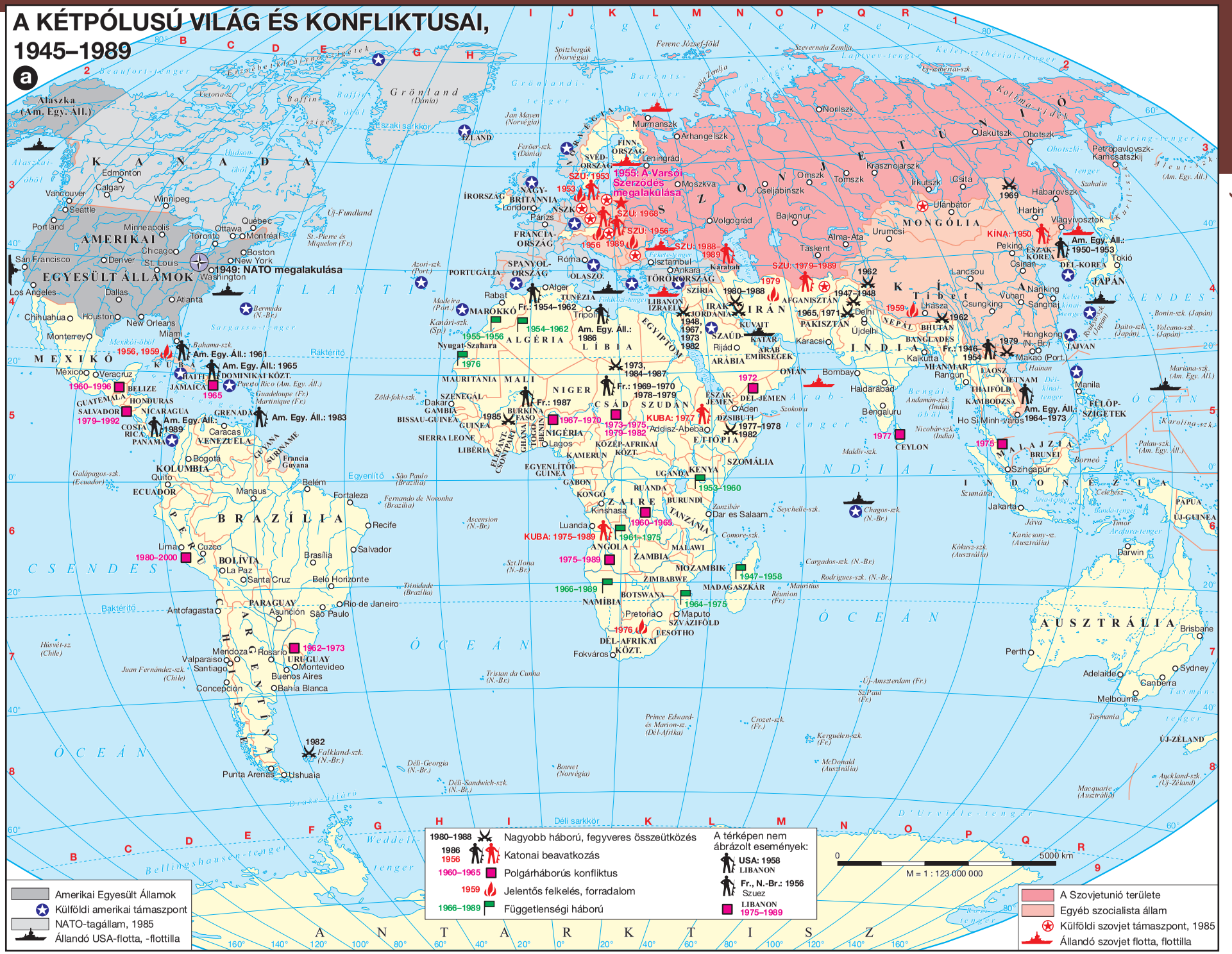

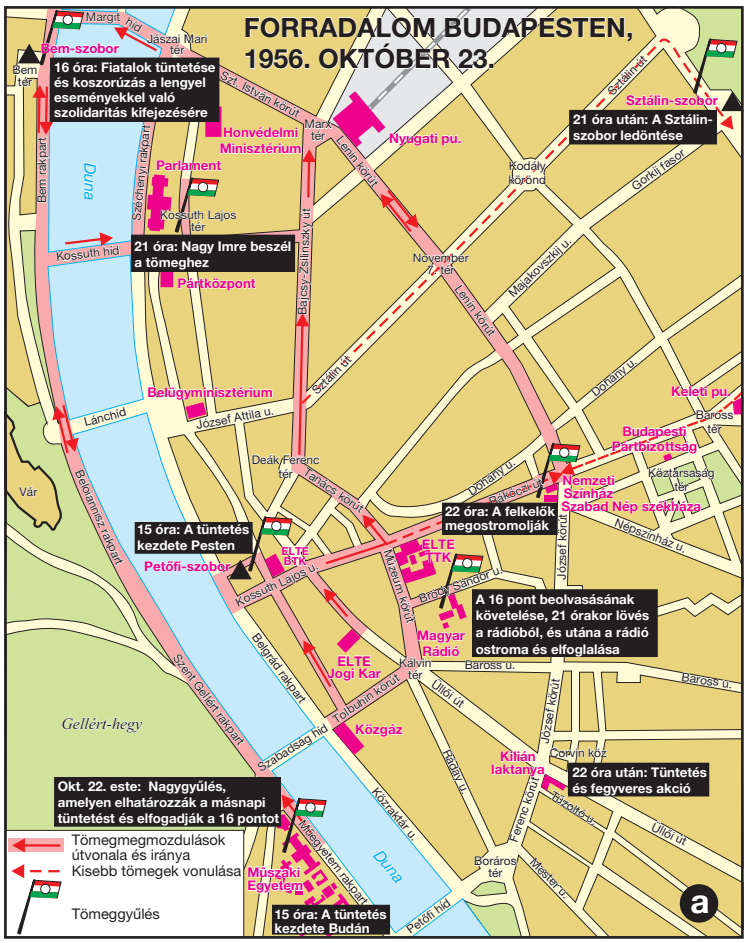
FORRADALOM BUDAPESTEN, 1956. OKTÓBER 23.
Bem-szobor
16 óra: Fiatalok tüntetése és koszorúzás a lengyel eseményekkel való szolidaritás kifejezésére
Honvédelmi Minisztérium
Parlament
Kossuth Lajos tér
21 óra: Nagy Imre beszél a tömeghez
Pártközpont
Nyugati pu.
Sztálin-szobor
21 óra után: A Sztálin-szobor ledöntése
Belügyminisztérium
Lánchid
József Attila u.
Deák Ferenc tér
Nemzeti Színház
Szabad Nép szerkesztősége
22 óra: A felkelők megostromolják
Budapesti Pártbizottság
Keleti pu.
15 óra: A tüntetés kezdete Pesten
Petőfi-szobor
ELTE BTK
ELTE TTK
A 16 pont beolvasásának követelése, 21 órakor lövés a rádióból, és utána a rádió ostroma és elfoglalása
Magyar Rádió
ELTE Jogi Kar
Közgáz
Kilián laktanya
22 óra után: Tüntetés és fegyveres akció
Okt. 22. este: Nagygyűlés, amelyen elhatározzák a másnapi tüntetést és elfogadják a 16 pontot
Műszaki Egyetem
15 óra: A tüntetés kezdete Budán
Duna
Gellért-hegy
Tömegmozgulások útvonala és iránya
Kisebb tömegek vonulása
Tömeggyűlés
a

HARCOK A CORVIN KÖZ KÖRNYÉKÉN, 1956. OKTÓBER 24–29.
b
Práter u.
Kinizsi u.
Üllői út
József körút
Hőgyes Endre u.
Iparművészeti Múzeum
Corvin köz
Corvin mozi
benzinkút
Kisfaludy u.
Kisfaludy köz
parancsnok: nov. 1-ig Iván Kovács László, utána Pongrátz Gergely
munkás-szálló
iskola (menza)
Kilián laktanya
parancsnok: okt. 25-től Maléter Pál
Ferenc körút
Tűzoltó u.
Szovjet támadási irányok
Szovjetek továbbhaladása
Felkelők
A felkelők által használt ágyúk:
1. Október 25. délutántól: 76 mm-es páncéltörő ágyú
2. Október 26. estétől: 122 mm-es páncéltörő ágyú
3. Október 26. estétől: 76 mm-es páncéltörő ágyú

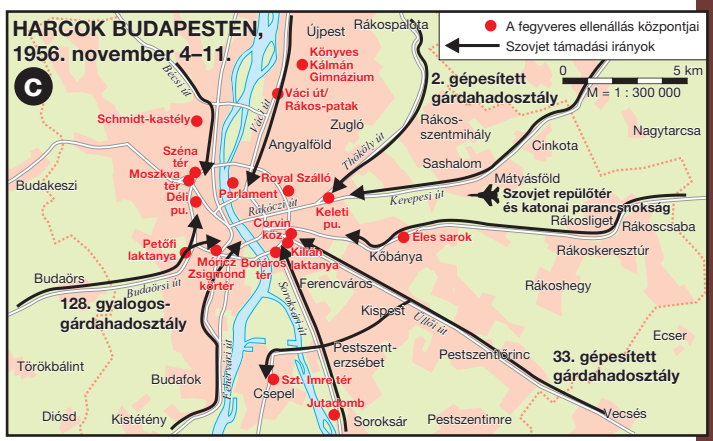
HARCOK BUDAPESTEN, 1956. november 4–11.
c
A fegyveres ellenállás központjai
Szovjet támadási irányok
0 5 km
M = 1 : 300 000
Újpest
Rákospalota
Könyves Kálmán Gimnázium
Váci út/ Rákos-patak
2. gépesített gárdahadosztály
Schmidt-kastély
Zugló
Rákos-szentmihály
Nagytarcsa
Angyalföld
Cinkota
Sashalom
Budakeszi
Széna tér
Moszkva tér
Déli pu.
Royal Szálló
Parlament
Mátyásföld
Szovjet repülőtér és katonai parancsnokság
Rákosliget
Rákosszentmihály
Keleti pu.
Corvin köz
Petőfi laktanya
Móricz Zsigmond körtér
Boráros tér
Kilián laktanya
Éles sarok
Kőbánya
Rákoskeresztúr
Budaörs
Ferencváros
Rákoshegy
128. gyalogos-gárdahadosztály
Kispest
Pestszenterzsébet
Pestszentlőrinc
33. gépesített gárdahadosztály
Törökbálint
Budafok
Szt. Imre tér
Csepel
Jutadomb
Soroksár
Pestszentimre
Diósd
Kistétény
Vecsés

SORTÜZEK ÉS RÁDIÓADÓK MAGYARORSZÁGON, 1956
d
0 50 100 km
M = 1 : 2 600 000
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
JUGOSZLÁVIA
ROMÁNIA
SZOVJETUNIÓ
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN
SZABOLCS-SZATMÁR
NÓGRÁD
HEVES
GYŐR-SOPRON
KOMÁROM
FEJÉR
PEST
VESZPRÉM
VAS
ZALA
SOMOGY
TOLNA
BÁCS-KISKUN
HAJDÚ-BIHAR
SZOLNOK
BÉKÉS
CSONGRÁD
BARANYA
Zahony
Ózd
Miskolc
okt. 26.
dec. 10.
Salgótarján
dec. 8.
Eger
dec. 11., 12.
Nyíregyháza
Hajdúnánás
Mosonmagyaróvár
okt. 26.
Pásztó
Gyöngyös
Esztergom
Vác
Komárom
Győr
Szentendre
dec. 22.
Rádió okt. 23.
HM okt. 24.
Kossuth tér okt. 25.
Nyugati pu. dec. 6.
Tata
Tinnye
Tatabánya
dec. 7.
BUDAPEST
Budaörs
Kóka
Jászberény
Tápiószecső
Maglód
Tápiósüly
Pesterzsébet
Monor
Debrecen
okt. 23.
Pápa
Szombathely
Pilis
Várpalota
Ráckeve
Székesfehérvár
Örkény
Cegléd
Szolnok
Törökszentmiklós
Berettyóújfalu
Püspökmolnári
Veszprém
Mezőtúr
dec. 12.
Tiszakécske
okt. 27.
Gyoma
dec. 13–14.
okt. 26.
Gyülevész
dec. 29.
Zalaegerszeg
Keszthely
Dunapentele
Dunavecse
okt. 29.
Szabadszállás
Kecskemét
okt. 26., 28.
Kiskunfélegyháza
Csongrád
Lenti
Paks
Kiskőrös
Kecel
Békéscsaba
Gyula
dec. 12.
Nagykanizsa
okt. 26.
Kalocsa
Kevermes
dec. 12.
Kaposvár
Szekszárd
Kiskunhalas
Hódmezővásárhely
dec. 10.
Jánoshalma
Berzence
okt. 27.
Magyaregregy
Mórahalom
Szeged
okt. 26.
Sikonda
Komló
Baja
Pécs
Barcs
Fontosabb rádióállomás
Október 23–29. között:
Sortűz civilekkel szemben
Repülőgépek bevetése civilek ellen
November 4. után:
Sortűz civilekkel szemben
HM: Honvédelmi Minisztérium

A függetlenné válás időpontja:
A két világháború között
1945–1949 között
1950–1960 között
1960 után
a
SZOVJETUNIÓ
MONGÓLIA 1921
KÍNA
ÉSZAK-KOREA 1948
DÉL-KOREA 1945
JAPÁN
TAJVÁN 1945
ÉSZAK-VIETNAM 1945, 1954
DÉL-VIETNAM 1946
FÜLÖP-SZIGETEK
THAIFÖLD 1954
KAMBODZSA 1954
LAOSZ 1954
BURMA 1947
INDIA 1947
PAKISZTÁN 1947
NEPÁL 1923
BHUTÁN
BANGLADES 1971
AFGANISZTÁN 1919
IRÁN
IRAK 1932
SZÍRIA 1944
LIBANON 1960
CIPRUS 1960
IZRAEL 1948
JORDÁNIA 1946
KUVAIT 1971
BAHREIN 1971
KATAR 1971
SZAUD-ARÁBIA 1932
ARAB EMIRSÉGEK 1971
OMÁN 1951
JEMEN 1918
DÉL-JEMEN 1967
DZSIBUTI 1977
ERITREA 1993
ETIÓPIA
SZOMÁLIA 1961
CEYLON 1948
MALDÍV-SZK. 1965
BRUNEI 1984
MALAJZIA 1957
SZINGAPÚR 1957
INDONÉZIA
KELET-TIMOR 1974
SEYCHELLE-SZK. 1975
COMORE-SZK. 1975
MAURITIUS 1968
AUSZTRÁLIA 1931
EGYENLÍTŐ
ÉSZAK-AFRIKAI
MAROKKÓ 1956
TUNÉZIA 1956
LÍBIA 1949
EGYIPTOM 1922
ALGÉRIA 1962
Nyugat-Szahara 1968
MAURITÁNIA 1960
SZENEGÁL 1960
MALI 1960
NIGER 1960
CSÁD 1960
SZUDÁN 1956
NIGÉRIA 1960
BURKINA FASO 1960
KÖZÉP-AFRIKAI KÖZT. 1960
KAMERUN 1960
UGANDA 1962
KENYA 1963
RUANDA 1962
BURUNDI 1962
TANZÁNIA 1961
SZVÁZILFÖLD 1968
LESOTHO 1966
DÉL-AFRIKAI KÖZT. 1934
NAMÍBIA 1990
BOTSWANA 1966
ZIMBABWE 1980
ZAMBIA 1964
MALAWI 1964
MOZAMBIK 1974
MADAGASZKÁR 1960
ANGOLA 1974
GABON 1960
KONGÓI DEM. KÖZT. 1960
KONGÓ 1960
SAO TOMÉ ÉS PRINCIPE 1974
LIBÉRIA
1 BENIN, 1960
2 TOGO, 1960
3 GHÁNA, 1957
4 ELEFÁNTCSONTPART, 1960
5 GUINEA, 1958
6 SIERRA LEONE, 1961
7 BISSAU-GUINEA, 1974
8 GAMBIA, 1965
9 EGYENLÍTŐI-GUINEA, 1968
0 3000 km
M = 1 : 130 000 000
A volt gyarmattartó:
Nagy-Britannia Spanyolország
Franciaország Olaszország
Portugália Hollandia
1945 A függetlenné válás éve
A GYARMATOK FÜGGETLENNÉ VÁLÁSA AFRIKÁBAN ÉS ÁZSIÁBAN

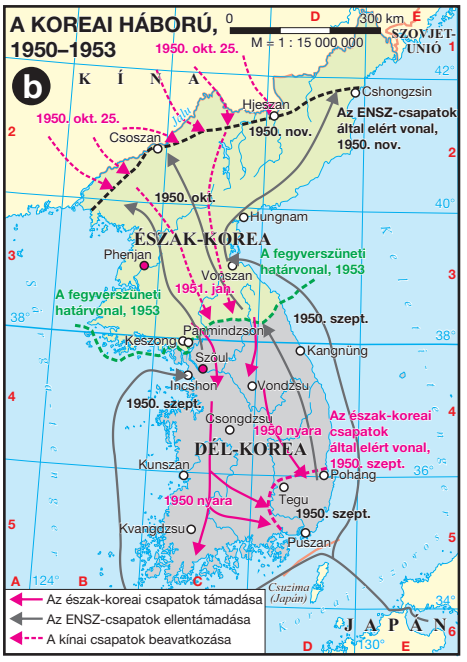
A KOREAI HÁBORÚ, 1950–1953
b
0 300 km
M = 1 : 15 000 000
SZOVJET-UNIÓ
KÍNA
1950. okt. 25.
Cshongdzsin
Hjeszan
1950. nov.
Az ENSZ-csapatok által elért vonal, 1950. nov.
Csoszan
1950. okt.
Hungnam
ÉSZAK-KOREA
Phenjan
Vonszan
A fegyverszüneti határvonal, 1953
1951. jan.
Parmindzson
1950. szept.
Kangnüng
Keszong
Szöul
Incshon
Vondzsu
Csongdzsu
Az észak-koreai csapatok által elért vonal, 1950. szept.
1950 nyara
DÉL-KOREA
Kunszan
Pohang
Tegu
Kvangdzsu
Puszan
Csuzima (Japán)
JAPÁN
Az észak-koreai csapatok támadása
Az ENSZ-csapatok ellentámadása
A kínai csapatok beavatkozása

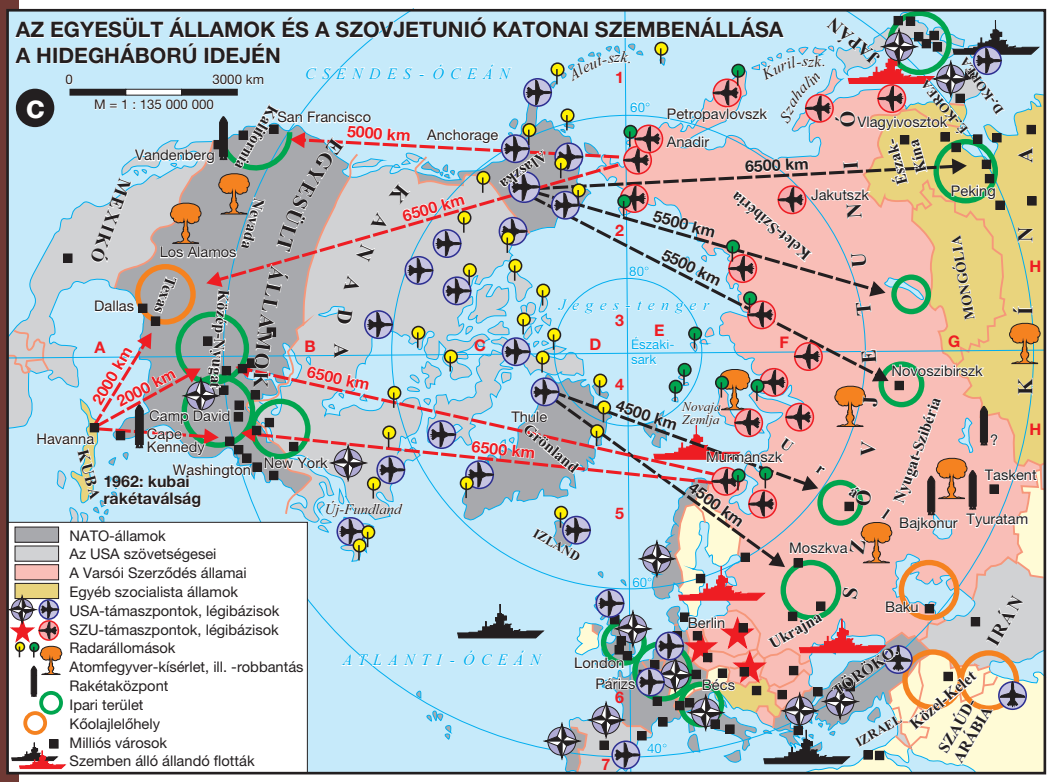
AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS A SZOVJETUNIÓ KATONAI SZEMBENÁLLÁSA A HIDEGHÁBORÚ IDEJÉN
c
0 3000 km
M = 1 : 135 000 000
CSENDES-ÓCEÁN
ATLANTI-ÓCEÁN
JÉGES-TENGER
ÉSZAKI-SARK
MEXIKÓ
KANADA
EGYESÜLT ÁLLAMOK
KUBA
SZOVJETUNIÓ
MONGÓLIA
KÍNA
JAPÁN
D.-KOREA
ÉSZAK-KOREA
San Francisco
Anchorage
Vandenburg
Petropavlovszk
Anadir
Vlagyivosztok
Jakutszk
Peking
Los Alamos
Dallas
Havanna
Camp David
Cape Kennedy
Washington
New York
Thule
Grönland
Murmanszk
Novoszibirszk
Taskent
Bajkonur
Tyuratám
Moszkva
Baku
Berlin
London
Párizs
Bécs
Ukrajna
TÖRÖKO.
IRÁN
IZRAEL
Közel-Kelet
SZAUD-ARÁBIA
5000 km
6500 km
5500 km
4500 km
2000 km
1962: kubai rakétaválság
NATO-államok
Az USA szövetségesei
A Varsói Szerződés államai
Egyéb szocialista államok
USA-támaszpontok, légibázisok
SZU-támaszpontok, légibázisok
Radarállomások
Atomfegyver-kísérlet, ill. -robbantás
Rakétaközpont
Ipari terület
Kőolajlelőhely
Milliós városok
Szemben álló állandó flották

A VIETNÁMI HÁBORÚ, 1954–1973
d
0 150 km
M = 1 : 10 000 000
KÍNA
Dien Bien Phu
1954
Hanoi
Haiphong
Vietnami győzelem a franciák ellen
ÉSZAK-VIETNAM
Tonkini-öböl
Hainan (Kína)
Luang Prabang
Vinh
Vientiane
Dong Ho'i
Demarkációs vonal, 1954–1975
Hue
Da Nang
THAIFÖLD
Chu Lai
Pleiku
Phu Cat
Pla Co
Bin Dinh
Bangkok
KAMBODZSA
Nha Trang
Da Lat
An Loc
Phnom Penh
Pann Thiet
Saigon
Vung Tau
DÉL-VIETNAM
Amerikai flotta
A Francia Unió határa, 1946–1954
Amerikai támaszpont
Amerikai légibázis
Ho Si Minh-ösvény
Az intenzív amerikai bombázás és határa
A Vietkong által ellenőrzött terület, 1973
A laoszi és a kambodzsai felkelők által ellenőrzött terület, 1970

AZ ENSZ TERVE PALESZTINA FELOSZTÁSÁRA, 1947
e
LIBANON
SZÍRIA
Haifa
Dzsenin
Náblusz
Ammán
Tel-Aviv-Jaffa
Jeruzsálem
Gáza
Hebron
Holt-tenger
TRANSZJORDÁNIA
Beér-Seva
EGYIPTOM
Sinai-félsziget
Eilat
Akaba
0 150 km
M = 1 : 8 200 000
A brit palesztinai mandátum határa, 1922–1947
A javasolt zsidó állam
A javasolt arab állam
Jeruzsálem és környéke: nemzetközi övezet

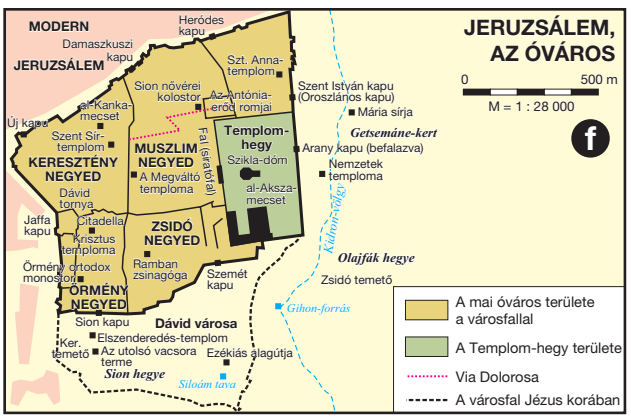
JERUSZSÁLEM, AZ ÓVÁROS
f
0 500 m
M = 1 : 28 000
MODERN JERUSZSÁLEM
Damaszkuszi kapu
Heródes kapu
Szt. Anna-templom
Sion nővérei kolostor
Az Antónia-erőd romjai
Szent István kapu (Oroszlános kapu)
Mária sírja
Getsemáne-kert
Arany kapu (befalazva)
Nemzetek temploma
Templom-hegy
Szikla-dóm
al-Aksza-mecset
Al-Kanka-mecset
Szent Sír-templom
KERESZTÉNY NEGYED
MUSZLIM NEGYED
A Megváltó temploma
Dávid tornya
Jaffa kapu
Citadella
Krisztus temploma
ZSIDÓ NEGYED
Ramban zsinagóga
Szemét kapu
Örmény ortodox monostor
ÖRMÉNY NEGYED
Sion kapu
Dávid városa
Elszenderedés-templom
Ker. temető
Az utolsó vacsora terme
Ezékiás alagútja
Sion hegye
Siloám tava
Gihon-forrás
Olajfák hegye
Zsidó temető
A mai óváros területe a városfallal
A Templom-hegy területe
Via Dolorosa
A városfal Jézus korában

IZRAEL A HATNAPOS HÁBORÚ UTÁN, 1967
g
Izraeli terület, 1949–1967. június 4.
Izraeli hódítás, 1967. június 5–11.
Izraeli ellenőrzés határa napjainkban
LIBANON
SZÍRIA
Golán-fennsík
Haifa
Tel-Aviv-Jaffa
Náblusz
Ciszjordánia
Jeruzsálem
Ammán
Földközi-tenger
Gáza
Gázai-övezet
Hebron
Holt-tenger
Beér-Seva
El-Arisz
IZRAEL
Negev-sivatag
JORDÁNIA
Szuez
Sínai-félsziget
Eilat
Akaba
EGYIPTOM
SZAUD-ARÁBIA
Szuezi-öböl
Akabai-öböl
Vörös-tenger
0 150 km
M = 1 : 8 600 000

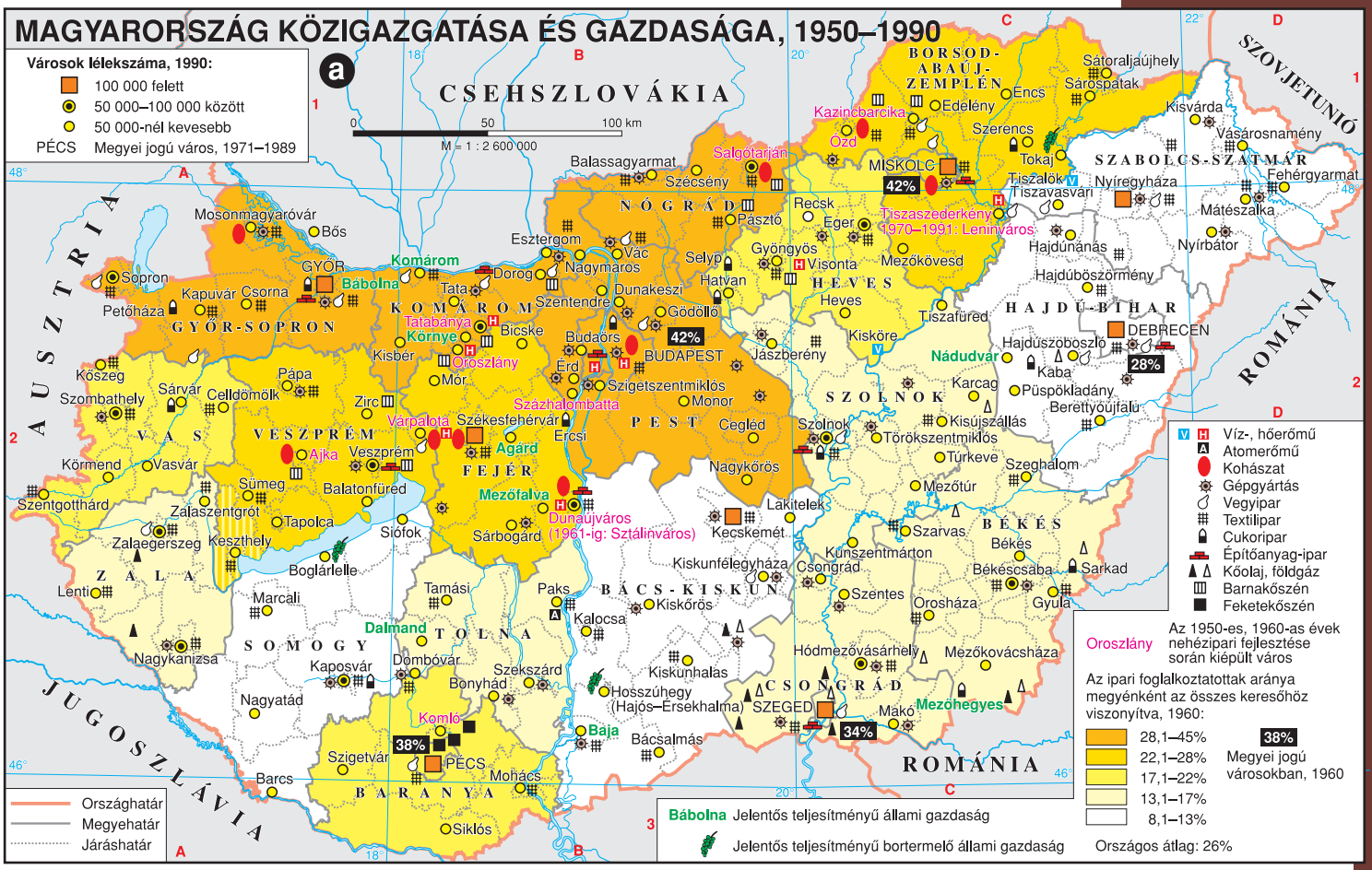
MAGYARORSZÁG KÖZIGAZGATÁSA ÉS GAZDASÁGA, 1950–1990
a
Városok lélekszáma, 1990:
100 000 felett
50 000–100 000 között
50 000-nél kevesebb
PÉCS Megyei jogú város, 1971–1989
0 50 100 km
M = 1 : 2 600 000
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
ROMÁNIA
JUGOSZLÁVIA
SZOVJETUNIÓ
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN
NÓGRÁD
KOMÁROM
GYŐR-SOPRON
VAS
VESZPRÉM
ZALA
SOMOGY
TOLNA
BARANYA
BÁCS-KISKUN
PEST
FEJÉR
HEVES
SZOLNOK
BÉKÉS
CSONGRÁD
SZABOLCS-SZATMÁR
HAJDÚ-BIHAR
MISKOLC
DEBRECEN
BUDAPEST
42%
38%
34%
28%
Salgótarján
Tiszaszederkény
1970–1991: Leninváros
Kazincbarcika
Ózd
Tiszavasvári
Nyíregyháza
Kisvárda
Mátészalka
Nyírbátor
Hajdúböszörmény
Hajdúszoboszló
Püspökladány
Berettyóújfalu
Tiszafüred
Kisköre
Jászberény
Gyöngyös
Hatvan
Pásztó
Recsk
Eger
Heves
Visonta
Mezőkövesd
Encs
Sárospatak
Sátoraljaújhely
Szerencs
Tokaj
Vásárosnamény
Fehérgyarmat
Balassagyarmat
Szécsény
Esztergom
Vác
Nagymaros
Dunakeszi
Gödöllő
Szentendre
Dorog
Tata
Komárom
Bábolna
Tatabánya
Környe
Oroszlány
Bicske
Budaörs
Érd
Mór
Kisbér
Csorna
Kapuvár
Petőháza
Sopron
Mosonmagyaróvár
Bős
GYŐR
Kőszeg
Szombathely
Sárvár
Celldömölk
Körmend
Vasvár
Szentgotthárd
Sümeg
Zalaszentgrót
Zalaegerszeg
Keszthely
Tapolca
Lenti
Pápa
Zirc
Ajka
Veszprém
Várpalota
Székesfehérvár
Ercsi
Agárd
Százhalombatta
Szigetszentmiklós
Monor
Cegléd
Nagykőrös
Mezőfalva
Dunaújváros
(1961-ig: Sztálinváros)
Sárbogárd
Siófok
Balatonfüred
Ajka
Kecskemét
Lakitelek
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskőrös
Kalocsa
Paks
Tamási
Boglárlelle
Marcali
Nagykanizsa
Kaposvár
Dombóvár
Szekszárd
Bonyhád
Hosszúhegy
(Hajós–Érsekhalma)
Baja
Bácsalmás
Komló
Szigetvár
PÉCS
Mohács
Barcs
Siklós
Dalmand
Nagyatád
Szentes
Orosháza
Gyula
Békés
Békéscsaba
Sarkad
Csongrád
Kunszentmárton
Szeghalom
Mezőtúr
Túrkeve
Karcag
Kisújszállás
Törökszentmiklós
Szolnok
Szarvas
Nádudvar
Kaba
Püspökladány
Berettyóújfalu
Debrecen
Hajdúszoboszló
Hajdúböszörmény
Tiszafüred
Kisköre
Jászberény
Gyöngyös
Visonta
Mezőkövesd
Hatvan
Heves
Eger
Recsk
Pásztó
Encs
Sárospatak
Sátoraljaújhely
Szerencs
Tokaj
Kisvárda
Vásárosnamény
Fehérgyarmat
Nyírbátor
Mátészalka
Nyíregyháza
Tiszalök
Tiszavasvári
Hódmezővásárhely
Mezőkovácsháza
Mezőhegyes
Makó
Szeged
Kiskunhalas
Kecskemét
Lakitelek
Kiskunfélegyháza
Csongrád
Kunszentmárton
Szeghalom
Mezőtúr
Túrkeve
Karcag
Kisújszállás
Törökszentmiklós
Szolnok
Szarvas
Békés
Békéscsaba
Sarkad
Gyula
Orosháza
Szentes
Nagykőrös
Cegléd
Monor
Szigetszentmiklós
Jászberény
Kisköre
Tiszafüred
Hajdúböszörmény
Hajdúszoboszló
Debrecen
Nádudvar
Kaba
Püspökladány
Berettyóújfalu
Mezőkövesd
Visonta
Gyöngyös
Hatvan
Pásztó
Recsk
Eger
Heves
Mátészalka
Nyírbátor
Nyíregyháza
Tiszalök
Tiszavasvári
Fehérgyarmat
Vásárosnamény
Kisvárda
Sátoraljaújhely
Sárospatak
Encs
Szerencs
Tokaj
Edelény
Kazincbarcika
Ózd
Salgótarján
Balassagyarmat
Szécsény
Selyp
Gödöllő
Dunakeszi
Nagymaros
Vác
Esztergom
Dorog
Tata
Komárom
Bábolna
Tatabánya
Környe
Oroszlány
Bicske
Budaörs
Érd
Mór
Kisbér
Csorna
Kapuvár
Petőháza
Sopron
Mosonmagyaróvár
Bős
GYŐR
Kőszeg
Szombathely
Sárvár
Celldömölk
Körmend
Vasvár
Szentgotthárd
Sümeg
Zalaszentgrót
Zalaegerszeg
Keszthely
Tapolca
Lenti
Pápa
Zirc
Ajka
Veszprém
Várpalota
Székesfehérvár
Ercsi
Agárd
Százhalombatta
Szigetszentmiklós
Monor
Cegléd
Nagykőrös
Mezőfalva
Dunaújváros
(1961-ig: Sztálinváros)
Sárbogárd
Siófok
Balatonfüred
Ajka
Kecskemét
Lakitelek
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskőrös
Kalocsa
Paks
Tamási
Boglárlelle
Marcali
Nagykanizsa
Kaposvár
Dombóvár
Szekszárd
Bonyhád
Hosszúhegy
(Hajós–Érsekhalma)
Baja
Bácsalmás
Komló
Szigetvár
PÉCS
Mohács
Barcs
Siklós
Dalmand
Nagyatád
Szentes
Orosháza
Gyula
Békés
Békéscsaba
Sarkad
Csongrád
Kunszentmárton
Szeghalom
Mezőtúr
Túrkeve
Karcag
Kisújszállás
Törökszentmiklós
Szolnok
Szarvas
Nádudvar
Kaba
Püspökladány
Berettyóújfalu
Debrecen
Hajdúszoboszló
Hajdúböszörmény
Tiszafüred
Kisköre
Jászberény
Gyöngyös
Visonta
Mezőkövesd
Hatvan
Pásztó
Recsk
Eger
Heves
Mátészalka
Nyírbátor
Nyíregyháza
Tiszalök
Tiszavasvári
Fehérgyarmat
Vásárosnamény
Kisvárda
Sátoraljaújhely
Sárospatak
Encs
Szerencs
Tokaj
Edelény
Kazincbarcika
Ózd
Salgótarján
Balassagyarmat
Szécsény
Selyp
Gödöllő
Dunakeszi
Nagymaros
Vác
Esztergom
Dorog
Tata
Komárom
Bábolna
Tatabánya
Környe
Oroszlány
Bicske
Budaörs
Érd
Mór
Kisbér
Csorna
Kapuvár
Petőháza
Sopron
Mosonmagyaróvár
Bős
GYŐR
Kőszeg
Szombathely
Sárvár
Celldömölk
Körmend
Vasvár
Szentgotthárd
Sümeg
Zalaszentgrót
Zalaegerszeg
Keszthely
Tapolca
Lenti
Pápa
Zirc
Ajka
Veszprém
Várpalota
Székesfehérvár
Ercsi
Agárd
Százhalombatta
Szigetszentmiklós
Monor
Cegléd
Nagykőrös
Mezőfalva
Dunaújváros
(1961-ig: Sztálinváros)
Sárbogárd
Siófok
Balatonfüred
Ajka
Kecskemét
Lakitelek
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskőrös
Kalocsa
Paks
Tamási
Boglárlelle
Marcali
Nagykanizsa
Kaposvár
Dombóvár
Szekszárd
Bonyhád
Hosszúhegy
(Hajós–Érsekhalma)
Baja
Bácsalmás
Komló
Szigetvár
PÉCS
Mohács
Barcs
Siklós
Dalmand
Nagyatád
Országhatár
Megyehatár
Járáshatár
Víz-, hőerőmű
Atomerőmű
Kohászat
Gépgyártás
Vegyipar
Textilipar
Cukoripar
Építőanyag-ipar
Kőolaj, földgáz
Barnakőszén
Feketekőszén
Oroszlány Az 1950-es, 1960-as évek nehézipari fejlesztése során kiépült város
Az ipari foglalkoztatottak aránya megyénként az összes keresőhöz viszonyítva, 1960:
28,1–45%
22,1–28%
17,1–22%
13,1–17%
8,1–13%
38% Megyei jogú városokban, 1960
Országos átlag: 26%
Bábolna Jelentős teljesítményű állami gazdaság
Jelentős teljesítményű bortermelő állami gazdaság

SZOVJET CSAPATOK MAGYARORSZÁGON, 1989
b
0 50 100 km
M = 1 : 2 600 000
CSEHSZLOVÁKIA
AUSZTRIA
ROMÁNIA
JUGOSZLÁVIA
SZOVJETUNIÓ
1991. június 16.: az utolsó szovjet katona kivonulása Magyarországról
Városok és falvak, ahol a szovjet Déli Hadseregcsoportnak katonai objektumai voltak
A harckocsihadosztály helyőrségei
A két gépesített lövészhadosztály helyőrségei
Rakétaegységek
Légvédelmi egységek
Műszaki egységek
Rádióelektronikai egységek
Légierő, repülőterek
Kecskemét Hadosztály-parancsnokság
Az 1990–1991-es teljes csapatkivonás során használt vasútvonalak (összesen 1352 csapat- és anyagszállító vonat)
MEGJEGYZÉS: Budapesten a III., VI., VII., XIII., XV., XVI., XVII., XVIII. és XXII. kerületben voltak szovjet használatban ingatlanok.
1: Veszprém
2: Hajmáskér
3: Litér
4: Balatonfűzfő
5: Balatonalmádi
Esztergom
Komárom
Győr
Tata
Piliscsaba
Szentendre
Vác
Budapest
Mátyásföld
Érd
Mór
Székesfehérvár
Szentkirályszabadja
Tapolca
Balatonfüred
Sárbogárd
Dunaújváros
Kecskemét
Cegléd
Nagykőrös
Szolnok
Szeged
Kiskunhalas
Kiskunmajsa
Dombóvár
Kaposszekcső
Baja
Jánoshalma
Tarany
Mosonmagyaróvár
Balassagyarmat
Nyíregyháza
Mezőkövesd
Hajdúböszörmény
Hajdúhadháztéglás
Debrecen
Nádudvar
Kunmadaras
Karcag
Berettyóújfalu
Záhony
Máté
Polgár
Mezőkövesd
Hajdúböszörmény
Hajdúhadháztéglás
Hajdúsámson
Debrecen
Nádudvar
Kunmadaras
Karcag
Berettyóújfalu
Szolnok
Cegléd
Nagykőrös
Kecskemét
Kiskunhalas
Kiskunmajsa
Szeged
Dombóvár
Kaposszekcső
Baja
Jánoshalma
Tarany
Szombathely
Szentkirályszabadja
Székesfehérvár
Tapolca
Balatonfüred
Sárbogárd
Dunaújváros
Esztergom
Komárom
Győr
Tata
Piliscsaba
Szentendre
Vác
Budapest
Mátyásföld
Érd
Mór
Kondorfa
Zalaegerszeg
Sármellék
Zalavár
Balatonszemes
Alsópáhok
Tab
Magyarkeszi
Törökkoppány
Igal
Tamási
Dunaszentbenedek
Uszód
Foktő
Kalocsa
Fadd
Tolna
Bátaszék
Solt
Dunaföldvár
Bölcske
Orgovány
Bugac
Kaskantyú
Bócsa
Kiskunmajsa
Dóc
Szeged
Jánoshalma
Baja
Tarany
Kaposszekcső
Dombóvár
Igal
Törökkoppány
Balatonszemes
Alsópáhok
Zalavár
Sármellék
Zalaegerszeg
Kondorfa
Tapolca
Balatonfüred
Nagyvázsony
Tótvázsony
Szentgál
Városlőd
Öskü
Várpalota
Pákozd
Bakonyjákó
Lókút
Pápakovácsi
Nagytevel
Pápa
Vát
Szeleste
Vasszilvágy
Szombathely
Herend
Hárskút
Zirc
Csákvár
Etyek
Bicske
Budaörs
Gödöllő
Pécel
Váchartyán
Aszód
Heréd
Lőrinci
Sütő
Baj
Vértesszőlős
Bokod
Császár
Ravazd
Páli
Fertőd
Fertőendréd
Vitnyéd
Lovasberény
Zámoly
Csókakő
Szigetszentmiklós
Szigethalom
Tököl
Bugyi
Inárcs
Dabas
Csévharaszt
Tápiószentmárton
Tápiószőlős
Tápiógyörgye
Tápiobicske
Besenyszög
Kunhegyes
Tiszaörs
Hortobágy
Földes
Derecske
Berettyóújfalu
Karcag
Kunmadaras
Nádudvar
Debrecen
Hajdúsámson
Hajdúhadháztéglás
Hajdúböszörmény
Mezőkövesd
Polgár
Nyíregyháza
Mád
Záhony
Kecskemét
Nagykőrös
Cegléd
Szolnok
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskunmajsa
Dóc
Szeged
Jánoshalma
Baja
Tarany
Kaposszekcső
Dombóvár
Igal
Törökkoppány
Balatonszemes
Alsópáhok
Zalavár
Sármellék
Zalaegerszeg
Kondorfa
Tapolca
Balatonfüred
Nagyvázsony
Tótvázsony
Szentgál
Városlőd
Öskü
Várpalota
Pákozd
Bakonyjákó
Lókút
Pápakovácsi
Nagytevel
Pápa
Vát
Szeleste
Vasszilvágy
Szombathely
Herend
Hárskút
Zirc
Csákvár
Etyek
Bicske
Budaörs
Gödöllő
Pécel
Váchartyán
Aszód
Heréd
Lőrinci
Sütő
Baj
Vértesszőlős
Bokod
Császár
Ravazd
Páli
Fertőd
Fertőendréd
Vitnyéd
Lovasberény
Zámoly
Csókakő
Szigetszentmiklós
Szigethalom
Tököl
Bugyi
Inárcs
Dabas
Csévharaszt
Tápiószentmárton
Tápiószőlős
Tápiógyörgye
Tápiobicske
Besenyszög
Kunhegyes
Tiszaörs
Hortobágy
Földes
Derecske
Berettyóújfalu
Karcag
Kunmadaras
Nádudvar
Debrecen
Hajdúsámson
Hajdúhadháztéglás
Hajdúböszörmény
Mezőkövesd
Polgár
Nyíregyháza
Mád
Záhony
Kecskemét
Nagykőrös
Cegléd
Szolnok
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kiskunmajsa
Dóc
Szeged
Jánoshalma
Baja
Tarany
Kaposszekcső
Dombóvár
Igal
Törökkoppány
Balatonszemes
Alsópáhok
Zalavár
Sármellék
Zalaegerszeg
Kondorfa
Tapolca
Balatonfüred
Nagyvázsony
Tótvázsony
Szentgál
Városlőd
Öskü
Várpalota
Pákozd
Bakonyjákó
Lókút
Pápakovácsi
Nagytevel
Pápa
Vát
Szeleste
Vasszilvágy
Szombathely
Herend
Hárskút
Zirc
Csákvár
Etyek
Bicske
Budaörs
Gödöllő
Pécel
Váchartyán
Aszód
Heréd
Lőrinci
Sütő
Baj
Vértesszőlős
Bokod
Császár
Ravazd
Páli
Fertőd
Fertőendréd
Vitnyéd
Lovasberény
Zámoly
Csókakő
Szigetszentmiklós
Szigethalom
Tököl
Bugyi
Inárcs
Dabas
Csévharaszt
Tápiószentmárton
Tápiószőlős
Tápiógyörgye
Tápiobicske
Besenyszög
Kunhegyes
Tiszaörs
Hortobágy
Földes
Derecske
1: Veszprém
2: Hajmáskér
3: Litér
4: Balatonfűzfő
5: Balatonalmádi

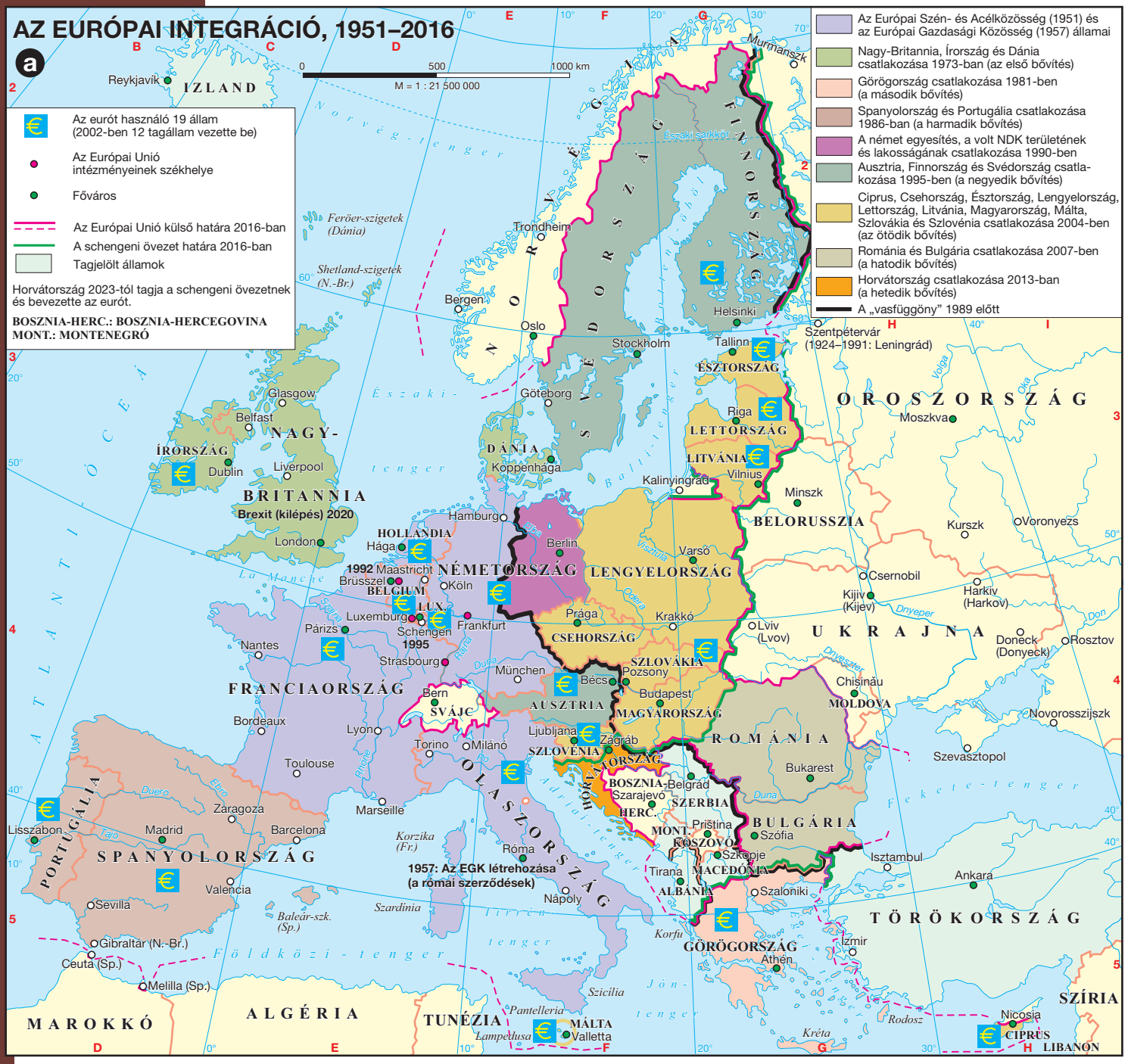
AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ, 1951–2016
a
Az eurót használó 19 állam (2002-ben 12 tagállam vezette be)
Az Európai Unió intézményeinek székhelye
Főváros
Az Európai Unió külső határa 2016-ban
A schengeni övezet határa 2016-ban
Tagjelölt államok
Horvátország 2023-tól tagja a schengeni övezetnek és bevezette az eurót.
BOSZNIA-HERC.: BOSZNIA-HERCEGOVINA
MONT.: MONTENEGRÓ
M = 1 : 21 500 000
Az Európai Szén- és Acélközösség (1951) és az Európai Gazdasági Közösség (1957) államai
Nagy-Britannia, Írország és Dánia csatlakozása 1973-ban (az első bővítés)
Görögország csatlakozása 1981-ben (a második bővítés)
Spanyolország és Portugália csatlakozása 1986-ban (a harmadik bővítés)
A német egyesítés, a volt NDK területének és lakosságának csatlakozása 1990-ben
Ausztria, Finnország és Svédország csatlakozása 1995-ben (a negyedik bővítés)
Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia csatlakozása 2004-ben (az ötödik bővítés)
Románia és Bulgária csatlakozása 2007-ben (a hatodik bővítés)
Horvátország csatlakozása 2013-ban (a hetedik bővítés)
A „vasfüggöny” 1989 előtt
1957: Az EGK létrehozása (a római szerződések)
1992 Maastricht
1995
Schengen
Brexit (kilépés) 2020
Reykjavík
IZLAND
Murmanszk
FINNORSZÁG
SVÉDORSZÁG
NORVÉGIA
Trondheim
Bergen
Oslo
Stockholm
Helsinki
Tallinn
ÉSZTORSZÁG
Szentpétervár (1924–1991: Leningrád)
OROSZORSZÁG
Moszkva
Riga
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
Vilnius
Kalinyingrád
Minszk
BELORUSSZIA
Kurszk
Voronyezs
Glasgow
Belfast
NAGY-BRITANNIA
ÍRORSZÁG
Dublin
Liverpool
London
DÁNIA
Koppenhága
Göteborg
HOLLANDIA
Hága
Brüsszel
BELGIUM
LUX
Luxemburg
Párizs
Hamburg
Berlin
NÉMETORSZÁG
Köln
Frankfurt
Varsó
LENGYELORSZÁG
Prága
CSEHORSZÁG
Krakkó
Csernobil
Kijiv (Kijev)
Harkiv (Harkov)
Lviv (Lvov)
UKRAJNA
Doneck (Donyeck)
Rosztov
Nantes
Strasbourg
München
FRANCIAORSZÁG
Bern
SVÁJC
Bécs
SZLOVÁKIA
Pozsony
AUSZTRIA
Budapest
MAGYARORSZÁG
Chisinău
MOLDOVA
Bordeaux
Lyon
Ljubljana
Zágráb
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
ROMÁNIA
Novorosszijszk
Szevasztopol
Torino
Milánó
Toulouse
Bukarest
Marseille
BOSZNIA-HERC.
Szarajevo
Belgrád
SZERBIA
Duero
Ebro
Zaragoza
Lisszabon
Madrid
Barcelona
PORTUGÁLIA
SPANYOLORSZÁG
Tajo
Korzika (Fr.)
Róma
MONT.
Priština
KOSZOVÓ
BULGÁRIA
Szófia
Szkopje
Isztambul
Ankara
Tirana
MACEDÓNIA
ALBÁNIA
Szaloniki
Valencia
Sevilla
Nápoly
Szardínia
Baleár-szk. (Sp.)
TÖRÖKORSZÁG
Korfu
GÖRÖGORSZÁG
Athén
Izmir
Gibraltár (N.-Br.)
Ceuta (Sp.)
Melilla (Sp.)
Földközi-tenger
Szicília
Pantelleria
Lampedusa
MÁLTA
Valletta
MAROKKÓ
ALGÉRIA
TUNÉZIA
Kréta
Rodosz
SZÍRIA
Nicosia
CIPRUS
LIBANON
Feröer-szigetek (Dánia)
Shetland-szigetek (N.-Br.)
Északi-tenger
Északi sarkkör
Balti-tenger
Atlanti-óceán
La Manche
Volga
Oka
Don
Dnyeper
Dnyeszter
Duna
Visztula
Elba
Rajna
Szajna
Loire
Rhône
Po
Adriai-tenger
Jón-tenger
Égei-tenger
Fekete-tenger
Azovi-tenger

A SZOVJETUNIÓ SZÉTESÉSE, 1991
A Szovjetunió határa 1991-ig
Az új független államok határa
M = 1 : 167 000 000
b
Murmanszk
ÉSZTORSZÁG
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
Leningrád
FEHÉROROSZORSZÁG
OROSZORSZÁG
Moszkva
Kijev
UKRAJNA
MOLDOVA
Volgograd
Szamara
Jekatyerinburg
Omszk
Tomszk
Irkutszk
Krasznojarszk
Vlagyivosztok
Ohotszki-tenger
Északi sarkkör
GRÚZIA
ÖRMÉNYORSZÁG
AZERBAJDZSÁN
KAZAHSZTÁN
ÜZBEGISZTÁN
TÜRKMENISZTÁN
KIRGIZISZTÁN
TADZSIKISZTÁN

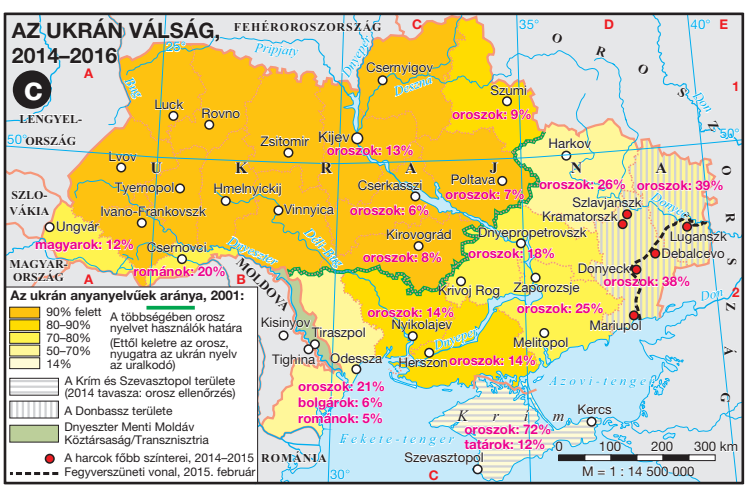
AZ UKRÁN VÁLSÁG, 2014–2016
c
FEHÉROROSZORSZÁG
LENGYELORSZÁG
SZLOVÁKIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
MOLDOVA
Csernyigov
Szumi
oroszok: 9%
Luck
Rovno
Zsitomir
Kijev
oroszok: 13%
Harkov
Lvov
Tyernopol
Hmelnyickij
Poltava
Cserkasszi
oroszok: 26%
oroszok: 39%
oroszok: 7%
Szlavjanszk
Kramatorszk
Ivano-Frankovszk
Vinnyica
oroszok: 6%
Ungvár
magyarok: 12%
románok: 20%
Csernovci
Kirovográd
Dnyepropetrovszk
oroszok: 8%
oroszok: 18%
Luganszk
Debalcevo
Donyeck
oroszok: 38%
Krivoj Rog
Zaporozsje
oroszok: 14%
oroszok: 25%
Nyikolajev
Mariupol
Kisinyov
Tiraszpol
Melitopol
Tighina
Odessza
Herszon
oroszok: 14%
oroszok: 21%
bolgárok: 6%
románok: 5%
oroszok: 72%
tatárok: 12%
Kercs
Szevasztopol
Az ukrán anyanyelvűek aránya, 2001:
90% felett
80–90%
70–80%
50–70%
14%
A többségében orosz nyelvet használók határa (Ettől keletre az orosz, nyugatra az ukrán nyelv az uralkodó)
A Krím és Szevasztopol területe (2014 tavasza: orosz ellenőrzés)
A Donbassz területe
Dnyeszter Menti Moldáv Köztársaság/Transznisztria
A harcok főbb színterei, 2014–2015
Fegyverszüneti vonal, 2015. február
M = 1 : 14 500 000

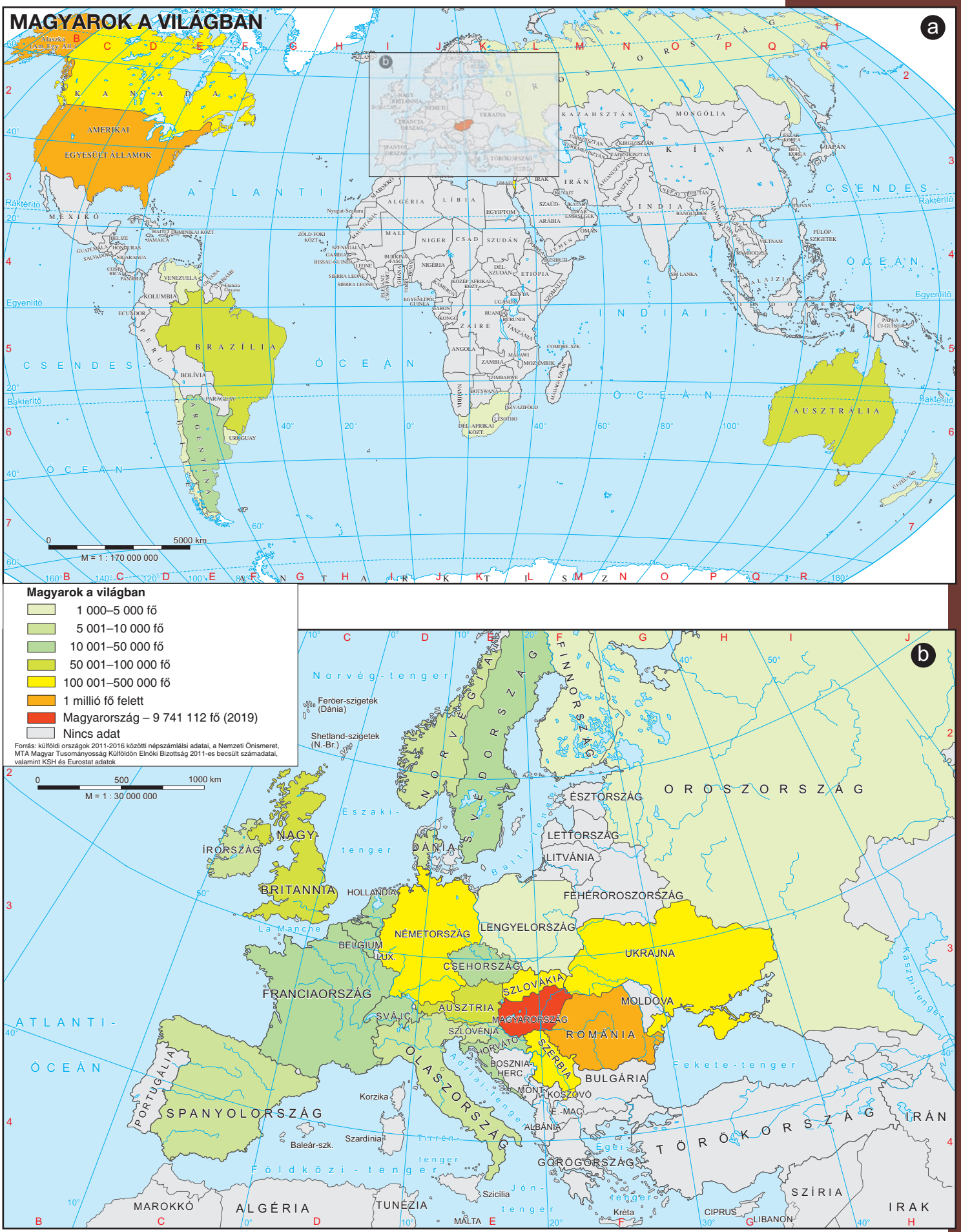
MAGYAROK A VILÁGBAN
a
b
Magyarok a világban
1 000–5 000 fő
5 001–10 000 fő
10 001–50 000 fő
50 001–100 000 fő
100 001–500 000 fő
1 millió fő felett
Magyarország – 9 741 112 fő (2019)
Nincs adat
Forrás: külföldi országok 2011-2016 közötti népszámlálási adatai, a Nemzeti Önismeret, MTA Magyar Tusományosság Külföldön Elnöki Bizottság 2011-es becsült számadatai, valamint KSH és Eurostat adatok
0 5000 km
M = 1 : 170 000 000
0 500 1000 km
M = 1 : 30 000 000
AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK
KANADA
MEXIKÓ
BRAZÍLIA
ÍRORSZÁG
NAGY-BRITANNIA
HOLLANDIA
BELGIUM
LUX.
NÉMETORSZÁG
DÁNIA
NORVÉGIA
SVÉDORSZÁG
FINNORSZÁG
ÉSZTORSZÁG
LETTORSZÁG
LITVÁNIA
OROSZORSZÁG
FEHÉROROSZORSZÁG
LENGYELORSZÁG
UKRAJNA
CSEHORSZÁG
SZLOVÁKIA
MAGYARORSZÁG
AUSZTRIA
SVÁJC
FRANCIAORSZÁG
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
BOSZNIA-HERC.
SZERBIA
MONT.
KOSZOVÓ
E.-MAC.
ALBÁNIA
ROMÁNIA
MOLDOVA
BULGÁRIA
GÖRÖGORSZÁG
TÖRÖKORSZÁG
SPANYOLORSZÁG
PORTUGÁLIA
OLASZORSZÁG
MAROKKÓ
ALGÉRIA
TUNÉZIA
MÁLTA
SZÍRIA
IRÁN
IRAK
LIBANON
CIPRUS
Norvég-tenger
Északi-tenger
Balti-tenger
La Manche
Földközi-tenger
Adriai-tenger
Égei-tenger
Jón-tenger
Fekete-tenger
Kaszpi-tenger
ATLANTI-ÓCEÁN
CSENDES-ÓCEÁN
INDIAI-ÓCEÁN
AUSZTRÁLIA
Ráktérítő
Egyenlítő
Baktérítő

A MAGYARSÁGOT ÉRT ATROCITÁSOK
A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN
a
1919 † Atrocitás helyszíne és ideje az I. világháború idején
1945 † Atrocitás helyszíne és ideje a II. világháború idején
Magyarország határa 1918-ban
Országhatárok 1920 után
Magyarország területének gyarapodása, 1938–1941
LENGYELORSZÁG
CSEHSZLOVÁKIA
Szlovákia
Kárpátalja
AUSZTRIA
Burgenland
MAGYARORSZÁG
Erdély
Bácska
Bánság
Muravidék
SZERB–HORVÁT–SZLOVÉN KIRÁLYSÁG
OLASZORSZÁG
Přerov †1945. jún. 18.
Kassa
Rozsnyó †1918
Ungvár
Munkács †1944-45
Szolyva
BÉCS
POZSONY †1945
Pozsonyligetfalu
Léva
Losonc
Miskolc
Beregszász
Érsekújvár
Eger
Nyíregyháza
Szatmárnémeti
Máramarossziget
Nagybánya
Sopron
Győr
BUDAPEST
Debrecen
Szombathely
Székesfehérvár
Veszprém
Szolnok
Nagyvárad †1919
Zilah
Dés
Beszterce
Zalaegerszeg
Kecskemét
Kolozsvár †1919
Csíkszentdomokos †1944. ősz
Kaposvár
Békéscsaba
Köröstárkány †1919. ápr.
Marosvásárhely
Csíkszereda
Székelyföld
Szeged
Arad
Pécs
Szabadka
Adorján †1919 †1944
Gyulafehérvár
Szárazajta †1944. ősz
Zombor †1944. okt.–nov.
Sepsiszentgyörgy
Brassó
Járek (Tiszaistvánfalva) †1944-1946
Csúrog †1944. okt.–nov.
Újvidék
0 150 km
M = 1 : 5 350 000

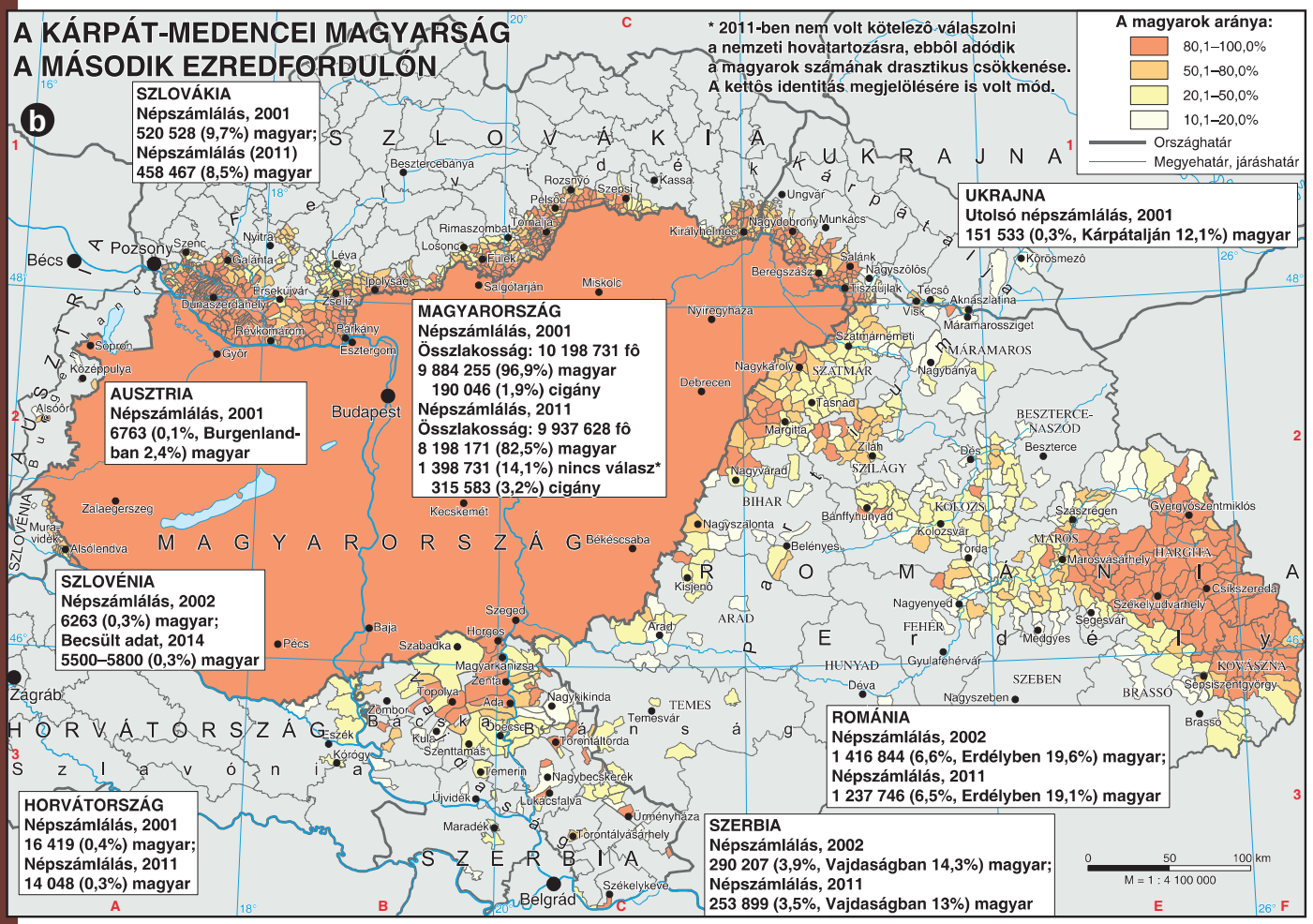
A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁG
A MÁSODIK EZREDFORDULÓN
b
* 2011-ben nem volt kötelező válaszolni a nemzeti hovatartozásra, ebből adódik a magyarok számának drasztikus csökkenése. A kettős identitás megjelölésére is volt mód.
A magyarok aránya:
80,1–100,0%
50,1–80,0%
20,1–50,0%
10,1–20,0%
Országhatár
Megyehatár, járáshatár
SZLOVÁKIA
Népszámlálás, 2001
520 528 (9,7%) magyar;
Népszámlálás (2011)
458 467 (8,5%) magyar
UKRAJNA
Utolsó népszámlálás, 2001
151 533 (0,3%, Kárpátalján 12,1%) magyar
MAGYARORSZÁG
Népszámlálás, 2001
Összlakosság: 10 198 731 fő
9 884 255 (96,9%) magyar
190 046 (1,9%) cigány
Népszámlálás, 2011
Összlakosság: 9 937 628 fő
8 198 171 (82,5%) magyar
1 398 731 (14,1%) nincs válasz*
315 583 (3,2%) cigány
AUSZTRIA
Népszámlálás, 2001
6763 (0,1%, Burgenland-ban 2,4%) magyar
SZLOVÉNIA
Népszámlálás, 2002
6263 (0,3%) magyar;
Becsült adat, 2014
5500–5800 (0,3%) magyar
HORVÁTORSZÁG
Népszámlálás, 2001
16 419 (0,4%) magyar;
Népszámlálás, 2011
14 048 (0,3%) magyar
ROMÁNIA
Népszámlálás, 2002
1 416 844 (6,6%, Erdélyben 19,6%) magyar;
Népszámlálás, 2011
1 237 746 (6,5%, Erdélyben 19,1%) magyar
SZERBIA
Népszámlálás, 2002
290 207 (3,9%, Vajdaságban 14,3%) magyar;
Népszámlálás, 2011
253 899 (3,5%, Vajdaságban 13%) magyar
0 50 100 km
M = 1 : 4 100 000

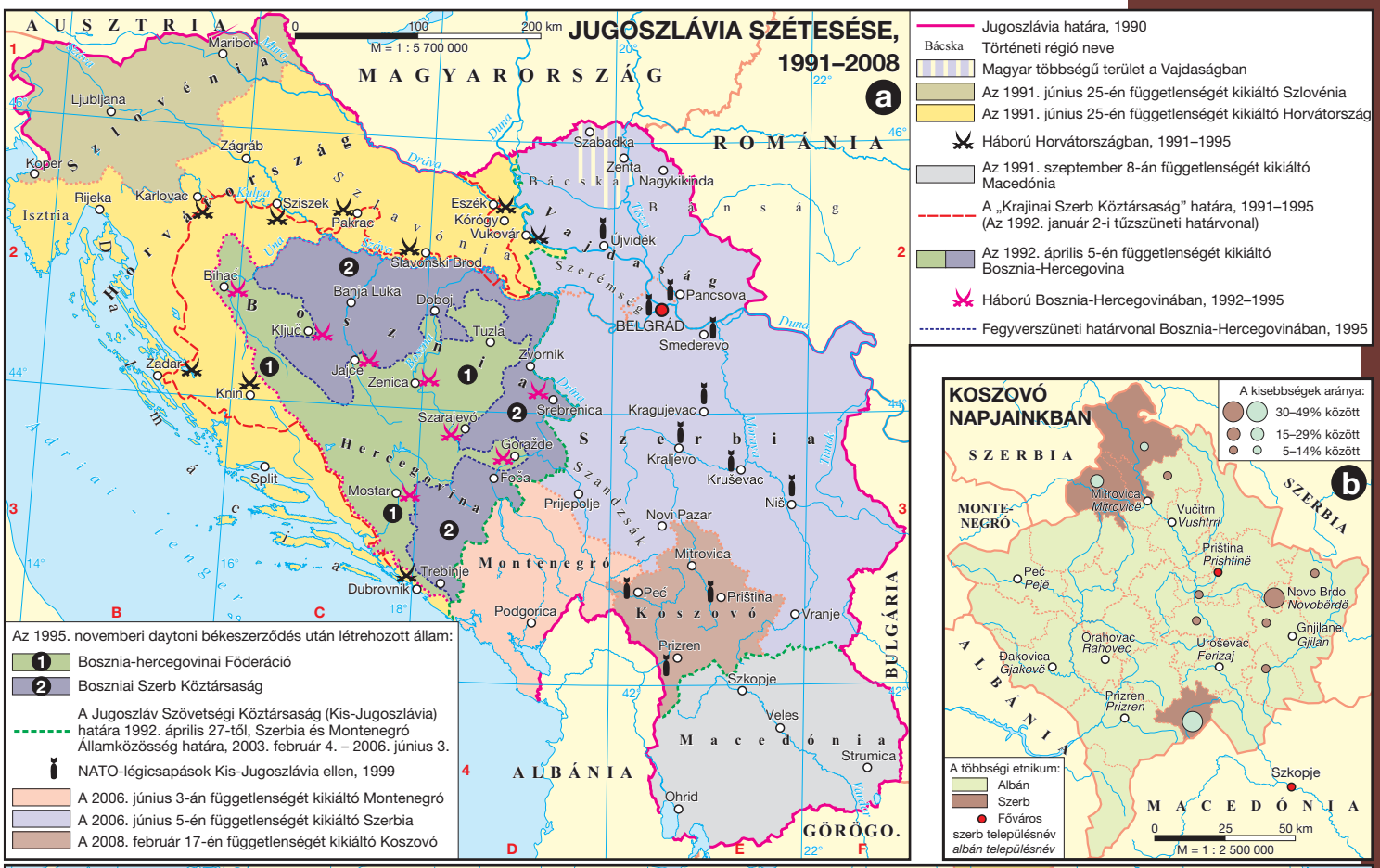
JUGOSZLÁVIA SZÉTESÉSE, 1991–2008
a
M = 1 : 5 700 000
0 100 200 km
Jugoszlávia határa, 1990
Történeti régió neve
Magyar többségű terület a Vajdaságban
Az 1991. június 25-én függetlenségét kikiáltó Szlovénia
Az 1991. június 25-én függetlenségét kikiáltó Horvátország
Háború Horvátországban, 1991–1995
Az 1991. szeptember 8-án függetlenségét kikiáltó Macedónia
A „Krajinai Szerb Köztársaság” határa, 1991–1995 (Az 1992. január 2-i tűzszüneti határvonal)
Az 1992. április 5-én függetlenségét kikiáltó Bosznia-Hercegovina
Háború Bosznia-Hercegovinában, 1992–1995
Fegyverszüneti határvonal Bosznia-Hercegovinában, 1995
Az 1995. novemberi daytoni békeszerződés után létrehozott állam:
1 Bosznia-hercegovinai Föderáció
2 Boszniai Szerb Köztársaság
A Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (Kis-Jugoszlávia) határa 1992. április 27-től, Szerbia és Montenegró Államközösség határa, 2003. február 4. – 2006. június 3.
NATO-légicsapások Kis-Jugoszlávia ellen, 1999
A 2006. június 3-án függetlenségét kikiáltó Montenegró
A 2006. június 5-én függetlenségét kikiáltó Szerbia
A 2008. február 17-én függetlenségét kikiáltó Koszovó
AUSZTRIA
MAGYARORSZÁG
ROMÁNIA
BULGÁRIA
GÖRÖGO.
ALBÁNIA
Maribor
Ljubljana
Koper
Rijeka
Karlovac
Sziszek
Pakrac
Eszék
Kórógy
Vukovár
Szabadka
Zenta
Nagykikinda
Újvidék
Pancsova
BELGRAD
Smederevo
Slavonski Brod
Bihać
Banja Luka
Doboj
Ključ
Tuzla
Zvornik
Jajce
Zenica
Zadar
Knin
Szarajevo
Srebrenica
Kragujevac
Kraljevo
Kruševac
Niš
Goražde
Foča
Split
Mostar
Prijepolje
Novi Pazar
Trebinje
Dubrovnik
Mitrovica
Peć
Priština
Podgorica
Vranje
Prizren
Szkopje
Veles
Strumica
Ohrid
KOSZOVÓ NAPJAINKBAN
b
A kisebbségek aránya:
30–49% között
15–29% között
5–14% között
SZERBIA
MONTE-NEGRÓ
Mitrovica
Mitrovicë
Vučitrn
Vushtrri
Priština
Prishtinë
Peć
Pejë
Novo Brdo
Novobërdë
Gnjilane
Gjilan
Orahovac
Rahovec
Uroševac
Ferizaj
Đakovica
Gjakovë
Prizren
A többségi etnikum:
Albán
Szerb
Főváros
szerb településnév
albán településnév
0 25 50 km
M = 1 : 2 500 000
A KÖZEL-KELET, 1988–2016
c
Kuvait iraki megszállása, 1990
Az 1. öbölháború harcai, 1991
A 2. öbölháború harcai és az amerikai megszállás, 2003–2011
A helyzet Szíriában és Irakban, 2015 nyara:
Az „Iszlám Állam” (ISIS) által ellenőrzött terület
A szíriai kormányerők által ellenőrzött terület
A szíriai lázadók által ellenőrzött terület
A szíriai és az iraki kurdok által ellenőrzött terület
Az iraki kormányerők által ellenőrzött terület
Az „ISIS” által ellenőrzött terület határa, 2016. jún.
Az „Iszlám Állam” támadási irányai, 2014–2015
A szíriai és iraki civilek menekülési irányai
Menekülttáborok
Irak vallási megoszlása 2003 előtt:
A szunnita kurdok által lakott terület, arányuk kb. 20%
A síita arabok által lakott terület, arányuk kb. 56%
A szunnita arabok által lakott terület, arányuk kb. 20%
A keresztények által lakott terület, arányuk kb. 3%
A jazidik által lakott terület, arányuk kb. 1%
1988–1994: örmény–azeri háború
Migráció Európa felé
2011-től: polgárháború
1987: 1. palesztin felkelés
2000–2005: 2. palesztin felkelés
2006: 2. libanoni háború
2011: tüntetéssorozat, Mubárak elnök lemondása
2011–2012: szabad választások
2012–2013: Morszi elnöksége, tüntetések
2013: katonai puccs, asz-Szíszi elnöksége
Izrael által ellenőrzött terület, 2015 nyara
Palesztin ellenőrzésű terület, 2015 nyara
Örmény–azeri fegyverszüneti vonal 1994 óta
Amerikai katonai támaszpont
Tebuk
0 100 200 300 km
M = 1 : 10 600 000
ÖRMÉNYORSZÁG
AZERBAJDZSÁN
TÖRÖKORSZÁG
SZÍRIA
IRÁN
IRAK
LIBANON
IZRAEL
JORDÁNIA
SZAÚD-ARÁBIA
KUVAIT
EGYIPTOM
Földközi-tenger
Kaszpi-tenger
Perzsa-öböl
Baku
Jereván
Hegyi-Karabah
Sztyepanakert
Erzurum
Malatya
Diyarbakir
Tebriz
Urmia
Urmia-tó
Mardin
Adana
Mersin
Gaziantep
Urfa
Kobani
Kamisli
Hasszaka
Nimive
Moszul
Erbil
Kirkuk
Aleppó
Rakka
Zenobia
Deir ez-Zór
Assur
Idlib
Latakia
Hama
Homsz
Palmira
Tartusz
Tripoli
Bejrút
Szidón
Damaszkusz
Abu-Kemal
Al-Kaim
Euphrates
Tikrit
Szamarra
Hamadan
Bakhtaran
Hit
Fallúdzsa
Bagdad
Ar-Ramadi
Kerbela
Babilon
Kút
Nedzsef
Rutba
Haifa
Tel-Aviv
Jeruzsálem
Gáza
Ammán
Holt-tenger
Alexandria
Port Szaid
Szuezi-csatorna
Kairo
Szuez
Elat
Akaba
Al-Dzsauf
Abyas
Nasszírija
Baszra
Abádán
Kuvaitváros

a
16. sz.
15–16. sz.
16. sz.
15. sz.
14. sz.
7–9. sz.
16. sz.
13. sz.
9–10. sz.
7–9. sz.
EGYIPTOM
Pandzsáb
10. sz.
INDIA
Radzsasztán
Gudzsarát
11. sz.
Horaszán
IRÁN
(PERZSIA)
5–11. sz.
Fekete-tenger
Földközi-tenger
Vörös-tenger
Perzsa-öböl
Arab-
tenger
INDIAI-
ÓCEÁN
0 1000 2500 km
M = 1 : 86 000 000
A CIGÁNYSÁG VÁNDORLÁSA
Vitatott jelentőségű útvonal

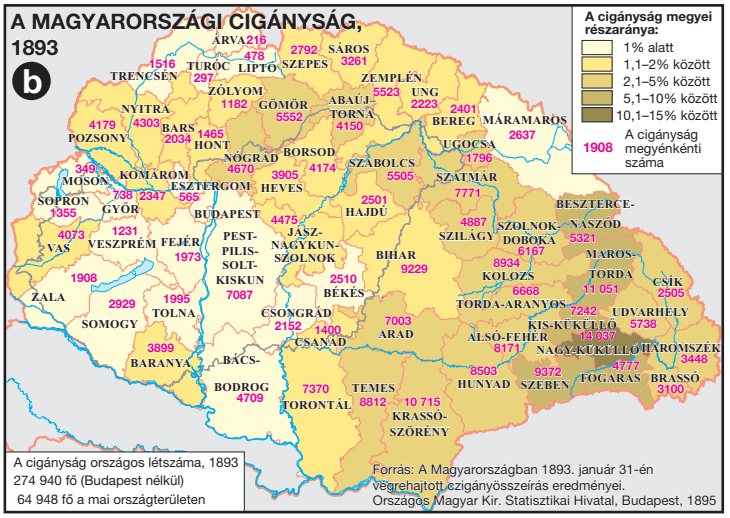
A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYSÁG, 1893
b
A cigányság megyei részaránya:
1% alatt
1,1–2% között
2,1–5% között
5,1–10% között
10,1–15% között
1908 A cigányság megyénkénti száma
A cigányság országos létszáma, 1893
274 940 fő (Budapest nélkül)
64 948 fő a mai országterületen
Forrás: A Magyarországban 1893. január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredményei.
Országos Magyar Kir. Statisztikai Hivatal, Budapest, 1895

AZ EURÓPAI CIGÁNYSÁG, 2007
c
A cigányság részaránya az egyes országokban:
1% alatt
1,1–2% között
2,1–5% között
5,1–10% között
10,1–15% között
500 A cigányság becsült létszáma országonként (ezer fő)
Az európai cigányság becsült összlétszáma: 9,3–9,9 millió fő.
NORVÉGIA 4
SVÉDORSZÁG 40
FINNO-UGOR 12
ÉSZTO. 1,5
LETTORSZÁG 8
LITVÁNIA 4
OROSZORSZÁG 600
DÁNIA 4
ÍRORSZÁG 35
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG 150
HOLLANDIA 35
BELGIUM 35
NÉMETORSZÁG 140
LENGYELORSZÁG 45
FEHÉR-OROSZORSZÁG 15
U K R A J N A 200
CSEHO. 250
SZLOVÁKIA 450-550
FRANCIAORSZÁG 400
SVÁJC 35
AUSZTRIA 25-35
SZLOVÉNIA 15
MAGYARO. 600-800
ROMÁNIA 2200-3000
MOLDOVA 25
HORVÁTO. 40
B.-H. 100
SZERBIA 500
M. K. 20
BULGÁRIA 850
MACEDÓNIA 250
ALBÁNIA 120
OLASZORSZÁG 120
PORTUGÁLIA 50
SPANYOLORSZÁG 800
GÖRÖGORSZÁG 220
TÖRÖKORSZÁG 500
B.-H.: BOSZNIA-HERCEGOVINA
K.: KOSZOVÓ
M.: MONTENEGRÓ

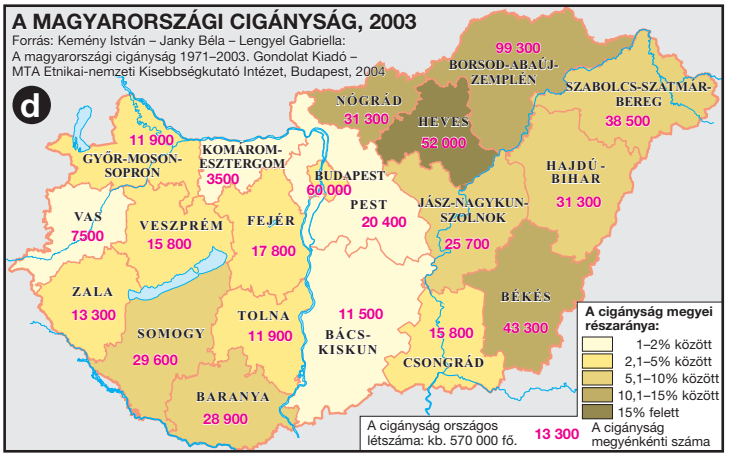
A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYSÁG, 2003
Forrás: Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella:
A magyarországi cigányság 1971–2003. Gondolat Kiadó –
MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004
d
99 300
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG 38 500
NÓGRÁD 31 300
HEVES 52 000
11 900
GYŐR-MOSON-SOPRON
KOMÁROM-ESZTERGOM 3500
BUDAPEST 60 000
HAJDÚ-BIHAR 31 300
VAS 7500
VESZPRÉM 15 800
FEJÉR 17 800
PEST 20 400
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK 25 700
ZALA 13 300
SOMOGY 29 600
TOLNA 11 900
11 500
BÁCS-KISKUN 15 800
BÉKÉS 43 300
CSONGRÁD
BARANYA 28 900
A cigányság megyei részaránya:
1–2% között
2,1–5% között
5,1–10% között
10,1–15% között
15% felett
A cigányság országos létszáma: kb. 570 000 fő.
13 300 A cigányság megyénkénti száma

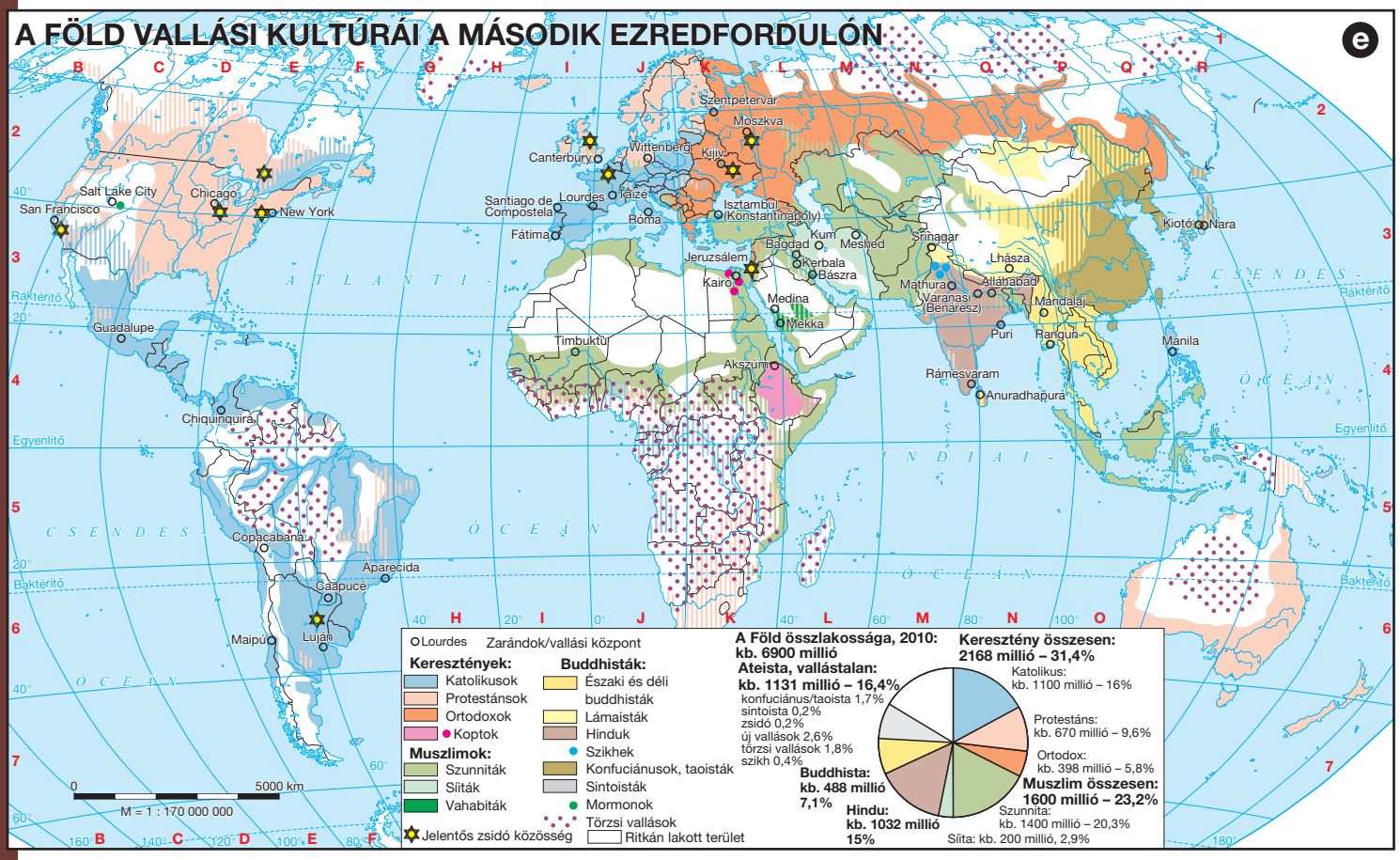
A FÖLD VALLÁSI KULTÚRÁI A MÁSODIK EZREDFORDULÓN
e
Szentpétervár
Moszkva
Canterbury
Wittenberg
Kijiv
Taizé
Lourdes
Santiago de Compostela
Fátima
Roma
Isztambul (Konstantinápoly)
Bagdad
Kum
Meshed
Kerbala
Bászra
Jeruzsálem
Kairó
Medina
Mekka
Timbuktu
Akszum
Srinagar
Lhásza
Mathura
Allahabad
Varanasi (Benáresz)
Mandalaj
Puri
Rangun
Kiotó
Nara
Manila
Rámesvaram
Anuradhapura
Salt Lake City
San Francisco
Chicago
New York
Guadalupe
Chiquinquira
Copacabana
Aparecida
Caapucé
Maipú
Luján
Egyenlítő
Ráktérítő
Baktérítő
A T L A N T I - ÓCEÁN
C S E N D E S - ÓCEÁN
I N D I A I - ÓCEÁN
0 5000 km
M = 1 : 170 000 000
Lourdes Zarándok/vallási központ
Kereszténység:
Katolikusok
Protestánsok
Ortodoxok
Koptok
Muszlimok:
Szunniták
Síiták
Vahabiták
Buddhisták:
Északi és déli buddhisták
Lámaisták
Hinduk
Szikhek
Konfuciánusok, taoisták
Sintoisták
Mormonok
Törzsi vallások
Jelentős zsidó közösség
Ritkán lakott terület
A Föld összlakossága, 2010: kb. 6900 millió
Ateista, vallástalan: kb. 1131 millió – 16,4%
konfuciánus/taoista 1,7%
sintoista 0,2%
zsidó 0,2%
új vallások 2,6%
törzsi vallások 1,8%
szikh 0,4%
Buddhista: kb. 488 millió 7,1%
Hindu: kb. 1032 millió 15%
Keresztény összesen: 2168 millió – 31,4%
Katolikus: kb. 1100 millió – 16%
Protestáns: kb. 670 millió – 9,6%
Ortodox: kb. 398 millió – 5,8%
Muszlim összesen: 1600 millió – 23,2%
Szunnita: kb. 1400 millió – 20,3%
Síita: kb. 200 millió, 2,9%

A GLOBALIZÁLÓDÓ VILÁG ÉS KONFLIKTUSAI, 1990-TŐL NAPJAINKIG

a

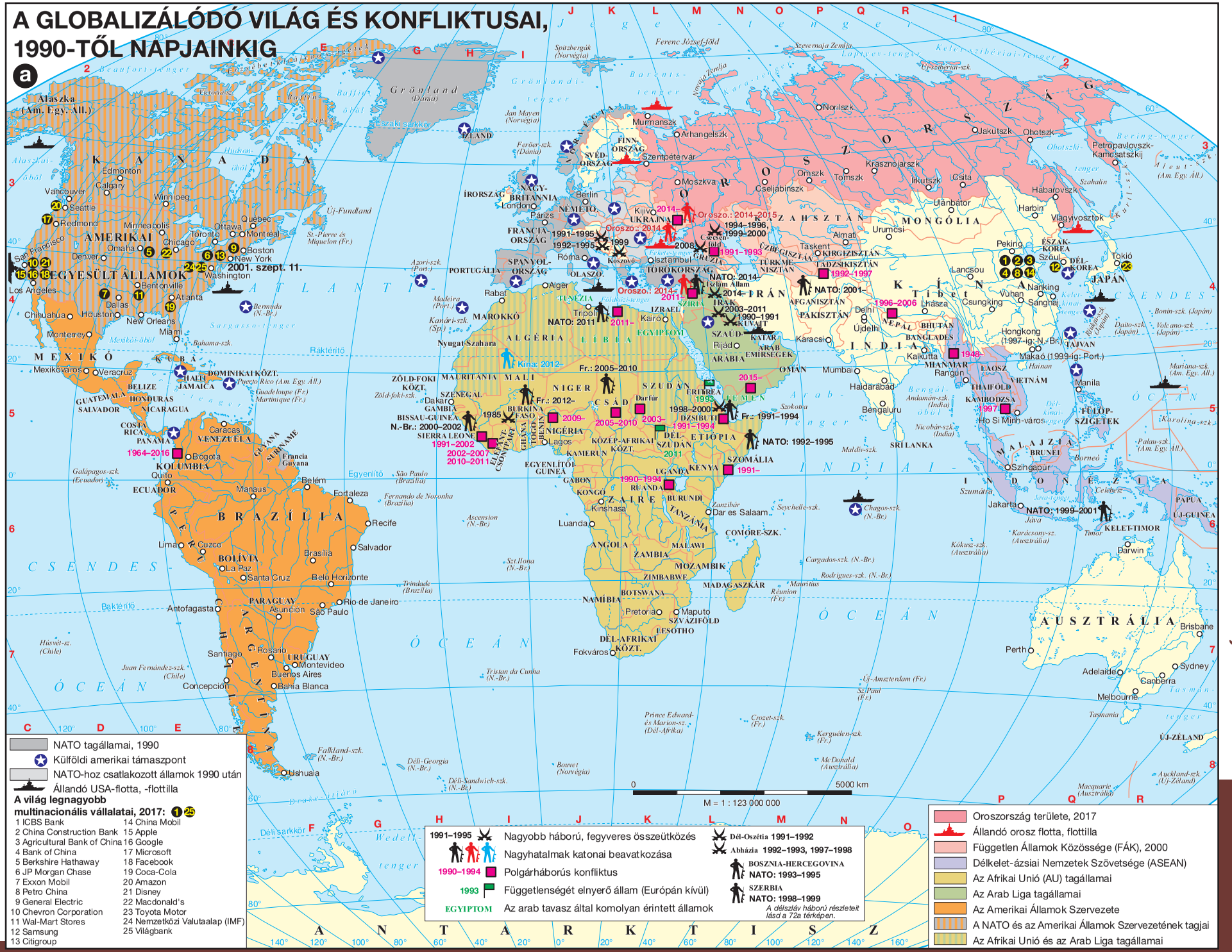

NATO tagállamai, 1990
Külföldi amerikai támaszpont
NATO-hoz csatlakozott államok 1990 után
Állandó USA-flotta, -flottila

A világ legnagyobb multinacionális vállalatai, 2017: 1 25

1 ICBS Bank	14 China Mobil
2 China Construction Bank	15 Apple
3 Agricultural Bank of China	16 Google
4 Bank of China	17 Microsoft
5 Berkshire Hathaway	18 Facebook
6 JP Morgan Chase	19 Coca-Cola
7 Exxon Mobil	20 Amazon
8 Petro China	21 Disney
9 General Electric	22 Macdonald's
10 Chevron Corporation	23 Toyota Motor
11 Wal-Mart Stores	24 Nemzetközi Valutaalap (IMF)
12 Samsung	25 Világbank
13 Citigroup	

1991–1995 Nagyobb háború, fegyveres összeütközés
Nagyhatalmak katonai beavatkozása
1990–1994 Polgárháborús konfliktus
1993 Függetlenségét elnyerő állam (Európán kívül)
EGYIPTOM Az arab tavasz által komolyan érintett államok

Dél-Oszétia 1991–1992
Abházia 1992–1993, 1997–1998
BOSZNIA-HERCEGOVINA
NATO: 1993–1995
SZERBIA
NATO: 1998–1999
A délszláv háború részleteit lásd a 72a térképen.

Oroszország területe, 2017
Állandó orosz flotta, flottila
Független Államok Közössége (FÁK), 2000
Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN)
Az Afrikai Unió (AU) tagállamai
Az Arab Liga tagállamai
Az Amerikai Államok Szervezete
A NATO és az Amerikai Államok Szervezetének tagjai
Az Afrikai Unió és az Arab Liga tagállamai

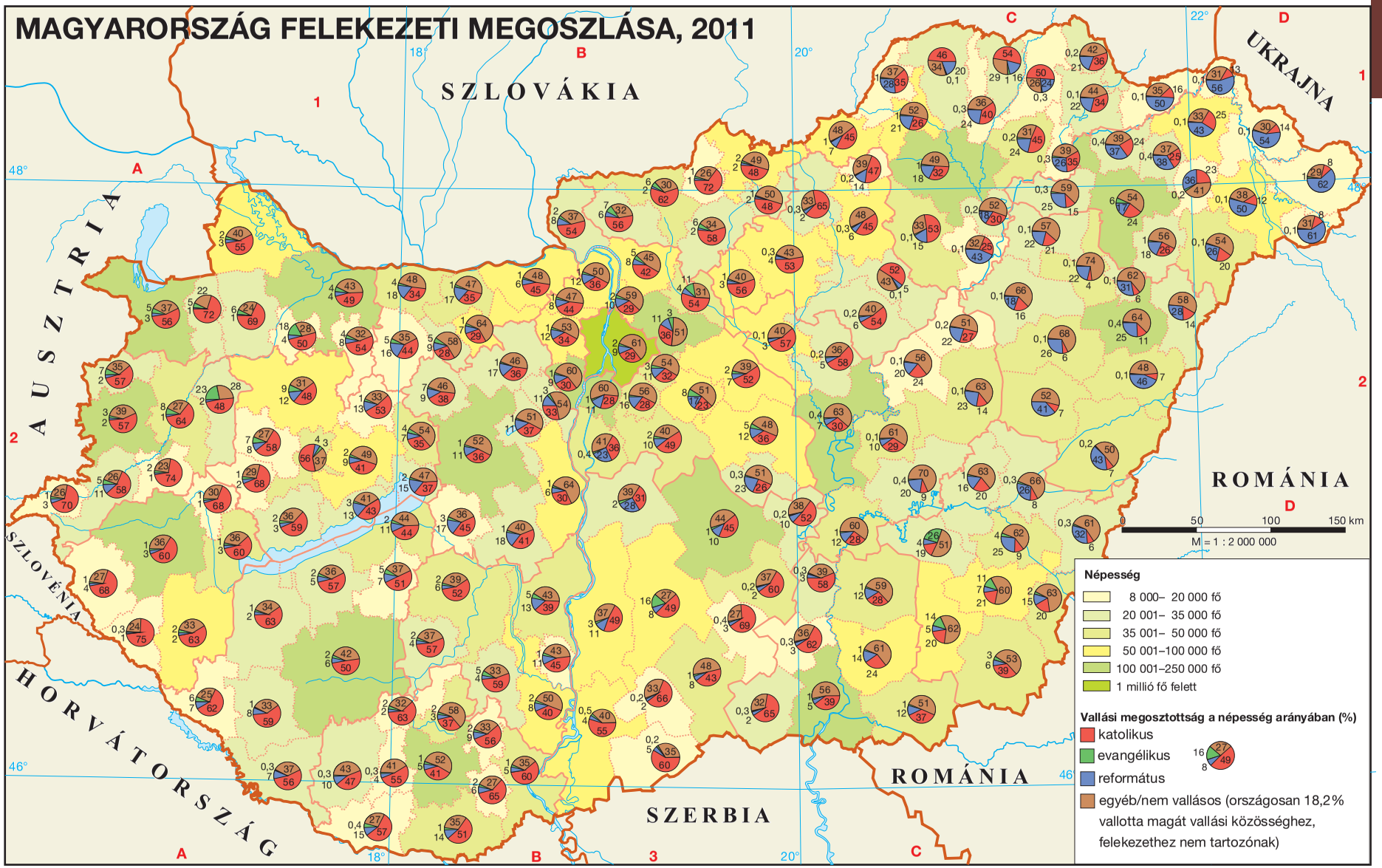
MAGYARORSZÁG FELEKEZETI MEGOSZLÁSA, 2011
SZLOVÁKIA
UKRAJNA
AUSZTRIA
ROMÁNIA
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
SZERBIA
ROMÁNIA
0 50 100 150 km
M = 1 : 2 000 000
Népesség
8 000– 20 000 fő
20 001– 35 000 fő
35 001– 50 000 fő
50 001–100 000 fő
100 001–250 000 fő
1 millió fő felett
Vallási megosztottság a népesség arányában (%)
katolikus
evangélikus
református
egyéb/nem vallásos (országosan 18,2% vallotta magát vallási közösséghez, felekezethez nem tartozónak)

MAGYARORSZÁG KÖZIGAZGATÁSI TÉRKÉPE, 2023
a
SZLOVÁKIA
UKRAJNA
AUSZTRIA
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
ROMÁNIA
SZERBIA
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
HAJDÚ-BIHAR
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
NÓGRÁD
HEVES
GYŐR-MOSON-SOPRON
KOMÁROM-ESZTERGOM
BUDAPEST
PEST
VESZPRÉM
VAS
FEJÉR
ZALA
SOMOGY
TOLNA
BÁCS-KISKUN
BÉKÉS
CSONGRÁD-CSANÁD
BARANYA
Országhatár
Vármegyehatár
Járáshatár
0 50 100 150 km
M = 1 : 2 000 000

A MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGEK, 2011
b
0 50 100 km
M = 1 : 2 750 000
SZLOVÁKIA
UKRAJNA
AUSZTRIA
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
ROMÁNIA
SZERBIA
Az adott településen nagyobb számban élő nemzetiségek:
Német
Szlovák
Román
Horvát
Szerb
Ruszin
Szlovén
Népszámlálás, 2011:
9 937 628 lakos, ebből
315 583 (3,2%) cigány (roma)
185 696 (1,9%) német
35 641 (0,4%) román
35 208 (0,4%) szlovák
26 774 (0,3%) horvát
10 038 (0,1%) szerb
7 396 ukrán
7 001 lengyel
6 272 bolgár
4 642 görög
3 882 ruszin
3 571 örmény
2 820 szlovén

KÉPES TÉRKÉPKERESŐ ÉVSZÁMOKHOZ*

ŐSKOR–ÓKOR (Kr. u. 476-ig)

Kr. e. 3000 körül 5

Kr. e. 10. sz. 5

Kr. e. 5. sz. közepe

Kr. e. 31 8d

395 11a

Kr. e. 8000 körül 3a

Kr. e. 18. sz. 5

Kr. e. 776 6a

Kr. e. 753 8a

Kr. e. 510 8a

Kr. e. 490 7a

Kr. e. 336–323 7b

Kr. e. 44 8d

Kr. u. 70 10a

313 10c

325 10c

476 11a

KÖZÉPKOR (476–1492)

732 15a

1096–1099 15b

1347 17a

1453 21a, 21b

622 15a

800 13a

843 13b

1054 10c

1215 15b

15. sz. közepe 21a

9. sz. közepe 14a

955 13b

997/1000–1038

1205–1235

1222 18b

1241–1242 18b

1301

1351 20b

1396 20c

1444 21a, 22a

1456 22a

895 táján 14b

972–997

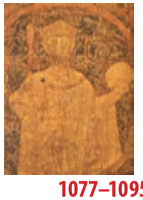

1077–1095

1095–1116

1235–1270

1308–1342

1342–1382 20b

1387–1437 20c

1458–1490 22b

* Az egyes évszámadatoknál a vonatkozó **legfontosabb** térképek sorszámát és/vagy a korszakra, dátumra utaló képeket adtuk meg. A térképek számát csak akkor jelöltük, ha azokon az adott személyekre, eseményekre vonatkozó időadatok szerepelnek.

KORA ÚJKOR (1492–1789)

1492
25a

1517
29a

1526
26b

1541
28a

1552
28b

1566
28b

1591–1606
31b

1613–1629
32b

1618–1648
33a

1642–1649
33b

1664
34b

1686
36a

1689
33b

1699
36a

1701–1714
35a

1703–1711
36b

1707
36b

1711
36b

1723

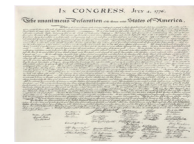

1740–1780

1776. VII. 4.
39b

1780–1790

ÚJKOR (1789–1914)

1789. VII. 14.
41a

1793–1794
41a

1804–1814/15
41c

1815
41c

1848
42a

1853–1856
46a

1859
46a

1861–1865
48b

1866
46a

1871
46a

1896

1830

1832–1836
43a

1844

1848. III. 15.
43b

1848. IV. 11.
43b

1848. IX. 29.
44a

1849. IV. 6.
45a

1849. IV. 14.
45a

1849. V. 21.
45a

1849. VIII. 13.
45b

1849. X. 6.
45b

1867
52c

1868

1873
50a

1875–1890

1896

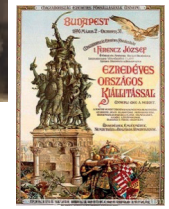

1905

1914. VI.28.
53a

JELENKOR 1. (1914–1939)

1914–1918
53a

1914. VII. 28.
53a

1917
53b

1918. X. 31.
54a

1918. XI. 3.
53a

1919
55b

1919. III. 21.–
1919. VIII. 1.
54b

1920. III.

1920. VI. 4.
56

1920

1921–1931

1922
55b

1927

1929–1933
58b

1932–1936

1936
60b

1938
60c

1938. XI. 2.
63a

1939. III.
61a

1939. VIII. 23.

JELENKOR 2. (1939–1945)

1939. IX. 1.
61a

1940. VIII. 30.
63a

1941. IV.
63a

1941. VI. 22.
61a

1941. VI. 26.
63a

1941. XII. 7.
64a

1942
61b; 64a

1942–1944. III.

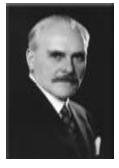

1943. I.
61b

1943
61b

1944. III. 19.
63b

1944. IV. 16.
62a

1944. VI. 6.
61b

1944. X. 15–16.
65a

1944. XII. 21.
65a

1945. V. 9.
61b

1945. VIII. 6.
62a

1945. IV.
65a

1945. IX. 2.
64a

1945. III.

1945
64a

1945. XI.

JELENKOR 3. (1945–1968)

1946 | 1947 65b; 70a | 1948 70e | 1949 65c; 66b | 1950–1953 70b | 1953 | 1955 66a | 1956 68a | 1957 72a | 1959 68a | 1961 66a | 1962 70c | 1964–1973 70d | 1967 70g

1946

1947. II. 10. 65b

1947. VIII.

1948

1949

1950

1953–1955

1956. X. 23. 69a

1956. X. 28.

1956. XI. 4. 69d

1958

1963

JELENKOR 4. (1968–2004)

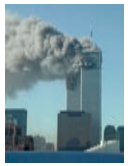

1968 66a | 1969 | 1989 66b | 1991 72b; 75a; 75c | 1992 72a | 1993 72a | 1995 72a | 2001. IX. 11. 77a | 2004 72a

1968

1971

1978

1980

1985

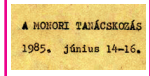

1987

1989

Sarkalatos törvények a magyar jogrendben §

1989. VI. 16.

1989. X. 23.

1990

1991 71b

1996

1999

2000

2004 72a

MAGYAR KIRÁLYSÁG AZ ÁRPÁD-KORBAN, 11–13. SZÁZAD
a
A Magyar Királyság I. (Szent) István király korában
I. (Szent) László király hódítása
Könyves Kálmán király hódítása
Hódítások a 12–13. században
Trencsén
Kassa
Zólyom
Pozsony
Nyitra
Borsova
Esztergom
Vác
Eger
Győr
Buda
Pest
Fehérvár
Veszprém
Várad
Beszterce
Kolozsvár
Kalocsa
Erdély
Pécs
Gyulafehérvár
Zágráb
Csanád
Temesvár
Szeben
Bács
Szlavónia
Horvátország
Dalmácia
Boszniai bánság
Nándorfehérvár
Macsói bánság
Szörényi bánság
Zára
Adriai-tenger
Trau
Spalato

b
I. (NAGY) LAJOS ORSZÁGAI, 1342–1382
A Magyar Korona országai
Magyar befolyás alatti területek
A Lengyel Királyság területe (1370–1382 között a magyar–lengyel perszonálunió része)
1370–1387 között a Magyar Királysághoz csatolt terület
A Német-római Birodalom határa
Gniezno
Varsó
LENGYEL KIR.
Krakkó
Lwów
Lodoméria
Halics
Kassa
Pozsony
MAGYAR
Esztergom
Buda
Fehérvár
Várad
Kolozsvár
Szucsáva
Moldva
Erdély
Pécs
Temesvár
Brassó
Zágráb
Szlavónia
KIRÁLYSÁG
Horvátország
Dalmácia
Adriai-tenger
Tirgovistye
Havasalföld
Nándorfehérvár
BOSZNIAI KIR.
Zára
Vidin
Spalato
Fekete-tenger

c
I. (HUNYADI) MÁTYÁS ORSZÁGAI, 1458–1490
A Magyar Királyság Mátyás király korában
Mátyás király cseh hódításai, 1469–1490
Mátyás király csapatai által ellenőrzött Habsburg-területek, 1489
A Német-római Birodalom határa
Lausitz
Szilézia
Görlitz
Boroszló
Csehország
Olmütz
Morvaország
Trencsén
Kassa
Ausztria
Pozsony
MAGYAR
Bécs
Bécsújhely
Esztergom
Stájerország
Kőszeg
Buda
Pest
Fehérvár
Várad
Karintia
Graz
Kolozsvár
Klagenfurt
Erdély
Pécs
Szeged
Zágráb
KIRÁLYSÁG
Brassó
Szlavónia
Temesvár
Horvátország
Adriai-tenger
Nándorfehérvár
Szörényvár
Jajca
Bosznia

d
A HÁROM RÉSZRE SZAKADT ORSZÁG, 1541–1686
A Magyar Királyság, 1590 (a Habsburg Monarchia része)
Magyar–horvát végvár, 1590
A Habsburg-tartományok területe
A Német-római Birodalom határa
Lőcse
Besztercebánya
Kassa
KIRÁLYSÁG
Nagyszombat
Szendrő
Bécs
Pozsony
Léva
Fülek
Érsekújvár
Tokaj
Szatmár
Máramarossziget
Komárom
Esztergom
Eger
Sopron
MAGYAR
Győr
Debrecen
Kőszeg
Buda
Zilah
Veszprém
Fehérvár
Szamosújvár
Beszterce
Várad
Erdélyi
Gyula
Kolozsvár
OSZMÁN
Kanizsa
Jenő
Segesvár
Varasd
Szigetvár
Szeged
Gyulafehérvár
Zágráb
Lippa
Fejedelemség
Temesvár
Déva
Szeben
Károlyváros
Szisszek
Eszék
Bács
Lugos
Brassó
Horvátország
Zengg
Pozsega
BIRODALOM
Orsova
Bihács
Belgrád
Banja Luka
Az Oszmán Birodalom területe, 1590
A magyarországi hódoltság határa, 1664–1683
Török vár, 1590
Az Erdélyi Fejedelemség területe, 1571; erdélyi vár

MAGYAR KIRÁLYSÁG,
1718–1867
e
A Habsburg-tartományok területe 1797 után
Trencsén
Besztercebánya
Kassa
Munkács
Bécs
Pozsony
Miskolc
Komárom
Máramarossziget
Sopron
Győr
Buda
Pest
Debrecen
Székesfehérvár
Nagyvárad
Beszterce
Kolozsvár
Magyarország
Marosvásárhely
Kanizsa
Erdély
Szeged
Arad
Pécs
Szabadka
Gyulafehérvár
Zágráb
Temesvár
Brassó
Fiume (1779-től)
Horvátország
Szlavónia
Eszék
Nagyszeben
Karánsebes
Határőrvidék
Újvidék
A magyarországi vármegyék területe
A Temesi bánság (1778: vármegyei terület)
Az erdélyi vármegyék, székek, kerületek és a Partium területe
A horvát és a szlavón vármegyék területe
A katonai határőrvidék területe a 19. század elején

MAGYAR KIRÁLYSÁG,
1867–1918
f
Zsolna
Lőcse
Besztercebánya
Kassa
Munkács
BÉCS
Pozsony
Nyitra
Miskolc
Sopron
Komárom
Szatmárnémeti
Győr
Debrecen
BUDAPEST
Szombathely
Székesfehérvár
Beszterce
Nagyvárad
Magyarország
Kolozsvár
Marosvásárhely
Nagykanizsa
Szeged
Arad
Varasd
Pécs
Szabadka
Zágráb
Temesvár
Nagyszeben
Déva
Brassó
Fiume
Eszék
Lugos
Horvát-Szlavónország
Újvidék
Pancsova
Zimony
A magyarországi vármegyék területe és Fiume
A horvát és a szlavón vármegyék területe
Az osztrák tartományok és Bosznia-Hercegovina

MAGYARORSZÁG, 1938–1945
g
Magyarország 1938-ban
Magyarországhoz visszacsatolt területek, 1938–1941
Magyarország határa 1941–1945
Rozsnyó
Kassa
Ungvár
Munkács
Léva
Losonc
Miskolc
Beregszász
Érsekújvár
Sopron
Komárom
Eger
Nyíregyháza
Máramarossziget
Esztergom
Szatmárnémeti
Nagybánya
Győr
BUDAPEST
Szombathely
Debrecen
Székesfehérvár
Zilah
Veszprém
Szolnok
Nagyvárad
Dés
Beszterce
Kecskemét
Kolozsvár
Alsólendva
Békéscsaba
Nagyszalonta
Marosvásárhely
Csíkszereda
Nagykanizsa
Hódmezővásárhely
Gyula
Baja
Szeged
Pécs
Székelyudvarhely
Szabadka
Sepsiszentgyörgy
Zombor
Újvidék

MAGYARORSZÁG A TRIANONI (1920) ÉS A PÁRIZSI BÉKESZERZŐDÉSEK (1947) UTÁN
h
Az ún. „pozsonyi hídfő”, 1920–1947 között Magyarország része
Sátoraljaújhely
Miskolc
Salgótarján
Eger
Nyíregyháza
Esztergom
Vác
Sopron
Győr
Debrecen
Tatabánya
BUDAPEST
Érd
Pápa
Szombathely
Székesfehérvár
Szolnok
Veszprém
Kecskemét
Dunaújváros
Zalaegerszeg
Békéscsaba
Nagykanizsa
Gyula
Kaposvár
Hódmezővásárhely
Szekszárd
Szeged
Baja
Pécs

A TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉINEK CÍMEREI (1910)

Abaúj-Torna

Alsó-Fehér

Arad

Árva

Bács-Bodrog

Baranya

Bars

Békés

Bereg

Beszterce-Naszód

Bihar

Borsod

Brassó

Csanád

Csík

Csongrád

Esztergom

Fejér

Fogaras

Győr

Gömör és Kis-Hont

Hajdú

Háromszék

Heves

Hont

Hunyad

Jász-Nagykun-Szolnok

Kis-Küküllő

Kolozs

Komárom

Krassó-Szörény

Liptó

Máramaros

Maros-Torda

Moson

Nagy-Küküllő

Nógrád

Nyitra

Pest-Pilis-Solt-Kiskun

Pozsony

Sáros

Somogy

Sopron

Szabolcs

Szatmár

Szeben

Szepes

Szilágy

Szolnok-Doboka

Temes

Tolna

Torda-Aranyos

Torontál

Trencsén

Turóc

Udvarhely

Ugocsa

Ung

Vas

Veszprém

Zala

Zemplén

Zólyom

Fiume
(önálló város)

CÍMEREK A MAGYAR ÁLLAM TÖRTÉNETÉBŐL

1. III. Béla címere (12. század)

A címerben itt jelent meg először a kettős kereszt, valószínűleg bizánci mintára.

2. II. András címere (13. század első fele)

A vörös és ezüst sávok (a vörössel és ezüsttel vágott pajzs) az Árpádokat, az oroszlánok a királyi hatalmat jelképezték. A 13. század végétől a kettős kereszt jelképezte a királyi hatalmat.

3. IV. (Kun) László címere (13. század második fele)

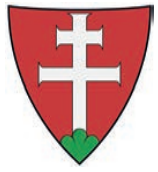

Itt jelent meg először a kettős kereszt talapzataként a zöld színű hármas halom. Téves feltételezés, hogy a halmok a Magyar Királyság három legmagasabb hegycsúcsát jelképezik.

4. I. Károly király címere (14. század első fele)

A címer jobb oldalán a vörös–ezüst sávok az Árpádokra, bal oldalán a liliomok az Anjoukra utalnak. A címereknél a jobb és a bal oldalt a címert viselő és nem az azt szemlélő nézőpontja jelöli ki (heraldikai jobb és bal oldal).

5. I. (Nagy) Lajos király címere (1370 után)

Utal az Árpád-házra (vörös és ezüst sávok), az Anjoukra (liliomok), Lengyelországra (sas) és Dalmáciára (koronás oroszlánfejek). A királyi hatalmat jelképező kettős kereszt itt is hármas halmon áll.

6. Luxemburgi Zsigmond címere (15. század első fele)

Érdekessége, hogy a címerpajzs heraldikai jobb oldalán, amely fontosabb területnek számított a bal oldalnál, a cseh oroszlán látható, a bal oldalon az Árpádokra utaló ezüst és vörös sávok.

7. Hunyadi Mátyás címere (15. század második fele)

A címer közepére kis pajzsban a Hunyadiak családi címere került. Az Árpádokra utaló sávokról, a kettős keresztről, Dalmácia és Csehország címeréről már volt szó.

8. Szapolyai János király címere (1526 után)

Az Árpádokra utaló vörös–ezüst sávok és a királyi hatalomra utaló kettős kereszt mellett csak a Szapolyai család címerének egy részlete látható. A család címerpajzsában levő egyszarvú a királyi címerben nem jelenik meg.

9. Magyarország 1849-es nagycímere

A korona helyére babérágak kerültek. A magyar címer körül (jobbról és felülről indulva) Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Galícia, Lodoméria, Rácország, Szerbia, Kunország, Bulgária és Erdély címerei láthatóak. Ezek a területek történelmünk során valamikor a magyar királyok hűbéres területei voltak.

10. Magyarország 1849-es kiscímere

Később Kossuth-címernek nevezték. A Habsburg-ház trónfosztása után a magyar címerpajzsról lekerült a korona, csak az Árpádokra mint „nemzeti dinasztiára" utaló vörös–ezüst sávok és az államhatalomra utaló kettős kereszt maradt meg. Változott a pajzs formája is.

11. Magyarország középcímere 1867-ben

A címerpajzs közepén a magyar címer, körülötte Dalmácia, Szlavónia, Fiume, Erdély és Horvátország címere látható. A címerpajzsra a Szent Korona került, melyet jobbról és balról egy-egy fehér angyal tart. 1915-ben kiegészült Bosznia címerével.

12. Magyarország címere 1919 és 1938 között

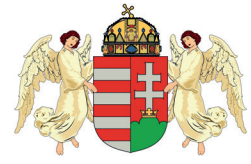

A király nélküli Magyar Királyság címere az Osztrák–Magyar Monarchia idején használt magyar középcímert ismételi meg, de eltűntek a „társországok" címerei. 1938-tól – a revíziós politika első sikerének időpontjától – hivatalosan ismét az 1915-ös középcímert használták.

13. Magyarország címere 1946 és 1949 között

A második Magyar Köztársaság visszatért a Kossuth-címerhez. **1956-ban** – a forradalmat kirobbantó egyetemisták egyik követeléseként – ismét az önálló magyar államiság szimbóluma lett egy rövid időre.

14. Magyarország címere 1949–1956 között

Az ún. Rákosi-címer, amely szovjet mintára készült. A „munkáshatalmat" jelképezi a vörös csillag az abból kiinduló napsugarakkal, a munkás–paraszt szövetséget a búzakalász és a kalapács. A jólétre utal a búzakoszorú. A magyarságot csak a piros–fehér–zöld szalag jelzi.

15. Magyarország címere 1957–1990 között

Az ún. Kádár-címer közepét elfoglaló piros–fehér–zöld címerpajzs hangsúlyosabban utal a magyarságra. A „munkáshatalomra" emlékeztető vörös csillag kisebb lett, a címert közrefogó búzakalászokba nemzetiszínű és a munkásmozgalomra utaló vörös szalagokat fűztek.

16. Magyarország címere napjainkban

A rendszerváltozás idején, 1990-ben az első szabadon választott országgyűlés a magyar múltat és az önálló államiságot hangsúlyozó történelmi (koronás) kiscímer mellett döntött. Ez lett a harmadik Magyar Köztársaság címere.

HELYNÉVMUTATÓ

A helynévmutató a Kerettanterv szerint kötelezően elsajátítandó topográfiai adatokat, valamint a Közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május–júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményeiben foglalt, a kerettantervben szereplőkön felül emelt szinten számon kérhető topográfiai adatok tartalmazza.
Minden helynév esetében egy, a legjellemzőbb előfordulást tüntettünk fel. Településeknél az oldalszám és a térkép betűjele mellett feltüntettük a térképi koordinátákat is (pl. 6b F4).
Az egyes helynevek közül feketével a kerettantervi adatok, piros színnel pedig az emelt szintű követelmények jelennek meg.

A, Á
Actium 8d D3
Afganisztán 68. o. M4
Alexandria 7b A2
Amerikai Egyesült Államok 48a
Anglia 13a C2
Aquincum 11b D2
Arab Birodalom 15a
Arad 45b D2
Árpád-vonal 65a E1-2
Athén 6b F4
Auschwitz 62a C2
Ausztria 55a

B
Babilon 5 D3
Balassagyarmat 54a C1
Balkán 46b; c
Bánság/Temesköz 38a D3
Bécs 28a B1
Berlin 58b E2
Betlehem 10b B3
Bizánci Birodalom 13a
Bologna 29b D2
Borogyino 41c F1
Bosznia 17b A2
Brazília 68. o.
Brit Birodalom 58a
Brüsszel 72a E3
Buda 18b C3
Budapest 47 C3
Burgenland 55a F3

C, Cs
Ciszjordánia 70g B1–2
Corvin köz (Budapest) 69a; b; c
Csehország 21a D2-3
Csehszlovákia 55b D–E2–3
Csúrog 74a D3

D
Danzig 60a B3
Debrecen 40b D2
Dél-Afrika 77 J–K7
Delphoi 6b F3
Délvidék 54a
Doberdó 53a C3
Don-kanyar 61b H2
Drezda 64b C2
Duna-delta 66. o. G4

E, É
Eger 28b D2
Egyházi Állam 13a E3
Egyiptom 5. o. B3–4
Elzász-Lotaringia 46a B2
Erdély 54a
Erdélyi Fejedelemség 28b
Észak- és Dél-Korea 70b
Észak-Erdély 63a
Esztergom 16b C2
Etelköz 14a C-D3

F
Fashoda 51c G3
Felvidék 54a
Firenze 21a D3
Fiume 52a C4
Franciaország 15b
Frank Birodalom 13a

G, Gy
Gallia 10a C2
Genf 29a C2
Gyulafehérvár 28b E2

H
Habsburg Birodalom 37a
Halics/Galícia 18a D2
Hanza kereskedelmi hálózat 23a
Határőrvidék 40a
Havasalföld 20b B2
Hirosima 64a C2
Hispania 8b A1–2

hódoltság 30a
Hongkong 77 O4
Hortobágy 65a C2
Horvátország 18a C2
Hun Birodalom 12. o.

I
India 48a
Isaszeg 45a C2
Itália 8a
Izrael 70g

J
Japán 48c
Járek 74a C3
Jasenovac 62a C3
Jeruzsálem 5 C3
Júdea 10b A–B3
Jugoszlávia 58b E–F3;

K
Kalocsa 16b C2
Kamenyec-Podolszkij 62a D3
Kánaán 5. o. B3
Kárpátalja 57b E1
Kárpát-medence 14b
Kassa 20a D1
Kenyérmező 22b C2
Kína 4 J–K4–5
Kolima-vidék 68. o. Q2
Kolozsvár 22b C2
Komárom 45a C2
Konstantinápoly 21a E3
Konstantinápoly/Isztambul 21b D2
Kossuth tér és Corvin köz (Budapest) 69. o.
Koszovó 72a G4
Kőszeg 20a B2
Közel-Kelet 75c
Krakkó 15b D1
Kuba 68a E–F4
Kurszk 61b H2

L
Lengyelország (Lengyel Királyság) 20b A–B1–2
Leningrád (Szentpétervár) 55b F2
levantei kereskedelmi hálózat 23a C–G3–4
London 33b F5

M
Magna Hungaria 14a E–F2
Magyar Királyság (királyi Magyarország) 27 E–F3
Manchester 42a B1
Marathón 7a D2
Marosvásárhely 74a F4
Mauthausen 62a C3
Mekka 15a G4
Mezopotámia 5 D2–3
Mohács 26b C3
Moldva 17b B2
Mosonmagyaróvár 69d A2
Moszkva 53b D3
Muhi 18 D3

N
Nagy-Britannia 39c B–C2–3
Nagyszeben (Szeben) 18b F4
Nagyszombat 30b B1
Nándorfehérvár 22a C2
Nápoly 20b A2
Német Demokratikus Köztársaság (NDK) 65b E2
Németország 51C E2–3
Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK) 65b G–E2–3
Német-római Császárság 21a C–D2–3
New York 39a C1
Nikápoly 22a E3
Nílus 5. o. B3–4
Normandia 61b D3

O, Ó
Óbuda 18b E3
Olaszország 53a B–C3–4
Olümpia 9a E4
Olümposz 6b F2
Oroszország 39c E–F1–3
Oszmán Birodalom 21b C–E2–3
osztrák tartományok 21a D3
Osztrák–Magyar Monarchia 46b A–B1
Otrantó 53a C3
Oxford 23b B1

P
Pakisztán 68 M4
Pákozd 44a C2
Palesztina 10a F4
Pannonhalma 16b B2
Pannónia 10a D2; 11b

Párizs 27 D3
Párizs/Versailles 41b B2
Partium 30a D–F1–3
Pearl Harbor 64a G2
Pécs 16b C2
Pest 43b C2
Pest-Buda 43a C2
Poitiers 15a C2
Poroszország 39c D–E2
Pozsony 26a B1
Przemyśl 53a D3

R
Recsk 71a C2
Róma 8a C3
Római Birodalom 8d; 9b; 10a
Románia 53a D3

S, SZ
Salgótarján 69ad B1
Sárospatak (Patak) 30b D1
Savaria 11b C2
Sopron 59a
Spanyolország 27 G–D3–4
Spárta 7a C3
Strasbourg 72a E4
Szarajevó 53a C3
Szászföld 18b E–F3–4
Székelyföld 63a E–F2–3
Székesfehérvár (Fehérvár) 16a C2
Szentföld 10b
Szerbia 53a C–D3
Szibéria 53b H–N1-3
Szigetvár 28b B2
Szlovákia 72a F–G4
Szolyva 74a E1
Szovjetunió 58a K–R2–4
Sztálingrád 61a I3
Sztálinváros (Dunaújváros) 71a B2
Szudéta-vidék 60c C–D2–I3
Szuezi-csatorna 51c G1–2

T
Tajvan 68 P4
Temesvár 38a D3
trianoni Magyarország 55a F–I2–4

U, Ú
Újvidék 63a B3
Ukrajna 72a G–H3–4

V
Várna 22a F3
Varsó 55b E2
Vaskapu 43b E3
Velence 15b D2
Vereckei-hágó 14a C3
Vichy 61a E3
Vietnám 68 O4–5
Világos 45b D2
Visegrád 20b A2

W
Waterloo 40c C1;

TARTALOM

ŐSKOR–ÓKOR (Kr. u. 476-ig)

Az ember elterjedése a Földön. A földművelés és állattartás elterjedése 3a
Őskőkori lelőhelyek Európában, Kr. e. 80 000–8000 ..... 3b
Fontosabb őskori lelőhelyek Magyarországon ... 3c
Az ókori Kelet, Kr. e. 3–1. évezred 4
Az ókori Közel-Kelet, Kr. e. 25–6. század 5
Az Óperzsa Birodalom, Kr. e. 560–330 ..... 6a
Az ókori Hellász, Kr. e. 16–6. század 6b
Az ókori Athén 6c
Görög–perzsa háborúk, Kr. e. 499–478 ..... 7a
Nagy Sándor hódításai (Kr. e. 336–323), hellenisztikus államok, Kr. e. 200 körül 7b
Hellenisztikus városalapítások, Kr. e. 3–2. század 7c
Itália meghódítása, Kr. e. 5–3. század 8a
A pun háborúk, Kr. e. 264–146 ..... 8b
Az ókori Róma 8c
A Földközi-tenger medencéjének meghódítása, Kr. e. 218–30 ..... 8d
Az ókori görög kultúra , Kr. e. 8–5. század 9a
A Római Birodalom gazdasága és kultúrája, Kr. u. 2. század 9b
A Római Birodalom Augustustól Hadrianusig, Kr. e. 30 – Kr. u. 138 ..... 10a
A Szentföld Jézus korában 10b
A kereszténység elterjedése az 1–11. században 10c
A Római Birodalom a népvándorlás korában, 4–6. század 11a
Pannónia és Dacia, Kr. u. 1–4. század 11b
A Hun Birodalom az 5. század közepén 12

KÖZÉPKOR (476–1492)

Európa Nagy Károly korában, 768–814 ..... 13a
Európa a 9–10. században 13b
Korábbi szállásterületek és a honfoglalás 14a
A Kárpát-medence a honfoglalás idején 14b
Az iszlám világ az első ezredfordulóig, 7–10. század 15a
Európa a 11–13. században és a keresztes hadjáratok 15b
A Magyar Királyság a 11. században 16a
A keresztény egyház központjai az Árpád-korban 16b
Az 1347–1353 közötti pestisjárvány 17a
Közép-Európa és Kelet-Európa a 14. században 17b
A Mongol Birodalom a 13–14. században 17c
Az Árpád-házi királyok külpolitikai kapcsolatai, 1000–1301 ..... 18a
A Magyar Királyság a 13. században és a tatárjárás 18b
A bizánci építészeti stílus elterjedése, 6–15. század 19a
A román építészeti stílus elterjedése, 8–13. század 19b
A gótikus építészeti stílus elterjedése, 12–15. század 19c
A reneszánsz építészeti stílus elterjedése, 14–16. század 19d
Tartományurak hatalmi területei 1310 körül 20a
I. (Nagy) Lajos (1342–1382) kettős királysága, 1370–1382 ..... 20b
A Magyar Királyság Luxemburgi Zsigmond korában, 1387–1437 ..... 20c
Európa a 15. században 21a
Az oszmán-török állam terjeszkedése, 1300–1683 ..... 21b
Hunyadi János törökellenes harcai, 1441–1456 ... 22a
Kelet-Közép-Európa Hunyadi Mátyás korában, 1458–1490 ..... 22b
Európa gazdasága és kereskedelme, 14–15. század 23a
Művelődés Európában a 11–16. században 23b
A Magyar Királyság népei a 15. század végén ... 24a
A Magyar Királyság népsűrűsége a 15. század végén 24b

KORA ÚJKOR (1492–1789)

A nagy földrajzi felfedezések és a korai gyarmatosítás a 15. század végétől a 17. század végéig 25a
A világ megismerése 25b
A világkereskedelem kialakulása 25c
A Magyar Királyság kultúrája a 13–16. században 26a
A Magyar Királyság a Jagelló-korban, 1490–1526 .. 26b
Európa a 16. században 27
Török hadjáratok és belháború, 1526–1541 ..... 28a
A három részre szakadó ország, 1541–1590 ..... 28b

Európa vallási térképe a 16. század végén 29a
Európa vallási térképe a 17. század végén 29b
A három részre szakadt ország, 1590. . . . . 30a
Felekezeti és kulturális viszonyok
a 16. század végén. 30b
A Habsburg Monarchia a 16. század végén 31a
A tizenöt éves háború és
a Bocskai-szabadságharc, 1591–1606 . . . . . 31b
Erdély gazdasága a 17. század első felében 32a
Az erdélyi fejedelmek hadjáratai, 1619–1645
és az erdélyi–török háború, 1658–1662 . . . . . 32b
A harmincéves háború és a vesztfáliai békék,
1618–1648 . . . . . 33a
A Brit-szigetek a 17. században 33b
Vallás és kultúra az Erdélyi Fejedelemségben
a 17. században. 34a
Habsburg–török háború és Zrínyi Miklós
hadjárata, 1663–1664 . . . . . 34b
A három részre szakadt ország gazdasága
és kereskedelme a 16–17. században 34c
Szövetségi rendszerek a 18. század elején 35a
Oroszország terjeszkedése Kelet-Európában,
1533–1830. . . . . 35b
A törökök kiűzése Magyarországról, 1683–1699 . . 36a
A Rákóczi-szabadságharc, 1703–1711 . . . . . 36b
Rákóczi kuruc államának
nemzetközi kapcsolatai 36c
Poroszország és a Habsburg Birodalom,
1713–1789. . . . . 37a
Itália a 18. században 37b
Ázsia a 17–18. században. 37c
Etnikai változások a Kárpát-medencében
a 16–18. században 38a
A Magyar Királyság etnikai térképe
a 18. század végén. 38b
Észak-Amerika a 18. század közepén. 39a
Az észak-amerikai függetlenségi háború,
1775–1783. . . . . 39b
Európa a 18. század második felében 39c
A Magyar Királyság közigazgatása
és közlekedése a 18. század végén 40a
A Magyar Királyság kultúrája és oktatása
a 18. század végén. 40b

ÚJKOR (1789–1914)

A francia forradalom, 1789–1794. . . . . 41a
A francia forradalmi háborúk, 1792–1799 . . . . . 41b
Európa a napóleoni háborúk korában,
1799–1815. . . . . 41c
Európa a Szent Szövetség korában, 1815–1849. . . 42a
Az ipari forradalom Európában 1851-ig 42b
A Magyar Királyság a reformkorban. 43a
A Habsburg Birodalom
1848 tavaszán–nyarán 43b
Szabadságharc 1., 1848. nyár–ősz. 44a
Szabadságharc 2., 1848–1849. tél 44b
Szabadságharc 3., 1849. tavasz 45a
Szabadságharc 4., 1849. nyár 45b
A krími háború, 1853–1856. – Az egységes
Olaszország és Németország kialakulása,
1859–1871. . . . . 46a
A Balkán-félsziget, 1815–1885 . . . . . 46b
A Balkán-félsziget, 1885–1913 . . . . . 46c
A Magyar Királyság közigazgatása, 1886–1918 . . . 47a
A Magyar Királyság közigazgatása, 1849–1860 . . . 47b
Az Amerikai Egyesült Államok kialakulása 48a
Az amerikai polgárháború, 1861–1865 . . . . . 48b
Ázsia politikai térképe, 1830–1914 . . . . . 48c
A hazai zsidóság 1910-ben 49a
A vasúthálózat fejlődése, 1846–1913 . . . . . 49b
Budapest fejlődése 50a
Írni-olvasni tudók aránya, 1890 . . . . . 50b
Kivándorlók aránya a lakosságban, 1901–1910 . . . 50c
Szövetségi rendszerek a 19. század
második felében 51a
Szövetségi rendszerek az első világháború előtt. . . 51b
Afrika gyarmatosítása 1914-ig 51c
Európa 1914-ben 51d
Az Osztrák–Magyar Monarchia
etnikai képe, 1910 . . . . . 52a
A Magyar Királyság ipara és bányászata
1910 körül. 52b
Az Osztrák–Magyar Monarchia, 1867–1918 . . . . . 52c

TARTALOM

JELENKOR I. (1914–1945)

Az első világháború Európában, 1914–1918 .... 53a
Forradalom, bolsevik hatalomátvétel Oroszországban, polgárháború és intervenció Szovjet-Oroszországban, 1917–1922 ..... 53b
A történelmi Magyarország felbomlása, 1918. november – 1919. március 54a
A Magyarországi Tanácsköztársaság (1919. március 21. – augusztus 1.) harcai, 1919. április–július .. 54b
Az Osztrák–Magyar Monarchia szétesése és az új közép-európai államhatárok, 1924 ... 55a
Európa a Párizs környéki békék után, 1919–1924 ..... 55b
Teleki Pál „vörös térképe" (A Hadtörténeti Múzeum tulajdonában levő eredeti térkép kicsinyített változata) 56
A trianoni békeszerződés, 1920. június 4. ..... 57a
A trianoni békeszerződés gazdasági következményei 57b
Gyarmattartó országok gyarmatai és mandátumterületei az 1920-as években 58a
A nagy gazdasági világválság, 1929–1933 ..... 58b
Csonka-Magyarország területének megszállása, 1919–1921 ..... 59a
Nemzetgyűlési választások, 1920. január 59b
Magyarország közigazgatása, 1923–1938..... 59c
A katolikus egyházmegyék és a római katolikusok, 1920 ..... 59d
Magyarország ipara és bányászata, 1930 ..... 59e
Területi átrendeződés Közép-Európában, 1918–1921 ..... 60a
Területi átrendeződés Közép-Európában, 1938–1941 ..... 60b
A náci Németország területi terjeszkedése, 1935–1942 ..... 60c
Polgárháború és japán megszállás Kínában, 1921–1945 ..... 60d
A II. világháború Európában és Észak-Afrikában, 1939. szeptember – 1942. október 61a
A II. világháború Európában és Észak-Afrikában, 1942. november – 1945. május 9. ..... 61b
Az európai zsidóság holokausztja, 1933–1945 .... 62a
A magyarországi vidéki zsidóság gettósítása és deportálása, 1944* 62b
Területek visszacsatolása Magyarországhoz, 1938–1941 ..... 63a
Magyarország német megszállása, 1944. március 19. ..... 63b
A csendes-óceáni háború, 1941. december – 1945. augusztus 64a
A II. világháború veszteségei Európában, 1939–1945 ..... 64b
Hadműveletek a Kárpát-medencében, 1944. augusztus – 1945. április 65a

JELENKOR II. (1945–napjainkig)

Területi változások Európában 1945 után 65b
Németország és Ausztria, 1945–1949 ..... 65c
A megosztott Európa, 1945–1989 ..... 66a
A megosztott Berlin 66b
Csehszlovák–magyar lakosságcsere, 1946–1947 ..... 67a
A magyarországi németek kitelepítése, 1946–1948 ..... 67b
Népmozgások és kitelepítések Közép-Európában, 1944–1952 ..... 67c
A kétpólusú világ és konfliktusai, 1945–1989 68
Forradalom Budapesten, 1956. október 23. .... 69a
Harcok a Corvin köz környékén, 1956. október 24–29. ..... 69b
Harcok Budapesten, 1956. november 4–11. .... 69c
Sortüzek és rádióadók Magyarországon, 1956 ... 69d
A gyarmatok függetlenné válása Afrikában és Ázsiában 70a
A koreai háború, 1950–1953..... 70b
Az Egyesült Államok és a Szovjetunió katonai szembenállása a hidegháború idején 70c
A vietnámi háború, 1954–1973 ..... 70d
Az ENSZ terve Palesztina felosztására, 1947 .... 70e
Jeruzsálem, az óváros 70f
Izrael a hatnapos háború után, 1967 ..... 70g
Magyarország közigazgatása és gazdasága, 1950–1990 ..... 71a
Szovjet csapatok Magyarországon, 1989 ..... 71b
Az európai integráció, 1951–2016 ..... 72a
A Szovjetunió szétesése, 1991..... 72b
Az ukrán válság, 2014–2016 ..... 72c

Magyarok a világban 73a
Magyarok Európában 73b
A magyarságot ért atrocitások a 20. század első felében 74a
A Kárpát-medencei magyarság a második ezredfordulón 74b
Jugoszlávia szétesése, 1991–2008 . . . . . 75a
Koszovó napjainkban 75b
A Közel-Kelet, 1988–2016 . . . . . 75c
A cigányság vándorlása 76a
A magyarországi cigányság, 1893 . . . . . 76b
Az európai cigányság, 2007 . . . . . 76c
A magyarországi cigányság, 2003 . . . . . 76d
A Föld vallási kultúrái a második ezredfordulón 76e
A globalizálódó világ és konfliktusai, 1990-től napjainkig 77
Magyarország felekezeti megoszlása, 2011 78
Magyarország közigazgatási térképe, 2021 . . . . . 79a
A magyarországi nemzettségek, 2011 . . . . . 79b
KÉPES TÉRKÉPKERESŐ ÉVSZÁMOKHOZ . . . 80
MAGYARORSZÁG TERÜLETI VÁLTOZÁSAI 84
A TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG VÁRMEGYÉINEK CÍMEREI (1910) 86
CÍMEREK A MAGYAR ÁLLAM TÖRTÉNETÉBŐL 88
HELYNÉVMUTATÓ 89
TARTALOM 92

Gyártás: Könyvtárellátó Nonprofit Kft.
Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató
A nyomdai megrendelés törzsszáma:

magyar
nyomdatermék
NYOMDA- ÉS PAPÍRIPARI SZÖVETSÉG

AMIT LÁTNI KELL...

A KULTURÁLIS VILÁGÖRÖKSÉG MAGYAR VONATKOZÁSÚ HELYSZÍNEI A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj

Selmecbánya történelmi városa és környékének műemlékei

SELMECBÁNYA

Szepes vára

LŐCSE

SZEPESVÁRALJA

Lőcse történelmi belvárosa

Bártfa történelmi belvárosa

BÁRTFA

Tokaj-Hegyalja történelmi borvidéke

TOKAJ

Hollókő Ófalu és környezete

HOLLÓKŐ

A Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta

HORTOBÁGY

Az ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és természeti környezete

PANNONHALMA

A Duna-part, a Budai Várnegyed és az Andrássy út

BUDAPEST

Pécs (Sopianae) ókeresztény temetője

PÉCS

Segesvár történelmi belvárosa

SEGESVÁR

Erdély erődtemplomos falvai – Székelyderzs

SZÉKELYDERZS

A történelmi Magyarország határa:

Jelenlegi határok: